

WID-LC

PG

5021.5

P45

x

www.libtool.com.cn

B. 174 (11, 12) 1857

B142₍₁₁₋₁₂₎.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Právo k překládání do cizích jazyků si vyhraujeme.

BIBLIOTHEKA

www.libtool.com.cn

ČESKÝCH PŮVODNÍCH ROMÁNŮ historických i novověkých.

Ročník III. — Svazek XI.

DVOJÍ VĚNO.

V Praze 1857.

Tisk a sklad Kat. Jeřábkové.

2476/12

Dvoji věno.

www.libtool.com.cn

Obráz ze života

od

Gustava Pfliegera.

V Praze 1857.

Tisk a sklad Kat. Jeřábkové.

WID-LC

www.libtool.com.cn

PG

5021.5

.P45

X

HARVARD UNIVERSITY
LIBRARY

NOV 24 1987

PAMPHLET VOLUME
DOES NOT COUNT

I.

Chci Vám předvésti nějaký obrázek z venkova.

Vy se usmíváte! Což by se nedal vybrati v našich rozmilých krajích nějaký důstojný k tomu předmět? Snad že právě obrázek z venkova nazvati chci svoje vypravování, usmíváte se?

Což to není rozkošný obrázek krajiny venkovské? —

Zde u nohou vine se vám stříbrný potok; vedlé po jeho lučinatém levém břehu rozprostírá svoje haluze vonný háj, z jehožto chladných stínův klokotají za jara slaviči rozprouděnými znova písněmi, přemilostnou touhu jevícími k růži, jež nedaleko jako by v jarní

sny pohroužená poslouchá, přikynujíc svou purpurovou hlavinkou k harmoniím, očarovaná jejich umírajícími tony; odtud asi čtvrt hodinky — a mírní pahorkové počínají zvolna vyvyšovati svých zelených temen, z nichžto na jednom bílá kaplička v lesku zapadajícího slunce se stkví; u vnitř tichý obrázek mimochodce k tiché též modlitbičce zve; pak tam to kamenné sedátko, okolo něhož čtyry mladé lípy v prvním květu bují a své lahodné zápachy opojenému větříku vzdávají, jenž na svých omladlých opět perutech vstříc se houpá. —

Není to obrázek, do něhož by sebe lhostejnější měšťák se zamilovati musel, kdyby opustil chmurné zdi městské?

A hle! již by si on sám rád zasedl a rád by za večerního klidu rozjímal o kráse a velebnosti přírody svaté — avšak vida, že kdosi již dlí u kapličky při sedátku, obrátí spěšný svůj krok, aby ušel rozmluvě srdečných venkovanův, která jej nuditi hrozí.

Nebojte se toho, přátelé, a odvažte se k bližšímu přistoupení! V skutku použil kdosi

onoho čarovného místečka, aby snad odpočinul po namáhání a trmácení-se po celé dni, hledaje útěchy v modlitbě vroucí.

Je to muž mladý, vysokého vzrostu, postavy nevšedně štíhlé: černé oko jeho zdá se hořeti nyní vzbouřeným zápalem; neb jindy dle domyslu mívalo výraz nad míru tichého a jemného zoru, jenž i nyní okamžičně jevil svůj stav původní. O obleku, dovolte, bychom pomlčeli; nemá šat nynější mody mnoho poetických elementův do sebe; jedině dopřejte poznamenání, že lehký, nízký klobouk se širokou střechou zastíňoval celé jeho vysoké čelo; bílý límec splýval s růžového hrdla, jsa jen nedbale, ale malebně něco málo stáhnutým šátkem držán, jehož oba delší koncové větříkem polétali.

Mladík zdál se býti rozčilen. Co zrudilo zimničním ohněm tváře jeho? Sen to snad rozkošných půvabův? — Proč vyhledal sobě tak odlehlé místo, aby blouznil, aby snil neli o lásce, snad o minulosti, snad o přelé mladosti? Prelhá mladost! Slova nevýslo-

vného žalu, ježto vzpomínkou budíte slzy ze spánku, by zalily setlé líce, nevzkřísíce jich přec! Tent žal nemusil bouřit v hrudi onoho muže; vždyť sotva vystoupil z věku jinošského, sotva nabyla tvář jeho mužnějšího výrazu. —

Budu vám vypravovati.

Bylo to před ne mnoha lety, že onen mladík, o němž nyní promluveno, v tomto čarovném údolíčku dlel u kaple. V jeho tváři porážnu bylo viděti bojování vnitřních pocitův, v jeho temném zraku jakoby skoro plná slza plála. A však pozorovati též bylo namáhání, zvítěziti nad tímto pohnutím; přemohl se konečně, obrátil se k zapadajícímu slunci, zastřel zraky před paprsky růžovými a pokradmo utřel si slzy z očí, pokradmo, přesvědčiv se dřív, že nikdo ve vřkolu. Jeť člověk podivný tvor: vida, cítě se samotna, nechce přece, aby okolí mrtvé vidělo vzbouřené city, rozproutěné upomínky, znaky to života srdce jeho, které se přátelským okem vyvinují.

Snad že právě někdo zacházel v onu stranu, kam s nevýslovným výrazem v oku mladík roz-touženě zírá?! Ba ano, nedlel on ještě před chvílkou samotén u kapličky — dlela s ním děva, rozmilý to květ na luzích venkovských. Vidiš ten stín, jak se uhýbá v osamělý háj, tak dlouhánský stín, jakoby se nechtěl odloučiti od toho, s nímž na blízku dříve splýval? Jen jednou ať se obrátí ještě ta dívka milovaná, ať mu pošle jedinké ještě „s Bohem“ a pak —

V tom slunce zapadlo, stín zmizel, onen mladík stál samotén — před sebou veliký, daleký svět — v duši bouří a divé touhy v srdci.

Co asi sobě povídaly ty mladé lidičky? Mám to opakovati? Nebudu, mluví vám to každému v srdci!

II.

Kdo z Vás, milí čtenářové, nezná Horu Kunětickou? Málo kdo, jenž náhodou se dostal v okolí Pardubické, opominul, vylezti na onen zřícený vrchol pradávne slávy, by slabou tužkou na polospučhřelý kámen připojil svoje neznámé jméno ku věnci oněch veršikův, které vyznačiti mají prosté a vřelé spolucity těch, kdož velebným výhledem dojati, rádi několika slovy vypověděti se snaží to, co v srdci opojeném svědčí o světějších domyslech člověka. A když se sečtou ona písmena napsaná třesoucí-se rukou, tuť nalazáme, že sympathie lidských citův soustřeďuje se ve velkoleposti, v toužebnosti, k vyšším směrům zabíhající.

Kdo se obrátí na výši hledem svým k jihu a volným letem oka zaplaveného snáší se po těch lesích, lukách a hájích, až za onen stříbrotekoucí proud jasného Labe, který se vine co bílá hedbávná nit skrze přéúrodné poliny, objímaje na sta rozkvětlých keřův: ten nalezne před Pardubicemi roztomilý domek s červenou střechou, s bílými zděmi, s malou sice, ale tím malebněji ležící a tím zelenější zahrádkou, která onen domek obíhá, jako rozkadeřený borek osamělý příbytek pilného zahradníka. Komu vlastně tento domek náleží, nemohu Vám říci; nemějte mi za zlé, že Vám to nepovím; vždyť vás má zajímati povídka o obyvatelstvu jeho.

Sledujte mne tedy, komu se líbí. Příbytek onen může býti asi něco přes dvě hodiny od Pardubic; odtud jde pěkná, hojnou chůzí spěchajících rolníků ušlapaná, sem tam na písek vybíhající pěšinka na východ. Chvilí se jde hustým lesem na rozlehlou rovinu v malé údolíčko; přes pahorek s lípami od přírody sázenými k onomu již naznačenému potoku, přes

nějž vede lávka jako sníh bílá s postranným zábradlím; nedaleko na pravo vyčnívá vrch, na němž stkví se bílá kaplička. Od této snáší se pěšina širší povlovně dolů na rozkvětlou platinu — několika minut, a domek vítá ze zeleného háje vstříc, jako plující labuť po hou-pajících-se vlnkách modrého jezera.

Zahrada, jež půvabný tento stánek venkovské spokojenosti vroubí, otevřena jest nízkými dvířkami, za nimiž oku překvapenému lahodí bujně okvětněné záhony růžových keřův, rozpukujících se liljí, mezi nimiž pozřidku zápašné jacinty v bílých nádobách na vyvýšeném podstavku; blíže nich opět modré zvonečky a jiných květin více.

Konečně se dostanete volným záhybem žlutě posypaného chodníku k mile zvoucí besídce a odtud několika kroky k přívětivému domku. Vystoupí-li se zaň na pestrý vrcholek vysázený ovocnými stromy, tu lze zírati na rychle tekoucí Labe, s nímž se jako v přátelském objímání bublavý potok pojí. V malém zálivu dlí loďka převozní, dlouhým provazem

ke kůlu připevněná, v níž dvě vesel čeká na silnou páž opáleného rybáře, jenž štědrým svým lovem vydržuje živobyti jinak stálým zpěvem veselé. —

Než vratme se k bílému dvorci, tichému to stánku venkovského života.

Před hlavním vchodem rozděluje se chodník záhony vroubený na dvě strany; jedna pěšina vede za dům, přes pavrch k Labi; druhá pak k prostranným dveřím vedoucím do příbytův přízemních. Hlavní chod vede síní do prvního poschodí, do patera pokojův s výhlídkou k Pardubicům a ke Kunětické Hoře. Z prostřední komnaty, té největší v celém dvorci, lze jedním mžikem přehlédnouti celou zahradu až k ouvozové cestě, která se vine okolo plotu, až se spojí nedaleko se silnicí, vedoucí do Pardubic.

Je tichý, jarní večer. Z Pardubic doznívají poslední zvukové večerního klekání, jako hlasové tajně vedené rozmluvy jazykův neznámých. Juž doznívala ta hudba nebeská v urychlených rázech jednotlivých zvukův, a

konečně umkla tak jemným, táhlým tonem, že se zdálo, jakoby to poslední ohlas na vždy umklé touhy v srdci bouřícím!

V bílém domku bylo ticho, jako po veškeré dálné krajině; jen roztoužený slavík přerýval lahodným zpěvem svým tento poklid veškeré přírody, která v krátký noční spánek tajemným kouzlem ukonejšena rozkošným chladem vše živé blažila. Hvězda večernice počínala prosvítati skrze lehkou jarní mlhu, jako usměvavá naděje skrze chmury starostné myslí. I luna vznášela se na šedém obzoru na východě, oblívajíc houpající-se vrcholky starých smrkův a jedlí čaropůvabným, blouznivým světlem svým co truchlá královna nočních stínův.

Ve dvorci bílém kmitlo najednou světlo v prostřední komnatě prvního patra. Skrze otevřené okno přinášel větrík opojný zápach z vonných květův a vábil k milému ochlazení po horkém dni.

Podívejme se do vnitra této komnaty.

Při vstoupení potkalo se oko s podivným

výjevem. U okna klečela před svatým obrazem žena asi k šedesáti rokům stará; šedé vlasy vzorně byly upraveny pod čepec jako sníh bílý, tvář zsinalá chvěla se vnitřním nepokojem, v oku viděti byly znaky vyroněných slzí. Ruce na zvadlých nádrách sepjaté držely starožitný růženec; avšak nezdálo se, jakoby otčenášek a zdrávas vespole v modlitbě se střídaly. Jedině zrak pobožné stařenky pílil s převroucím výrazem k obrazu rodičku Boží představujícímu.

Opět vznikaly slzy v slabém oku a vyplývaly jedna po druhé co drahá oběť otci všemohoucímu. Konečně vyšeptala třesoucí-se ústa „Amen.“ Pak vzvedla se stísněná stařenka znamenajíc se svatým křížem a přistoupila k otevřenému oknu.

„Ještě nejde,“ hovořila k sobě; „bude to asi těžké rozloučení, těžší, že jsou dosud oba mladí. Když jsem já byla v těch letech a můj Vitoušek musil na vojnu, bylo mně přebolno v srdci, a já myslila, že nepřežiji jeho odchodu. Od té doby se arci mnoho změnilo,

On jest mrtev — dej mu pán Bůh lehkého odpočinutí! — a já ještě se toulám na této zemi, nepatříc vlastně již také na ni. Inu jak pán Bůh usoudí. Ale naši panny je mi hrozně líto; já ubohá stařena nemám arci nic jiného leč modlitbičku a svaté sliby k své útěše; avšak ona hořce bude vzpomínati na ty večery, ježto s ním strávila za léta, a ztěžovat si bude, že odejítí musí v čas právě nejnepríhodnější. Ale náš mladý pán — Bože, vždycky jej nazývám naším, vždyť je u nás jako doma — ten zajisté přijde zas, až si tu cestu odbude, ačkoliv se starý pán naň tak horší a zlobí, že má jiné záměry za lubem a že chodí k vůli něčemu jinému do domu než-li k němu. Inu, Bože, vždyť to má takový malý vroubeček; já to vím už dávno, ale člověk jako já musí zahmouřiti oko a pomysleti: jak pán Bůh chce!“

Zatím co se stařena takto těšila, nevědouc jakých trpkostí zakoušeti musili zamilovaní při rozchodu, ozvalo se z vedlejší komnaty krátké zavolání mužského hlasu.

Stařena, budeme ji nazývati Marjankou, trhla sebou probudíc se ze svého rozjímání a spěchala, jak jí věkem možno bylo, ku dveřím. Otevřela a tichým krokem přibližovala se k loži, obstarožnými záclonami zastíněnému. Lože toto stálo nazad komnaty; neda-leko byl starý sice, avšak dobře udrželý stůl, vedle něhož koží vykládaná pohovka, jakž jich ne zřídka dříve užíváno. U okna do zahrady vedoucího stál starý, též ale krásný skoro to-ho druhu psací stolek, u něhož se vypínala vysoká židle, na níž několik knih rozházeno. Veliká armara s nemalým počtem dobře udr-želých, dle zevnějška starých knih doplňovala svojí velebností nářadí.

Stařena přistoupivši k loži odhrnula zá-clonu, nachýlila se a promluvila polozvučným hlasem, v němžto se tklivá starostlivost jevila :

„Co poroučíte, milostpane? Je vám líp?“

„Bolesti rány mé se trochu zmírnily;“ odpověděl tázaný; avšak řeč zdála se prozra-zovati opak toho, co pravil.

„Kde je Amalie?“

„Amalie? Ta bude ještě v zahradě. Víte, že miluje večerní procházku; a dnešní teplý večer je k tomu tak vábivý. Přijde co nevidět, a dřív než se uloží k spánku, neopomine ještě dáti vám, jako každý večer, dobrou noc.“

„Kož by zde byla! Mně je tak teskno po mém dítěti; rád bych ji míval pořád kolem sebe, kdybych se neobával, že by si stýskala po svých nevinných rozkoších.“

„I Bože můj!“ dí stařena: „Vždyť víte, pane, že všecko ráda obětuje pro vás, aby vám jediný blažený okamžik způsobila.“

„Ba arcí! Já však nemohu jí ničím zpláceti, leč jedině svojí láskou a svým požehnáním. Zde žijeme spokojeni sice, avšak vzdáleni všeho světa; nikdo k nám nezavítá, kdo by naši samotu s námi zdílel. Všickni moji přátelé opustili druhdy hledaného druhá, dokud se štěstí a bohatství skvělo kolem něho. Všickni zapomněli na mne, jak mile štěstí mne zradilo, jak mile jsem se odstraniti musel z jejich vírného kruhu a odstoupiti od

dřívějšího zabývání-se svého, ježto jim užitek a závaty poskytovalo. Neštěstí změnilo je dočista; vážený Robert přestal býti boháčem, pročez jej všecko opustilo. Jen ty, ježto jsi nosila nešťastnou paní mou na rukou svých, zůstala's při mně, by se's obětovala pro mou dceru. Ať ti nebe odplatí; já nemohu!"

Starý pán klesl v lože své nazpět a zdálo se, jakoby hluboce přemítal. Temné myšlénky tékaly mozkem jeho, zůstavující jedině mráкотné skabonění zvráštělého čela, přes něj řídký šedý vlas přeplýval.

Marjanka neodvážila se promluvití slova, obávajíc se, žeby vzbudila usnulou jaksi citlivost jeho, kdyby i nejskrovnější omluvou své zásluhy o jeho dům zlehčiti hleděla. Myslíla tedy odlouditi jej smutným jeho přemítáním a pronesla:

„Upokojte se, milostpane; opustili-li vás všickni přátelé, neopustil vás přece někdo..."

„Míníš sestru moji?" vztrhl se starý pán.

„Arci že mne sledovala v tento tichý příbytek; avšak vidím to každodenně a slyšeti musím,

že jsme kdysi byli bohati, že jaksi má vina to jest, že se nacházíme v tomto bídném stavu. Ona uvykla lesku a společnosti; zde obojího není. Těžko to nese, vidím to dobře; avšak Bůh jí to odpust; že nemá jinam jíti, zůstala v domě mém a zoučastňuje se v životě nynějším, jak jen může.“

Stařena umkla, věděla příliš dobře, že každé pronešené slovo hlubokou pravdu v sobě chová. Po chvíli osmělila se promluvití opět: „Ale mimo to přece někdo žije, který se blaženým domýšlí, že se směl do vašeho příbytku dostaviti.“

„Nevím nikoho!“ rozmrzel se starý pán.

„A přece,“ odpírala Marjanka, „pan Josef..“

„Ten větroplach? Je příliš mladý, aby mně porozuměti mohl.“

„Vždyť přece nemůžete zapírat, jak nám všem oddaný!“

„Bohužel oddaný!“ horlil starý pán. „Přál bych si, aby byl nikdy nebyl vešel pod střechu tuto. Já jej ctím, vážím si ho, avšak obávám se, že jej něco jiného sem vodilo,

než jedině přátelství ke mně; dobře tak, že se musí odebrati na daleké cesty.“

Stařena neodpověděla, pozorovala, že oko pánovo bylo bystřejší, než myslila, a svědomí její vyčítalo jí neupřímnost, jakouž chovala k pánu svému v srdci, vědouc dobře, že Josef častěji zachází s Amalií, nežli se starým pánem. Ten pobouřen odvrátil se hrdě od ní a zabral se z nova v roztruchlené myšlénky své, kyná věrné služce k odchodu.

Nerozhodně stála ona, nevědouc, má-li pána ponechati trapným myšlénkám, či-li odolat mu a vyvrátit nevrle domnění jeho.

V tom vstoupila dívka, milostný to zjev jakoby z jiných sfér, v rozhodnou dobu, přikročila k loži otce svého, který podřimovati se zdál, ač rozehrané trhání v tváři jeho spánek rušilo.

Sehnula se děva k starci, políbila čelo jeho jako tichý vánek větříčku a zašeptala bojácně a třesavým hlasem: „Dobrou noc!“ načež zmizela jako přelud rozprouděné fantasie.

Marie odešla za ní, ponechavši starého pána spánku, starostmi o budoucnost dceřinu často přerývanému, modlit se za pokoj a mír duše jeho.

III.

A kdo byl ten starý pán?

Lidé domácí, a zvláště zahradník, prostě to duše a upřímná, na otázku tuto mohl by vám nejlíp odpovědět. Říkával, že je milostpán ten nejlaskavější na světě, dokud mu nikdo nezačne o minulém čase; jen tehdy bývá prý mrzutý a nepromluví slova celý týden: pro to všechno že ale s ním velmi dobře vychází, že jej miluje a že by svůj život zaň nasaditi neváhal. A to poslední nelhal; neboť před několika dny přišel k velikému ourazu spolu s pánem svým, ježto se koně splášili a vůz o skálu rozdrčený starého pána nebezpečně porouchal, jehožto život jedině obětavostí starého zahradníka zachován jest.

Tento ctihodný muž uměl všechna rodinná tajemství hluboko ukryvati před zvědavým okem; jen když v neděli při skleničce dobrého piva sedával a od sousedů pěkně požádán byl, uklouzlo mu sem tam nějaké slovíčko o bývalých lepších časech, a zponenáhla se osudy starého pána dostaly přece v zvědavé mozky více venkovanů. Ba jednou vypravoval všechno od začátku až do konce, když se jednalo o čest pána jeho.

Rozehráti totiž sousedé notně pokřtěným pivem strhli mezi sebou hádku.

„Jen se tak nezastávej starého Vojty“ — tak se jmenoval náš vážný zahradník — pravil as padesátiletý Vosa, usedlý v nedaleké vsi; „vždyť víme, že se ti často nějaké trošky ze zahrady starého pána zvláštní laskavostí Vojtovou dostává.“

„Na mou tě kuši, Ondro, nezacpu-li ti zaplacenou sklenicí kořalky ústa; vím to dobře, že vždycky vystrkuješ na mne rohy.“

„Nechci od tebe nic, ty zmoklá slepice;

hled, aby's raději bez lucerny se dostal za sucha demů, sic ti tvá stará bude zpívat skočnou.“

„Dnes je den Boží sousedé,“ dokládal starý Vojta; „nechte hašteření a dejte si raději ještě sklenku naliti a pak se rozejdeme.“

„Dobrá,“ pravil přítel Vojtův, „dobrý to nápad; všechno co mluví starý Vojta, je jakoby to z knihy četl.“

„Misto čtení mohl by nám Vojta povědět takhle něco o svém pánu; chudák — on chodí jako skormoucený kohout, když se mu hřeben uřízne. Bůh sám ví, co má na svědomí!“

„Na svědomí?“ rozzlobil se Vojta. „Ať to neslyším ještě jednou, sic by se moje motyka šeredně zakopala do tvých nečesaných vlasů!“

Při tom vstal a měřil rozhořčeným okem Vosu. Tento cítiv se slabším, uvolil a domlouvaje Vojtovi k pokoji, počal:

„Nebylo to zlé, milý sousede, co jsem pověděl. Ale vidíš, když takhle člověk člověka nezná, tu se mu tak všelicos zdá; nehněvej se, Vojto, a pověz nám raději, co a jak, a my zůstaneme přátelé, jako jsme byli dříve.“

Vojta nahlíží, že se tu jedná o čest a dobré jméno pánovo, dal si konečně říci — a za krátko nebyly osudy obyvatelů dvorce více tajemstvím.

Pravilo se, že pan Robert Lipnický ještě před krátkým časem byl velmi zámožným kupcem hlavního města. Nádhera a lesk pánovy ve váženém domě jeho, jejížto spravoval co zkušený ve všem, co k jeho stavu náleželo. Důvěra v jeho pevné a počestné řízení rozšiřovala se den ode dne, jmění vzrůstalo dobrými a zdařilými spekulacemi vůčihledě, a otec Robertův mohl na smrtelném loži s uspokojením zavřítí starostlivé oko své o synovu šťastnou budoucnost.

Starý Lipnický měl zvláštní zásady. Sám pocházející ze stavu nižšího, považoval všecken lesk za nejprostší marnost a liboval si ve starých pravidlech, a zvyků zděděných byl nemalý milovník. Syna Roberta vychovával samotinký, jelikož manželka jeho nedlouho po porodu synka jedináčka umřela; pročez vtiskly se přísné obyčeje otce hlouběji v mírnou ústroj-

nost srdce synova a zachovaly v něm až do jeho smrti původní svůj ráz.

Domácí často říkali, že mladý Lipnický věrným jest obrazem otce svého; leč jediné jakousi truchlivou myslí, nepatrnými okolnostmi vzbuzenou, lišil se velice od otce, který po celý život veselosti výhostu nedal.

Robert, jsa proti vůli své ke kupeckému stavu skoro donucen, s počátku nemohl nijak uspokojiti se záměrem otce svého, jenž v dálnou budoucnost vybíhal, zůstaviti chtěje známé a vážené jméno kupce, kteréž i za syna náležeti mělo k nejoblíbenějším firmám. Konečně uvykl Robert přání otcovu a zponenáhla jala se v počínání jeho větší pile jeviti, ježto k znamenitým nadějím cestu razila.

Ač býval starý Lipnický málo nezanepřázdňen, přece vychování synovo nepustil z mysli a hleděl vštípiti veň nepokalený cit šlechtnosti a stálé počestnosti. A tyto zásady hleděl Robert juž od mládi svého všemožně sobě udržeti a podle nich jednání své zaříditi.

Syn brzy stal se společníkem otcovým, po

letech odevzdal mu starý Lipnický celý svůj dům, zabývá se jediné svými rozmary, mezi nimiž zahradnictví zajímalo nejprvnější místo. Zatím firma syna jeho rozkvítala vždy více, vážnost a zámožnost Robertova domu zmáhala se dalším časem s podivuhodnou rychlostí, až slynul Lipnický konečně bohatým.

I v domácnosti staly se nějaké důležité změny. Otec Robertův již několikráte pobídl syna, aby se ohlídl po důstojné nevěstě, která by přece s dobrým věnem požehnání přivodila v tichou domácnost. Dlouho se nemohl Robert odhodlati k tomu přetěžkému kroku. Jakási temná předtucha předpovídala neštěstí a nespo-kojenost; avšak jsa od mládí k tomu veden, vyplňovati přání otcova, rozhodl se konečně a za krátký čas slaven byl u Lipnických sňatek velmi skvostným způsobem.

Paní, jižto uvedl Robert v domácí hospodářství, byla krásy a líbeznosti nevšední; avšak k tomu všemu měla přídavek neblahý, lehkou totiž mysl. Pocházejíc ze zámožného domu a jsouc jedinou dcerou, neměla ve svých libůst-

kách žádné míry, a hravá její letora změnila se pokročilými lety v lehkou rozmarnost, kteráž se naprosto přičila smýšlení Robertovu.

První čas žili manželé v nerušené spokojenosti, dcerka Amalie množila jejich blaženost domácí a květla jako luzná naděje v myslí rozehrané. Otec, zabýván skoro po celé dny svým rozšířeným řízením, málo měl času obírat se s něžným tímto květem vespolečné náklonnosti, jakáž se z počátku jevila mezi oběma manželkami. Později však křížovaly se náhledy jejich s prvku v maličkostech, vznikaly poznenáhla v neustupný vespolečný odpor, v nevrlost a nepatrné na oko rozhněvání, až konečně vypukly v rozkvašenou nespokojenost jednoho s druhým.

Robert již od přírody nakloněn k hloubání a k trudému rozmyšlení viděl ve sňatku jedinou příčinu zkaleného nyní života svého. Z tohoto nuceného obcování počala vznikat lhostejnost, ježto za nedlouhý čas ustoupila stavu ještě horšímu — chladnosti.

Mladá ženská, neuspokojena jednou ve svém očekávání, zabíhá přelehko v labyrint odpor-

ných citů, v požadování často nedovolené, na něž by jinak ani byla nepomyslíla. Takto choť Robertova uraženu se cítíc chladností svého manžela, tou samou měrou zplácěla a hleděla čas vyplnití rozmary, jimž, ač lehké mysli, jindy by se poddati byla neodvážila. Přijímala hojněji návštěvy, navštěvovala samovolně častěji zábavy, jichž manžel její zdíleť nemohl, takto vždy svobodněji vykročujíc z mezi povinností paninských.

Zatím byl starý Lipnický zavřel oči k věčnému spánku, toho jsa domnění, že syn jeho oplývá vším, co život lidský oblažiti lze. Po jeho smrti jakoby byl dobrý angel odvrátil se od domu Robertova. Nastaly krutější časy, války počaly vznikat, společenské nakvašení hrozilo blahobytu veřejnému, obchodu a průmyslu; podnikání jednotlivcův roztráštělo se na skále občanské nedůvěry, a mnohý klonil hlavu pod břemenem nastávající těžké doby.

Ai dům Robertův nezůstal nezastihnut tímto všeobecným kolotáním, tímto nepravdivým pohybaváním-se života veřejného. Nešta-

stné spekulace počaly hlodati na jeho vší pílí vydobytém jmění, nespokojenost v domácnosti hryzla na jeho srdci — což divu, že rovné dříve poměry mezi oběma manžely počaly se čím dále, tím více trudit, že příkrý úkor zaujal místo vespolečné shovívavosti. K tomu ještě rozmary choti Robertovy, skvostné a hlučné besedy, kteréž dle náhledu Robertova proměnily jeho dům v rejdiště zahálivých darmoživcův: to vše zvítězilo nad rozhodlanou a zdravou rozumností jeho, on počal ztráceti rozvahy chladné v svém počínání důvěřovati více štěstí, nežli svému vlastnímu jindy nezvratnému rozmyslu.

Někdy jej vybuřovaly i důtklivé výčitky rozhněvané choti, že viděla, jak jmění vůči-hledě se menší, z ještě udržené rovnováhy, a nejistota, jakéž nikdy nepocítil dříve, zmáhala se každodenně v nitru jeho.

I odhodlal se, stísněn jsa takto ze všech stran, vzkřísiti stav svůj rozhodným krokem. Sebrav, co na hotových penězích měl, zasadil se o to, buďto vydobyti znovu svého ztraceného

jmění a zbohatnouti k tomu ještě, aneb padnouti v boji co čestný rek stavu svého.

Za těch časů, kdežto tato povídka svůj počátek bere, zanašeli se spekulanti nejvíce případnou hrou ve státní papíry. I Robert uchopil se toho prostředku, aby urovnal opět svůj kolísavý stav, a důvěřoval pevně v jeho opětné napravení tímto způsobem. Od té doby, co přestal více spolehati se na sama sebe, nežli na štěstí, opustila jej dobrá hodina. Jeho záměr byl zničen, spekulací jeho mýjela se s dobrým úspěchem — jmění jeho, před několika dny ještě značné, skoro naprosto ztraceno jest.

Tak se schýlil dům starého Lipnického všeobecně vážený v nevyhnutelnou záhubu. Jmění, ježto choť Robertova co věno do domu přinesla, utrpělo tímto posledním pádem ránu nevyhojitelnou. Tím neštěstím zevnější prolomen byl i zůstalý dosud zbytek jakési ostýchavé vážnosti mezi Robertem a jeho paní.

Hrdá, jižto byla ona, zakládajíc sobě přemnoho na svůj dřívější stkvělý stav, nesnesla snížení, v jakéž ji dle domyslu jejího

manžel uvrhl, odloučila se od něho, a nalezla co zajímavá krásná paní sešlého nešťastného kupce dosti přátel, a nedlouho na to šeptali si lidé, že její dobrá pověst tímto jednáním nad míru utrpěla.

Svůj pád přečkal Robert s obvyklou pevnou myslí, spodivuhodnou odvahou; avšak hanbu svého domu způsobenou jeho chotí, ztrátu počestnosti svého jmena nemohl přemoci; tato rána probodla srdce jeho nebezpečně, počal churavěti, až jej krutá nemoc uvalila na lože. Jedině starostlivá ruka Amalie, dcery jeho, angela to dobrotou srdce a nevinností myslí, jižto choť jeho mu odstoupila, jak pravila; uměla urvati skoro jistou již oběť smrti chladnému hrobu. Tat byla také Robertova jediná útěcha. Mimo sestru svou, kteráž ode dávna tvořila jeden z údův celé rodiny Robertovy, neměl nešťastný kupec nikoho kolem sebe, leč dceru, která se právě rozvíjela v osmnáctý rok svého mladičtvého a nevinného věku.

Sotva že nabyl dostatečné síly k nové práci, byla Robertova první myšlénka, spořá-
1857. XI. Dvojí věno.

dati svůj stav, vyrovnati vše, kde a co vyrovnati bylo a odstoupiti navždy z jeviště, kde tak tragickým způsobem skončení svého šťastného života zakusiti musil.

Po několika měsících, když opět s obvyklou pílí pracoval, docela zotaven jsa z nebezpečné nemoci, dostal zprávu, že jeho choť náhlou smrtí zemřela. Když posel dokončil, obrátil se Robert a plná slza skápla s oka jeho, ač slova nepromluvil; po chvíli vkročila Amalie v pokoj jeho a vidouc, že milovaný otec s truchlivým zrakem na ni hledí, tázala se měkčím svým libohlasem :

„Co kormoutí otce mého ?“

Několik okamžiků pomlčel ještě Robert; pak objav dceru s nevýslovnou bolestí a s výrazem, že se skoro Amalie z něho zděsila, zvolal :

„Drahé dítě moje ! ta, ježto mně tebe dala, nešťastná matka tvá — nežije více !“

Pak sklesl v pohovku, zakryl zraky své třesoucí-se dlaní, a volný průchod daje slzám dávno zadržným, odpustil v duchu ze všeho srdce svého vinu manželce, prose Boha za odpuštění

viny svoji. A dcera, ježto dlouho již neodvážila se bolest svou dáti na jevo pro ztrátu své matky, by otce nezarmoutila, klesla k nohám jeho a líbala horoucíma rtoma žehnavou jeho pravici.

IV.

Nedlouho po tomto výjevu zmizela firma Lipnického se světa obchodního.

V rozhodné době, kde pozůstatek velikého jmění Robertova rozebrán býti měl věřiteli jeho, jevil Robert tak tichou mysl, že starostlivá dcera počala se obávati, aby ta lhostejnost nepřevrátila se v duševní chorobu; avšak starostlivosti této nebylo zapotřebí. Lipnický, věren zásadám od otce zděděným, odhodlal se všemi oběťmi udržeti počestnost svému jmenu kupeckému, a svým nesmírným namáháním dosáhl toho.

Všickni, kdož od něho měli co požadovati, byli uspokojeni naprosto zapravením svědomitým, ač právě tímto jednáním nebylo ani

naděje, docíliti, aby sobě Robert ujistil pokojný, neodvislý a bezstarostný život v budoucnosti. Ba ani snažení několika přátel, jižto mu prospěšni býti chtěli řečí i skutky, aby opět se vzmušil a z nova počal kráčet po dráze, na níž se tak drahá léta zabýval, nebylo s to, aby pevný jeho úmysl zvrátilo.

Možná, že by se snad zdálo, že kupec takto pobádán svými společníky nemohl odolati, naprosto odřeknouti se stavu, v němž a jímž jedině žil; Robert ale přinucen skoro otcem svým, bez svobodné vůle oddati se tomu, k čemuž zvláštní lásky a popudu neměl, myslil si, že vítanější příležitost se mu nenaskytne po druhé, vystoupiti se cti z kruhu jej těsně jímajících okolností, a uzavřel pevně, že déle upoután nezůstane.

Zapraviv vše, rozloučil se se svým lidem propuštěným, následován jedině dcerou a sestrou, která uvolila se snášeti osudy bratrovy, ač spíše přinucena k tomu kroku nepříznivými okolnostmi, nežli z lásky pokrevní. Z domáckých lidí pokládala se stará Marjana a starý

Vojta za šťastny, že směli zdíleti nehodu svého pána.

Několik dní mluveno ještě v městě o pádu Lipnického a o jeho šlechetném a přepočestném odchodu; avšak jak dlouho trvá sláva skutku svědomitě vykonaného? Ještě jednou tolik dní uplynulo a Robertovy osudy vyhy-nuly z myslí kochajících-se jedině v novotách, a po jeho čestném činu nezbylo za krátký čas ani zmínky.

Skrovníčká summa, z níž bylo nyní ro-dině Robertově žítí, hrozila zaniknouti brzy v nejnnutnějších potřebách každodenních a na-děje zasvítala ubohým těmto lidem vždy sla-bějším světlem.

Robert, hrd jsa jedině tím, co si svou vlastní silou a prací vydobyl, nemohl snéstí trudnou myšlénku, že jím celá jeho rodina trpí; a poněvadž život v hlavním městě se mu přičil, ať každým krokem potkával osoby, ježto jej dříve vždy laskavým úsměvem vítaly, nyní si však sešlého boháče nevšímaly, a takto nemálo nevděkem svým Robertovo jinak pývné

srdce trýznily — uzavřel, opustiti město a někam na venek se odebrat, kdežto by neznán mezi neznámými nekaleněji žiti mohl.

Jednoho dne, když se právě hotovil, svůj dávno rozvážený úmysl rodině své vyjeviti, přiběhla lehkým krokem Amalie v tmavý pokojík, jenžto nyní nahrazoval stkvělou komnatu bohatého Lipnického.

Amalie, uzřevši, že otec v hluboké rozjímání zabrán jest, neodvážila se s prvku vytrhovati jej, ažby sám její příchod znamenal. Netrvalo to dlouho, Robert obrátiv se, spatřil dceru, čekající na první okamžik, by s ním promluvíti mohla.

Předešel ji tedy otázkou :

„Co hledáš, milé dítě?“

„Kohož bych hledala, tatínku, leč vás?“ odpovíděla Amalie jaksí přidušeným hlasem, jenž její vnitřní nepokoj více prozrazoval, než utajoval.

„A co mi tedy chceš? Tvé oko nepokojně spěchá od předmětu k předmětu a neodvažuje se, nazříti ve zrak můj!“

„Přináším novinu,“ odpověděla konečně Amalie; „neboť novina to v domácnostinaší, když nás někdo navštíví. Někáký cizí pán chce s vámi promluvíti, otče, a zdá se, že o důležité věci, jelikož celé jeho vzezření a důrazná řeč dodává mu význaku zvláště přísného; avšak, otče, kdyby snad . . .“

Poslední slova nedomluvila; hlas uváznul jí v hrdle strachem a bolestí sevřeném; domnívala se ubohá dívka, že snad nějaký ještě věřitel přichází, požádati svůj dluh od otce a uvrhnouti jej takto ještě u větší nouzi a nedostatek.

Robert, zpozorovav její zmatek, počal ji chlácholit, jelikož dobře věděl, jaké asi myšlenky krouží uděšenou myslí její.

„Neděsiž se nadarmo, milé dítě; možná, že to jeden z našich bývalých přátel, by navštívil a potěšil nás v nynějším trochu změněném stavu. Nebuď bláhová a přiveď jej sem!“

Amalie uposlechla slov těchto a zmizela ohlížejíc se kradmo po otoi, zdaliby nepozoro-

vala ve tváři jeho nějaký nepokoj, jenž by snad neblahou předtuchu vyzrazoval.

Podivné srdce lidské: raději si žádá jisté neštěstí, hrozící strašným rázem v brzké budoucnosti, než by se kojilo naději, že příští čas přivedí blaho. —

Ve tváři Robertově nezachvěl se ani stín vnitřního neklidu; naopak zablesklo oko význačným ohněm tichého svědomí a spolu hrdého vědomí vykonaných všech povinností a zachovalé neporušené cti.

Utišena tímto velebným vzhledem otcovým počala i děva doufati, a povzbuzena tak pevnou odvahou i sama pocítila mocnější hnutí šlechetné pýchy a zastyděla se pro svou dřívější úzkost, nehodné, aby v srdci jejím jen na krátko se uhostila.

Tak nabývá jarní kvítka, truchlé a zondané zimními vichřicemi, nové krásy a plného lesku, když slunce teplejší za tichého jitra svoje paprsky opět na ně vylívá.

Po chvíli vstoupil v nízký pokojík cizí pán.

Robert nepoznal v něm nikoho ze svých známých. Po tichém úklonku počal přichozí:

„Mám snad pana Lipnického v osobě před sebou?“

„Ano, pane; s jakou žádostí přicházíte? Neb se domnívám, že snad vás vede ke mně nějaký požadavek, o němž nevím?“

„Naopak, pane Lipnický; přicházím jedině, abych vám ve vlastní vaši ruku odevzdal tento list.“

Při tom vytáhl dobře udrželou a opatřenou tobolku, vyňal z ní psaní, pohlédl na adresu, a ukloniv se opět, podával je Robertovi.

Tento tázavým zrakem pátral v oku cizího pána; avšak jakoby z vůle obrátil se tajemný listonoš polo na stranu a s lhostejnou tváří zastrčil opět tobolku v její původní příbytek.

S nepokojem sotva utajeným, přelítl Robert zevnějšek listu; adresa zněla jeho jmenem a bytem. Poodstoupil tedy k oknu a otevřel psaní. Uvnitř byla složená směnka poukazující na značný peníz, jenž za několik dní vyplacen býti měl domem jistého velkupce

Videnského. Pátral po přípisu; toho v psaní nebylo. Nevěda jak si vysvětliti tento celý příběh, obrátil se k cizinci s dotazem, od koho směnka pochází?

„To právě nemohu říci, pane Lipnický; moje jediná práce v této záležitosti jest, abych si od vás vyžádal asi dva řádečky, že jste ráčil obdržeti směnku; načež se i hned odeberu, poněvadž ještě jiné řízení na mne čeká. Prosím tedy o to, oč jsem žádal, a naše věci budou vyrovnány.“

„Ale, milý pane, kamž to myslíte, domnívaje se, že snad přijmu peněz, nevěda ani od koho a proč? Od jakživa jsem pořádku uvyklý; dokud se nedovím, od koho list ten, nevezmu nikdy, co v něm uloženo. Nevím se upamatovati, žeby mi někdo něčím dlužil: tať věc jest už dávno vyrovnána; a peníze vzíti za nic, to se nesrovnává s mými zásadami, ani s mým svědomím, byť list ten pocházel třeba od jistého z mých věrných přátel. Nezasloužené a svou vlastní rukou nevydobyté jmění nepřijmu nikdy!“

Rozhorlen složil směnku a list a doručoval jej nazpět onomu cizinci, jenž poslední slova Robertova s rostoucí pozorností a s nelíčeným pohnutím poslouchal, a na okamžik pozbyla tvář jeho výrazu nucené dosud lhostejnosti. Avšak rozpak nejevil se ve vzezření jeho, ani se zdál jaksi připraven na tento výbuch šlechetného smýšlení ač schudlého, však počestného kupce.

„Dovolte, pane Lipnický, bych vás upozornil, že mi nemožno pověděti jméno toho, od kohož vám tento list zaslán. Zavázal jsem se svou cti neprozraditi je; vy nahlídnete sám, že dané slovo člověku musí býti svato. Avšak nepochopuji, že by směnka ona beze všeho přípisu, naprosto holá v listu byla; račtež prohlídnouti jej bedlivěji.“

Lipnický zavolal na sestru a požádal ji, aby přinesla svíci, neb již se soumračilo. Když byla Jetka, jak ji nazýval Robert, svícen na stůl postavila a k žádosti bratrově komnatu opustila, přistoupil Lipnický blíže ku světlu, obrátil obálku, v níž směnka se nacházela,

a pátral zvědavým okem, zdali nepřehlídl něčehož při otevření listu. Na druhé straně obálky v skutku stála slova ženskou rukou psaná.

Robert přejel si chvějící-se dlaní čelo, náhlé pohnutí jevílo se v lici jeho, sotva se zdál oddychovati. Četl opět, jakoby nechtěl svým vlastním zrakům věřiti, a pohnutí zmáhalo se tím více.

Zpamatovav se, že není samotěn a stydět se za svou prozrazenou slabost, byl přece ještě na rozpacích, má-li psaní přijmouti, čili je opět odevzdati tomu, kdož je přinesl.

Cizí pán zdál se býti netrpělivým.

„Odpustte, pane,“ omlouval se Lipnický, „odpustte, že vás tak dlouho zdržuji; zpomínky, jež se několika málo slovy v tomto listu v srdci mém vybudily, zmocnily se mysli mé tak, že nemohu ani zrakům svým věřit, zda-li to, co zří, pravda jest, či pouhý, přeludný sen. — Jen ještě jednu otázku a pak vás nebudu déle zabývatí. Týká se to mé nebožky paní, co se vás tázati chci. Na své svědomí, rcete mi, víte něco zevrubnějšího o ní?“

Tato slova pronesl Lipnický s takovým zimničním zápalem, že neočekávaný kontrast činila k jeho jindy tichému a mírnému vzezření.

I cizinec zdál se pozorovati s překvapením a ne bez pohnutí tuto změnu nešťastného kupce. Namáhal se však všemožně, nevykročiti ze začaté již úlohy a sebrav vši svou pevnou vůli, odpověděl nejistým hlasem, v němž se ozýval vnitřní nepokoj jeho:

„Lituji velice, že vám nemohu odpovědi svou zadost učiniti, pane Lipnický; ten, kdož mne poslal, zavázal mne mou ctí k mlčelivosti, bych na doptávky po jeho jmenu, jmění a stavu neodpověděl ani slovem.“

Lipnický sklonil hlavu nad zmařenou nadějí. Mechanicky vzal péro do ruky a podepsal, dokládaje, že mu doručen list i s jeho obsahem. Pak doprovodil cizince až ku dveřím, a rozkázav Vojtovi, jíti se svíci před pánem až ku vratům, poroučel se a vrátil se opět do svého pokoje.

Sotva dopadl pohovky. Nedočkavě vzal list do rukou a četl několikráte po sobě — vždy s jiným a s jiným výrazem následující slova :

„Věno dcery mojí od její matky Amalie.“ —

Sotva ukonejšil v nitru svém vzniklé a po dávný čas utajované a zadržované city, aby vážněji rozmyšletí mohl. Trvalo to dlouhou chvíli, než se tíseň jeho vyvinula ze sevřených řader :

„Tedy si přece vzpomněla na dceru, ač ne na manžela svého! Bůh ji odpust, že potřísnila čisté jméno moje, že mlhavý stín vrhla na čest a pověst čirou svého dítěte! Přece však plánuj šlechetný cit srdcem jejím, a já sám byl vinou, že nekvětl bujněji, že nedozrál v blahodátné ovoce! Ona umírnila, ba napravila vinu svou důstojně, zůstavivši dceři alespoň mocný důkaz mateřské lásky. Jak já dokážu lásku svojí ubohé Amalii? Jak zmenším tuto vinu, ježto vzrostla nyní v ohromnou velikost?“

V takém labyrintu odporujících sobě citů potácela se duše jeho a vždy přivedla jej k

tomu trapnému přesvědčení, že ublížil choti své, že nehodným byl jí a původem všech ejích strastí. Vždy více brala choť jeho na sebe šat čistější; tah líbeznější jevil se v jindy chladné k němu tváři, až konečně klesl v duchu k nohoun jejím, prose ji za odpuštění, uznávaje v sobě všecek původ neštěstí, jakéž její celou rodinu jeho pronásledovalo.

Ubohý člověk! jakým bludům podroben jest, žaloby vodě sám s sebou, že horší jest než vlastně je, a uvaluje trýzeň nevýslovnou na sebe jedině pro to, aby svým vlastním klamem se trápil! —

Tak ubohý Robert — domnívaje se neustále, že veliké bezprávi činil choti své, — bojoval proti srdci vlastnímu a ni nejmenší podezření nevzniklo v duši jeho, které by novou tvárností zemřelé manželky, jak vzešla v obraznosti nyní rozproudené, chmurným mráčkem bylo zastínilo.

Neminul ani měsíc — a Lipnický otcnul se na rozmilém statečku nedaleko Pardubic a prožil v tiché nové domácnosti blažený rok,

až jej potkala ona nehoda, ježto ho upoutala na delší čas k loži. Tehdy dokázal starý Vojta, pilný pěstovatel Flory, jenž dříve zastával u bohatého kupce domácího sluhu, neohroženou mysl a oddanost svou k milovanému pánu.

V.

Nyní, laskavý čtenáři, opustiti musíme rodinu počestného Lipnického na nějaký čas, abychom vysvětlili onen výjev u kapličky, jímž naše vypravování počalo.

Sledujmež tedy onoho cizince, jenž osudnou směnku Robertovi dodal a velikou píli předstíraje spěšným odchodem utajiti hleděl pohnutí, ježto vzniklo v srdci jeho při pohledu na krutý boj, v němž Lipnický svou obyčejnou rozvahu na okamžik byl ztratil. Ačkoliv se tento domníval, že nepozorován jest, přece každé hnutí jeho utkvělo v duši cizince, jenž bystrým okem ve tváři kupcově každý cit a každou myšlenku vypátrati se snažil, tak hluboko,

že od onoho rozhodného okamžiku jej nikdy více neopustilo.

Spěšným krokem zabnul v jednu z nejhlavnějších ulic města a ubíral se přímo ku svému obydlí. Přijda na konský trh, spíše vrazil nežli vešel asi v třetí vysoký dům, letěl přes osvětlené schody do druhého poschodí, a zazvoniv tak silně, že se zvukové zvonce rozléhali po celém dvoře, v největší netrpělivosti čekal, brzo-li se dvěře otevrou.

Konečně rozlítly se; něco nesrozumitelného k sluhovi svému mumlaje, což mělo býti výčitkou, že tak dlouho musel čekat, vešel něco zmírněným spěchem v komnatu.

U okna na nízkém stolku z ořechového dřeva uměle vypracovaném stála lampa — neb se zatím schýlila noc chmurnýma křídlyma k zemi — a vrhala příjemné světlo po celé komnatě elegantním náradím opatřené: Náš cizí pán hodil klobouk na pohovku vedlé stolku se nacházející, ježto kynula k libému se uhoštění, a nečekaje ani na pomoc sluhovu, svlékl tísňící kabát a vjel s takovou rychlostí v aksa-

mítový župan, že sluha nemohl se zpatovatí ze změny té, v udivení ani neodvažuje se otázky, by snad nerozhližval mladého pána. Ačkoliv časteji přikvapil podobným cvałem ve svůj příbyt, přece zdálo se Petrovi, že nebyl ještě nikdy jeho pán v takové rozčilenosti, jako dnes.

Několikráte přeběhl mladík pokoj, zastavil se konečně a obrátiv se k Petrovi pravil:

„Je-li všecko na noc připraveno, můžeš odejít; večerť dnes nebudu.“

Když se po těchto slovech udivený Petr z komnaty vyklidil, mumlaje cosi o rozmarech nevázaného mladíka, vrhl se Josef na pohovku a chtěl rozjímati o věcech vážnějších; avšak nebyl s to, aby udržel myšlenky v urovnaném pořádku.

„Viděl jsem ji opět,“ počal rozpravu sám s sebou; „kterak se pod tíží hrozného osudu změnila! Ta bujná, různá tvář vzala na sebe podobu zorním svitem jemně nadchnuté lilije; její oko, jindy volné a vesele planoucí, nabylo výrazu tak dojemně melancholického, že srdce mě zabolelo v pohledu na ní. Zdali asi zraku

mému porozuměla? — Jakýsi strach sdál se jí opanovati, když jsem se ptal po Lipnickém. — Avšak víc se nepamatovala na mne; arci že to bylo několikráte jenom, co jsem, dokud matka její ještě žila při manželu, při hlučných a veselých besedách přítomen byl. A tenkrátě hravá jejímysl nezabývala se ještě záležitostmi lásky; nemohla rozuměti výrazu oka mého, když několikráte kolem mne se jen vznášela, jako oživené poupě rdící se růže na perutech zefýrových. Ubohé děvče! Navyklé vši nádheře a skvostům musí nyní žiti v okolnostech nepříznivých a pro ni snad nesnesitelných. Doufám ale, že lepší budoucnost rozkvěte se nešťastné rodině té pomocí naskytnutou. Chvála Bohu, poštěstilo se mi vyvedení dlouho rozvažovaného úmyslu; avšak hluboká mlčelivost přikryti musí navždycky tento čin, sic by jeho objevení smrtelnou ranou rozdrtilo srdce nebohého Lipnického. Kdyby se dověděl, že to podvod — Bůh mi odpust, že podvod, ač doufám, že šlechetný — bylo by to jeho jistou smrtí. Tuto hroznou hru se smutným osudem

jeho neodpustila by hrdá a nezlomená mysl
 onoho šlechtika nikdy!“ . . .

Takto tékaly myšlenky různé v rozpáleném mozku mladíka rozčileného. Nepokoj, z napnutosti mysli vzniklý, zmáhal se ho čím dál tím více; aby si ulehčil, uchopil se papíru a jal se psáti celý dnešní příběh otci svému.

Co se zatím zabýváti bude dlouhým listem; budiž nám dovoleno, laskavému čtenáři pověděti, kdo byl mladík tento a jakým způsobem mohl zasáhnouti tak rozhodně v osud nešťastného Roberta.

Josef byl syn velmi zámožného statkáře. Otec jeho zabýval se šťastně po dlouhá léta ekonomikou na svých statecích, ježto dědictvím přešly naň, a se zalíbením v tomto zaměstnání požil zdravý, rozumný úsudek s neunavitelnou plí. Stav jeho statků se lepšil den ode dne, a poněvadž nechtěl své nemovitě jmění svěřiti cizím rukoum, věda předobře, že by záhuba zničila jejich nynější rozkvět, uvolil se na žádost synovu, podržeti a spravovati jich tak dlouho, až by Josef prisvojil si tolik dobrých vědomostí

v oboru tom, jež by vystačily k samostatnému vedení rozsáhlého hospodářství. Z té příčiny se Josef již několik let zdržoval v Praze, kde mimo přiučování se cizím ječem, jichž dle domnění k cestám budoucím zapotřebí míti bude, hlavně vzdělával se ke stavu, jež sobě sám svobodně vyvolil. Tehdá ještě sice ekonomie nepostupovala tak valnými kroky k svému zdokonalování; avšak právě proto umínil si Josef, uvésti jakousi užitečnou reformu dřívějšího systému na statcích svých, a rozohněn plány stkvělými věnoval všecku svoji sílu k možnému se zdokonalení v theoretických vědách, by pak tím prospěšněji praktické vyvádění jeho záměrů vzkvítalo.

Tot tedy bylo zaměstnání Josefovo v Praze. Že však se vzdor své neunavné pili nezanášel celé dny a noci svými studii, není třeba teprvé podotýkati; čtyřiaadvacetiletý mladík hleděl i k zábavám, což tím spíše mohl, jelikož naprosto neodvislý vládnul znamenitým jméním, ježto mu dovoľovalo, užívati všech rozkoší, jakýchž mladost jeho po-

žadovala a jichž mu otevřený svět poskytoval. Pevná ale rozvaha, jižto zdědil po otci a ježto pěstována byla v srdci jeho dokonalým vychováním, chránila jej před všelikým vykročením ze slušných mezí a dobyla mu jména vůbec dobrého a jasného i mezi jeho třeba rozpustilými přáteli. Vážnost a rozsáhlé známosti otce jeho poskytovaly mu všelikých příležitostí, dostati se do kruhů vybraných společností, jichžto pilně navštěvovati mladý Josef neopominul.

Tím způsobem dostal se před několika léty, dokud ještě Lipnický oplýval bohatstvím, též do domu jeho a poznal zde Amalii, svůj ideál, jak ji nazýval, a od té doby mladistvá živá fantasmie jeho počala si tvořiti světy nejkrásnějších obzorů rážové budoucnosti.

Však netrvalo to dlouho, a nastala již doba nepříznivější rozkouzleným snům; asi dvakráte bylo mu ještě možná, přiblížiti se k chrámu svojí bohyně; nevyhnutelné příčiny zvaly jej k otci, kdežto se zdržel přes celé léto.

Než se vrátil opět do Prahy, přihodila se

ona hrozná katastrofa v domě Lipnického, kteráž celou rodinu kupcovu v nemalý žal pohroužila. Celý čas, když se byla manželka Robertova od manžela odloučila, panovalo mrtvé ticho v domě jindy veselém a hlučném — besedy přestaly; jindy bohatý kupec, zármutkem stísněn, pracoval všemožně, jen aby věrně se vyrovnati mohl s věřiteli svými — a Josefu nebylo více dopřáno, uzříti zbožňovaného anděla, k němuž tím více planul, čím více překážky v nepříznivých okolnostech se množily, srozměti se s ní.

Tak utajená láska zmáhala se v srdci jeho každým dnem; dosáhla však největšího stupně, když Lipnický uvolil se raději k nejbídnějšímu žití, než by byl poskvřnil čest tak dlouho zachovalého jasného jména svého.

Josef, tímto šlechetným činem hluboko dojat, snažil se všemožně vplyvem, jehož požíval, zlehčiti stav nešťastného kupce; vyjednával s otcem, kterýžto stál v dlouholetém obchodním spojení s Lipnickým, aby poskytnutím důvěry a pomoci opět vzkřísil a

pozdvihl firmu jeho. Tento však na odpor všem přátelům svým opustil dům, o nějž se rozdělili věřitelé, by se veň nenavrátil více.

Takto vyrovnal se Lipnický i s otcem Josefovým naprosto. Josef podrobil se při této příležitosti dosti nepříjemné úloze prostředníka mezi kupcem a otcem svým přece velmi rád, neboť doufal, že užít Amalii, že mu snad bude lze, promluvit s ní alespoň několik slov; chtěl ji požádati o dovolení, aby jejich příbytek volně směl navštěvovati, a mnoho jiných ještě podobných plánů navržil sobě, jakby upevnil se v domácnosti Lipnického a získal snad konečně nejen úctu jeho, nýbrž i lásku dceřinu. Usilování šlechtitého mladíka bylo marné; ačkoliv se Lipnický ke všem převládne choval, přece možná, že jakýsi hořký cit zmocnil se ho, když i v Josefovi věřitele viděl, a neotálel tedy dlouho a vyplatil, co dlužen byl, aniž se staral o další rozmluvu a o dobrou vůli Josefovu. Pročež sotva si ho všimnuv nepamatoval se ani na tvář jeho a nepoznal jej při poslední vypravované návštěvě, jsa příliš zau-

jat podivným a neočekávaným převratem srdce manželky zemřelé.

Tak se převrátily tehdy všechny plány Josefovy, jež si byl rozvrhl, a krásný život, jež si byl nejskvělejšími barvami vylíčil, zapadnul v divoké prázdno, jako úsměvný svit hvězdy třepetavé za pustý mrak. — Jeho hravá mysl, a nejhlavněji, trávící jej plamen neskročené lásky nedal mu však oddechu; naopak zdál se rozpalovati snahy jeho, vyvésti skutek šlechetný, jímž by se i spolu zavděčil zbožňované své milence.

Nezdá se arci čin takový dosti čistý, ukrýváje přece jen sobecké úmysly v sobě; avšak vzhledem k lásce upřímné, jižto Josef již dávno k Amalii v srdci svém ukrýval, anižby byl našel příležitosti, vyjeviti jí své city, nevěda spolu, zdali by se ona k němu přilnutím vroucnějším naklonila: bylo uskutečnění toho úmyslu srdce šlechetného dostojno.

Nedlouho nato opustil město, přímo míře na statky otcovy.

VI.

Ve stínu několika dávnověkých dubů a na konci dlouhého stromořadí vonně páchnoucích topolů povlovně se vznášel svah ovroubený rozkvětým křovím. Na něm rozprostíral se veliký dvorec v novějším slohu vystavěný, co středisko velkého hospodářství starého Menšika.

Dvorec ten byl jen sice o jednom patře; avšak komnaty prostředního průčelí byly o několik stupňů vyšší, nežli obyčejné byty přízemní, že se skoro zdálo, jakoby první patro zaujímal druhý. Všady se jevila starostlivá a pilná ruka, a čistota, jaká vůkol dvoru panovala, hojně dávala svědectví majetníkovi o

způsobilosti k vedení venkovského vzorného hospodářství.

U prostřed hlavního průčelí dvorce zival veliký otvor prostranného průjezdu, jímž se šlo ve dvůr, ve veliký čtverhran vybíhající. Po obou stranách hlubokého průjezdu vedly menší dvěře k pozemním bytům a z chodeb, též do vnitřního dvoru se táhnoucích, zahýbaly se pilně vydrhlé schody k bytům prvního patra. Po každé straně průčelí hlavního stavení k jihu rozkládaly se budovy určené k obývání čeledi, k nimž se na zad družily vysoké sýpky, stodoly a chlévy.

Za dvorcem k severu rozprostírala se přeroléhla pole v nejbujnějším zelenu pučící. Před dvorcem zaujímal nepřehledné skoro prostranství veliká ovocní zahrada, na jejímžto levém křídle svěží park se tratil šumícím hustým loubím v mlhavé dálce. Nad parkem a ovocní zahradou tvořila zahrádka, ježto za léta kuchyň zaopatřovati musela rozličnou zeleninou, buď v záhonech pod sklem čili svobodným teplem slunce hnanou, prostřednictvím mezi

obojím stinným stromovím. Skrz park vedla rovná cesta ouvozová ku dvorci, na plnou čtvrt hodiny červenou střechu dvorce přichozímu ukazující.

Bylo před polednem. Najednou vyřítli se asi tři psové velikého vzrostu z vysokého průjezdu, štěkáním a rozpustilými skoky svou radost na jevo dávající. Rozběhli se na všechny strany, a po chvílce z dále slyšeti byla ozvěna štekotu jejich, odrážena o vysoké stromy rozlehlého parku. Sem tam poskočil zajíc v stinném křoví ukrytý, hledaje bezpečnost před nejohlavnějším nepřítelem svým v modré dáli.

Po několika minutách vyšel z dvorce muž obzvláště vysoké postavy, v letní šat oděný. Široký a protož volný kabát nezabraňoval přece oudům, jejich svalovitou sílu nezakrýváti. Nízký slaměný klobouk se širokou střechou spočíval lehko na smělém a velebném čele, v němžto, ač nikoliv srdce hryzající strast, přece obtížné stáří několik hlubokých vrásek narylo. Avšak truchlým těmto památkám unikajícího času odporovaly nad míru živé oči,

ježto, jakoby v mladistvém dosud lesku hořící, nahraditi chtěly hravým svým výrazem, co v tváři opálené [vychybělo.com.cn](http://www.vychybělo.com.cn).

Tahy, jinak dosti pravidelné, měly tuto jediné vadu, že jen v rozhodnějších dobách život jevily; jinak málo kdy hbitější hnutí aneb usmání jimi zahrálo. Přece však tento dojem, přísnosti tváře jaksi ostýchavě vynucený, zmírnil svou nepříjemnost, když se plný a libozvuký hlas přísného starce ozval. — Z jeho nenuceného pohybování bylo znamenati, že tu zvyklý a domácí, a z následující krátké rozprávky vidět bylo, že majitel tohoto dvorce, pan Menšík.

„No myslíte, Václave, že zůstane dobré počasí?“

„Doufám, milostpane, že se to udrží,“ odpovéděl tázaný, dle všeho zdání šafář; „přál bych si, aby jen tři dni ještě tak zůstalo, až bychom všechny zemáky do sucha zaorali; pak ať si sprchne.“

„Dalo-li se pak pozor na očka při rozkrájování?“

„Hleděl jsem k tomu, jak jsem jen mohl; dá Pánbůh, že letos hojně sklídíme; již dlouho nesázeli jsme tak krásné bramborky jako letos.“

„Vyplní-li se tvoje přání, Václave, dostaneš o několik měřic více.“

„I Bože! za tuto dobrotu . . .“

„Ale co se mi děje se senem? Dejte pozor, ať se vám nedostanu za nehty; pak nebudou všechny výmluvy pranic platny, že krmíte moje koně něco větší mírou!“

Těmito slovy dokončil pan Menšík svou rozmluvu, zůstaviv šafáře v udivení a v nemalých rozpacích, jenž si nevěděl vysvětliti, jak se asi milostpán dověděl, že se jeho senem z dobré známosti také koně pana obročního a dvě nevinné jalovičky šafářovy krmí.

„Nemá to být,“ rozvažoval tento; „a Bůh mě trestej, stane-li se to opět. Na mou věru, dobrý to pán, přísný arci trochu, ale dobrá hodina; dej mu Pánbůh zdraví!“

Takto ukonejšiv se pan šafář, vrátil se na pole.

Pan Menšík kráčel dále. Přijda k zahradě

zastavil se a zavolal. Veselý zpěv, jenž se byl po zahradě rozléhal, utichl rázem a k plotu pospíchal asi čtyřicetiletý muž, svlečený z kabátu, velikým slaměným kloboukem máje hlavu opatřenou, s nížto hustý a svěží, dosud černý vlas v bohatých kadeřích na ramena splýval. Byl to zahradník.

„Bůh vám žehnej, milostpane,“ ozval se jeho hlas; „nemýlím-li se, ráčil jste na mne zavolat?“

„Učinil jsem to, pane Martine; chtěl jsem se vám poděkovat osobně za dobrou a dosud velmi řídkou zeleninu; tehdy se vám zdařila sazba, že za tak krátký čas vypučelo z ní pěkné ovoce.“

„Inu, jak se podává obstarání, tak roste všecko jako živo pod rukou,“ odvětil Martin, nemálo jsa potěšen přívětivými slovy pánovými, spolu nemoha utajiti, že to nejvíce jeho zásluha, anť starý pán mu vše na rozum podal a poradil, jak zacházeti má se sazbou, aby se vydařila; „avšak obávám se, že nám letos mnoho škody naplodí hmyz, jenžto se u veli-

1857. XI. Dvojí věno. 5

kém počtu všady objevuje; ta měkká zima od jakživa nestojí za mnoho. Málo ho letos umrzlo a teď se líhne, že mi vlasy z toho strachem vstávají. Nevím, milostpane, zda-li to letos jediný zastanu; ačkoliv jsem nikdy nelenil . . .“

„Uvidíme,“ odpověděl pan Menšík, poslouchaje se zvláštní trpělivostí dlouhé rozkládání zahradníkovy. Měl totiž zato, že dlouholetým pozorováním nabyté vědomosti sprostých, avšak ve svém oboru zkušených lidí mají do sebe mnohé důležitosti a někdy že se proroctví jejich rádo vyjeví.

„To by byla mrzutá věc, pane Martine, kdybychom letos neměli pěkného ovoce; na podziměk očekávám hosti, a nesloužilo by nám k veliké cti, kdybychom se nemohli ničímž vykázat, co by o naší pilnosti a pěkném vzniku nového opatrování důrazně svědčilo. Poohlídnete se tedy po někom, kdož by vám na ruku dobře přispíval, abyste se mohl udržeti ve vážnosti, jakéz jste si dobyl svou rozumnou správou vám svěřených zahrad.“

„Neopominu toho, milostpane,“ dokládal Martin, kloboukem za odcházejícím panem Menšíkem ~~houraje~~ Pochvalou pronešenou byl přiveden v růžový rozmar, ačkoliv předobře věděl, že celá sláva jeho založena jest jediné na poskytnutí všelijakých rad a dobrých náhledů pána jeho. Avšak ona laskavost, s níž se choval pan Menšík k němu, napínala jeho píli ještě k větší činnosti, aby se nezdálo, že časem přestává, a že jeho vinou uchází dobrý zdar.

Takto pan Menšík, věda samolibosti každého jednotlivce, aneb jeho ctižádosti, vštípené i v sebe níže postaveném, aneb přirozené dobrotě zadost učiniti, ponecháváje slávu zdaru všeho svému lidu, vzorný všady pořádek uměl držeti a k neunavnosti jednoho každého povzbuzovati, jsa ústředním kolem celého stroje, pohybujícího se v pravidelném obíhání.

V tom si také velmi mnoho zakládal, a přimění, jakéhož si dobyl, totiž vzorného hospodáře, lichotilo mu více, než kdyby byl zastával velmi značnou hodnost ve službě veřejné.

Hrd jsa jměním svým, zděděným sice, avšak svou vlastní ducha silou nejen udrželým, ale též skoro již zdvojnásobeným, měl snad tuto jedinou slabou stránku v celé své povaze, že si jmění svého více vážil, nežli měl. Pročež nemálo měl starostí se synem svým, vyhledá-vaje mu již dlouhý čas nevěstu, která by nejen dobrou domácí hospodyní byla, nýbrž i také pěkné věno do domu přinesla. Avšak dosud nemluvil se synem o této důležité věci, čekaje spíše, ažby se on sám o to postaral a vyžádal si svolení otce svého.

Jsa vdovcem již po mnohá léta, nahlí-žel předobře, jaké těžké postavení hrozí synu jeho, kdyby neměl zvláštního štěstí a nenalezl choť, která by všem požadavkům otcovým a takéž manželovým dostáti nemohla. Brzy se však tento *casus belli* rozhodnouti měl; neb jen ještě toto léto pozdržoval se Josef dle vůle otcovy v městě, a na podzim měl začít zdíleti s ním břemena hospodářského života. Spolu však pan Menšík myslil, že se nemálo synovi zavděčí, když na podzim několik známých

z vřkolí sezve, aby rozdíl mezi životem v městě a na venku z prvního počátku nebyl příliš ostrý, a aby se takto syn jeho navykal, zakochati se zponenáhla v tichou domácnost venkovskou. Při této příležitosti doufal starý Menšík, že se syn nakloní k mladé a spolu velmi bohaté dceři nedalekého souseda, s nímž již dlouhý čas vyjednával ku prospěchu svého syna.

Ač jinak velmi dobrého srdce, choval přece Menšík v jednom ohledu tvrdošijnost skoro jej snižující. Chtěl vši mocí, aby jmění jeho nejen zvětšené přešlo na syna, nýbrž aby sňatkem ještě více se rozhojnilo. Arci že to nesusouhlasilo naprosto s jinými dobrými vlastnostmi jeho; ale říkával, že bohatý ženich musí dostati též bohatou nevěstu, sic že se nelze nadíti pokojného manželství. Kde buď jedna strana nerovna druhé, vzniká prý vzpor a výčitky kalí celý život budoucí. Této zásady držel se se železnou konsekvencí a umínil sobě, vpraviti ji touž měrou v srdce synovo, aby se jí při volení nevěsty nespustil a nepředloženým

krokem šťastnou budoucnost života manželského nezachmuřil. —

Možná, že se pan Menšík těmito myšlenkami snad zabýval, když pohovořiv se zahradníkem zahrnul v aleji topolovou a ponechav se zadumání kráčel mechanicky cestou ouvozovou v park, ač, jak se zdálo, nevěděl, kam vlastně jde.

Najednou vytržen byl ze svého snění obnoveným štěkotem psů, překrásných to chrtů, kteří v divém cvalu vyběhli na silnici a ku předu naproti mraku z hustého prachu, jenž ze suché silnice v kotoučích vířivých vystupoval, v zrychleném úprku se hnali.

Upozorněn vztyčil Menšík hlavu a zíral do dálky, pátraje dosud zdravým okem, kdo to as přijíždí. Po chvíli objevovaly se zpohnáhlá obrysy vozu, prach se počal rozdělovati a rozkládal se jako stříbrná mlha na louce za jarního večera po rozkvětlém křoví, ježto sem tam po malých přestávkách cestu vroubilo. Zatím psové dorazili k vozu a zdálo se, že starého známého vítají; neboť počali hlučnou

fanfáru, že se po celém parku rozléhala, jakoby daleká bouře rachotila rozvzteklými hromy dálnou krajinou.

Zatím pocestný nepochybně zpozoroval v dáli naproti krácejícího Menšíka; vůz se zastavil, a z něho vystoupil Josef v prachu takřka zaobalen. Vůz jel napřed, co zatím náš pocestný, nikoli prost tísnivé bázně, jak asi od otce přijat bude záměr, jež uvážil nejednou a nejednou zavrhl, by opět o něm rozmýšlel. Milovalť Josef otce; avšak v jistých okolnostech měl jeho autoritu v bázlivé úctě a nerad jej popudil k hněvu, jelikož pak neustupnost Menšíkova tím více rostla, čím větší odpor jevil se na straně protivníka jeho.

Konečně přiblížili se tak, že Josef bez namáhání, aby rozumín byl, zvolal:

„Přicházím neočekávan, otče!“

„Zajisté vede tě nějaká důležitá věc?“ odpověděl starý Menšík, v jehož oku se radostné překvapení jevilo, ačkoliv tvář neustoupila ani dost málo z obyčejného přísného skladu.

„Ano, ano, před důležitá,“ přisvědčil v roz-

paku Josef, podáváje otci ruku, již starý Menšík srdečně stiskl, políbiv syna v upocenou tvář.

„Tedy neváhej a vypravuj!“ pobízěl Menšík.

„Nevím věru, otče, kde mám začítí!; proč bych vás žádal, nemluvíti o tom až doma,“ dokládal Josef, nevěda, jak se vytrasiti s úmyslem svým; ačkoliv si již celou rozpravu s otcem na dlouhé cestě prošel a na všechny otázky odpověď připravil, nemohl nyní jazyk svůj opakovati. Vítané synovi bylo tedy, když otec začal o Lipnickém, náhodou takto zavadiv o předmět, o němž Josef začítí váhal.

„Tedy skončil Lipnický své oučty?“ tázal se Menšík.

„Naprosto, milý otče, avšak s tím velkým rozdílem od jiných podobnou pohromou zastížených, že uspokojil všechny věřitele úplna.“

„To se arci často nestává,“ dokládal Menšík; „jiný bankrotář oloupí věřitele své, uvrhne přemnohé v bídu; Lipnický ale každému dal, co mu patřilo, odhodlav se sám k životu strastnému, kdežto zápasit musí snad s nouzí; neboť pochybuji, že mu tuze mnoho zůstalo.“

„Ubohý uchrání se nedostatku sotva na několik měsíců,“ odvětil Josef; „avšak ačkoli jsem se přičiňoval s několika jeho přáteli, zaopatřit mu prostředků a probudit jej opět k dřívějšímu životu, nepřijal našeho návrhu a žije v bídném stavu.“

„A což náš požadavek? Podvolil se jej zapraviti?“

„Ják pak ne, otče? A k tomu vypočetl ouroky na halír! Zde vám přináším něco přes dvacet tisíc zlatých, peníze to, kteréž mne pálily po celé cestě jako žhavé železo. . . .“

„Hm! já nemohu za to, že se pouštěl v spekulace, kteréž se málo kdy zdaří. Měl zůstat v oněch mezích, v nichžto se držel po celý svůj dřívější život, a toto neštěstí by ho bylo nepotkalo.“

„Odpusťte, otče, vy jej posuzujete tuze přísně dle svých obvyklých náhledův. Jeho poměry jej k onomu kroku takřka donutily. On musil buďto se zdvihnout čili naprosto padnout, aby udržel firmu svou v dosavadní cti a vážnosti.“

„Tyt se zdáš bráti velmi mnoho podílu v neštěstí jeho?“

„Otče, kdybyste byl měl více příležitosti, poznati, alespoň jako já, toho ctihodného, šlechetného muže, neodepřel byste mu nikdy svoji outrpnosti.“

„V skutku se nalezá málo příkladův tohož druhu. Avšak neví se, co vlastně příčinou jeho pádu?“

„Poslední čas měl veliké neštěstí. Každé podniknutí zvrátilo se ku škodě jeho, jelikož váleční zprávy utlačily svobodný obchod. Svými ohromnými zásobami utrpěl ztrátu, která jej zničila. Avšak ten pád nenesl tak těžko, jako nečestné chování-se manželky, která jej, jak víte, právě v ten čas opustila, když se začalo štěstí od něho odvracet a on přinucen byl, stkvostnou domácnost svou skromnějším způsobem zařídit. Tato rána drtí srdce jeho tak, že se kloní ku hrobu, jako suchá olše, když vlašný potok vyžehlo slunce žhavé. A ačkoliv před půl rokem ona nešťastnice umřela, přece památka její neblahá neopustila srdce

jeho krvácející proto, že matkou pokaleno jest
jmeno a zachmuřena pověst dcery nadevše mi-
lované.“ www.libtool.com.cn

Při posledních slovech vzplanulo oko Josefovo jako hořící hvězda a tvář zaplála jako rudý mrak, když zacházející slunce purpurovými proudy jej oblévá. Otec nezdál se pozorovati pohnutí synovo, anto právě vešli v hluboký průjezd dvorce a zahrnuli ku schodům vedoucím do prvního patra. Nepromluvil ani slova více, dojat jsa neblahým osudem nešťastného kupce, jenž se ztrátou svého jmění pozbyl i úcty k manželce, ježto pokalila budoucí štěstí dítěte svého.

Josefovi neušlo pohnutí otcovo, a s plnou radostí počal doufat, že stav smýšlení jeho je náchylnější k outrpnosti, než se domníval z počátku, a že snad srdce oblomití se dá šlechtným návaem, jímž naň doléhati se strožil. Odebral se tedy do svého pokoje, který naspěch k jeho přijetí dle možnosti uchystán byl, vyměnil svůj zaprášený oděv elegantnějším a vyndav z kapsy toholku, počítal ona

summu, kterouž otci odevzdati mínil, summu to, již by polovice upravila blažený život mnohé rodině. www.libtool.com.cn

Několikráte přešel v hlubokém rozmyšlení komnatu, oko zponenáhla nabývalo tiššího a mírnějšího výrazu; čelo se rozchmuřilo, znamení to, že se usnesl na provedení svého úmyslu. Zazvonil na sluhu. Petr, obyčejný jeho průvodce, vstoupil nakvap, táže se, co mladý pán poroučí?

„Kdy se půjde ke stolu?“ ptal se ho Josef.

„Za půl hodiny, mladý pane; hospodyně zdržela se trochu vaším příchodem, a chce mermomocí několik jídel přidati dennímu pořádku.“

„Je dobře, Petře; jdi se zeptat otce, zdali bych mohl ještě před obědem s ním mluvit?“

Petr se obrátil a zmizel.

„Za půl hodiny rozhodnut bude osud celé rodiny,“ rozmlouval zatím Josef. „Kéž bych vládnouti směl svojí vlastní vůlí a jméním! Věru, že by mnohem méně slzi vyroněno bylo

z překrásných očí Amaliiných! — A kdyby otec nesvolil? — Bude-li se mu zdát můj návrh směšným, bude-li se domnívati, že to činím z tajnějších příčin? — O tom nesmí se dověděti dosud ničehož. Známt jeho neblahé zásady o lásce a manželství; kdybych pravdu pověděl, možná, že by se zvrátil rázem celý můj úmysl, za jehož šťastné vyplnění bych světy dal. — Což bude-li dotíratí; budu-li musít přece říci, že miluji onu ženu, že tuto oběť jedině k vůli tomu milostnému tvorů od něho žádám, že jinou nikdy milovati nebudu? — Pak se naše rozprava ukončí velikou nevolí otce a můj plán je zničen — Avšak rodině té musí býti pomoheno! Musí! Ah! co mi napadá! Blahá to myšlénka, kteráž posud v můj roztržitý mozek nevnikla! Pomohu si lží. Řeknu otci, že mám dluhy; že se nacházím ve velikých rozpacích; že jsem převzal kauci za jednoho ze svých přátel atd. Půjde to, půjde! — Avšak dovolená-li to lež? Má-li se jí užiti, když bychom čestným způsobem dostat se mohli k cíli? To neučiním! Raději

at mi otec prosbu tu odepře, snad za nějaký čas naleznou přece prostředek, jak ulehčiti bídě Lipnického . . .“

Takto rozjímav nepozoroval, že již dlouhou chvíli Petr před ním stojí, aby mu vyřídil, že starý pán jej očekává.

Josef sebrav balík s bankovkami odešel, Přes chodbu, kteráž se celým patrem táhla s okny do dvora a spojovala jednotlivými dveřmi oddělený byt otcův a synův, pak několika prostranných komnat, zvláště určených k ubytování hostů — dostal se do malého sice, však novomodním a pěkným nábytkem opatřeného salonu, v němž tvořil nářadí veliký stůl potažený jemným zeleným sukem, vedle elegantní pohovka, u okna tak nazvaný sekretář a dvě almary s knihami čistě svázanými, zřídly to vědomostí ekonomických pana Menšíka, jimiž častěji se obíral.

Otec seděl pohodlně na pohovce, zabrán jsa v plné čtení novin; před ním leželo na stole několik otevřených psaní: obyčejné to korespondence starého pána.

Když Josef vstoupil, odhodil noviny počal:

„Chtěl's něco, Josefe?“

„Ano, otče!“

„Nuže?“

„Týká se to někdejšího přítele vašeho, alespoň v peněžních záležitostech.“

„Koho míníš?“

„Lipnického, otče; zde jsou ony peníze, které jsem od něho obdržel, a které napomáhaly k jeho pádu.“

„Juž jsem ti povídal, že za to nemohu; odlož je tam na stolek u sekretáře, po jídle zanesu je do knihy.“

„Otče!“

„Co znamená toto podivné chování-se?“

„Ptám se vás, otče, co byste činil, kdyby byl Lipnický s těmito penězi prchl, aneb kdyby byl ani tolik neměl, zaplatiti tento dluh?“

„Co bych činil? Nemohl bych ničehož proti němu, tak jako onak.“

„A uspokojil byste se?“

„Musil bych!“

„Otče, považujte tyto peníze za ztracené.“

„Kam to myslíš, Josefe? Summa je dost značná, mohu za ni zakoupit malý statek!“

„Otče! polovice těchto bídných dvacetitísic může vysvobodit celou rodinu z bídy a zoufalství; malý dílek vašeho jmění může obrátit nouzi v blahobyt, slzy zármutku v slzy radosti a tiché spokojenosti; několik těchto papírův může být původem nevýslovného štěstí otce o budoucnost svého dítěte starostlivého, může uchránit několik osob od potupy a hrozného nedostatku! . . . Otče, já chci, já musím pomoci sešlému Lipnickému; dopřejte mně slávy zakladatele štěstí jeho a nebudete mítí nade mne syna, jenžto by vás vroucněji miloval a více ctil!“

Starý Menšík, nepřipraven na takovýto útok, cítil se hluboko dojmuto prosbou, již Josef skládal k němu se vši důvěrou, jaká sluší se na syna k otci.

Po chvíli přetrhl mlčení, které bylo na-

stalo, anto Josef čekal s netrpělivostí na účinek své prosby.

„A jakým způsobem chceš Lipnickému onu žádanou summu doručiti? Sám's mně, tuším, povídal, že nebylo lze, přinutiti jej k přijetí pomoci od věrných přátel jeho!“

„Zdělím vám to, otče milovaný. Bude vám snad známo, že manželka Lipnického pocházela z rodiny zámožné a že patřičné věno měla, provdajíc se za Lipnického. Později marnotratným způsobem ztratila všecko a přispívala nadto k záhubě svého chotě. Po jeho pádu oddělila se od něho a žila v nepřilíš dobré pověsti nějaký čas v Brně, odkud se odebrala do Vídně. Toto její odloučení-se trápí Lipnického dosud a nic nemůže upomínku na minulost trudnou z jeho mysli vypravit. Abych mu mír a pokoj zjednal nejen podporou materialní, nýbrž i duševní, uzavřel jsem, dovoliti sobě klamu, kterýž mi zajisté odpuštěn bude. — Prosím vás tedy, otče, vyhotovte směnku na *** ve Vídni; směnku tu odešlu, aneb opatřím sám pod adresou Lipnického s tím doložením,

1857. XI. Dvojí věno.

že to věno určené dceři jeho od nešťastné manželky. Takto vysvobozen bude nejen z bíd, nýbrž i z trapné upomínky na minulost, myslé, že choť jeho na úklonku svého života vinu nahlédla a ukojila ji tím, že přece nezapomněla na dítě své.“

Velká slza stála v oku starého Menšíka. Podal pravici synu jako na znamení svého svolení, přistoupil k psacímu stolku a za několik minut byla žádaná směnka v rukou Josefových. Vřelé obejmutí bylo jediným výrazem vděčnosti jeho.

„Avšak, drahý otče, ještě jednu prosbu
skládám k vašemu srdci!“

„Žádej směle, Josefe, i ta budiž ti již napřed povolena.“

„Žádám vás, milý otče, neprozraditi toto tajemství mojenikomu, aby se Lipnický o klamu tak provedeném jakživ nedověděl. Objevení jeho bylo by spolu smrtí Lipnického. Neboť nikdy nesnesl by toto dobrodiní tížící jej, drže se pevně té zásady, že člověk jedině ve svém šťastně žiti může.“

Opětné stisknutí ruky jevilo srozumění ot-covo. Tak věc ta ujednána byla k nevýslovné radosti Josefa, anto starý Menšík žehnal v duchu synu, ačkoliv mu přelítla myšlénka mozem, že jej snad jeho přílišná dobrota srdce zavedla; ostatně doufal, že takovéto příběhy nepřihazují se každý den. —

VII.

Několik dní později po tomto výstupu octnul se Josef opět v městě a vyvedl svůj úmysl velmi šťastně. Rodina Robertova opustila za krátký čas Prahu a odebrala se na venkov na onen dvorec, jejžto jsem z počátku svého vypravování popsal.

Zatím hleděl Josef všemožně k tomu, aby se jaksi zřejmě zavděčil rodině Lipnického, dokud ještě neopustila hlavní město.

Ten den po vykonání svého dávno rozvažovaného úmyslu, když byl všecko svému otci popsal, uložil se velmi pozdě na lůžko, a ač se snažil všelikým způsobem, upoutati spánek ku zemdlenému tělu, nedopřály mu myšlenky, pružně mozkiem vířící, klidné noci.

Plány toho nejrozmanitějšího obsahu kroužily v obrazech rozhráté fantasie, ač nemohl při žádném ustati; neb jeden zdál se mu lepším býti druhého. Mořil se totiž domýšlením jakby nenuceným a nenápadným způsobem navštívil starého Lipnického a neprozradil spolu důležitou pro sebe příčinu, proč vlastně příbytek Robertův opět vyhledává, ač že řízení jeho ukončilo se naprosto věčejším dnem.

Ačkoliv se mu zdálo, že jest dost času, jaksi náhodou známost s Lipnickým v přátelský svazek proměnit, neměl přece pokoje ni stání, jakoby byl snad předvídal rozhodnutí se Robertovo, co nevidět odebrati se z města.

Sotva druhý den dočkal se jedenácté hodiny, nejpříhodnějšího času to k ranním návštěvám, jak se domýšlel, a již spěchal na širokou ulici, kdežto Lipnický přebýval, nevěda ještě dosud, jak svůj příchod omluviti aneb jakou příčinou jej odůvodniti. Konečně usnesl se na tom, že se nabídne Lipnickému, bude-li totiž míti dosti důvěry k němu, že mu přispěje

k opatření hotových peněz za směnku, a tak se mu jaksi zavděčí.

Byla neděle. Množství lidu hemžilo se po všech střídách, ubírajíc se do kostelů vykonávat své modlitby, jak to bývá u starších, čili uzříti při té příležitosti milovanou osobu, jak se to často stává při mladých lidech.

Josef, nevšimaje si tuze vyfintěných děvčat, lelkujících kupeckých mládenců, brejlemi všelikého druhu ozbrojených studentů rozestavených před chrámem, v němžto bohyně jejich vroucné prosby snad vysílají k nebesům za ně, aby dobře přestáli rigorsa, spěchal přímo do domku, kde bavilo jeho srdce celou minulou noc, zabývajíc se jedině obrazem Amalie. Za několik minut opět ji viděti doufal a spolu tou nadějí se kochal, že ode dneška častěji lze mu bude, nazíratí v její lesknoucí-se, blan-kytné oko, jehožto sladký výraz nabýval vždy větší moci nad ním.

Srdce mu tlouklo neobyčejněji, když stál před osudnými dveřmi; a již zadržnouti chtěl zvonkem vedoucím do předsíně bytu Lipni-

ckého. Všemohně dodával si síly a dobré myslí, sváděje nepokoj srdce na příliš spěšnou chůzi; avšak ačkoliv již hodnou chvíli stál přede vchodem vedoucím do jehoraje, neodvážil se přece zazvoniti. Nepokoj vnitřní vzrůstal tím více. Rozhodl se konečně, zazvonil odhodlaně, a poslouchal napnutým sluchem každý ráz jasně znějícího zvonku, jenž jej prochvíval nepocítěnou dosud nikdy tísní.

Dvěře se otevřely — starý Vojta uklonil se před pánem, jenž vcházel a na něhožto se upamatoval ihned, když nazřel v jeho tvář a s úctou, jižto ku každému míval, kdož navštěvoval jeho pána, tázal se, co jeho žádost.

„Rád bych viděl pana Lipnického.“

„To není možná, pane; právě odešel, a nevím, kdy se opět navrátí.“

Tato zpráva zdála se nepříjemně dojmouti Josefa; zamlčel se.

„Račtež mi říci jméno, pane; vyřídím pánovi, kdo jej navštívit obmýšlel.“

„Moje jméno?“ zarazil se Josef, nevěda, co hned odpověděti; neb neočekával, ba ani

nepomyslí, že by snad toho kdy potřebl bylo. Nechtěl přece první čas objeviti se co syn bohatého Menšíka, s nímž Lipnický býval v obchodním spojení. Nebylo mu tudíž milo, že se právě této věci dotkl sluha; pročež odpověděl: „Na jmenu nic nezáleží, příteli; a pověděti je, nebylo by nic platno. Snad že přece někdo doma, s nímž bych promluvití mohl, dokud se pan Lipnický nenavráti.“

„To je, pane; slečna je doma a samotna; společnost bude jí vítána. Račtež tedy vstoupiti.“

Při těchto slovech otevřel starý Vojta dvěře a Josef vstoupil. Nikdo však nebyl v komnatě.

„Odpusťte, zavolám slečnu, že je u nás návštěva,“ dokládal Vojta a odešel.

Josef byl na nemalých rozpacích; cítil se rázem tak nejistým, že nevěděl, jak asi počít rozmluvu, která mezi ním a Amalií nastati měla. Jistota, že ponejprvé s ní bude v jedné komnatě sám a sám; že s ní snad delší chvíli porozprávěti musí; že snad se mu naskytne

příležitost, vroucí náklonnost nepatrným způsobem jí ne-li vyjeviti, alespoň prozraditi tak, že dívka bude moci uhádnouti city jeho toliko napolo slabými slovy naznačené: to vše zaujalo jeho mysl, že mu skoro hlava šla kolem a již netrpělivý sotva se dočkal, brzo-li se otevrou dvěře.

Rozpak a nepokoj jeho dosáhl právě nejvyššího stupně. S největší napnutostí očekával první okamžik rozhodné doby, v níž doufal založiti pevný základ budoucího blaha života svého. Nyní mluvití měl s děvou, která již skrze dvě léta zajímala všecko myšlení jeho a naplnila srdce jeho tak, že jiný předmět v něm utkvěl jenom na krátkou chvíli proto, aby byl tím dříve zapomenut pro stkvělý obraz původního ideálu. —

Sotva uspořádal v mysli svojí několik výrazův, jakých použití chtěl při setkání-se s děvou milovanou: tu vstoupila v komnatu asi pětatřicetiletá panička v dosti úpravných šatech tibetových zahnědlé barvy, které doléhaly málo nad ramena a velký díl jindy snad ne nepě-

kného hrdla nezakrývaly. Lehký šátek, jehož to dříve vůbec užíváno bylo, dokud se tak zvané šmizety nedostaly k obecnému opanování všech šiji ženských, houpal se jaksi nedbale na krku a byl na řadrách malou stříbrnou jehlicí sepjat v obou koncích. Panička tato jevila dosti příjemné tahy v tváři své; její oko nad míru hravé oživovalo celý obličej dosud ještě dosti svěží, a neustálý úsměv zahrával jejími tenkými rty. Černý vlas, na stáří její až příliš ozdobně a starostlivě česaný, leskl se v modrém černu a svým stínem pojil se s jakousi ehmurou těkavou na čele jejím, která nevrlou nespokojenost a mrzutost napolo ukrývala, napolo jevila.

Zatím co Josef, neočekávaným jejím příchodem nad míru překvapen, veškeré dosud ještě udrželé, však její přítomností ztracené jistoty nabytí se snažil, a jako by právě s nebe na zem přenešený před ní stál; popošla Jetka, sestra to Lipnického, již byl Josef neznal, blíže k němu a s patrnou libostí na udiveného mladíka zírala.

Nemajíc s rozpaky jeho nižádné outrpnosti, pravila položertovným hlasem:

„Pán ráčí býti velmi překvapen, že vidí před sebou starou známou.“

„Starou známou?“ odpověděl tázavě Josef, na první slovo zvláštního důrazu dodávaje; pozorovav ale, že by se málem pro dvojsmysl slov těch proti galanterii prohrěšil, chtěl napraviti chybu vyplývající z roztržitosti, a nahlídl, že bude nejlíp, když po slovech těch mlčelivě se ukloní. Takto zakryl rozpaky a překvapení, že místo mladé a toužebně očekávané vidí před sebou mnohem starší a docela cizí.

Jetka v odpovědi té viděla jen galantní odmlouvání svojí výpovědi a tak nabyt Josef, její známý, tím více půvabnosti; neb která dáma neposlouchá napnutě, ač to ukrýváti se zdá, pochlebenství — když se o jejím stáří mluví — odpírá-li někdo tomu, že mnohem starší než vlastně mladší jest? — Toto vnitřní uspokojení musilo zachvěti též útrobou Jetčinou, neb se zatím zamlčela na chvílku, anto

Josefovi opět dopráno času, zpatovat se ze své nepříjemné překvapenosti a směšné pomatenosti a nahlídnouti spolu, že má před sebou nebezpečnou osobu, která jej buďto již opravdu zná, aneb která by lehce zmocniti se mohla jeho tajemství.

Opakoval tedy svoji otázku, jen že vynechal osudné epiteton, obávaje se, aby nezapadalo o velmi citlivou stránku krásného pohlí.

„Arciže, pane,“ odpověděla na jeho otázku Jetka s úsměvem, o jehož vlastní povaze Josef nevěděl co myslit; „juž několikráte viděla jsem vás, nevědouc s počátku, jaká náhoda vládne vámi, že přivádí vás do domu našeho.“

„Mohu svědomitě říci, že to dobrá náhoda byla,“ odpověděl Josef, nějak nemile dojat pozorováním, že se mu maně krev vlila ve tváře; cítil dobře, že domnívá se panička, s níž mluvil, že to tajné příčiny jsou; „zvláště proto, že jsem se z nenadání sešel se známou, na niž, nemějte mi mou upřímnost příliš za zlé, ne-

mohu se upamatovat, ač se marně namáhám, v paměti své podobu vaši vypátrati.“

„Ah! to vám v skutku nemám za zlé,“ odpověděla Jetka, a na okamžik něco zahrál trpký úsměv jejíma rtoma; „je tomu již dlouho, co jsem vás poprvé viděla. Avšak nemyslím, že by byla vaše paměť tak krátká; vzpomeňte si na bývalé besedy u Lipnických!“

„Ač pozoruji,“ odpověděl Josef, „že již tenkrát musila jste býti v blízkém spojení s domem pana Lipnického, nemohu jinak se upamatovat, že jsem vás v onom kruhu viděl.“

„Já vás však viděla líp!“

„Pokládám si to za štěstí.“

„Nevím, mluvíte-li pravdu; já vás pozorovala tehdy celé večery.“

„Nepochopuji v skutku, jak jsem si zasloužil tolik soucitu,“ pravil Josef chvějícím se hlasem a trochu nejistě.

„Chcete-li, pane, já vám to povím? Bylo to asi po druhé, co jste byl u Lipnických; ten večer zdál jste se býti velmi zamyšlen, oko máje upřené v jednu toliko stranu; já vás vi-

děla, sledovala jsem vaše zraky . . . Leč co je vám? Vy se zdáte býti nepokojný?“

„Odpustte, paní, že bych rád o něčem jiném počal; nemám právě chuti, poslouchati věci, které se jedině mne týkají, a do nichž jiným, jak doufám, ničehož není.“

„Že není? Vždyť se vás to jedině netýče; poslouchejte jen dále.“

Josef vida, že se přenáhnil a takto maně se prozradil, nemohl se ubrániti té otázce, kdo asi ona paní jest? Rozmrzen svojí neprozřetelností, viděl se jaksi v moci její a nahlížel, že bude nejlíp, když pomlčí a vytrvá. Uzávřel tedy, že se zeptá, s kým mluví.

„Račtež tedy vypravovati dále; budu mlčet, až dokončíte, pak ale zeptati se musím, kdo asi ona dáma, která mne i ve věcech znáti se zdá, ježto jsem skoro ani sobě samému nesvěřil . . .“

„To se všecko vyrovná, pane; abychom tedy opět se vrátili k svému předmětu: já sledovala vaše oko nejednou a tu viděla jsem, že utkválo v oku mé neteře; nemýlím se?“

„Vaší neteře, pravíte?“ ptal se udiveně překvapený Josef.

„Ano, ano! jsem sestra Lipnického. A však nevím, co vám to tak podivno, že se na mne díváte uděšeným zrakem.“

„Odpustte mi moje překvapení, odpustte i moje snad směšné chování-se k vám, a buďtež přesvědčena, že pouze neznámost s vaší váženou osobou byla toho všeho jediná příčina. Pro budoucnost hodlám napravit vše, čím jsem se proti vám nejapným způsobem provinil!“

„Vaše pokání přichází po hříchu a vinu nenapraví,“ odpověděla Jetka s úsměchem ironickým; „v lesku člověk jinak vypadá, než v chudobě; a že se pak bohatým paměť trátí, není se čemu diviti.“

„Vždyť vás ubezpečuji, že jsem nikdy neuzřel tvář vaši,“ odporoval Josef, uražena se cítě onou narážkou, která jeho nitro prohnala jako živý meč.

„Buď, jak buď! Nepřeme se o také maličkovosti! A nyní když jsem vám dokázala,

že vás znám, dovoluji si otázku: co as k nám přivádí pana mladého Menšíka?“

Josef se skoro ulekl. Nevěděl, jakým způsobem panička ta se dopídila známosti o něm, kterouž jak živ neviděl, s nížto nikdy nemluvil, kteráž proň ani na světě nebyla. Hlasem, v němž se jevil vždy více zmáhající se nepokoj, spěšně se tázal:

„Odkud znáte jméno moje, paní?“

„Váš otec dopisoval si s mým bratrem ve věcech kupeckých?“

„Ano, paní; avšak myslil jsem, že pan Lipnický mne nezná, aniž snad někdo z rodiny jeho; pročez nemohu si vysvětlit, jakým způsobem . . .“

„Tak náhodou se to člověk doví, pane Menšíku. Náhoda mně poskytla příležitosti, poznati vás; náhoda vás opět vodila a vodi bezpochyby k nám; a náhodou poznal jste mne.“

„K svému potěšení!“ uklonil se Josef.

„Jak pak ne, pane Menšíku!“ odporovala Jetka s žertovným úsměvem. „Včera jsem vás

po dlouhém čase opět viděla, ač něco změněného od dřívějších dob; avšak poznala jsem vás přece ~~avimobilu~~ ~~imne~~ ~~poznala~~ vás . . .“

„Snad slečna Amalie?“ ptal se ulekнутý Josef, nevěda ani, jak připadl hned na tu myšlénku.

„A proč ne?“ tázala se opět Jetka.

„Poněvadž by se mysliło, že jsem snad včerejší potěšitelnou záležitost jediné z vedlejších příčin převzal,“ odpověděl Josef, a sotva že domluvil, mrzel se na sebe, že neřekl něco jiného.

„Možná, že by ono domýšlení nebylo nepravé.“

„A kdo by tak myslił?“

„Já, pane Menšíku.“

„Prosím, vynechte moje jméno v rozmluvě; nerad bych, aby někdo je slyšel, když to nechci.“

„A z jaké příčiny jste jsem přišel, obávaje se užívati svého jména? Doufám, že příčiny ty mají základ v počestnosti.“

Josef se zarděl buď studem sám nad se-

bou, buď hněvem, že se o něm něco podobného mysliti může. Avšak nahlížel spolu, že sám svým ~~nejistým jednáním~~ dosti příčiny dává k podezření podobnému. Počal se tedy omlouvat, a skončil svou dlouhou, avšak místem nesrozumitelnou apologii těmi slovy: „Můj úmysl jediné byl, nabídnouti se panu Lipnickému, že bych mu mile rád onu směnku odkoupil, je-li odhodlaný, vzdáti se jí.“

„Možná,“ vpadla mu Jetka do řeči; „avšak ještě výdatnější příčina je ta, že jste chtěl vidět Amalii.“

Při tom zírala tak upřeně v oko jinochovo, jakoby chtěla čísti neomylně v nejtajnějších hlubinách srdce jeho.

Josef odvrátil hled svůj, nemoha vydržeti pronikavý zrak Jetčin; neproněsl však ani slova, neb viděl se přistihnuta v úmyslu tajnějším a nevěděl v zmatku svém co odpověděti.

„Nemluvím pravdu? Odpovězte mi upřímně, pane Menšíku!“

„Nevím vlastně, proč se mám zpovídati z

myšlének svých, udav dostatečné příčiny své návštěvy.“

„To-li tak, nevěděl byste, pane, proč se vytrhovati z denního pořádku a mařiti čas návštěvami, kteréž se vám vyplatit nemohou. Myslila bych tedy, nemáte-li jiných úmyslův, abyste vypustil z řady svých známostí náš dům; jinak by snad pověst neterě mé, nezkušeného to děvčete, trpěti mohla. — Ačkoliv vás nepokoj a možná i netrpělivost trýzní, že můj bratr tak dlouho nejde: přece nepochopuji, že mne tak dlouhou rozprávkou ctíte. Ostatně nehněvejte se, pane, že s vámi tak přímě, ba snad i urážlivě mluvím; avšak rodina mého bratra zasluhuje nebezpečí, jímžto vaše vážnost ke mně raději utonouti má, než bych dovoliti směla, aby čest našeho domu ujmu utrpěla —“

Josef, nemoha se zpamatovati z důvodné a dlouhé řeči sestry Robertovy, a již dříve prozrazuje za celé rozmluvy nepokoj, jelikož rozvinování její nelíbilo se mu, rozhodl se konečně a pravil:

„Vy mi tedy jaksi zapovídáte navštěvovat pana Lipnického?“

„Oh! ~~vy mi nerozumíte~~, pane; naopak, mého bratra můžete vidati nejednou za den, bude-li vám libo; proti tomu nebudu a nezamýšlím, ani nesmím užívatí svého domácího práva, jelikož mi nenáleží. Avšak Amalii nebudete při žádné z těchto návštěv viděti, a to vám snad odejme velký díl vašeho přání, mluviti častěji s bratrem mým . . .“

Josef se hryzl do rtův, nemoha svou nevoli utlačití a vida, že tu nemůže ničehož proti moci nepřítelkyně, jak se mu zdálo, s tajemstvím srdce jeho seznámené více, než se mu líbilo. Aby ji pomátl v jejím úmyslu, trýzniti jej, odpověděl, že přece neustane navštěvovati pana Lipnického, maje k tomu důležité a jiné důvody, jichž se ona nedomyšlí.

„To si můj bratr na domluvu moji připsí, vyrovnati se s vámi, pane Menšíku,“ odpověděla Jetka, dorážejíc nemilosrdně na ubohého Josefa, kterýž se darmo bránil před neukojitelnou vyzvědačkou; vida ale, že to

vše přece nic platno není, rozmrzel se, uchopil kloubek, jenž na židli ležel, a chystal se k odchodu. www.libtool.com.cn

„Pro to všecko,“ počal s jakousi nuceností, „musím ještě dnes mluvit s panem Lipnickým; kdy jej zastihnu doma?“ obrátil se s opět uhlazenou tváří k panně Jetce, která oka s něho nespustila, a nevrlost jeho s utajenou radostí pozorovala. Myslila, že ho již tam má, kde jej chtěla mít, pročez odpověděla se sladkým výrazem v hlasu svém, že, může-li ještě několik minut se pozdržeti, bratr její se zatím navrátí.

„Zapomněla jsem vám říci, že vyšel s Amálií. Jak mile se domů dostaví, zpravím jej o vaší vážené návštěvě, a postarám se, aby Amálie zatím se zdržela v mé komnatě, a vy můžete ujednati s bratrem mým, co právě chcete a musíte.“

„A proč chcete každým způsobem mi zabrániti, abych neviděl slečnu Amálii?“

„To má svoje příčiny, pane Menšíku; a v poměrech, v jakých se můj bratr nyní nachá-

zí, dá se moje jednání omluviti, ač se vám zdá býti podivným. Vaše opětne setkání-se..."

„Jaké setkání?“ tázal se Josef zvědavě.

„Miním včerejší.“

„Nuže?!“

„Vzbudilo v Amalii nějakou upomínku; divím se tomu nemálo.“

„Já myslil, že mne slečna více nezná.“

„I já toho jsem byla domnění; avšak po několika otázkách vyrozuměla jsem, že vaši tvář musila kdesi viděti, jen že se nemůže upamatovati kde.“

„Skutečně?“ tázal se spěšně Josef, odhodiv opět klobouk na pohovku a přikročiv blíže k Jetce, jakoby chtěl, aby žádné slovíčko neuniklo sluchu jeho.

Jetka, sama nepozorována roztržitým a tisícerými myšlenkami zaujatým Josefem, stíhala s radostí účinek této řeči a pokračovala, jakoby nucena dále:

„Já jsem jí pomohla uhádnouti, kde to bylo, a při další rozmluvě upozorovala jsem..."

„Pro všechny svaté, domluvte, paní! co jste

zpozorovala ? Netrýzněte mne nejistotou k zou-
fání !“

Jetka usmějíc se spokojeně pravila : „To
ode mne nežádejte, pane Menšíku. Jet to nej-
tklivější stránka srdce ženského ; pročez uza-
vřela jsem ihned, kdybyste se snad náhodou
ještě jednou u nás objevil, odejmouti Amalii
každé příležitosti opětného setkání-se s vámi.
Nyní nemohu vám nic jiného říci, leč opěto-
vati svou dříve vyslovenou prosbu, abyste
ztenčil svoje návštěvy tak, až by konečně do-
cela zanikly.“

„To neučiním ani za celý svět, paní Li-
pnická ! Naopak — uzavřel jsem nyní obtě-
žovati vás častěji, než jsem dříve v úmyslu měl !“

„A k čemu to, pane Menšíku ? Takovým-
to počínáním uvádíte mne v nemilé rozpaky.“

„Chci se upřímně ucházeti o úctu vašeho
bratra a o náklonnost vaší neteře !“

„Vy ji milujete opravdu, pane Menšíku ?“

„Bůh můj svědek, že miluji !“

„A uvážil jste poměry rodiny své a ne-
šťastný stav našeho domu ?“

„Uvážil a uzavřel, že nezměním svůj úmysl.“

„A otec váš? Uspokojí se vaším snad neprozřetelným jednáním?“

„Prozatím není třeba, aby věděl o mém počínání, vidíte-li v tom nějaké překážky poměru mého k Amalii, kteráž neví, jak dlouho již zaujímá hlubiny srdce mého. Později samostatností svou dovedu překonat všechny odpory dorážející ze strany otcovy na mne, a doufám čistou pověst milované neterě vaší zachovati, jako jasnolesknoucí-se ocel před rezem kazivým.“

Tak dokončil rozhorlený Josef, načež Jetka vykládala, že nemůže mu nic na překážku klásti, je-li jeho úmysl počestný, upřímaný a svědomitý.

„Dovolíte tedy návštěvy mé?“ tázal se Josef, a sotva dokončil, slyšeti bylo několik rázů na zvonek, znamení to, že někdo přichází.

„Tot můj bratr, pane Menšíku; ujednejte s ním, co jste za tak důležité měl a přijměte na otázku svou tuto odpověď: Nepustte z mysli veliký rozdíl mezi jménem otcovým a

mezi chudobou rodiny bratra mého; dovolí-li vám svědomí, pokračovati na kluzké a mámi-vé dráze mladistvé lásky: nuže, odstoupím od dřívější žádosti, abyste neznal více dům náš, a vidím od nynějška svého přítele ve vás.“

V tom vstoupila Amalie po boku otcově. Ulekla se, vidouc onoho muže, jenž byl včera otci onu přeradostnou zprávu přinesl a z něhožto se z počátku nemálo zhrozila. I Lipnický zdál se býti překvapen; dal se ale ihned do rozmluvy s Josefem, který pokradmo zíraje k Amalii pozoroval, že i její oko děle na něm utkvělo, a osmělil se, připisovati to jakémusi přilnutí rozkošného děvčete, jež prozrazovati se zdálo takto, že jí není docela lhostejným.

Od té doby pak vidán býval častěji v domě Lipnického, jenž jej považoval za věrného domácího přítele. Za nedlouho po odchodu celé rodiny na venkov, octnul se i Josef v Pardubicích, v posledním svém listě k otci předstíraje, že na návštěvu vyjel k jednomu ze svých přátel.

VIII.

Juž dříve zmínili jsme se, že sestra Lipnického, zvyklá lesku a slávě bohatství, trpce snášela chudobný stav nynější. Ba i často tak se zapomněla, že vyčítavě svému bratru předváděla před mysl jeho pád, dokládajíc, že on jedině příčinou všeho neštěstí. Nejbolestněji však snášela samolibá Jetka, že nyní skoro s opovržením každý, kdož dříve s úctou se k nim hlásil, na ně pozíral; že sama v chudobné tichosti svůj život bez zábav a všeho potěšení trávit musila. Vyličovala tu obyčejně zapadlé štěstí Amalie, jakého by byla dosáhla, kdyby se byl nezanášel přepjatými spekulacemi, ježto jej s vrcholku bohatství a vážnosti obecné v bídný stav nynější uvrhly.

Že nebožka Lipnická, matka Amaliina, málo kdy bez trpkého požehnání z podobné rozepře vyšla: není třeba připomenouti. Nepříznivost k její památce zmírnila se sice po obdržení oné osudné směnky, v jejížto pravost panna Jetka konečně, ač poslední ze všech, přece uvěřila; avšak později ponoukalo ji pomyslení, že několik takových sum bylo by ujistilo pohodlný a spolu důstojný život v hlavním městě.

Všemožně namáhala se, doskoumati se nějakého prostředku, jímž by opět dřívější postavení v obecném životě a z něho vyplývající slávu postihla. Arci že byla Amalie těmito jejím úmyslům nejbližší; pročez Jetka pevně doufala, že nějakou stkvělou partií pomozeno bude celému domu; avšak nahlížela spolu, že stav nynější nehodí se nikterak k jejím páměrům. Trápila se tudíž pro ztrátu velkého jmění bratra svého nejvíce ze všech a takřka s hrůzou očekávala onen okamžik, kdy celá rodina dle pevného usnešení se jejího bratra na venek měla se odebrati.

Zatím naskytla se ona směnka; záměry její počaly nového života nabývati, hleděla všemožně bratra přemluviti, aby neopouštěl město a nezakopal se nyní do mrtvé samoty v nějakém tichém koutě na venkově, kamž ani zvuku lidského se nedostane. K tomu ještě přišla návštěva Josefova, když přinesl Lipnickému onen list. Ihned upamatovala se na přítomnost toho mladíka v besedách, druhdy v domě stkvostném bohatého kupce odbývaných; zpomněla si, že tehdy jinoch tento její pozornost upoutal neustálým následováním její neteře, a ačkoliv si tehdy mnoho nepovšimla věci této, nyní jakoby bleskem s nebe rozednilo se v duchu jejím. —

Zнала Josefa co syna bohatého Menšíka a v bohatství jeho kladla svoji celou naději, dojíti opět důstojnějšího postavení v společenském světě. Ihned uzavřela, všemožně působiti na mladého Menšíka hned při prvním možném setkání-se, aby se dověděla, zda-li snad od té doby nezapomněl na obraz Amalie, jímž se byl druhdy tak hluboce zajímal. — Příležitost příznivě ji podporovala. Josef se

objevil a to ve vlastním bytě jejího bratra. Zde hleděla jej vším odporem ze své strany, tím více upoutati k rodině — záměr její skorem vyplněn byl a fantasmie rozohněná houpala se již v novém lesku a bohatství její neteře, kterouž co upřímná přítelkyně a teta, vlastně k svému prospěchu, nemínila více opustiti. Pročež odporovala obnovenému zámyslu bratrovu, opustiti Prahu, s největší vytrvalostí, střežíc se při tom nad míru, aby ani jediným slovem svůj záměr mu nevyzradila, vědouc předobře, že jeho srdce těchto pletich by se zhrozilo. S velikým potěšením pozorovala i naklonnost k Josefovi vzrůstající v nadrech mladého děvčete. Takto nemusila sobě výčitky dělati, že snad zaprodá dceru bratrovu, aby dosáhla vyplnění úmyslů svých.

U velikou nesnáz však uvedlo ji konečné rozhodnutí bratrovo k odjezdu a určení dne, kdy celá rodina opustí město. Avšak i zde přišla jí náhoda ku pomoci, anžto se Josef sám nabídl doprovoditi Lipnického na statek

jeho, spolu vyžádat sobě dovolení, aby návštěvy své na venkově opět obnoviti směl.

Celé léto a následující zimu žila rodina Robertova v tichém a utěšeném údolí, jež jsem na začátku své povídky vypsál, šťastně a spokojeně. Robert nabýval zponenáhla dřívější dobré mysli, věnoval svůj čas domácímu hospodářství, nemálo zamilovav sobě pěkné uspořádání nevelké zahrady, která se okolo dvorce vinula jako květný sad, při čemž mu pomahavou rukou a dobrou radou přispíval zkušený Vojta, jenž věděl sobě za posledních let života starého Lipnického všelikeré tajemství zasahující v obor tento přiosobiti. Jeho péčí zkvětla zahrádka brzo v roztomilý ráj, jenž hostil šťastnou rodinu v svém lůně milostném.

Zatím neopominul Josef použití každé příležitosti, dostaviti se do Pardubic na návštěvy k svému příteli, a zavítal přechasto ve dvorec, kamž jeho nejdražší touhy v nepřetrženém trvání zalétaly. Sám Robert nezdál se býti nespokojeným s jeho častějším příchodem, jelikož nemaje žádného syna, přilnul k němu nej-

vroucnějšími city, vida v něm jediného přítele, jež mu krutý osud ponechal. Pročež držel se ho tím pevněji, jako plavec vyčnívající skály, která se mu jedině za kruté bouře nezproněvěřila, považuje ji za drahou část uchovaného života.

Avšak po celý svůj život zabrán v řízení kupeckých podnikání, neměl onoho bystrého zraku ve záležitostech srdce lidského, dokud ještě mladistvý ruch je oživuje, přehlídl s počátku pravou příčinu návštěv Josefových a zpozoroval a domýšlel se jí, když již bylo pozdě. Avšak zameziti, by více Josef nepřicházel k němu, bylo mu nemožno, jelikož sám příliš navykl příjemné společnosti jinocha rozumného a nepřítomnost jeho těžko by byl snášel. Pročež uzavřel, nechati věc tu, jak běží, ač tato bezstarostlivost nesrovnávala se s láskou, již vřele cítil k dceři, o jejíž budoucí blaho a štěstí vše zasazoval, aby žehnati mohla péči otcově, jako se smířila naprosto s památkou nešťastné zemřelé matky.

Zatím dorostla Amalie v plnou růži; te-

mnomodré oko planulo tiehým, avšak plným leskem, jako osamotnělá hvězda v hlubokém blankytu; její kadeře vylající jako ochmuřená noc, když z dalných krajův k nám přilétá, splývaly po sněhobílé šiji, bělejší nad podobný útvar z alabastru, a braly se v útulek v plná, svěží nádra, jež obyčejně závistný šáteček průhledný, spíše lahodné vnady jevící než zakrývající, tak mile objímal, že se zdálo, jako by přirostlý k nim, aby vnady jejich tím více se pod ním rozvíjely. Nad to vše panovala taková soumíra, jevící se v každém pohybu štihlého tílka, a v obličejí, ač se nemohl nazvat krásným, tak milý a luzný výraz oživoval každý tah, že divnou mocí každý cítil se okouzlen zjevem jejím, jenž náležel k druhu oněch postav lidských, kteréž jednou spatřeny, nikdy více z paměti družné nevyhynou.

K této děvě, jež chovala srdce čistější, než jarní májový den, zmáhala se láska Josefova den ode dne, a nikdo nemyslí, že Jetka při sbližování-se obou těch lidiček nevýslovnou radost cítila, pokládajíc sobě spolu opětnou

budoucí slávu a lesk rodiny Lipnického za zásluhu nevyvážitelnou, jelikož jejím přičiněním onen poměr vznikl mezi oběma, jež i sám Robert mlčením dovolovati se zdál.

I Amalie časem poznala v srdci svém jakýchsi změn, o nichž dříve ani nesnila. Kdy Josef scházel, bralo na sebe celé vůkolí lhostejnou a mrzutou tvářnost, sladké tesknost zmočnilo se její duše, milobolné touhy po milencově podobě, ježto bez ustání před zrakem jejím se usmívala, zalétaly za Josefem, aniž by dojísta byla sobě přiznati si troufala, že cit lásky naplňuje srdce, mimo obraz otcův i jiný drahý předmět chovající. A nezkušené děvče podalo se tomuto mámvému, blahostnému citu naprosto a žilo jedině jím, nezřídka jsouc ponabídnuo tetkou, milovati pana Josefa co sestra a dokazovati mu vlídným a laskavým chováním hlubokou vděčnost svou, že se co přítel přidružil k opuštěné rodině jejich.

Avšak Jetka dobře věděla, že srdce mladého děvčete, k tomu ještě k díkám povinnovaného, brzy přeměnění musí lásku sesterskou

1857. XI. Dvojí věno. 8

v jinou poutavou náklonnost, z jejíž drahých okovův se tak brzy a lehko vyplésti nelze.

Josef, pokládaje se za blaženého, že čas po čase (o to se postarati uměl, aby přestávky dlouhé nebyly) vídati smí svůj ideál vždy stejnou měrou zbožňovaný a nyní tím horoucněji milovaný, čím nenuceněji a svobodněji v lichotnou jeho blíži odvážit se mohl. Prožil nejšťastnějších dob své mladosti, ačkoliv pořád ještě utajoval poměr tento otci svému, věda dobře, že by objevení jeho buď na delší čas přerušení aneb navždy konec učiniti mohlo všem luzným snům, v nichž blouznil dosud jako očarovany jejich krásou. Obával se spolu sám vybuditi se z nich.

Přece však přemýšlel, jakým způsobem by nejlíp o svém poměru k dceři Lipnického zpravil otce, udržeti chtěje jeho lásku a vzbuditi v něm úctu k nešťastné rodině, z jejíhožto lůna budoucí svoji choť pojmouti hodlal. Myslíl, překvapí-li otce svého vyznáním lásky k dceři bývalého kupce a vyličí-li nejživějšími barvami slastný tento poměr, že se umělkůi srdce starého Menšíka, jenž byl za své mladosti též si zamiloval

nebohatou dívku, s níž by byl zajisté v manželství vstoupil, kdyby ji krutá smrt nebyla urvala v nejkrásnějším květu života jejího.

Avšak od té doby změnily se náhledy Menšíkovy naprosto. To věděl sice Josef; nicméně se domýšlel, že na základě vybuzených upomínek dosáhne konečně svolení otcova. Dlouho rozvažoval, zatím hledě si dobytí náklonnosti Amalie, která sama nevědouc, co se s jejím srdcem děje, zavdala je Josefovi co příteli otce svého.

Tak po nějaký čas plynul spokojený život našich známých, nepokalen starostmi, leč někdy zadumáním stárnoucího Roberta, jenž vzdálen všech někdejších druhův o samotě žije tím více poddati se mohl hloubání, ježto v povaze jeho od jakživa veliký faktor činilo. Nečinnost upomínala jej na dřívější zaměstnání tím častěji a dlouhý, prázdný čas mučil jej všemi těmi obrazy, ježto splývaly v mlhovém lesku s luznými zjevy bývalých dob.

Nepředvídaný případ na čas porušil blahostné ticho v domě Lipnického. Nebezpečný

spád Roberta s vozu uvalil jej na lože chorobní, a Josef, jenž skrze několik neděl v Pardubicích meškal a denně k Lipnickým dojížděl, obdržel rázem list od otce, v němž mu psáno, aby ihned vydal se z Pardubic, kde jej podezřelé příčiny poutají, a dostavil se domů, odkud mu delší cesta do Paříže a do Itálie nastane.

Že se Josef nemálo ulekl přečítaje několikrát ony neblahé řádky, ježto mu hrozily koncem šťastného života, není třeba podotknouti. — Nevěděl s počátku, jaký důvod přiměl otce jeho k tomuto rozsudku; později však domnívati se odvážil, nedověděl-li se nějakým způsobem o poměru jeho k domu Lipnického a nechce-li jej takto odvolati k sobě, aby jej odvrátil od záměrův, v nichž Josef jediné žil. List byl však v takovém rozčilení psán, že Josef nahlížel, nejlíp že bude, uposlechneli hlasu otcova a odebere se ihned k domovu, aby viděl a dověděl se, co je příčina tak náhlého změnění vůle otce, jenž jej po ukončení jeho studií upoutati chtěl k hospodářství ven-

kovskému, vyhýbaje se všemožně prosbám synovým, by se směl vydati na cesty do ciziny. A nyní právě otec sám vyzývá jej k návratu, by po krátkém čase odejel do Paříže a později do Italie.

Nevěděl však, že jeho sluha Petr, uražený několikráte výčitkami hrdé panny Jetky, jež pro jednotlivé přestupky poslal Josef domá a najal si jiného synka moudrého a způsobilého, od jednoho z přátel svých obzvláště odporučeného, ochladil si horoucí žluč objevením příčin, ježto zdržují Josefa po tak drahný čas od prahu otcovského. Údání Petrovo mělo dobrý účinek; za několik dní měl Josef otcův rozkaz v rukou, jemuž podrobiti se za nejlepší věc uznával.

Po upřímném rozloučení s Robertem nastalo mu obtížnější s pannou Jetkou, která jediné o dobrých zásadách mladého Josefa, o jeho zásluhách o domácnost Lipnického, zvláště pak o jeho pevných a čirých náhledech o mužské cti mluvila nejdůtklivějšími slovy, v nichž se jevila nezvratná naděje, že jejich ehudý příby-

teček brzy opět uží vzácného a vřele milovaného přítele a hosta.

Nejtěžší nastal rozchod, když se den schyloval k chmurné noci a k odjezdu určená hodina okřídleným spěchem kvapila. Požádal Amalii, by vyprovodila její pannou Lipnickou. Jeho prosba s dovolením tety Jetky od Amalie ráda vyplněna byla. Tichý večer schyloval se k jarním krajům, slunce pílilo na růžové lože, jen slabé světlo ještě vrhající na mlhavé hřebeny hor. Josef opustil milovaný příbytek své lásky a kráčel mlčky po boku roztruchleného děvčete, jež sotva udrželo slzy v oči se hrnoucí. Tetka sledovala zamilovaný párek též v hlubokém mlčení až zponenáhla se oddělila a zůstala pozadu, ponechavši mladé lidičky samy sobě, aby netrýznění přítomností třetí osoby svobodnějšího průchodu svým překypujícím citům dopřáli, upoutajíce se vespolek sliby a nadějí, že rozloučení jejich dlouho trvati nebude.

Josef odejel — v dvorci nastal jednotvárnější život. — V srdci Robertově bylo pusto

— v oku Amaliině zachvívala se stříbrná perla — v tváři Jetčíně jevila se víc než kdy jindy mrzutost a nespokojenost: jediné stará Marjana zůstala po celý ostatní čas vezdy stejná a nacházela největší rozkoše v tom, když mohla vypravovati o dobrotě a laskavém srdci pana Josefa.

Uplynulo několik neděl.

Lipnický se opět pozdravil, avšak nezdálo se, že se zdravím navrátila se spokojená mysl jeho. Josef, jenž byl přislíbil, že hned po příchodě do svého otcovského bydla zpraví rodinu o příčině tak náhlého rozkazu otcova, nepsal dosud, což Roberta nemile dojímalo, jelikož pevně doufal, že mladík, jenž se tak neobyčejným způsobem vpravil v nepřístupné a uzavřené srdce jeho, neopomine, svého přítele obeznámiti se vším, což rozhodně v nynější život jeho zasáhne. Tento nepokoj Robertův množila ztrápená mysl Amalie, kteráž teprve po Josefově odchodu hlouběji nazíratí počínala v duši svou a nahlížela, že dráha jeho

naprosto rozdílna jest od oné, po níž s ním kráčet
za možné dříve se domnívala.

Jednoho jitra skončivši své řízení, přečítati totiž otci buď z novin, či z jiných knih, jichžto nebylo v knihovně málo, odebrala se do zahrady ve svůj zamilovaný kouteček. Byl to z povolna se vypínající svah, na němž husté křoví v nejbujnějším rozkvětu chránilo před teplými paprsky slunce a odkudž viděti byla cesta, po níž ne zřídka Josef přicházel, když chtěl překvapiti Amalii při práci, již se obyčejně z rána zabývala. Milé upomínky oblétały jako pestří motýlové roztruchlenou mysl její; viděla Josefa, jak s uzařdelou tváří kvapíval k ní, vždy maje něco laskavého v řeči své, vypyťavaje se na zdraví otce jejího, sem tam prohodiv slovo o panně Jetce, hněvá-li se ještě, že nepřivedl pana setníka N., jenž někdy brával oučastenství ve společnosti Lipnického, dlouhé rozpravy vodě o nutnosti válek, kteréž, jak všemožně dokázati se snažil, na mnoze ač obchod utlačují, přece k rozkvětu jeho přispívají. Pak se viděla

opět, s Josefem procházeti se s pravou rozkoší po chodnících posypaných v zahradě. Jak ráda naslouchala jeho chvále krásy jednotlivých květin, o nichž věděl, že je Amalie miluje a vlastní svou rukou pěstí; opět slyšela jej v duchu svém předčítati básně velmistrův; viděla, jak nadšením plane jeho zrak, jak se upírá k ní, když významná slova neobyčejným důrazem vyznačoval, nalezaje příbuzných citův v nich. —

To vše sbíhalo se v duši její. Z nena-dání sklonila snivé oko své k rámcí, na němž kytku z lilií a růží a z jiných ještě kvítkův umělým prstem vykouzlovala. Dumný cit po-jal srdce její — hledal v slze ulehčení, ježto se drala v hedbávnou řasu, aby, na okamžik zmiznout v ní, ukápla na vyšívané květy. V tom okamžení položil kdosi jemně ruku na bělostné rameno její — a zdílný, hlubokým dojmutím prochvělý hlas zavolal:

„Amalie!“

Ulekla se, a obrátíc se, k nemalému uža-snutí viděla otce před sebou. Marně se snažila utajiti hluboké pohnutí; nadarmo zakrývala

navlhlý zrak, aby otce nezarmoutila, vědouc předobře, že dost málo rouškou bolesti zakrytá tvář nemine vzbuditi drámající žel jeho, aby trápil nevýslovnou trýzní srdce, ježto jedině ze života jejího původ svého bytí pojímá. Lipnický však již chvíli pozoroval rozčilení Amaliino, a jedině aby ji urval trapnému přemýšlení, přistoupil blíže zavolaje sladké její jméno.

„Juž opět tak smutna, dceruško! Co trudi tvoji mysl, mé dítě? Tyto dni změnila jsi se tak, že nepoznávám v tobě více veselou a rozpustilou dívku, jakous dříve bývala.“

„Já nejsem smutna, otče!“ odpověděla Amalie, anto maně skápla plná perla s modrého zraku; nutkala se k čarovnému úsměvu, který tím větší bolest jevil, čím více odporoval sám sobě ve vzniku svém.

„Což jsou *tyto* slzy znaky radosti?“ tázal se třesoucím - se hlasem otec. „Jiná příčina vynucuje ti slabý úsměv na vyprahlé rty. Nemyslil jsem nikdy, že by dcera moje svému otci čeho utajovati měla.“

Amalie místo odpovědi vzdechla hluboko, neodvážíc se příčinu svého zármutku otci vyjeviti; vzhlédla k němu s tak vroucím a spolu bolným výrazem v oku, že Lipnický nemohl v tu chvíli slova přenést. Po několika okamžicích promluvil:

„Prosím tě, dítě, co znamená tato změna? Pozoruji, že od toho času, co Josef opustil dům náš, všechna radost zmizela z oka tvého.“

„Odpustte, otče, neblahé dceři!“ vzlykla děva, při posledních slovech Lipnického temným purpurem v tváři zbarvená. „V skutku tajím před vámi změnu srdce svého, již jsem sama poznala teprve tyto dni; avšak doufám, že otec můj outřpnost v prsou svých neutlačí a drahé srdce ode mne ubohé neodvrátí, ježto vždy s nejhlubší náklonností ke mně se chýlilo.“

„Nuž pověz, a neznepokojuj mne déle!“

„Otče, mně je teskno, nevýslovně teskno ... Celý dům je odchodem Josefovým v hrobové ticho ponořen; vaše tvář jeví vnitřní nepokoj; tetka nehovoří leč o rozmarech svéhlavých

lidí, a nikdo nemá utěšeničko pro mne, již div že srdce nepukne.“

„Což tak málo miluješ otce, že se můžeš domnívati, že nebere podílu v truchlosti tvé?“

„To nikoliv, milý otče! Avšak proč nikdo nepronese za celý čas jméno Josefovo? Proč nikdo se o něm nezmiňuje, jakoby se každý bál, aby neublížil sluchu druhého? I vy, otče, jenž jste dříve každou chvíli mluvil se zvláštní zálibou o něm, nevěnujete mu ani dost malé upomínky.“

„Bohužel zdá se, že se ty s ním více zabýváš, nežli tobě vlastně dovoleno jest.“

„Jaká vina vyplývá z toho?“ ptala se chvějícím-se hlasem děva, netroufajíc sobě pozřít k otci.

„Veliká, milá dcero; zdá se mi, že's mne oloupila o jistý díl lásky své a že's touto kořistí dařila jiného k mému zármutku.“

„K vašemu zármutku? O nikoliv, otče; má láska plane vždy stejným ohněm k vám, ačkoliv“

„Dopověz, Amalie! Vina zatajuje ti upří-

mné slovo; tvá tesknost nevzniká jediné ze smutného a tichého stavu naší domácnosti; jinde má svou příčinu.“

„A kdyby měla, milý otče,“ pravila k zemi shlížejíc dívka; „otec můj nehněval by se snad proto!“

„Nevín, milé dítě, není-liž tenkrát tvoje domýšlení klamné; nerad to pravím, avšak moje dcera uposlechne přání mého, nemluvití více o této věci.“

„Jak ráda, milý otče, vzbuzuje-li podobná rozmluva nemilé city v srdci vašem,“ dokládala Amalie a hojné slzy polily znova vlhké její tváře. Lipnický vroucím pohledem zíraje na dceru, přistoupil blíže, objal ji s nevýslovnou blažeností — potrval okamžik v tichém rozčilení, políbil ji v čelo a pravil:

„Amalie, pověz mi pravdu, jakouž jsem od tebe slyšet navyknul: ty miluješ Josefa?“

Sklopené zraky a planoucí purpur v tváři její dávaly dosti zřejmou odpověď, anto rty jakoby spoutané nepronesly slovíčka, křečovitě se zachvěvše. V oku Lipnického zableskla slza.

„Bůh je svědek!“ počal pak, „že miluji dítě své co nejdražší dar jeho. Avšak uchrániti musím je před záhubou, jemu hrozící, ač je již vinou mojí skoro pozdě. Amalie, krutá jsou sice slova, jež k tobě mluvím, leč uchovají tě snad všelikého utrpení v temné budoucnosti. Ty miluješ Josefa. On je syn velkého boháče; ten nesvolí nikdy k snadnému sňatku mezi tebou a ním. O že viděti musím — ku svému neštěstí — pozdě, že jej jiná příčina sem vábila, než jedině přátelství ke mně! Hleď, dokud jsou teprvé tvoje city ve vzniku, potlačiti jich, než vypuknou v divějším vybuchení; hleď vypuditi drahou jeho památku z mysli, zapomeň na vždycky úsměvnou tvář jeho a věnuj opět všecku svoji lásku otci. Neblahý okamžik, kdy vstoupil přes práh tento! Dobrý osud odvolal jej odsud, aby neztratila dcera moje všecku sílu!“

Amalie dlela v hlubokém mlčení; každé slovo prorývalo srdce její nevýslovnou bolestí, ježto se zřejmě jevila v ubledlé tváři; a Lipnický odvrátit se musil od pohledu toho, aby

úmysl jeho nepřekonala slabost srdce otcovského. Po chvíli ubohé, ke všemu odhodlané děvče proneslo jedině slova ta :

„A musí to tak býti, drahý otče?“

„Tvá čest to žádá a moje též, dcero!“

„A Josef?“

„Miluje-li tě upřímně, nahlédne sám, že má rada dobrých následkův se nemine.“

Mlčky políbila Amalie třesoucí-se ruku Lipnického na znamení svého svolení.

Od té doby však rozprostřel se mlhavý mráček nad úsměvným okem jejím; tvář nevykvítala více tak bujně; jenom nadchnuté mírným dechem zefýrovým a polo v lilie prokvítavé růže věnčily ji, jakoby umíraly v rozpuku sotva vznikajícím . . .

Ještě toho dne držána následující krátká rozmluva mezi Amalií a tetkou její.

Když totiž Amalie zapomněla na večer zaliti v obyčejnou hodinu kytky, jež dříve s takou pozorností a oblibou pěstovala, že měl Josef z nich potěšení, pravila panna Jetka :

„Nemohu pochopiti, kde se tomu nepo-

rádku učíš, děčko! Nevíš, že každá hodina má své určení?“

Amalie však neodpovídala; možná, že přeslechla tato slova — aneb se jí bolestně dojala, upomínajice na obvyklou její práci, již to jindy jedině k nejmilejšímu vyrazení každodenně podstupovala.

„Co je ti, děvče?“ tázala se opět Jetka.

„Nic, tetinko!“

„A proč toto věčné vzdychání?“

„Že vzdychám?“ ulekla se pomatená dívka, jakoby ze snův probuzena; „to se zajisté mylíte, tetinko; to nemám ve zvyku.“

„Ba počínáš věru v podivných věcech záliby bráti, děvče. Tvoje oči jsou pokalené a vpadlé; což jsi plakala?“

„Já?“ tázavě odmlouvala Amalie v nemalých rozpacích, a chtějíc ukončiti rozprávku obrátila se a mířila přímo domů. „Já přijdu hned; skočím si pro nějaký teplý šátek; je nějak chladný večer, je-li pravda, tetinko?“

„Naopak, milá Máлко, dnes je právě velmi příjemný večer; neškodí to, když se trochu

ochladíme. Pojď ještě jednou skrze zahradu a pověz mi, co tě dnes tak velice zarmoutilo?“

„Mluvil se mnou ráno otec několik slov o Josefovi,“ odpověděla dívka smutným hlasem, vidouc, že se nelze odtrhnouti.

„O Josefovi?“ tázala se spěšně panna teta; „nuž a co mluvil?“

„Musila jsem se přiznati, že jej miluji.“

„To není nic zlého, tuším.“

„Otec mi však, ač laskavými slovy, zapověděl, mysliti déle naň.“

„A proč to?“ dotírala udivená Jetka.

„Abych ušla trapnější budoucnosti, kdybych se snad neprozřetelně ponechala svým citům.“

„Proto vše nevím, proč nesměti více mysliti naň?“

„Nejen to; též odřekl jsem se na žádost otcovu všeho užšího spojení s ním.“

„Tak?“ pronesla táhlým hlasem Jetka; „a ty's podvolila se ve všem dobrovolně otci?“

„Je to jeho přání, milá tetinko; a což bych všecko neučinila, aby spokojeněji pohlížel na nás a vyměnil svou truchlost za veselou

mysl, se srdečným potěšením vida, že mu všechno rády obětujeme.“

Posledních slov nedoslechla více Jetka. To, co jí právě vypravila Amalie, nepotěšilo ji velice. Viděla všechny své stkvělé plány, sestavené nejmoudřejšími smyšlenkami, najednou převráceny; její snahy, seznámiti, upoutati Josefa k Amalii, měly býti takto zmařeny; jejich náklonnost vespolečná, s největší starostlivostí od ní pěstovaná, neměla býti odměněna tím, po čemžto jediné práhla.

Úzkost, žeby snad záměry její nyní bratrovým smýšlením, jak se jí zdálo až příliš svědomitým, se zvrátily, zaujala znepokojenou mysl její tak, že ani nepozorovala, jak Amalie uklouzla v komnatu svou, by se uložila k spánku, možná-li nazvati spánkem polovičné bdění proťkané divými sny a polovičné spaní rušené duševním nepokojem. Žádoucí tento host, jenž ukojuje starostnou mysl slastným klidem, i z umdlených očí panny Jetky prchal tuto noc; neb tisícové myšlenky honily se jejím duchem, jakým by asi způsobem zmocnila se

opět skoro již podařeného výsledku, jenž počínal unikati z vítězných rukou jejích. Spolu přemýšlela, jak zoskřiti pozornost a prozřetelnost svou, aby bratr její Robert nenazřel v zatažené záclony jejího usilování a jednání.

IX.

Na statku páně Menšíkově děly se zatím důležité změny. Očekávaný příchod mladého pána, jenž se byl několik dní zdržel v Praze, aby navštívil na rozloučenou větší část svých známých, učinil na dvorci veliký ruch.

Ač Josef nepsal, kdy přijeti hodlá, bylo již několik dní napřed všecko k jeho příjezdu uchystáno. Několik komnat na levém křídle s vyhlídkou do rozsáhlého parku novomodním nábytkem se opatřilo.

K večeru osmého dne blížil se s zvláštním poštovním povozem k svému domovu, v němž se dle domnění jen několika dní zdržeti měl, aby pak hned nastoupil cestu do daleké ciziny.

Poněvadž starý Menšík s neukrývanou netrpělivostí skoro každý minulý den na příchod synův čekal, neopominul i dnes pohlížeti několikráte za odpoledne z okna svého pokoje na bílou silnici vedoucí rozbujeným parkem, brzo-li užť vřz, jenž měl, jak sobě pravil starý Menšík, ztraceného syna přivezti v rámě udobřeného otce. Chtěl jej překvapiti nemalými výčitkami pro jeho tak dlouhou a nešetrou nepřítomnost. . . .

Právě se zanášel několika dopisy svým přátelům, s nimiž korespondenci vedl ve věcech ekonomických. Zabrán jsa příliš v práci svou nevzpomněl v tu chvíli na příchod synův. Slunce chýlilo se k západu a růžilo vysoká temena dlouhověkých smrků a jedlí, ježto valné stíny od parku vrhaly na bílý dvorec. Složiv několik dopisů zazvonil.

Po nedlouhé chvíli vkročil známý nám Petr do komnaty.

„Rozži svíci!“ kázal starý pán vstoupivšímu Petrovi.

Anižby slova promluvíti se odvázil, roz-

žal Petr voskovou svíci zastrčenou ve stříbrném svícně stojícím na stole, a věda, jaká práce mu nastane, uchopil. Se složených listův a počal je zapečetovat, neopominuv, jak na jeho domácí důstojnost se slušelo, každou adresu s nemalou, avšak dobře utajenou zvědavostí přečísti.

Nemálo sobě zakládal Petr v tom, že nyní zastává výnosnější a spolu příjemnější místo v domě bohatého Menšíka. Věděl si totiž přízeň a jakousi skoro náklonnost starého pána neuváženými snahami zjednat i zavděčiti se jemu nepatrnými službami, kteréž vlastně nenáležely v obor jeho. Pročež mínil se mu Menšík odměniti za to vše tím, že jej povýšil ze snižujících poměrů sluhy a pojal za svého komorníka. Od doby té uvalil sice na sebe Petr nenávisť všech svých dřevnějších spoludruhův, avšak výhody vyplývající z nynějšího jeho postavení vyrovnaly jej naprosto se ztracenou důvěrou jejich. Nenávisť tato proměnila se časem v strach, jelikož pan Petr za dost malé nedopatření

toho neb onoho sluhy věděl vyhourati důtklivý trest na hlavu provinilce.

Také si stěžovali domácí na bezohledné jednání starého pána, jenž dříve nikomu ani ostrým slovem byl neublížil, ba raději dobrotou a laskavostí zmírniti hleděl každou chybu svých lidí. Nikdo nemohl dočkati se mladého pána; domnívalit se, že s jeho příchodem dřívější stav a šlechetné smýšlení starého pána se navrátí.

Spokojenost a vřelé přilnutí domácích k starému Menšíku vytratilo se takto ze všech srdcí; a mnozí z těch, kdož se pohybovali okolo osoby páně Menšíkovy, uvalovali, ač nikoliv bez nedůvodných příčin, všecku vinu toho na Petra, čili na pana komorníka, jak jej nyní nazývati museli. Požívali takové vážnosti, že se každý před ním vyhýbal, aby ušel lákavé příležitosti, promluvit s ním důrazným slovem a snad důtklivě o jeho šibalství, jak nazývati uvykli oulisné jeho chování-se k starému pánu.

„Že jej stará vrána někam nezavedla do kaluže, aby se byl až po uši napil,“ pravil

statečný a na svá léta dobře udrželý Václav, jenž v nepřetrženém boji s Petrem ostřil svou zášť proti němu.

„Milý Václave, on by svou ouliskostí zavedl spíše vránu do strakaté klece,“ odpověděl vyzábělý, avšak vysoký Frantík, jemuž k nemalému jeho pohoršení jinak Franta říkali. „Naučil-li se tomu všemu hulvátství tak výborně v Praze, ať napitá vosa popíchá jeho učitele, ty vyzábělé prachožrouty!“

„Inu, každému také v městě neslouží, Franto, a tvůj otec nezanechal ti tuze mnoho té své tučnosti, ačkoliv se již skrze více než deset let krmíš, aby se ti nad břichem trochu slaniny nachytalo.“

„Za to já nemohu, že ty mi ukrádáš, Václave; ačkoliv ti radím, aby tvoje nevymáchaná huba— ačkoliv ji každodenně notně proplachuješ — trochu rozumnější řeči mluvila, sic se tvůj šarlatový, plný laloch musí zardít nad hloupostí té neotesané a prázdné mozkovice a tvůj červený nos zapýřit nad tím nezacpaným hrdlem.“

„Jen se nehněvej, pane brachu; kdo ví —

půjde-li ten nový pořádek do kola — nese-schnu-li se jako troud, abych tebe, ty nedo-dělaná sirko, rozsvítil, jestli že mne dopálíš.“

„Spíše bych ti za lucernu sloužil, kmotře, než abych na ten zpropadený svět do svého devadesátého roku skrze prázdnu mísu pohlí-žel; a bojím se, že se to brzo stane, nedá-li pán Bůh, aby co nevidět navrátil se mladý pan Josef. Jen ten to může ještě všechno sro-vnati a pak pan Petr ukáže nám svoje šibal-stvím podšité paty.“

„Kéž se tvoje proroctví vyplní! Tak i já doufám a přeju si vroucně. To víš, od jak-živa jsme spolu jednoho smýšlení; čeho ty máš málo, já dosazuji; a čeho já mám mnoho, rád ti poskytuji; vždyť musíš myslit, že jsem nabyl mnohé zkušenosti ve světě!“

„Kdybych se raději mohl na tvůj vroubek zprostit trocha svých kostí; za tvou moudrost a zkušenost mnoho nedám.“

„A já za tvůj rozumný svícen nedám ti ani džbánek vody, ty vypražená kotrbo; ba líto

by mi bylo, jen kousek svého sádla dáti tobě za omastek.“

„Nezlob mne, Václave, sic na mou čest...“

„Ticho, Frantíku; tam se plazí ta nakažená ještěrka; uslyší-li nás pan komorník, budeme dnes naposledy zde večeřet.“

„Máš pravdu, bratře! Nechme toho a pojďme raději do kuchyně; kus vepřoviny napraví alespoň můj nakažený žaludek. Neb když vidím onoho kaziplecha, jdou na mne mrákoty, jakoby mne někdo uhranul.“ —

Odešli do kuchyně a těšili se při džbánku z panského pivováru, připíjejíce si na brzký návrat pana Josefa.

Tak se změnilo všecko na dvorci, kde dříve každý upřímnou úctou a náklonností k Menšíkovi planul. — —

Než vrátíme se opět do komnaty starého Menšíka, kdež dosud panovalo ticho. Petr pokradmo zíral k starému pánu, aby mu neušel okamžik, kdy nejlíp by bylo začítí.

„Psaní na pana Rosenhofa adresované odešli ještě dnes; ať si Frantík pospíší, aby

se navrátil do jedenácté hodiny před půlnocí domů,“ přetrhl starý Menšík mlčení.

„Jak ráčíte, milostpane; avšak chudšas unavil se včera tak, že by mu neškodilo krátké odpočinutí.“

„Nuž ať jde někdo jiný.“

„Nevím v skutku, kdo by tak pozdě ...“

„Ty's přílišný dobrák, Petře; ta čeládka bez toho neví, co bujností počítí; zůstane při tom, co jsem pravil. Frantík ať odnese list.“

„Dobře, milostpane; bezpochyby nějaké pozvání, poněvadž se každou chvíli dostaviti může pan Josef.“

„Nezpomínej tak často naň, Petře,“ pravil pan Menšík, nemile dojat jsa drzým dotazem tím; odevzdej list sluhovi; ať si pospíší!“ doložil silnějším hlasem a pokynul rukou, aby odešel.

„Hned se vyplní váš rozkaz, až jen dopečetím tyto listy. Což snad zamýšlíte ponechatí pana Josefa doma? Já se jen táži, abych věděl, jaké přípravy k jeho přijetí učiniti.“

„Na to jsem samou rozmrzelostí zapomněl, Petře; at se uchystají všechny komnaty na levém křídle, kteréž před několika dny novým náradím opatřeny byly.“

„To je dobré znamení, milostpane; bezpochyby budeme slaviti brzy nějakou milou a veselou událost!“

„Možná, milý Petře,“ snažil se starý pán odpovéděti s nenuceným úsměvem. „Prál bych si jenom, aby Josef zprávu, již mu zděliti hodlám, tak radostně přijal, jako každý jiný; avšak obávám se, že tvoje vypátrané tajemství zakládá se přece v důležitější a v hlubší podstatě, než jsem se dříve domníval. Proč by se jinak tak dlouho zdržoval? proč by nespěchal, na svá silná a mladá ramena převzítí poloviční starosti mé, jak dříve sobě vždycky přával, a sotva se zdál dočkati se onoho času, kde mu to možno bude. Nyní ale již skoro přes čtyry měsíce dlí v Praze a nezpomíná na domov.“

„Oh, milostpane!“ prohodil nedbale, avšak

s utajeným úmyslem Petr, „kdyby jen vždy se zdržoval v Praze . . .“

„Jak? že se nezdržuje vždycky v Praze? A kde by jinde byl?“

„Odpustte, milostpane; snad jsem řekl více, nežli jsem měl; pročez . . .“

„Co mi zatajuješ? Mluv upřímně, Petře!“ poroučel pan Menšík, zvědavě spolu zíraje k ouliskému komorníkovi.

„Jak víte, milostpane, poslední vaše psaní musilo do Pardubic . . .“

„Tuším, že byl Josef na krátký čas na návštěvě u svého přítele, kamž že na několik dní odjede, hned před čtyrmi měsíci mi psal. Od té doby bezpochyby navštívil jej opět.“

„Kéž bych mohl říci, že tomu tak; avšak jsem svým vlastním svědomím k tomu nucen, bych vám objevil tajemství, ježto jsem skrýval dosud jediné z chatrné úzkosti, že by moje osoba objevením jeho trpěti mohla. Odpustte mi, milostpane, že mne tíží veliká vina proti vašemu domu!“

„Jaká vina?“ ptal se Menšík.

„Dlouho jsem to utajoval — avšak musím se přece ze všeho vyznati. Já jsem nepřijel přímo z Prahy, nýbrž z .Pardubic, kde se zdržoval pan Josef celé tyto čtyry měsíce.“

„Jak to, Petře? Co tam mařil tolik času? Nemohl jsem si vysvětlit, že mi pořádě dopisují přátelé moji z Prahy, že Josef jich více nenavštěvuje. Kdo pak jest ten jeho nerozdílný druh?“

„Nemám věru tolik síly, vysloviti vám trpkou pravdu, že pan Josef nepsal vám upřímně a že používal lži . . .“

„Jak?“ rozzlobil se náhle pan Menšík; „ty se opovažuješ mluvit s neuctivostí o mém synovi?“

„Odpustte, milostpane; vždyť jsem již dříve svědomitě pravil, že jej jiné příčiny víží k Pardubicům, než jste ještě ráčil psáti onen list, jenž mu vaši nezvratnou vůli oznámil, aby se ihned dostavil domů.“

„A kdo je ten jeho přítel, pravím?“

„Onen sešlý kupec, jemuž trochu dědictvím jeho manželky pomoheno bylo.“

„Lipnický?“

„Ano, milostpane; avšak zdá se mi, že mladinká a sličná kupcova dcera více poutá mysl mladého pána, nežli starý a zamračený Lipnický, který se celý čas nezasměje.“

„Do toho mi nic není,“ odmlouval starý pán překvapen jsa nemálo tímto náhlým objevením příčin, proč se Josef tak dlouho domů nevracel. Avšak hleděl vnitřní nepokoj svůj zakryti, což mu nečinilo mnoho těžkostí; neb tvář jeho málo kdy prozradila vnitřní pobouření. Jakýsi podivný cit — bolest pomíchaná s hněvem — počal v srdci jeho vznikat, že jediný syn neupřímně se chová k otci svému a tajně zabývá se zamilovanými pletichami, ne-li snad hlubšími zámysly.

Tu si připomínal jeho neočekávaný příjezd; jeho snažnou žádost, vysvoboditi nešťastnou rodinu z hrozící bídy; jeho vřelé zastávání-se o skleslého kupce. Juž tehdy musil na myslí mítí zamilované pletichy, zanášeti se jinými záležitostmi než jedině studiemi, k vůli nimž se pobyt jeho v Praze o celý rok

prodloužil. Takto u velikém nebezpečí úplného zvrácení zmítaly se jeho plány dávno uvažované, zasnoubiti syna bohaté dceři svého souseda Rosenhofs.

To vše mu projelo mozkiem jako blesku rychlá zář, a ač bouře hlučela v srdci jeho, předce nikdo nebyl by mohl uhádnouti, co se tam v hlubokých útrobach děje, kdo nezacházel častěji se starým Menšíkem. Leč Petr, zíraje naň upřeným okem, zahlídl na okamžik vzplanulý lesk zrakův jeho a dobře soudil, že se právě pronešená štiplavá slova ujala v srdci starého pána. Neodvážil se však, přetrhnouti hluboké mlčení, v něž se pan Menšík po posledních slovech pohroužil. Konečně pravil k Petrovi, jakoby s výrazem docela lhostejným :

„A víš to jistě, že dcera onoho Lipnického upoutala mladistvou mysl syna mého?“

„Chtěl bych na to přísahati, milostpane ; avšak když nechcete uvěřiti slovu mému, přesvědčte se sám.“

„To učiním bez tvé moudré rady, pane

Petře,“ odpověděl Menšík, dívaje se ostře na komorníka; ten však smělym okem pohloubil zrak ve zrak pána svého a zmýlil jej ve vznikajícím podezření.

„Kdybych směle mohl promluvit, poradil bych vám, milostpane, jak byste jedním rázem nahlídl v srdce mladého pána.“

„Nu a co myslíš?“ tázal se Menšík, spíše aby mluvil, nežli vskutku v úmyslu měl, tázati se po radě svého sluhy.

„Račtež při jeho příjezdu oznámiti panu Josefovi, že chcete sezvati několik svých přátel, k vůli slavnosti, jež má býti brzy zde odbyvána a jejížto podstat bude zasnoubení jeho s pannou Rosenhofovou. Přivolí-li pan Josef, nuže, budete moci považovati vše to, co jsem pravil, za pouhou lež a mne za šibala. Naopak osvědčí se pravdomluvnost má opět.“

„Ty's dobrá duše, Petře; možná, že udělám podlé rady tvé. Avšak nyní pospěš s prací svojí a objednej onen list panu Rosenhofovi psaný. — Podej mi jej však ještě,“ doložil po krátkém rozmýšlení starý pán, jakoby

mu bylo něco dobrého napadlo; „já ještě připiší několik řádečků . . .“

Petr sebrav zapečetěná psaní, čekal, až mu bude doručen i onen, jak se domníval, list osudný pro pana Josefa, a zapečetiv jej, odešel, hluboce se ukloniv panu Menšíkovi. Přišed na chodbu, usmál se s jakýmsi zalíbením a s vážnou spokojeností, spolu zamumlav skoro nerosrozumitelná slova ta: „Však já ti ztrestám tvůj hrdopych, ty stará panno! — Budeš na mne pamatovati až do smrti, doviš-li se vůbec, či tajná moc žene těžká kola na tebe doléhajícího osudu! . . . Pan Josef se však doma dlouho zdržeti nesmí; musí na cesty, a já zatím budu hledět, uschovati sobě беруšku se zlatým rounem na suchu a pak, službo, dobrou noc!“ —

Tu najednou zaštěkali štihlí chrtové a řítili se z otevřených vrat na silnici k parku. Starý Menšík, zaslechna hluk ten, přistoupil k oknu a uzel poštovní povoz vlečený unavenými koňmi, jižto sotva sobě oddychovali. Před vraty zůstal vůz státi. Josef vyskočil—

avšak ne tak vesele, jako jindy; porozhlídl se po oknech širokého průčelí; nikdo nezdál se starati o jeho příjezd.

„Otec není snad ještě doma,“ pomyslí si Josef; „tím líp, alespoň se trochu zotavím a uspořádám roztroušené myšlenky. — Tu máš zpropitné, Jindřichu,“ obrátil se k poštovnímu; „nevím, kdo se dnes líp držel; ty-li, brachu, aneb tvoji koně.“

„Inu! jeden honíme druhého, mladý pane! Děkuji vám s tím přáním, abych vás brzy zas vezl; avšak ne samotného . . .“

„Mlč, tlachale! a raději zaveď koně do blízké vesnice do hospody, ať si odpočinou; možná, že se tvoje přání vyplní za krátký čas.“

„Ah! tedy to přece pravda, co si lidé povídají, že bude brzy u milostpána Rosenhofa svatba?“

„Tak?“ odpověděl tázavě táhlým hlasem Josef, nevěda si z počátku vysvětliti, proč ta slova ho tak nemile dojala, spolu chystaje se k odchodu.

„Inu, buď jak buď, požehnej vám pán

Bůh za vaši dobrotu, milostpane!“ doložil poštovní, pozíraje s vroucí radostí na lesknoucí-se tvrdý tolar, ježto konečně v ušpiněný kožený váček uschoval. „Tak, milý hošíku; pas se zatím na rozdrbané kůži, než tě kmotr hospodský dostane do svých šibalských drápův, aby tě zakopal pod vodnaté sudy nastrašeného piva.“ Zasmál se uspokojeně, jako by byl vyhrál velké panství, a zalichotiv koním na krk, umdleným krokem odjížděl.

Za malou chvíli zmizel poštovní vůz a ticho večerní rozprostřelo se ochlazenou krajinou, ježto pučela v tisících rozbujených stromův mladistvým jarem.

Zatím spěchal Josef ve svou komnatu, nemálo překvapen jsa úpravným pořádkem, jaký panoval ve všech koutech. Sprostiv se pomocí sluhy Vojtěcha svého zaprášeného oděvu vrhl se na chvíli na pohovku, přemýšleje o hlubokém smyslu oněch málo slov, ježto byl poštovní pronesl. Avšak nebylo mu dopřáno, dlouho ponechat se trapným myšlénkám těmto; za malou chvíli po jeho příchodu dvěře se

otevřely a starý Menšík vstoupil k nemalému udivení jinochovu.

Privítav syna jaksi nuceně dvorným způsobem, dokládal, že se nemohl dočkat, brzo-li jej vyhledá syn, pročť se sám dostavuje k jeho přivítání po tak dlouhém vzdálení.

„Odpustte, milý otče, že snad později přicházím, než jste si přál; mluvě však ve svém listu o dalekých cestách, přinutil jste mne takřka, zdržeti se déle v Praze, abych si odbyl všechny návštěvy u svých známých.“

„Jak jsem se dověděl, děláš to se zvláštním zalíbením. Což tvůj přítel v Pardubicích? Ten asi těžko ponese tvou nepřítomnost!“ dokládal ostře starý pan Menšík.

„Můj přítel?“ tázal se v nemalých rozpácích Josef, nevěda, co právě říci. „Ano, v skutku, otče!“

„A mimo něj bezpochyby ještě někdo? Dopátral jsem se, že máš od nedávna velmi mnoho přátel, Josefe, s nimiž se takřka ani rozloučiti nemůžeš. Avšak doufám nyní, že

se upoutáš k domácnosti, opustiv město a navrátiv se k otcovskému prahu.“

„Myslíš jsem, že se přichystati musím na daleké cesty, otče!“ počal po chvíli Josef, rád jsa tomu, že otec nepokračoval mluvit o osobách, o kterých dříve sám počítati chtěl; vida však, že starý Menšík nebyl v příliš rážovém rozmaru, neodvážil se toho.

„Dříve, milý synu, hodlám slaviti tvé zasnoubení s pannou Rosenhofovou, jižto již dlouhá léta znáš a kteráž se hodí zajisté k tobě, majíc všecky dobré vlastnosti, jakých si jen mladík tvého věku a postavení žádati může!“

„Kamž to myslíte, otče?“ tázal se návštějším tím pomatený Josef, zpomenuv si, že tedy přece nelhala pověst, jakáž se dostala v ústa obecného lidu. „Myslím, že dosud nemusím chvátat s tak rozhodným krokem“

„Hleďme! snad je ti líto mládenecké svobody? Skoro se vidím přinucena, domnívati se, že snad jiných příčin podkládáš, které ti zbraňují, jednati podlé vůle mé.“

„Ale, otče, vždyť já pannu Rosenhofovou

takřka ani neznám! Několikrát pouze sešel jsem se s ní v Praze a zde na venkově; avšak nevnikl jsem dosud v její nitro, v její srdce, abych z toho souditi směl, zda-li bych šťasten býti mohl s ní, jakož i ona se mnou.“

„To nic nedělá, milý synu; poznáte se nyní tím více a tím líp, jelikož příležitost k tomu nebude vám scházeti.“

„Vždyt sám jste mne vyzval, dostaviti se domů, abych po krátkém pozdržení-se nastoupil cesty tak túžebně ode mne přané a očekávané.“

„Možná, že z toho nebude nic.“

„A proč, otče?“

„Hodlám, jak jsem ti již pravil, zasnoviti vás; totiž tebe panně Rosenhofové. Otec její zdílí docela mé náhledy; mladá dívka zdá se ti býti nakloněna, a nevidím tudíž žádných překážek, které by vaditi mohly mým záměrům, jedině k tvému štěstí čelícím!“

„Jsem vám nemálo povděčen z této starosti, otče; avšak, ač mne to bolí, vzpříciti se proti vaší vůli, nelze mi přece jinak. Já ne-

mohu a nebudu milovati pannu Rosenhofovou tak, jak se to sluší na počestného muže, který je odhodlán, s radostí položiti ruku svou v ruku vyvolené nevěsty, kterouž učiniti volt svou ženou.“

„Ah! milý synu! kam tě zavádí tvá mladistvá a dosud v takové záležitosti nezasvěcená mysl? Zde se nejedná o lásku; zde toliko o vespolné sebe vážení, z něhož pak vyplývá náklonnost, jižto jedině zapotřebí jest, aby štěstí zasnoubencův bylo dovršeno.“

„Ačkoliv ctím onu dívku, otče, není mi lze zadost učiniti vašemu přání.“

„A proč? Tato odpornost překvapuje mě tím více, čím méně jsem míval jindy příčiny, stěžovati si na ni.“

„Nevím, otče, proč bych déle utajovat měl svých citův,“ odpověděl Josef po dlouhém uvažování; „proč déle za neupřímnost skrývatí změněný stav svého srdce, když se v rozhodné době jedná o mé budoucí štěstí? Překvapí-li vás mé upřímné vyznání, nezazlete mi. Připomínám vás na dálnou minulosť, dokud vám

ještě mladistvá mysl a járé srdce útroby oživovaly.“

„K čemu takových okolkův, synu? Vypověz, co na mysl máš; skoro se sám domnívám toho, co se vysloviti ostýcháš. Ty miluješ . . .“

„Jinou, milý otče!“ zajíkl se Josef, ustrašen jsa směněným výrazem oka otcova.

Starý Menšík změnil se v skutku; jeho tvář, jindy nedostupná všemu ruchu vnitřnímu, trhla sebou křečovitě, a z oka sršely mu hněvy neakrocené, jichž opanovati mu nebylo lze. Zachvěl se po celém těle a podprati se musil o stůl, aby jej divá závrať neuchvátila. Konečně sebral se tak dalece, že se mohl polekaného Josefa chladně tázat:

„A kdo je ona děvka?“

„Ten nejmilostnější tvor na zemi, otče; s duší nejčistší, hodna nejšťastnějšího života!“

„Šetři takových přepjatých výrazův a odpověz mi, či dcera jest?“

„Otče, nehněvejte se, řeknu-li, že dívka ona je dcera snad ještě vám známého nešťastného kupce Lipnického.“

„Lipnického?“ vzkřikl hněvem se chvěje na všech oudech starý Menšík, zpomněv si hned na drzá, avšak pravdivá slova Petrova. „Možná-li, že můj syn tak z myslí potratil všecku fíctu k otci a k domu svému, že se neostýchá zváti milenkou dceru toho, jenž jedině z lásky mé svůj bídný život vléci a za šťastného se pokládáti může, že dobrým srdcem mým uchován před zaslouženou záhubou? Oh! znám já ty kupecké duše, ježto jedině v penězích žijí a padnuvše, všemožným způsobem hledí napravití úskoky a šalbou, co lehkou myslí ztratili oloupivše valný počet poctivých lidí, aby opět v lesku a v radovánkách promrhali nabytého bohatství. Uměl tě zalákati, ty slabochu; věděl ti ukázati dceru svou, co kynoucího anděla, který tě připoutati měl k domu jeho, aby's jméním otce svého dopomohl mu opět k marlivým spekulacím, jimiž jedině dříve se zanášel! Přisám Bůh! to se nikdy nestane.“

„Otče, upokojte rozhněvanou mysl; neutrehejte na cti člověku, kterýž pravým vzorem

nazvati se může všech, kdož na kluzkých dráhách kupeckého života štěstí svého hledají.“

„Mlčiž již, ty zaslepený mladíku, neznající se v lichotách drápův kupeckých! — Avšak učiním všemu tomu konec. Ještě dnes odepíšu Lipnickému, že jsem nahlédl v špi navé jeho a žistné záměry; objevím mu, že jedině mou dobrotou a laskavostí, jižto nadužívá co oulisný šibal, jeho celá rodina uchráněna od nouze; řeknu mu, že ona hanebnice, dcera jeho, je příliš nízká odměna za shovívání mé. Zahanbiti se musí ze svých šeredných oumyslův“

„Otče!“ vzkřikl Josef skoro v zoufalosti, sotva se probudiv z pohromy, ježto ležela na údech jeho za roznícené řeči otcovy jako žhavé olovo, „otče! pro všechny svaté vás žádám, poslyšte několik jedině slov!“

„Ani jednoho, ty zaslepenče! Proto tedy se's zdržoval v Pardubicích? Proto's nespěchal v náruč otce svého, věda, že není tak měkká, jako lokte milenky; že tě zde nečeká luzný zpěv sireny, anobrž tichá domá-

cnost, pořádný stav manželský že tě pojmouti má, v lůno své? Avšak vše se změní, přísám Bůh! Tak to nezůstane . . .“

Po těch slovech bral se ku dveřím. Avšak Josef zastoupil mu cestu, odváženě vkročiv ku předu, a zvolal pronikavým hlasem, jenž starého Menšíka tak dojal, že maně se pozastavil.

„Otče, co máte v úmyslu?“

„Vyzraditi tvoje tajemství ku zhoubě nestydatého kupce.“

„Probůh vás žádám, otče, nečiňte to! Vy jste se mi svou otčí zaručil, že to nikdy ne učiníte.“

„Jedině tehdy přislíbil jsem to, dokud jsem neznal i tvé podlé záměry!“

„Vy jste se posud nikdy nezpronevěřil slovu svému!“ doložil Josef s pevným hlasem, jakoby očekával, že jen tím způsobem šťastně pochodí; doufal pevně, že otec připomenut na dané slovo, obměkčí se, považuje zachování čistoty svého jména za největší povinnost. A nezmýlil se.

Slova ta hnula, jak se zdálo, starým Menšíkem. Pohlédl k synovi, jenž se zakaleným zrakem sledoval každé hnutí jeho. Konečně pravil:

„Na tvou prosbu neučiním, jak jsem chtěl; to však pod jedinou výmínkou. Vol buď psaní, kteréž ihned odešlu; aneb odřeknutí-se těch zamilovaných pletek na vždycky. Zejtra slaveno bude zasnoubení tvé s pannou Rosenhofovou, a rodina Lipnického může žíti spokojeně jako dříve.“

Nastal krutý boj v řadrech Josefových. Dlouho přemýšlel, má-li opustiti svůj dávno zbožňovaný ideál, na smrt zarmoutiti Amalii, o jejíž náklonnosti nejednou se přesvědčil; má-li dopustiti, aby úctu, již starý Lipnický z hlubokého srdce k němu choval, pokalil sobě hanebným jednáním, opustiv dceru jeho, aby se zasnoubil jiné? A což jeho čest, již se zaručil panně Jetce, že bude s upřímnými zámysly navštěvovati dům jejich? Jak mysliti bude o něm tetka Amaliina? —

To vše prohnalo jedním rázem jako žhavý

meč srdce jeho. — Avšak měl připustiti, aby čest otcova trpěla nevčasným odhalením onoho ač šlechtného podstrčení směnky jen proto, aby sám uchráněn byl od sňatku, k němuž jej starý Menšík odedávna měl? Jak nedůstojný zdál by se onen dobrý skutek býti, jímž počestná rodina jedině proto zachráněna byla, aby tím hlouběji klesla! A snesl-li by starý Lipnický, ta prapočestná duše, hrozící se všeho nezaslouženého dobrodiní jako hříchu, odhalení toto s mužnou myslí?

Josef znal předobře jeho zásady; jeho nedružný a uzavřený život; jeho trapnou starost o budoucnost své dcery: měl mu odejmouti poslední větev, na které se zavěsila kleslá jeho naděje, že zanechá dceři ač malé věno, přece tolik, aby ušla snižující bídě? Neb že by Lipnický i ten den opustil dvorec: to věděl dojista; a kam se obrátit měl na stará léta svá? . . .

Josef pozdvihnul starostnou hlavu — úmysl byl rozvážen.

„Otče!“ počal pevným hlasem; „draze

vykoupiti musím svoje budoucí neštěstí; avšak buď jak buď! Jsem odhodlán — pojmu ruku panny Rosenhofové dobytí si takto vašeho mlčení v záležitosti, o níž promluvití stálo by život celé rodiny. Zejtra at se slaví moje zasnoubení; avšak dovoliti mi musíte, otče, abych se směl odebrati na čas do ciziny, bych zapomenouti mohl na onen obraz, jehožto odloučení ode mne způsobilo mi ránu bohužel snad nevyhojitelnou. To mi neodepře můj dobrý otec?“

Poslední slova zaryla se na okamžik v srdce starého Menšíka s nevýslovným důrazem; aby ušel pohnutí snad ještě většímu, pravil krátce: „Promluvíme o tom,“ a odešel.

Když zavřel dvéře, mihlo se něco po chodbě; starý Menšík nevšiml si toho, jsa příliš zaujat rozhorleností.

Ten stín — byl Petrův. Přihradnuv se ke dveřím komnaty Josefovy vyslechl tento věrný a počestný domácí služebník veliký díl celé rozmluvy. Zaradoval se nemálo, že nyní má rukověť ku konečnému ouplnému vymstění-se

na rodině Lipnického, na niž byl zanevřel pro neustupnost a hrdost panny Jetky. Neboť tat byla vlastně příčinou, že propuštěn z volné služby mladého pána, ježto jej poukala neustále ku Praze, kde jedině Petr žiti uměl po panskou; nestaraje se mnoho o službu, již mu konati bylo, znaje příliš dobře bezstarostnou mysl Josefovu, jenž se nezabýval nikdy malichernostmi, jak nazýval přestupky sluhovy.

Zde, u pána Menšíka, po celý den býti musil při ruce, což jej, jelikož tomu zvyklý nebyl, z počátku nemálo mrzelo, až se konečně uměl vpraviti v úlohu svou, počínaje nabývatí vážnosti u starého pána, jenž již několikráte se i po jeho radě pozeptal a návrh jeho nejednou vyplnil. Za krátký čas byl on pánem na dvorci Menšíkově.

Věda dobře, jakými záměry se zabývá Josef, nevyzradil jich docela, dokud se neviděl naprosto upevněna v milosti svého pána, aby neupadl v nebezpečení, propuštěnu býti jako dříve, objeví-li nevčasně poměr Josefa k

dceři kupcově. Pokaziti úmysly mladého pána povedlo se mu; nyní však vyslechl celé tajemství, v němž se zakládal neodvislý a spolu útešný stav Lipnického a jeho rodiny. Uzávěřtě, časem rozdrážditi pana Menšíka ku prozrazení celé té neblahé hry, jižto si dovo-
lil Josef s Robertem. Petr, jehožto sprosté duši neznám byl neobyčejný útlocit počestného bývalého kupce, nevěděl, jak hrozný účinek by objevení oné věci míti mohlo. Jinak by se jeho mstivá duše přece onoho kroku byla zhrozila, jímž svého účelu, snížití to hrdé kupecké plemeno, jak je nazýval, dosáhnouti chtěl. Prozatím usnesl se na tom, že věc tu nechá, jak běží, že však nesmí opominouti, rozum svůj vzíti do hrsti, aby viděl, jakým způsobem naplniti váček svůj. —

X.

Nebudeme vypisovati truchlý stav Josefův.

Po rozpravě s otcem chodil ztrápený jiných roznícen a skoro zničen nemalou chvíli rychlým krokem po komnatě, nevěda, na čem se usnésti. Konečně sednuv k stolku počal psáti Lipnickému. Avšak jak psáti, když se myšlenky rozprchují po upomínkách minulých, přesladkých dob a spočinouti musí uchvácené dalekým letem na zříceninách úšklebné a drzé skutečnosti? Chtěl psát Lipnickému; jakž nemusil myslit na Amalii? Měl příteli říci, že se právě chystá k zasnoubení-se bohaté pauně na přání otcovo? Proč to činí, nemohl a nesměl mu říci; jaké příčiny udati tak rychle změněného smýšlení? Váli otcovu? — Vždyt

se zaručil svou ctí, že dovede nakloniti srdce otcovo k záměrům, jež upřímně a počestně provésti přislíbil. libtool.com.cn

Několikrát počal — vždy roztrhl opět to, co byl s velikou bídou a trudným namáháním napsal. Nemohl ani jedinou myšlenku dokonale nakreslit na mrtvý, necitelný papír, jenž nezdílel hrozný nepokoj jeho, který se tím více zmáhal, čím dále a spěšněji urychlovaly hodiny svůj nezastavný běh. Vstal, vrhl se na lůžko, aby snad spánkem, tím vyhouraným hostem, ulehčeno bylo břemenům strápeného ducha a umořených sil tělesných.

I to bylo marno; zoufalost chopila se srdce jeho, že nijakým způsobem nedá se ujíti z tohoto labyrintu stěsňujících jej poměrův, krutých bolův a roztruchlených obrazův, ježto tím více vystupovaly na rozbouřenou hladinu fantasie, čím nuceněji a pilněji utlačoval je Josef, aby nepodlehl v tak neočekávaném a tím tužším boji!

Schýlil se konečně spánek k strmáčenému tělu; nebyl to však onen tichý stav těla i duše,

v němž všechny starosti opouštějí mysl; kde zapomene duch, svým vlastním životem umírat: Divé sny honily se mu před rozpalenými zraky, jako divé příšery nočních stínův. Tu viděl svou milenkou s trudným význakem před sebou; v tváři jevil se hrozný bol, jenž jedině slzami co perly kapajícími se zdál umírňovati se; avšak úsměv tak truchlý, že jej srdce zabolelo, když požíral naň, nahradil opět stoná-sobně, co slzou nadlehčeno.

Probudil se, rozestřel rámě, by objítí mohl třesoucí-se dívku; by zulíbal ty tekoucí znaky tísně duše její. — Leč prázdný noční stín úšklebně zdál se mu odpovídati, že svouděvu jedině ve snách viděl, co družku svých myšlének; a tím hořčeji dojata bylo srdce jeho, že ztracen jest jemu navždycky onen drahý a milovaný ideál, k němuž jedině svůj blahý život upoutati chtěl.

Sotva se dočkal rána.

Všudy panoval neobyčejný ruch. Přípravy k čestnému přijetí četných a vzácných hostů činily se s nemalým povykem. Hluk ten po-

bouřil mysl Josefovu, s velkým namáháním ku klidu unutkanou — s nevýslovným strachem očekával jiných, brzo-li rachocení příjždějících vozův dá návštěvu, že se blíží jeho budoucí nevěsta.

Konečně příjezdem několika přátel otcových vybuzen z trudného rozjímání počínal nahlížeti, že důstojně vystoupiti musí ve kruhu jejich a spolu snažiti se, aby čest otcovu uchránil přede vším pokalením. Avšak, ač se nutil, urovnati veselý výraz ve tvář roznícenou, přece utkvěl truchlý žel na čele jeho a zrakové věstili temným leškem bouři, již darmo ukrýval. — —

* * *

Po vespolečném pozdravení s panem Rosenhofem, na jehož zevnějšku viděti bylo, že svým bohatstvím neplýtvá nadarmo, odešel starý Menšík s ním ve sousední komnatu, anto zatím matka Adelaidina, důstojná to matrona s blaženým úsměvem ve rtech, dceru majíc po levé ruce, blížila se k Josefovi.

Adelaida byla brunetka s jiskrnýma čer-

nýma očima, v nichž sotva utlumeným ohněm prozrazovalo se horoucí srdce. Krásy byla nevšední; avšak jakýsi tah v tváři její zdál se jeviti přílišné vědomí, že krásná jest, což jinak, ač s etherickým zevnějškem docela ne-souhlasilo, přece jakéhosi důstojnějšího význaku té lehounké postavě dodávalo.

Juž od mládí vychována v lesku, jakýž jen vůbec panovati může na venkově, nabyla povaha její vyplněním každého přání, ba i té nejmenší libůstky, něco lehkomyšlného rázu. I když již byla vstoupila v panenská léta, neustála prováděti svých dřívějších rozmarův, ježto se usídlily tak hluboko v mladé srdce, že i v záležitostech lásky nepozbyly svého původního znaku. A mnozí mladíci, zakochavše se v neobyčejné její pávaby, šeptali sobě všelicos o tom rozkošném větroplachu, jak Adelaidu nazývali, přátelíce se společným neštěstím, že nemohou upoutati tékající její mysl. Mezi jiným pravili i to, že vlastně nepochopují vrtkavost její, jedná-li se o pravdivější záležitosti.

Mnozí vypravovali jinýru, že se panna Adelaida jednou jediné proto vdá, aby byla pod úkrytnou stříškou roztomilého čepečku, by nenuceněji a spolu volněji prováděti mohla všeliké rozmazy, ať již na vroubek budoucího manžela, či své dobré pověsti. Možná, že snad popuzení jsouce uděleným od Adelaidy jim košíčkem, příliš daleko zabíhali; jinak však přece zdálo se, že vyrčení ono nezakládalo se naprosto ve lži a v marném rozmyslu uražené samolibosti.

Takto někteří záviděli Josefovi budoucí jeho štěstí, že mu tak milostný tvor náležitě bude; jiní opět nemohli se udržeti, svou lítost projevovali mezi sebou, že ho veliká škoda, že on nejedním vydobytým vítězstvím již za studentských let proslavený hrdina, nyní upoutav se navždycky svazkem manželským, měl sloužiti jenom za prostředek, jenž oné krásné kokettě k novým marnostem napomáhati bude. Nikdo však neuměl si vysvětliti pravou příčinu jeho chladného chování-se k Adelaidě, která, navyknouc se považovati jej co budou-

cího manžela, nevšímala sobě mnoho lhostejnosti jeho, myslíc, že k tomu dost času, až budou svoji.

„Kde pak jste tak dlouho meškal, pane Josefe?“ tázala se Adelaida konverzačním tónem, jako by jí bylo jedno bývalo, že jí Josef nepřišel vstříc; „jindy jste mne přece očekával již v parku!“

„Ano, ano,“ dokládala paní Rosenhofová; „předsevzala jsem si, že vám domlouvati musím pro tu vaši nevšímavost a lhostejnost.“

„Není divu, paní Rosenhofová; zabýval jsem se mnohými přípravami k tak slavnému a radostnému dni,“ odpověděl Josef, nutě se všemožně s veselou tváří přistoupiti blíže a uhlazeným úsměvem zakryti pobouření svoji.

„K radostnému dni,“ dokládala Adelaida, čtveračně kroutíc roztomilou hlavinkou; „a přece se mi zdá, že nejste tak vesel, jak byste být měl.“

„Já? Naopak, milá slečno; ač se v skutku nemohu naprosto uchrániti vaší výčitce. Musím se vyznati, že mne před vašim příjezdem do-

stihla něco nemilá zpráva, tím nemilejší a neočekávanější, poněvadž jsem hodlal pobytí delší čas v domě otcově.“

„Ah! tedy musíte opět z okolí našeho?“
tázala se Adelaida, stavíc se aneb jsouc v skutku překvapena.

„Nevyhnutelné příčiny, milá slečno . . .“

„Jak obyčejně, pane Josefe; doufám ale, že to nebude tak dlouho trvati, a že vás opět uvidím dříve než-li posledně? Slyšíte, pane Josefe, až budeme manželé, musíte si odvyknouti takové dlouhé vyjíždky, sic bych si zoufala.“

„O, to snad neučiníte!“ odpověděl Josef, nemile jsa dojat lehkým tonem Adelaidiným, jímž hovořila o budoucím manželství jako o věci malicherné. Spolu zabořila jej náramně upomínka na dlouhé vzdálení od otcovského domu; bezděky vstoupil obraz Amaliin před oči jeho, ačkoliv všemožně snažil se, vypuditi všecky upomínky z mysli své, které, jako družné vlaštovice k starému domovu, vždy zalétaly v tichý dvorek pod Kunětickou horou.

„Tedy myslíte, že bych to neučinila?“

odmlouvala tázavě Adelaida; „za tu vaši odpověď zasloužil byste, aby se vaše slova vyplnila.“

„Tot moje vřelé přání, slečno!“ dokládal roztržitě Josef; avšak zpamatovav se, snažil se vymazati dojem z mysli nevěsty, ant pozoroval, že se hněvem zarděla. „Či chtěla byste, abych oplakávati musil ztrátu vaši, sotva že jsem vás nazvati směl svou?“

„Vy se zdáte býti zaujat něčím jiným, pane Josefe, že teprvé všelikými komplimenty vypomáháte sobě z rozpakův,“ pravila s výčitkou Adelaida; „ta cesta musí vám přece jíti k srdci. Jak dlouho se zdržíte doma?“

„Mám v úmyslu, vyjeti ještě dnes, slečno; jak se slavnost odbude, doprovodím vás v poštovním voze až domů a dám se přímo říšskou silnicí do Němec.“

„Tak časně chcete nás opustit?“ tázala se ne bez pohnutí Adelaida, pozírajíc na matku, která překvapena stála podlé těch mladých lidiček, poslouchajíc jejich rozmluvu.

„A což vás tak honí z naší příjemné krajiny?“ ozvala se paní Rosenhofová.

„Otec obdržel důležité zprávy z Paříže od svého švakra,“ omlouval se Josef, nerad užívaje této lži, která jej jedině uchrániti měla od nových rozpakův.

V tom vkročili oba otcové v ozdobený a zatím hostmi se naplnivší sál, a starý Menšík přivítal vřele všechny přátele a známé, kteří se k slavnosti zasnoubení jeho syna dostavili na dvorec. Sotva že vstoupil, přispíšila si matka Adelaidina s otázkou, zda-li záležitosti páně Menšíkovy tak důležitý jsou, že Josef ještě dnes odejeti musí?

„Kdo že musí odejeti ještě dnes?“ ptal se pan Rosenhof, jenž se zdál býti nespokojen s touto otázkou své paní, v tak slavný a rozhodný okamžik pronesenou.

„Pan Josef nám právě povídal, že musí do Paříže,“ pravila Adelaida, přistoupivši blíže k otci svému.

Starý Menšík nevěděl, co hned odpovědět, vybouřen jsa z pěkných myšlének, jimiž se

právě s panem Rosenhofem byl zanášel a bavil. Chtěli otcové tyto spojití statky své v jeden a žítí pak nějaký čas v domě Menšíkově a jindy opět na zámku paně Rosenhofově; vymalovali sobě nejstkvostnějšími barvami budoucí blažený život dětí v kruhu svém a těšili se naději, že se snad ještě dočkají toho krásného času, kdy budou moci hejčkati buclatá vnoučata na kolenu svých. Tu najednou napadl mu poměr Josefův k dceři kupcově a krásné sny byly ty tam.

Aby Josef, jenž pozoroval jakýsi rozpak v jeho tváři, předešel jej, než počne mluvit, pravil:

„Což jste ještě nezdělil panu Rosenhofovi, otče . . . ?“

„A vlastně co jsem mu měl zdělit?“ tázal se Menšík nevěda, co syn jeho míní slovy těmi.

„Že psal váš švagr z Paříže, abych se tam co nejdříve odebral, vyrovnat nějaké požadavky tetky Josefiny.“

„Ah! ano, ano!“ odpověděl starý Menšík, pochopuje nyní, že syn udává zdánlivé příčiny svého odjezdu, a poněvadž se obával, žeby

snad dalším o tom rozmlouváním nedorozumění nějaké vzniknouti mohlo, obrátil se k panu Rosenhofovi a pravil: „Zdělím vám to později, pane Rosenhofe — zapomněl jsem vám o tom říci — dnes ráno obdržel jsem psaní. — Nyní ale vykonějme to, k vůli čemuž jsme se sešli, přátelé!“ obrátil se Menšík k hostům, nabyv opět docela své původní rozvahy, ačkoliv růžový jeho rozmar byl na celý den již ten tam. „Oznamuji vám všem, že zasnuhuji ve jmenu svého syna Josefa jej panně Rosenhofové ve jmenu jejího otce a její matky a ve jmenu jí samé.“

Nastalo obyčejné vespolné přání a úkloňkování, — Josef vyměnil svůj prsten s prstenem panny Adelaidy — matka i otcové dávali požehnání — bylo hlučno — veselo až do večera. —

Nikdo neměl ani zdání, jakých muk vystál Josef. Nemohl se dočkat schýlení-se slunce, aby mohl vstoupiti v poštovní vůz a ujížděti v dálné končiny mrtvé ciziny, kde snad vřelej-

šího srdce nalezne, které by jeho bolesti soucitně zdíleli mohlo.

Dlouho očekávaná doba konečně přišla. Josef, louče se s otcem, nemohl udržeti trpkou slzu v oku svém, když starý Menšík dával mu požehnání s tak vroucím výrazem, jakoby ani nevěděl, jakó trýzně vzbuzuje v srdci jeho, domnívaje se pevně, že krok, ježž učiniti syna přinutil, jediným jest základem jistého budoucího štěstí jeho.

„Ty pláčeš, Josefe? Nemohu to schvalovat, že loučení-se, ač na tak dálnou cestu, dojíímá tebe více a mocněji, nežli jest dovoleno,“ promluvil starý Menšík s cituplným hlasem, jehožto zachvění dávalo svědectví, že v hlubinách jeho srdce bolný cit požadoval svého práva.

„Myslíte, otče?“ odpověděl Josef, netroufaje si vzhlednouti k přísné tváři otcově a nechtěje spolu hluboký svůj žal zdvojnásobniti těžkým odchodem od něho. „Bohužel! nemohl jsem zadržeti slzu tu, která oplakává rozpadnutí-se všeho mého štěstí. Než odpustte, má

to býti naposled, že trpká upomínka vyvršila se nad povinnost moji; je to jen mijící záblesk různé záře, která zapadá za rozchmuřený obzor. Doufám, že čas ukonejší moje mladistvé city, hračky to snad, které se zahoditi mohou, když nasycena je žádost naše po nich. Tedy s Bohem, otče! zůstaňte slovu svému věren, jakož já snažiti se budu, vyplniti vůli vaši.“

Starý Menšík políbil vroucně syna v čelo a ponejprv zdálo se mu, že otcovské srdce jeho nespokojeně ozývá se proti zásadám, ježto od jakživa za nejlepší považovati neustál. Avšak hluk, jakýmž se rozléhal celý dvůr, přehlušil brzy tyto vznikající pochybnosti, které by jindy snad nebyly se daly tak lehko ukonejšiti.

Josef doprovázel svou nevěstu v rozmaru nepřítliš veselém, ačkoliv se všemožně snažil, zdáti se takým, jímž v skutku nebyl. Roztržitost jeho jevila se nejvíce v rozprávce, jakouž vésti nucena se viděl s pannou Rosenhofovou, po jejímžto boku seděti co budoucímu manželu Adelaidinou matkou mu dovoleno bylo.

„Řcete mi přece — již se vás ptám asi po třetí — kde máte svoje myšlenky, můj milý pane Josefe?“ tázala se Adelaida veselým hlasem.

„Óh nikoliv, milá slečno; já se pokládám za nejšťastnějšího člověka na světě,“ odpověděl Josef.

„Což to chci upírat?“

„Tak se mi alespoň zdálo, Adelaido.“

„To vím, že jste jakoby ve snách. Já se vás ptala, jak dlouho zůstanete v Paříži?“

„A proč to chcete vědět, slečno?“

„Inu, Bože, abych přece v pravý čas urovnati mohla důležité práce k oddavkám. Vždyť snad nepůjdu k oltáři v těch samých šatech, v nichž jsem slavila svoje zasnoubení?“

„Ach! máte pravdu,“ odpověděl Josef; „myslím, že to bude trvati několik měsícův; není to arci dlouho . . .“

„Doufejte, aby to ani netrvalo celé léto, Josefe.“

„A proč?“ odpověděl tázavě Josef, nevěda se upamatovati, co dříve pravil.

„Divná to otázka; chcete, abych vám rozkládala svoje přání, místo abyste vy mně vyjevily své?“

„To víte, slečno, že se při krásném povětrí nejlíp cestuje. Déšť na dlouhých cestách jest nemilý host.“

„Vy jste mi podivný člověk,“ zasmála se hlasitě Adelaida a probudila blouznícího Josefa rázem z jeho zamyšlenosti. „Co to mluvíte, pane Josefe? Vy se zdáte býti trochu pomatený na rozumu? Bůh vám rač napravit vašeho ducha, sic bych se zpěčovati musila, podati vám ruku co manželův svému.“

„Nezazlívejte mi, milá Adelaido, pro moji nešetrnost k vám. Jsem dnes příliš roztržit a k tomu ještě . . .“

„Aj, co pak?“ tázala se Adelaida, pozorujíc, že Josef rázem zastavil řeč, jakoby sám sebou překvapen.

„Míním rozloučení-se s otcem!“ odpověděl Josef, zpamatovav se docela a nahlížeje, že si v skutku směšně počíná.

„To se arci nedivím; avšak nepřeji ni-

komu vaši společnost, až se teprva rozloučíte se mnou. Doufám, že vám to pomate rozum naprosto,“ zasmála se Adelaida.

Josef nevěděl, co hned odpovědět; nemile jej dojala lehkovážnost, ježto Adelaidu zavedla k tak marnivým řečem, a ježto jej nad to ještě nemálo trýznila. — Chtěl z počátku rozumné slovo promluvit s ní; zabrav se však příliš v upomínky, zapomněl na to, co chtěl vyzvědět: totiž, zda-li jej Adelaida miluje, či alespoň zda-li si ho váží, podavši se s tak nenucenou přívětivostí přání rodičův svých.

Jeho roztržitost náhodou mu objevila, jaké smýšlení chová Adelaida. Že jej sotva miluje, ba že dosud ani blahý cit lásky nezná, soudil z její lhostejnosti, s jakouž snášela jeho roztržitost a skoro urážející netečnost; vysvítalo to též z jejího chování-se bez ostychu k němu, ač opět dobře věděl, že to vlastně její povaha. Domníval se však, že sebe rozmarnější a veselejší dívka přece na tak důležitý den, kdežto se o štěstí celého života jedná, přísnější tvář jeviti má, aby neurazila

ženicha svého nevázanou veselostí. Nahlížel spolu, že nebudou souhlasiti jejich srdce — že obapolná nespokojenost na ně čeká. Čemu však to rozvažování? Bylo již pozdě — vůle otcova vládla silou mocnější, než srdce jeho; břemeno těsnících jej poměrův zvítězilo nad bezvolností jeho, k níž se viděl krutou povinností odsouzena! . . .

Zatím dojeli k zámku páně Rosenhofovu. Nastalo opět se rozžehnavání.

„Můj milý synu,“ promluvil nejprvé pan Rosenhof, „doufám, že svoje záležitosti co nevidět ukončíš a vyrovnáš, aby's opět se navrátil brzy v lůno našeho tichého kraje. Kéž mi dopřáno bude, bych dlouho čekati nemusil, obejmouti těbe co manžela svého jediného pokladu, veselé Adelaidy.“

„Ano, ano, to i já si přeji, drahý Josefe!“ dokládala paní Rosenhofová. „A nyní buď s Bohem!“

Josef, ukloniv se dvorně, neproněs ani slova. Políbiv budoucí své tchýni ruku — pohlídl se po Adelaidě.

Pani Rosenhofová, domnívaje se, že chce Josef promluvit ještě o něčem s nevěstou, pospíšila, vstoupiti do před síně, pobídnuvši svého chotě, aby nevytrhoval ty mladé lidičky z rozprávký při rozloučení.

Ponechala takto Adelaidu a Josefa v stromoradi, které husté stíny vrhalo na bílé zdi vkusně vystavené villy, již obýval za léta pan Rosenhof.

„Slunce již zapadá, slečno,“ počal Josef, nevěda kudy do řeči.

„Co z toho, milý snoubenče?“ odpověděla vesele Adelaida; „nám bude ještě častěji opět vycházet a zapadat, jak já si myslím a doufám!“

„Naděje často klame,“ prohodil Josef vzdychna si z hlubin srdce, nemoha takto celou silou zvítěziti nad pohnutím svým, ač z druhé strany zdál se skoro býti směšným, že zakrýváje svůj nepokoj jej spolu vyzrazoval ne příliš umělým způsobem a tak, jakoby mu vlastně rozloučení-se užilo srdce, anto zatím naprosto jiná věc byla příčinou jeho rozpakův.

„Aj, Bože, vytvzdycháte, jako byste nechtěl vši moci uvěřiti v budoucí naše štěstí!“

„Bůh můj svědek, že ničehož neopominu, jímž bych ulehčiti mohl vám ve všem, co vás tížiti bude; ač sobě toho vroucně nepřehji.“

„Vy chcete přece jen vyplašiti dnes všecku veselost ze srdce mého,“ odpověděla Adelaida, přidušeným hlasem, v němž prochvíval hluboký cit maně vznikající; „divím se v skutku, že vaše melancholická slova mají takový účinek na mne!“

„A hněvate se snad proto?“ tázal se Josef, jakoby mu na odpovědi Adelaidině mnoho nezáleželo, čekaje spolu napnutě, co mu odvěti.

„Ba skoro, pane Josefe!“ usmála se Adelaida, takto utajiti chtějíc vzniklé pohnutí. „Musím se však spolu vyznati, že jste sám tím vinen, zanášeje se truchlými myšlénkami, jakobyste nikdy více nechtěl se k nám navrátit!“

„Reste mi upřímně, slečno,“ přejal jí slovo Josef: „co byste myslila, kdybych vám řekl, že to mám opravdu v úmyslu?“

„Jak?“ zarazila se Adelaida, ač se snažila, zdáti se lhostejnou bytí.

„Slečno, mluvme upřímně,“ dokládal Josef; „snad je dosud ještě čas tomu příznivý a doba sama příhodná. Odpovězte mi zkrátka na důležitou otázku mou: Milujete mne?“

„Já?“ usmála se Adelaida, zakrývajíce takto pomatenost svou; „prosím vás, jak se jen tázati můžete tak podivně? O této věci nebylo mezi náma ještě nikdy ani zmínky!“

„Bohužel že nebylo!“ povzdechl si Josef. „A přec slavili jsme dnes svoje zasnoubení ...“

Adelaida nepromluvila — zdála se býti pohroužena v hlubokých myšlénkách ponejprvé snad v celém svém živobytí. Josef zíral ve tvář její, jakoby ve výrazu pohnutých tahův čísti chtěl, co se v útrobách jeho nevěsty děje. Konečně přetrhl mlčení, vida, že Adelaida neodpovídá, řka:

„Vyznejte mi, co myslíte, Adelaido; možná, žeby jinak bylo pozdě.“

„Já ctím snažně vůli rodičův svých.“

„A chcete pro jejich vůli svěřiti štěstí celého života v ruku člověka, jehož ani neznáte?“

„Musím,“ odpověděla Adelaida.

„I tehdy, vyznám-li se z hluboké úcty k vám a vašemu budoucímu štěstí, že vás nemiluji, ba nikdy milovati nemohu, ačkoliv vás ctím z hlubokého srdce svého?“

V oku Adelaidině zableskla se k nemalému překvapení Josefovou slza; i doufal, že se tato důležitá věc rozhodne k jeho prospěchu. V tom však slyšeti bylo s oknavolání paní Rosenhofové, již se zdála býti přece příliš dlouhá rozprávka zasnoubencův, ba delší, jak se domnívala starostlivá paní tato, než to slušnost dovolovala.

Adelaida zpamatovala se ze svého zanicení — avšak nemohla nabyti své obyčejné lhostejnosti více, spolu nevědouc, jakou odpověď dáti Josefovi. Tento, vida její pomatenost, pravil spěchem:

„Vy jste mi přislíbila, že mi nebudete míti za zlé mou upřímnost, slečno?“

„Oh nikoliv, pane Josefe, naopak — vidím nyní s vaší pomocí bystřeji, než dříve.“

„A na čemž jste se usnesla?“

Její odpověď překažena byla příchodem paní Rosenhofové.

„Což pak máte tak důležitého vyjednávat, lidičky? Ač bych vám dopřála ještě jednou tolik času k milému rozhovoru, přece upomenouti musím, že je noc chladná. Ty víš, milé dítě, že ještě pokašláváš,“ pokračovala starostlivá matka obyčejnou prosou ještě obyčejnějšího života, vytrhnouc ty mladé lidi z krásné rozprávky o ideálu pravého štěstí na zemi; „nerada bych, aby se's opět nastudila. Dejte si tedy s Bohem! Vždyť přec pan Josef neodjíždí na věčnost a brzy se zas navrátí.“

Josef nemálo těžko nesl, že rozmluva jejich přerušena byla. Uklonil se paní Rosenhofové, a libaje Adelaidě ruku, pošeptal jí při tom chvějícím-se hlasem: „Skládám vaše i svoje štěstí v tuto krásnou ruku.“ — — —

* * *

Po chvíli ujížděl rachotící vůz pěknou silnicí majtkem páně Rosenhofovým se táhnoucí — na západě vystoupily mraky, zlatem a purpurem ovroubené — v přírodě panovalo svaté ticho

Jsou doby v životě lidském, jež odporují míru všehomíra, ježto se nedají urovnati klidem pokojného vůkolí. — Jedině naděje šeptá svoje utěšeníčko srdci ztrápenému — kéž by nebyla tak luzně lichotná a spolu tak často šálivá! —

Josef nezářal na ty různé záclony světějších světův; ruka zakrývala tvář a nesnadno říci, neutřel-li sobě slzu, maně z oka se línoucí. —

XI.

Odpustíš, čtenáři milý, že tě povedu opět v tichý dvoreček rodiny Robertovy.

Tam bylo od několika neděl smutno.

Lipnický nenavštívil již skrze dlouhý čas Pardubice — znamená to, že jeho mysl nad míru stísněna.

Kochal se jedině v zahradě, jejížto husté stíny za horkého léta často vábily jej v příjemný pochlاد, kdežto volně ponechati se mohl trudným myšlénkám, v nichž jedině žiti se zdál od oné doby, kdy Josef opustil rodinu jeho.

Zatím donesla se zpráva o zasnoubení-se Josefově i v tichý příbytek Lipnického. Vědělt Petr, jakým způsobem by se rodina Ro-

bertova dověděla o běžících věcech, jež se udály za krátký čas na dvoře starého Menšíka, a postaral se o to, aby co nejdříve vnikly tam, kde nemalého účinku způsobiti musily.

Amalie snažila se, s veselou tváří kouzlití úsměv na zprahlé rty otce svého; avšak podobala se chudé květině, která na kořenu poraněna v tím větší kráse bují vysilující-se štávou, by tím spíše počala vadnouti, až se ukloní v žhavý hrob žárného léta. Když však svobodného průchodu dáti mohla bouřným citům ubohá děva: tu často její vlhké oko svědčilo zřejmě, že drahý obraz v nejhlubších tajinách milujícího srdce dosud ještě žije, že s dvojnásobnou mocí panuje všemi myšlenkami jejími, které, odstrašené pevnou vůlí, nezachmuřiti čelo otcovo, tím větší bouří vzpíraly se proti pevnému úmyslu, když tichá a truchlá opuštěnost vítala k sladkým upomínkám šťastných a proto příliš krátko trvajících minulých časův.

Nevěděla ubohá ta žežhulinka, že vlastně trpěti musí za divý rozmar své tety, bez níž

by snad Josef nikdy nebyl vnikl v nevinné její srdce, aby opustiv ji, zasnoubil se jiné, která bohatší než ona snad i více duševních vděkův jemu poskytovatí mohla, aby upoutala mysl mladíkovu! Čímž ona mu býti mohla? Ubohá, osiřelá dívka, nevedena milovnou rukou drahé matky; jednoduché kvítečko, jediné půvaby přírodními vynikající, na něž se nedostalo ruky uměle vedoucí a rovnající, aby krása a útěšenost dvojí mocí rozvíjela se z něho; jak mohla doufati, že okouzlí srdce Josefovo tak, že se jinoch nikdy více od ní neodvrátí, zaslíbiv se jí věčnou věrností! Vždyť Josef nehledal ji; vždyť jediné přátelství k otci jej vodilo do tichého dvorce; zdaž není ona sama vinna smutným stavem tím, že nestřežila srdce svého před lákadly citu úsměvného, hříšného, sobeckého, že podkládala návštěvám Josefovým jiných příčin!

To jediné zbolelo v srdci jejím nevýslovnou bolestí, že on snad k ubohé přilnul pouze z nějakého rozmaru, z lehké myslí, aby ji co hříčku k vyražení měl v osamě-

lých dobách prázdného času. A za pouhou jen hříčku ji míti, to odporovalo jeho zásadám a tomu jemnému přidechu laskavé přívětivosti k ní, jejíž tak nenuceně vyjevoval, jakoby z nejhlubšího srdce jeho pučel co plný, vonný květ, určený jedině k útěše a slasti její. A byť snad podlejší úmyslové vodili jej v osamělý příbyteček pravé počestnosti; nemá se nikdo dověděti, že ona bez rozvážení uvrhnouti se mohla v tak mrzkou jeho náruč. Ať i láska její k němu věčně žije v srdci; přece velikou část úcty promařil tímto svým jednáním! Hrdost nevinné ženy počala se k odporu zbrojiti proti lásce, jejížto jediný úděl nevinnost byla, a nyní jediná náhrada za ni má býti — zapomenutí! . . .

Oh zapomenutí! Stokráte lehčeji dá se slovo ono vyřknouti; dá se ono poněti mysliti: — avšak málo kdy podaří se mu, aby stálého sídla zjednati si mohlo v srdci lidském, v srdci mladé dívky, která sladké city nahraditi chce jím.

Tak ubohou Amalii skoro vždy, když roz-

važovala stav truchlý srdce svého, překvapila slza v okamžení tom, kdy se domýšlela, že zvítězila nad sebou.

Lipnický, maje nyní více času a příležitosti, pozorovati dceru, v čemž mu dříve milá přítomnost Josefova vadila: nahlížel, že hlubší žel utkvěl jí v duši; že neukojitelná láska zaujala její srdce mladistvé, že nevyléčnou ránu zasadila jí nevěrnost onoho ouliskného světáka, jehož nyní považoval Robert co svůdníka nevinné dcery své, ač nemohl nikterak vysvětliti si příčinu jeho nedůstojného jednání. Avšak nahlížel spolu, že příliš pozdě pozornějšího oka věnuje dítěti svému, a nemálo trýznila jej myšlénka ta, že opět on vinou je neštěstím milované dcery, jediného to předmětu, jenž jej ještě těšil na smutných cestách tichého nynějšího života.

Tento bol byl ještě více rozněcován, čím jasněji viděl, že Amalie před ním všecku trýzeň svou ukřívati se snaží. Takto byl pevný úmysl její, rozchmuřiti roztruchlené jeho čelo úsměvnou tváří, aniž by sama byla na to vzpomněla,

jediným zdrojem otcových bolestí, jenž hluboko se zaryval v srdce jeho tichým tokem, nevybouřen jsa buď k prudšímu aneb opět zmírněnému proudu.

Jednoho večera, když se slunce chýlilo za hory obrostlé svěžími lesy, ježto kladly se po jejich boku jako nepřehledné koberce uměle tam rozprostřené: byla rodina Robertova v oblíbené zahrádce. Amalie pěstila opět s uvyklou z nová pílí a snahou s vadlé hlavinky horkem letním ztrmácených květin, a kdož ji zazlí, že myšlénky její nezabývaly se okamžikem nynějším, nýbrž že bloudily co lichotné, sladké upomínky po daleké hladině krásné minulosti, jako když mírní větrové pohánějí sivopurpurové mráčky po hlubomodrém blankytu.

Po chvíli vzdvihla hlavu okadeřenou a užřela otce, anť rozčilen a neobyčejnou rychlostí přímo okolo ní spěchal domů. Snažil se všemožně, zatajiti pohnutí své upřímným úsměvem, jenž však převládající trpkostí spíše zbolel, nežli potěšil, aby nepoděsil dceru, věda

ředobře, že pobouřená jeho tvář nevýslovný na ni dojem činí.

Amalie nevěděla, co ten spěch otcův znamená, jelikož málo kdy tak zřejmá změna děla se s ním bez velkých příčin.

„Co se stalo otcí?“ ptala se staré Marjany, která pomalu se ubírajíc tou samou cestou, jižto byl Robert pospíchal domů, blížila se k Amalii. Ta si právě usedla na drnovité sedátko, ježto, stínem uchráněno od přílišného parna, svěží, dlouhou travou zvalo k příjemnému odpočinku.

„To právě nevím, milá panno,“ odpověděla Marjana usmívajíc se tak nápadným způsobem, že se zdálo, jakoby čekala na další dotaz, by svoje tajemství na jevo dáti mohla.

„Tot podivné, Marjanko, a přece jsi před chvílí mluvila s otcem!“

„Inu, Bože, milá slečinko, proč bych vám to neřekla; vždyť jsem vás nosila na těch samých rukou, na nichž kdysi dávno tak často zaplakala vaše paní matinka.“

„Neupomínej mne, Marjanko!“ odpověděla se slzou v oku Amalie, podajíc se trudnému u-
spomnění. www.libtool.com.cn

„Nehněvejte se, drahá paninko; dá pán Bůh, že tak nebude, jako kdysi bylo.“

„Tot moje jediné přání; avšak ty často, ačkoliv toho nezamýšlíš, roztruchlíš velmi otce mého, když počneš povídati o starých časech.“

„Nerada to činím; ale člověk, jako já, takřka přirostlý je k minulosti, a když mohu ulehčiti srdci a vypověděti všecko to, co jsem zažila, od odloučení od milého Vitouše až do nynějška: tu mě tak rád poslouchá přívětivý milostpán, že mně jinak velmi líto, vidím-li jej truchliti.“

„K nám snad nezabloudí nikdy více družná radost,“ odpověděla Amalie, položiv bělostnou svou ruku na vráskovitou dobrosrdečné, upřímné stařeny, jižto ona vroucně políbila.

„A přece, paninko, až se jenom navrátí opět pan Josef.“

„O nemluv nikdy o něm, kdykoli jsem
1857. XI. Dvojí věno. 13

přítomna,“ pravila spěšně Amalie, jakoby se uchrániti chtěla sladkému jedu, jenž jí kynul v každém nepatrném slovíčku, které znělo jmenem toho, jejž zapomenouti se snažila — a nemohla.

„I nehněvejte se na něho, vždyť je to dobrá duše, přívětivý a laskavý; tomu všemu, co si lidé o něm vypravují, nevěřím ani za mák. Však opět přijde, paninko — a abych slovům svým dodala více pravdy, pravím vám — ač mi to milostpán přísně zapověděl — že pan Josef dočista nezapomněl na náš dvorek.“

„Tak?“ tázala se nedočkavě dívka jako elektrickým proudem prochvěna.

„Ba arci; vždyť já to vždycky říkám, že není počtivějšího člověka nad něho. Právě,“ šeptala Marjana, obávajíc se, aby ji někdo neslyšel, „právě dostal milostpán psaní od něho až z Paříže!“

Poslední slova vypravila se zvláštním důrazem a dívala se s prostou radostí na milé překvapení dívky, která nechtějíc slovům sta-

řeny věriti, přece ráda ponechala se na krátkou dobu sotva uchlácholeným citům.

„Avšak proč ti zakázal otec, aby's mi ničehož o tom nerekla?“

„Je tam nepochybně o něčem důležitém jednáno, paninko; a milostpán zná mou slabou stránku, že si tak ráda někdy zahovořím o tom, co jsem prožila všechno a co jsem všechno slyšela.“

„Ah ano, Marjanko!“ odpověděla děva neuspokojena odpovědí tou; věděla dobře, že stařena zastává již dlouhý čas tajemníka v domě. „Neřekl ti otec, o čem píše — pan Josef?“ tázala se Amalie, poslední slova s jakousi nuceností vypovědic.

„To nevím dosud, paninko; vždyt milostpán ještě ani psaní nečetl.“

Amalie zatesknula po slovech těchto; bylo jí tudiž milo, že Marjana se zdvihla, aby se ještě podívala po domě, než-li se setmí.

„Jen doufejte, však pan Josef opět najde cestu k nám, aby se nikdy více od nás nevzdálil,“ dokládala Marjanka a odešla. —

Amalie cítila horkou krev ve tvářích, když stará Marjana ji takto domlouvala; chtěla ještě nějakou chvíli zůstat v zahradě, až by pobouřenost její něco se utišila. Avšak nebylo jí toho dopřáno. Teta Jetka, vidouc ji zamyšlenou, zahrnula záhonem k ní a překvapila ji v trudném dumání.

„Nepřestane-li toto věčné truchlení,“ počala jí domlouvat, „nevydržím zde ani týden více; raději někde v bídě žítí, nežli ten neustálý pláč tvůj viděti.“

„Já nepláči, tetinko,“ odpověděla Amalie; „avšak . . .“

„Nuže, co se ti stalo, že nemůžeš pronesti ani slova?“

„Musím se vyznati. Nepředvídané překvapení pomátlo mi něco obyčejný proud myšlének . . . Právě mi povídala stará Marjanka, že otec obdržel psaní . . .“

„Psaní?“ tázala se nedočkavě teta Jetka; „a od koho?“

„Od mladého pana Menšíka,“ odpověděla děva netroufajíc si ani drahé jméno vysloviti.

„Ah!“ překvapeně vzkřikla panna Jetka — a rozprávka byla ukončena. Spěšným krokem brala se ihned domů, neslyšíc prosbu Amaliinu, by neprozradila otcí, že stará Marjana na vzdor jeho příkazu zvěděla jí zprávu tuto. —

Amalie nepochopovala, proč Josefův list takový účinek měl při tetě, že nedoslechnouc ani celou řeč, odešla urychlenou chůzí, déle se nestarajíc o ni, ač z počátku s přívětivým slovem s ní hovořiti se jala. A jak by se byla mohla domýšleti, že tento otcí právě doručený list jest odpověď na velkou domluvu, s níž se byla vytasila panna Jetka proti mladému Menšíkovi!

Nemohla totiž snéstí jednání Josefa, jenž podlé jejího domnění jen proto opustil okolí Pardubické, aby se sprostil nucených návštěv na dvoře Lipnického, ježto jedině z konsekvencí ještě konal, aby si uchoval dobrého jména u jejich rodiny. A ačkoliv dobře věděla, že Amalie není mu lhostejnou: přece myslila, že mladík onen nebude míti patričné síly, od-

porovati pevnější vůli otce, který sotva svolí k sňatku jeho s Amalií. Tak alespoň souditi si dovolila, když jí došla zpráva, že zasnoubení mladého Menšíka dělo se slavným způsobem.

Brzy se i dověděla, že Josef ten den, kdy slavnost ona odbývána byla, odejel do Francouz, a viděti se domnívala v této události dobré znamení, že bezpochyby jenom nuceně poddati se musil Josef vůli otcově, jinak že by se byl sotva rozloučil i tentýž den s milovanou nevěstou. Její plány, které za posledních dob naprosto zničeny býti se zdály, nabývaly touto malichernou domněnkou opět silnějšího základu, na němž s touž pevností dále stavěti hodlala, s jakouž byla počala za časův pobytí Josefova v Pardubicích.

Neopominula tedy, obrátit se písemně k mladému Menšíku, spolu mu přísně zakazující, aby se nezminil o tomto jejím listě, v němž se přiznávala, že neblaze pochybila, když nepředloženě dovolila návštěvy jeho. Doufala, že dostojí zaručené své cti, již se jí byl za-

vázal, že neuvalí v nové nesnáze již beztoho nepříznivým osudem nelitostně pronásledovanou rodinu.

Nemohla dočkati se jakékoliv odpovědi na tento svůj káravý přípis. Pročež, když se dověděla od Amalie, že právě doručen list je otci: zaplesala, že mělo její psaní přece nějaký účinek, a dychtila nemálo, dověděti se, co asi Josef k svému ospravedlnění píše. Odebrala se tedy ihned k bratrovi, který ještě roznicen tím, co právě byl četl, seděl na pohovce v komnatě, kterouž, milý čtenáři, již znáš.

Nepozoroval, že někdo otevírá dvéře — jeho oko upřeno bylo v zem; na čele umístily se znaky neskonalé starosti; levá ruka, v nížto držel otevřené psaní, chvěla se každým rázem rozbouřeného srdce: byl to obraz tak truchlý, že se Jetka pozastavila na prahu, právě rychle vstoupiti chtějíc. Že však Robert neprotrhl se ze starostného dumání, přistoupila lehkou k němu a vybudila jej jemným položením ruky na rameno z jeho truchlých myšlének a pravila:

„Což tě opět začarovalo v blouznivost, bratře? Myslím, že to není dostojno muže, jenž neštěstí naň doléhající vždy dosud uměl s velikou resignací snášeti.“

Aniž by Lipnického byla překvapila přítomnost sestry, podal jí jaksi mechanicky list, jež v třesoucí-se ruce držel a pravil jedině:

„Přečti si to, sestro; avšak nečiň o tom Amalii ani zmínky. Ubohé dítě! raději bych svůj život nasadil, kdybych uchrániti ji mohl útrapám, ježto na ni čekají. — Ačkoliv mne konejšívá, že mladý Menšík jí již vymizel naprosto z paměti, přece její truchlá a bleďnoucí tvář značí opak toho, co praví. Oh mé krátkozrakosti! — Že jsem neviděl, že to vše jinak býti nemůže; že její vezdejší štěstí pokaženo býti musí vlastním otcem jejím, jak celý život, jakoby boží soud těžkou kletbou snížití chtěl rodinu mou v prach pokalený!“

„Toto hořekování není nic platné, pane bratře,“ odpověděla Jetka ne bez trpkosti; „arci že by náš stav mohl býti naprosto jiný, že bychom nemuseli sobě stěžovati na nyněj-

šek a teskným okem pohlížeti na šťastnější minulost.“

„Snad tobě tak se zdá, sestro; avšak já nezakusil těch šťastných dob, o kterýchž mluvíš. Možná, že's ty nespokojena s věcmi, jak nyní jsou — Bohu veliké díky vzdal bych já, že mi dopřán kouteček tichý, od něhož se nerozloučím více, dokud nesložím ubohé své kosti v rakev: jen kdybych byl mohl uchrániti dceru od nešťastného osudu, jenž ji mou vlastní vinou pronásleduje. . . .“

Jetka umlkla — dojala ji tato řeč bratřova nemálo. Ač jedině samolibostí svou zavedena k plánům, ježto zánímaly všecku mysl její: napravití všemožně opět, což bratr byl neštěstím ztratil; přece se neodcizilo její srdce spojnějším a šlechetnějším citům. I čas napravil mnohou z jejích nechvalitebných vlastností, jelikož přivykla tichému životu na venkově a počala zapomínati na hlučné radosti veselých měst.

Hleděla však přece všemožně, udržeti Josefa své rodině, vidouc, že Amalie příliš hlu-

boko raněna odchodem a nad to ještě zasnoubením jeho — a často bylo jí v srdci, jakoby svědomí se chtělo ozývatí a jí vyčítati nešlechtné její jednání, jímž ubohou děvku na brzké meze truchlého hrobu dovlékla, zúmynlně takřka přivedši ji k nevyhnutelné záhubě. Snažila se tedy nyní napravití vše dobrou vůlí, jakož dříve nepředloženě a z hříšné vášně vrhla v prohru štěstí nevinného děvčete.

Pravila k Robertovi po chvíli, ponechajíc jej takto bouřným upomínkám, až by sám v sobě ztišení dosáhl:

„Nemluv o smrti, bratře; doufejme, že se všechno urovná k naší spokojenosti; možná, že Amalie . . .“

„Oh! nezapomínej mi na nešťastné dítě!“ přetrhl vášnivě Lipnický řeč sestřinu. „Čti jen, čti, a nabudeš přesvědčení, že ubohá děvka obětovala své vroucí srdce na mrzký oltář a že její hroznou obětí pukne srdce mé.“

Zadumal se Lipnický v nový labyrint odporujících sobě truchlých obrazův. Zatím Jetka, nechtějíc více ještě rozbuřovati neklid

bratrův, popošla k oknu — neb se zponenáhla
šeřiti počalo — a pohloubila se v pozorné
čtení obdrženého listu Josefova. Zněl asi takto:

„Drahý, otcovský příteli!

Nepsal-li jsem již dříve, nesmíte mi to
pokládati za zlé. Můj duševní stav je tak
nepravidelný, že často věci konám, kterých
bych se jinak byl ani nedomyslíl. Tak se
stalo i s mým náhlým odjezdem, jehož jsem
se nemohl dočkati, dokud jsem trávil musil
několik hodin v domě otcově, a jenž mi nyní
zdrojem nevýslovných bolestí v upomínce té,
že jsem se pokládati směl kdysi za šťastného,
býti Vaším váženým a vezdy vítaným hostem.

„Že však jím i dosud jsem, neměl bych
vlastně říci; neboť mi povinnost zabraňuje, touto
myšlénkou se potěšiti. Nadarmo vzpírám se vše-
možně převábivé a divoslastné upomínce, jež
mne neustále pronásleduje ludnými obrazy a
zve přemilostně, bych celou duší ploval koněm
drahým místům, která věční svědkové budou
nejšťastnějších dob mého života mladistvého.
A již snad tímto opětým vyznáním svých

nezměněných citův, ježto hoří v nejčirějším plameni k děvě, která nezasloužila tak krutého osudu: snad již tím probřešil jsem se proti přísné povinnosti, jakouž na slabá ramena svá převzítí, bohužel! nucena jsem se viděl a jižto sotva snáším.

„Avšak klesnout pod ni, nedostojno bylo by mne, mé cti — ach! cítím hluboko, že pokalené — ač přísám věčný Bůh! nikoliv vinou mojí.

„Snad jste slyšel o mém zasnoubení? Můj nevýslovný neklid nedovolil mně, oznámiti Vám vlastní rukou tento hrozný — Bůh mne netresci — a nenáviděný krok, v jehožto původu spočívá počátek mého neštěstí pro celý život ostatní. Doufám, že pevnou vůlí mou udrží se v plné rovnováze povinnost, jižto jsem sobě za bohyni vyvolil v nové opět způsobě, dosud mi neznámé. Tážete se, proč takto jedním a zda-li jsem opravdu takto musil jednati; zda-li svědomí moje tichým poklidem oplývá jako jindy? Proč jsem zaslepenou děvku k neblahému přilnutí ke mně úlisně zavedl; proč jsem svatou, nevinou veselost její mysli otrávil;

proč ukradl slastný pokoj ze zbožných řader
 děvy, abych snad jinde stejně tak učinil nabyv
 ohavného cviku, jímž vyhourávám neštěstí
 nad hlavami svých obětí? —

„Jediné slovo mohlo by všechny tyto ná-
 mitky, domluvy, nepříznivé mi utržení na cti
 odstraniti, že bych stál před upřímným zrakem
 Vaším čistší nad hladinu modrou tiché řeky,
 když se slunce stkvělými paprsky v ni upírá.
 Oh! proč mi nedopřáno, zachrániti svoji čest
 od hroziícího jí kalu; proč mi nemožno, nej-
 něžnější srdce tohoto světa upoutati na věčno
 k srdci svému nehodnému toho pokladu; proč mi
 nelze, vydobyti sobě blahodadoucího požehnání
 přešťastného otce, jenžby svůj život, v dítěti bujně
 opět bijící, v mou ochrannou náruč vložil, abych
 šetření stkvostu toho s nevýslovnou útechou a
 neunavnou ochotou vedl až ku chladnému
 hrobu!

„Drahý otcovský příteli můj! Blahoslavím
 Vám, že nemůžete pocítit neskročené bolesti
 srdce mého, v němž uražená čest, otcovská
 vůle a vynucená bezvolnost nejkrutější vojny

vedou, anto já bez naděje na tento hrozný a travný boj zírati musím, bez naděje sladké, že se kdysi ukončí. — Vy truchlíte pro svou milovanou dceru; Vy máte snad útěchu v kletbě, kterou sypete na hlavu nepočestníka, jenž je původem neštěstí rodiny Vaší; já však žehnati musím oné ruce, která nás brzy na věčno rozvede. Vy máte útěchu v tom, že brzo zhasne bídný život Váš — já tisícero u muku, že po celý život v srdci svém nositi musím strašné vědomí to: že jsem ukrátil dnův Vašich slabou řadu, že jsem přechvátíl matný běh mladosti pučícího květu k smrti nedozralého a zkazil spokojenost duše nevinné.

„A přec nedovrším tyto hrozné činy své samovraždou úsilnou, anto juž smrtelný hřích tíží mou duši, že se vraždím útrapami, jež jsem sobě sám v požitek připravil. Budiž mi dopráno ještě to připojiti: že jedině Váš krátký život, Vaše budoucnost jinak bezstarostná, když snad čas vyhojí boly, váže mi ústa nezdělitelným tajemstvím, jímž nucen churavím na duši a jímž vlečen jsem k oltáři s onou, jejíž srdce mi

tak cizí, jakož mé jí. Kdyby mi dovoleno bylo, dotknouti se více nežli přátelsky ubohé dcery Vaší, zapřisahal bych Vás, vyříditi jí, aby někdy slzou vzpomněla na mne; teď jak a čím jsem, smím jen volati: Bůh žehnej jí! Odpuštění jejího nežádám; já jsem čist vší viny: nešťastný jedině osud rozdvojil dvě srdcí pro sebe stvořených!

„V naději, že mi panna Jetka přátelské upomínky neodpře; že snad otcovský můj přítel zatouží po mně, když pozří na neštěstí své dcery: zapřisahám Vás neklnouti mne svůdníkem a nečestníkem, sic odejmete mi sladké doufání v budoucí blaženost jiného světa! . . .

Váš věrný

V Paříži dne . . . 18 . . J. M.“

Když Jetka psaní přečetla, dala je mlčky bratrovi nazpět, usnesouc se na tom, že zdělí poněkud obsah jeho. Amalii, jelikož již věděla, že Josef otci psal. Jinak by zajisté i ona se byla o listu ani nezmínila, aby neštěstím milencovým děva ještě více nezatruchlila a

aby pro jeho nevinnost její bolesti nedosáhly nejvyššího stupně. Že nevinen jest, vysvítalo příliš z listu onoho, v němž tiché zoufalství mluvilo z duše jinochovy. Což by však vyjevení pravého stavu srdce jeho nevěstě nemohlo rázem vyrovnati všecko? Snad že by budoucí choť, poznavši mladého Menšíka, neodvázila se podati mu ruku, kterouž bez lásky přitisknout nemůže k srdci.

Musilo to vše býti nemožno; zajisté by to byl sám učinil, aby ušel všem bolestem, ježto tak důtklivým způsobem v listu svém líčil.

Jaké to bylo tajemství, kteréž mu poutalo ústa na vždycky? tajemství, jehož zachování jedině udržeti mělo rodinu Lipnického? Při tom zůstala Jetka státi — však vzdor všemu hloubání nemohla vniknouti v smysl osudných oněch několika slov.

Na návrat Josefův čekati, bylo tedy marnou nadějí — svazek, ježž upevniti všemožně se byla snažila, byl příčinou neštěstí ubohého děvčete. — Jak vzkrísiti pokažený květ mladistvého života jejího? . . . Upřímnou odda-

ností a milovnou laskavostí chtěla útěchu vlé-
vati v její bolné srdce, aby je uchránila od
zoufalství na příští čas, ježto jedině svatou
vírou zahourané, nejalo dosud ztrápenou duši
nevinné děvy, vadnoucí, jako jarní lilje příliš-
ným žářem rozháraného slunce uchvácená!...

XII.

Uplynul podzimek — i zima opouštěla luzné kraje naší rozkošné vlasti.

Josef chystal se z Italie, kde ostatní čas svého pobytí v cizině strávil. S rostoucím nepokojem očekával dobu, kdy se navrátit měl ke krbu domácímu, aby vyplnil otcem vynucené slovo, že po návratu sneobyčejným na venku leskem slaviti bude sňatek svůj na statku jemu odevzdaném. Jeho srdce se však vzdálením-se od milovaného předmětu nezměnilo tím způsobem, jak odjížděje z vlasti byl doufal; — naopak zmáhala se jeho láska tím více, čím blíže dostupoval mezi krásného kraje domovského.

Dorazil do Prahy; chtěl zde pobytí jediné

den, aby ihned nastoupil další cestu a navrátil se co nejdříve domů. Leč nemohl se rozloučiti s městem a hleděl se přemlouvati, že snad o několik dní prodloužený pobyt dodá mu dostatečné síly ku kroku, jenž jej poutati měl k děvě, která neznajíc vnitřní neklid jeho, měla býti chladnou průvodkyní na cestách nešťastného manželství. — —

Starý Menšík nemohl se dočkati jeho příchodu. Psal mu Josef, že se jen krátký čas pozdrží v Praze, aby učinil potřebné přípravy k sňatku svému. Avšak uplynul týden a ještě více — a Josef nepřicházel. Téhož dne, kdy přislíbil, že se dostaví domů, navštívila rodina Rosenhofova starého Menšíka, aby přivítala jeho syna s příslušnou dvorností a snad i upřímností.

Za ten celý čas nezměnilo se ničehož v domácnosti těchto rodin — jen Adelaida nebyla tak vesela, jako dříve. A Rosenhof s chotí pozorovali tuto změnu s utajenou radostí, domnívajíce se, že udušená její veselost je pouze výplyn z nastávající sladké starosti, jak

se chovati má co nevěsta a brzy co choť bohatého mladíka, jehož ji záviděti se zdály mnohé dívky z vřkoll. Arci že nevěděli rodiče Adelaidini, v čem se vlastně zakládá její nynější smutek a nepokoj. Přece však domnívali se, že tento její nový rozmar brzy ustoupí veselosti obvyklé, až jen ty mladé lidičky spojeny budou nerozlučným svazkem svatého manželství. O pravé smýšlení ženichovo se nepotřebovali starati; vždyť to byla vůle a jediné přání obou otcův, dlouholetou, nezkalenou známost proměnití v nový ještě krásnější poměr blízké příbuznosti.

Strávili celý den tvořením všelijakých plánův budoucího života na obou statcích. — Starý Menšík podvolil se snažné žádosti páně Rosenhofově, že dá vystavěti nové křídlo ku západu při velikém dvorci, aby měl takto zevnitřní vzhled pěkného zámku, k němuž se hospodářství jediné co vedlejší věc druží. Byl to požadavek, jenž vzbudil z počátku veliký odpor na straně starého hospodáře; konečně dal se však přece přemluvíti. Na-

hlížel, že to nemálo přispívati bude k větší vážnosti jeho jmena, že umí svého bohatství nejen ku všeobecnému dobru užívatí, nýbrž i také ku povzbuzování architektonického umění. A co mecenáš toho druhu umělcův neměl příliš rozsáhlé pověsti.

Za takových vyjednávání uplynul den — starý Menšík mrzutě počínal vzpomínati na syna, i pan Rosenhof nemohl sobě vysvětliti přílišnou lhostejnost ženichovu, anto určení dne, kdy se má svatba odbývati, patřilo mezi věci, ježto veliký díl dnešního vespolečného vyjednávání zaujímaly.

„Kdybych se nedomníval,“ počal k večeru pan Rosenhof, když se společnost procházela po parku, zponenáhla chystajíc se k odchodu, „kdybych nemyslel, že se Josef jediné opozdjuje k vůli tomu, aby překvapil nějakým zvláštním a neobyčejným darem nevěstu, aneb — nedejž to Bůh, aby to pravda bylo — že se mu stalo na cestě nějaké neštěstí : nevěděl bych, si jinak vysvětliti neváčasnou lhostejnost jeho, leč že snad nedbá příliš o nevěstu a že

snad jej nějaká zamilovaná hračka a pleticha zdržuje od domácího prahu. Co myslíte, pane Menšíku? Nepozoroval jste nikdy něco takového?“

Menšík se trochu zarazil touto otázkou, věda předobře, že pan soused snad bez vůle o pravdu zavadil. Hleděl si však pomoci z rozpaků a pravil, stavě se uraženým:

„Nemyslí jsem, že by taková domněnka o mém synu vzniknouti mohla v srdci vašem.“

„Pro to se však nehněvejte, pane Menšíku; já mívám někdy podobné vrtochy. Těším se ale nemašlo, že moje domněnka naprosto zničena je vaší odpovědí.“

„V to pevně doufám, pane Rosenhofe. — Nemohu sám pochopit, co jej tak dlouho poutá ku Praze. Přece mi sám psal, že dnes přijede. Možná, že jej snad zdrželi jeho přátelé. Vidouce jej naposled co neženatého druhu, chtějí použití jeho pobytí v Praze k tomu, aby ještě jednou s ním zakusili radosti mládežnických, než se rozloučí se svobodným, nevázaným životem studentským.“

„Ať již je tak neb jinak, pane sousede,“ odpovídal Rosenhof — „já vidím, že bychom snad dnes čekali nadarmo. Pročež, milá choť,“ obrátil se k paní své, která mluvila s Adelaidou, jež více pozornost svou na rozprávku starých pánův obracela, „myslil bych, abychom se uchystali k odchodu. Pan Menšík nás laskavě zpraví o příjezdu ženicha, dostaví-li se zejtra, místo dneška.“

„Buďte bez starosti, pane Rosenhofe. Jak mile Josef přijede, bude jeho první návštěva k vám; on sám se pozeptati musí po zdraví své milované nevěsty.“

Na tato slova trhla sebou Adelaida — neodvážila se však ani slovem, zmíniti se o vyznání; jímž ji byl bez ostychu a svobodně překvapil Josef před rokem, když právě odjížděl do Paříže.

Rozešli se. — Nastala noc — Josef nepřijel . . .

Večer, když starý Menšík zasedl ke stolu, nemohl utajiti nepokoj a mrzutost, že syn posud otálá a vyhýbá se sňatku, jenž má

býti jediným základem štěstí jeho. Petr, jenž posud udržel se na vzdor všem rozmarům starého pána v jeho milosti, již dlouho brouse svůj šíp ku pomstě na panně Jetce, hleděl i dnes ponoukati Menšíka, jenž beztoho již rozkvašen byl nemálo, že Josef nepřijel.

„Nalej mi ještě, Petře, abych zapil žluč,“ promluvil poroučeje starý Menšík.

„A proč se opět rmoutí můj milovaný pán?“ tázal se Petr, dobře věda příčinu jeho mrzutosti.

„Nemluv mi o tom a neptej se mne, nedovolím-li ti sám.“

„A přec milostpán ví, že mu častokráte poskytnu dobré rady.“

„Jaké rady? Jak by's mohl vyhojiti mou neustálou mrzutost a neodbytný hněv?“ tázal se starý Menšík, rozpálen jsa nápojem, jehož dnes nad obyčej požíval.

„Myslím totiž stran návratu pana Josefa.“

„Ty's měl i tehdy pravdu, když jsem jej povolal z Pardubic; mluv, Petře, vypomůžeš-li

i tentokráte dobře, nemá býti malá moje odměna.“

„Já mám tak divné nápady, milostpane; myslím si i dnes, že nadarmo se nezdržuje pan Josef v Praze.“

„Co pravíš?“ rozzlobil se naň starý pán; „nemysli, že čest mého syna je tak malicherná věc, bys směle ji potřásl mohl nepravými domněnkami?“

„Tedy budu mlčeti,“ odpověděl ohladně Petr.

„Mluv, Petře, sic přísám Bůh! dnes na posled obsluhoval's mne,“ rozhorlil se starý pán vášnivě, hroze rozvážnému sluhovi, jenž úšklebně se zasmál, jakoby spokojený, že nyní je čas, svou další operaci začít.

„Zkrátka, milostpane, mladý pán se bezpochyby ještě před svou svatbou podíval do Pardubic, aby potěšil svou truchlící milenkou, že jí dosud věren jest, ač ji opustiti musil.“

„Běda mu, kdybych se dověděl, že máš pravdu!“

„A jak ji nemám míti, milostpane? Proč

by mladý pán psal, že přijede, aby nepřijel? Bezpochyby, že naň starý ten lišák — míním onoho kupce — ještě poslední léčku nastražil, by jej ulovil pro svou dceru, která zajisté i bez něho si pomůže. Na vašem místě bych několika řádky přetrhl rázem celé to nectné milkování, nectnější ještě nyní, když je mladý pán již zasnoubený s tak bohatou a krásnou nevěstou, jediným to dítětem pana Rosenhofa, jenž zajisté mnoho si zakládá na cti, jakéž jeho dům všeobecně požívá. Já jsem nedávno slyšel, že jedině dobrota vašeho laskavého srdce poskytnula onomu kupci úkrytu před hroznou bídou . . .“

„Jak? — Ty's se dověděl o oné směnce?“

„Ba ano, milostpane, a to jednoduchým způsobem. Zahradník Lipnického zná všechna tajemství rodiny; a ví-li to on, bezpochyby že to ví i starý kupce a všickni. Pročež nepochopuji, že tak dlouho váháte, jedním rázem mladého pána k jeho prospěchu odtrhnouti od domu Lipnického, aby těm hračkám bylo ko-

nec a aby se slaviti mohla svatba s pannou Rosenhofovou tím dříve! . . .“

Drzost Petrova dosáhla nejvyššího stupně, že ani v řeči obyčejných slušných výrazů více neužíval.

„A kupec ten že ví, že ona směnka ode mne?“ ptal se spěšně starý Menšík; „a můj syn se mi dokládal svatosvatě, že objevení toho stálo by život onoho zistného šejdiře! Avšak dost dlouho snášel jsem rozmary synovy; děle to činiti, byla by slabost nedostojná otce. Ptám se tě ještě jednou: víš to jistě?“

Petr nemohl se ubránit, zahmouřiti něco oči; pak pronesl smělým hlasem:

„Docela jistě, milostpane; známť i dobře nestoudnou sestru jeho, která kromě toho jmění žádá sobě celý majitek váš pro svou milou net.“

„Ah ti hanebníci! — Že toho dočkati jsem se musil na synovi! Můj jedináček kuje pikle proti dobrotě svého laskavého otce; promrhati chce s nevěstkami statky s nevšední pílí a snahou vydobyté a rozmnožené! Jako nerozumné děcko za

vesti se dala ohavnými plány nepočetných lidí, tak seslábl na duchu, že zapírá jejich špinavé záměry, aby před časem uvrhl otce svého v temný smrti byt, vládnouti chtěje v prostopášném hýření jméním jeho. Chce je promrhati, okrádaje sebe o číré jméno, jež vždy čisté zachováti byla moje jediná snaha na zemi! Však nestane se podlé jeho hříšné vášně, bycht jej i odtrhnouti musil od srdce, v němž dosud otcovská láska k němu hárala nejbujnějším plamenem! . . .“

Tak dokončil starý Menšík, podav se náruživostem svým s bezvolnou slabostí. Sám Petr necítil se jistým před výbuchem rozkvašeného nitra svého pána a chtěl se odstraniti, aby ušel rozbouřenému hněvu Menšíkovu.

„Zůstaň, Petře!“ zahřměl starý pán, že se maně zachvěl Petr, jakoby omráčen Božím bleskem; „tento list ať se ihned odevzdá na poštu.“

Po slovech těch trhl Menšík křečovitě několikráte perem, zapečetil sám osudné psaní, ježto přiblížiti mělo ztraceného syna k opu-

štěnému srdci otcovskému, jež krvácelo nevýslovnou bolestí, rozerváno jsouc hněvem a lítostí dosud ještě nikdy jím nepocítěnou . . .

Petr se zatím zpamatoval ze zmatku — vzal doručený mu list s lačností hladového vlka a zašeptal, vyšed na chodbu: „Obstarám jej osobně; a aby se neminul s cílem, dohlídnu k tomu, aby přišel na pravé místo. Sam jsem bez viny, jako novorozenátko konaje jediné dle rozkazův pána svého. Nu, trávenina je uchystána, ať se napije, komu vábně voní!“ zasmál se šibal, a za malou chvíli spěchal na poštu nedalekého městečka, spolu obává se, aby Menšík nezměnil úmysl svůj. —

Dorazil do městečka, když se již hustá noc schýlila nad jarní zemí.

Právě odjížděl poštovní vůz — psaní na Lipnického ubíralo se k určení svému. — Petr, vykonáv svědomitě poselství, myslil, že se nejde za chladné noci příliš dobře, dokud by se člověk neposílil za šťastné vyplnění svého úkolu; zasedl si beze všech okolkův ku džbánu pěnícího-se piva — tehdy nebylo

Plzeňské ještě v tak hustém užívání jako teď — piva to sprostého, avšak mnohem lepšího, než za dob nynějších. Nahnul si několikrát po panskou, pohloubil se v zábavu tuto tak, že ani neslyšel rachocení příjíždějícího povozu, který před poštou vedlé hostince se nacházející zastavil.

Rozmlouval právě o důležitých změnách na zámku paně Menšíkově — měl za první povinnost, nesnižovati důstojnost svého stavu nadarmo — a rozkládal svým známým, jichž v městečku nemálo měl, že co nevidět slaviti se bude svatba u bohatého Rōsenhofa s takovým leskem, že všickni lidé podiviti se musejí, něco podobného posud neviděvše.

Mezi osobami, ježto podílu měly v rozprávce této, byl také onen poštovní, o němž jsme se již dříve zmínili, a jenž Josefa obyčejně vozil do Prahy.

„Já bych jen rád věděl, jakým způsobem se všecko dovídáte, pane Petře?“ ptal se poštovní, dotvrdiv slova svá neobvyklým douškem.

„Kdyby's tak velbloudi otázky jen držel

za oslovskými zuby," odpověděl nepřilíš zdvořile Petr, jež podnapilého popudilo pochybování poštovního o jeho domácí hodnosti. „Myslíš, strakatý kapoune, že já nejsem po starém pánu první osoba v celém hospodářství?“

„To jsem věru dosud nevěděl," odvětil poštovní; „vždyť je to nedávno, že jste měl sklopené uši jako ostříhaná ovce, a nyní byste byl došel takové důstojnosti? Dříve se žába obleče v husarský kabát!“ zasmál se poštovní, až mu oči slzely.

„Nemluv mi tak nectně, ty stará řebřino, sic tě pozdravím tak šeredně, že se jakživ více neudržíš na kozlíku. Myslíš, že já se zabývati budu s takovými sprostáky, jako's ty?“

„Raději sprostákem být a zůstat, než-li se stát šibalem," narážel poštovní, zamračiv se a zíraje ostře na Petra. „Já jsem se dověděl o všeličemž; a kdyby to věděl mladý pán, nevytloukal byste staré sklepy na panském dvoře. Však na vás dozraje kosa pana Menšíka syna, když již otupěla zarezovatělá kosa pana Menšíka otce.“

„Oh! ty vrtohlavý berane,“ zasmál se Petr, „ty's tomu dal! Já ti brzy dokážu, že se dříve potáže mladý pán se mnou, než bude žít, co chce.“

„Jako se potázal, když vás vyhodil v Pardubicích ze svého bytu, přistihna vás při vy-
zvidání, když se vaše dlouhé uši vtíraly v jeho záležitosti,“ zasmál se opět poštovní, maje radost z toho, že může odporovati Petrovi, jenž se domníval, že nad něho není v celém vùkolí a že nikdo neví o příčině propuštění jeho od mladého pána.

„Však se podíváš, ty rozvrzaný kozlíku; právě jsem odevzdal psaní na poštu, kteréž všecky jeho plány překazí. Však já mu ška-
redě zplatím to jeho nectné nakládání se mnou.“

„Jako zastře noční netopýr paprsky slunce?“ tázalse poštovní; „to se darmo namáháte, rozmilý kostroune všech šibalských nápadův.“

„Ty nechceš věřit?“ tázal se Petr; „když's neměl kachní žaludek, řekl bych ti jak.“

„Vždyť já se vás neprosím, vy mudrcká

lopato. Nechte si ty vrchovaté řeči, abyste si nevyvrátil svůj lživý jazyk.“

Tak se ukončila rozprávka, ačkoliv by byl Petr rád ještě promluvil, aby zachránil svou čest, jak pravil; avšak po marném namáhání ustoupil od svého předsevzetí, jelikož mu v skutku jazyk vaditi počínal, nemaje dosti místa ve svém příbytku.

Poštovní se sebral a odešel. Petr přinucen byl strávit noc v hospodě, v nížto jej opustila na okamžik obvyklá jeho prozřetelnost, jižto zachovati povždy bývá u šibalův prvním základem jejich jednání a takřka kázanou nutností. Ve svém nepřírozeném stavu nepozoroval též Petr, že brzy po příjezdu poštovního vozu mladý sluha páně Josefův do světnice vstoupil, a nepozorován v koutě u osamotnělého stolu sedě, celou rozprávku Petrovu byl vyslechl. A nelenil. — Vytrativ se tak nepozorován, jako přišel, pospíšil s ulovenou novinou k svému pánu, předvídaje, že Petr nějaké šibalství na mysli má, aby se vymstil mladé-

mu pánu, z jehož služby pro svou drzost propuštěn byl. —

Nedlouho mluvil Vojtěch s Josefem.

„Děkuji ti, Vojtěše, za tu zprávu; možná, že mi poslouží více, než se domníváš. Nyní ale odebeř se dolů a nespust oka s Petra, až trochu vystřízlívi; pak já se oň postarám,“ pravil Josef, propustiv laskavě Vojtěcha, jenž z toho nemalou radost měl, že se okázal svému milovanému pánu užitečným.

Druhý den z rána, když se právě chystal pan Petr na cestu, nenadále vstoupil Josef do světnice, v nížto se nacházel; za ním přišel po chvílce Vojtěch. Překvapení Petrovo nebylo malé; dosáhlo však nejvyššího stupně, když se Josef přísným hlasem tázal, co dělá v městě, anto jej služba poutati má doma.

„Důležité věci, ježto jsem obstarati musil . . .“ koktal Petr, ježž opustila na chvíli jeho obvyklá drzost.

„Jaké věci?“ tázal se Josef přísně; „doutám, že o nich věděti mohu.“

„Beze vší pochyby, mladý pane; avšak

nemohu v skutku říci, oč vlastně se tu jedná; donesl jsem jediné psaní na poštu," vymlouval se Petr, nabyv zatím obyčejné chladnosti.

"Jaké psaní?" ptal se Josef; "odpověz ihned na mou otázku, sic tě k tomu přinutím po zlém."

"Oho! mladý pane," spustil Petr; "nejsem já více ve vaší službě, abyste se mnou nakládal podlé své lehkomyšlné vůle!" Dopověděv, chystal se k odchodu. "Ze svého jednání zodpovím se starému pánu."

"Ani krok!" zahřměl pobouřený Josef zvučným hlasem, v němž se sotva utajený hněv jevil, drzostí Petrovou způsobený. "Na koho byla adresa? Mluv, bídníče, sic, přísám Bůh! zdráv odsud neodejdeš!" Při tom chopil jej Josef za hrdlo a stiskl je takovou silou, že Petr sotva dychal. "Ty chceš kaziti plány moje?" počal vždy hrozivěji Josef; "ty mi chceš zplatit moje nectné nakládání s tebou? Ty se odvažuješ mysliti, že budeš mnou vládnouti jako starým pánem? Nediv se, že já znám všechny tvoje hanebné záměry, ty nevděčná

stvářo mé laskavosti a neblahé dobroty mého otce; pověz, co ono psaní v sobě chová a kam bylo odesláno, sic tě . . .“

Rozjitřenost Josefova zmáhala se skoro již jeho duševních sil a tím více roznícena byla, když Petr neočekávaným obratem vydral se z jeho svírajících rukou a uskočiti chtěl otevřeným oknem přízemní světnice. Jedním rázem přikvačil Vojtěch, jenž střehl každé hnutí komorníkovo, a srazil mu nohu, již právě vystoupil na okno, s takovou rychlostí a silou, že Petr ztrativ rovnováhu, těžkým pádem klesl na podlahu. Vida se v moci svých protivníků, poddal se Petr bezvonně; a nevěda, jak si pomoci, počal nahlížeti, že bude nejlíp, aby si uchránil alespoň tvář nevinnosti, když obrátí na jinou stranu. Počal tedy s prosebným hlasem :

„Povím vám všecko, mladý pane; ale u všech svatých, já zato nemohu! Byla to vůle vašeho pana otce; já jedině jsem bídný, bezvolný prostředek ke všemu co ráčí.“

„Víš o obsahu listu?“ zahřměl Josef, ne-

málo popuzen jsa, že sobě dovoluje sluha, utíkati se za slabosti otce jeho.

„Vím, mladý pane; tuším, že jednalo o oné osudné směnce. . . .“

„A kam bylo odesláno?“ tázal se s rostoucí netrpělivostí Josef.

„Do Pardubic, na statek pana Lipnického.“

„A co psal otec?“ dorážel Josef po celém těle se chvěje nevýslovnou ouzkokostí, jakoby se jednalo o život člověka.

„Objevil ono tajemství, jež jsem se náhodou od něho dověděl, aby takto učinil konec všemu spojení vašemu s onou rodinou,“ vypo-
věděl Petr doufaje, že upřímností svou nakloní sobě mladého pána.

Po těchto slovech přejel si Josef spánky, jakoby uchlácholiti chtěl rozbouřený tepot kypících žil, aby se zpamatovati mohl ze svého zděsu, jenž jej na okamžik zbavil všeho myšlení. Pak se obrátil k Vojtěchovi pravě:

„Pust' toho padoucha! — Postarej se i hned o vůz, Vojtěše; za pět minut musíme býti na cestě.“

Když odkvapí Vojtěch, jemuž škaradě žehnal polámaný Petr, přislíbujíc mu v duchu, že se s ním za tuto nemilou službu setkati hodlá, pravil Josef:

„Já ti odpouštím, ty hanebníče, ty šibale necitný; jinak by ti brzy seděl šedý kabát na těch necných ramenou; avšak hleď, aby se s tebou oko moje při návratu ve dvorec otcově nepotkalo; sic tě potrestám za tvé ohavné pletichy takovým způsobem, že se věčně neodvážíš, opět míchat se v záležitosti svých pánův.“

Takto dopověděv, odešel Josef. — Po chvíli ujížděl cestou k Pardubicům neustálým cvałem, předejítí chtěje psaní, aby se minulo s účinkem svým. Avšak ztráta času celé noci nedala se vynahraditi.

Josef všemožně se snažil, urovnati své rozutíkané myšlenky nevěda, zda-li vlastně jeho přítomnost na dvorci Lipnického co platná bude, a jak by se dala omluviti, když se psaní otcovo do rukou Robertových dostane.

Zatím Petr, vida se bez důvěry Josefovy,

obával se, že se časem objeviti musí všechny jeho pletichy a že starý pán by mu hůře zaplatil jeho služby než-li syn, usnesl se na tom, ještě téhož dne opustiti zámek Menšíkův, ač nemohl pochopiti starý pán nenadálou tuto změnu v mysli Petrově. Uváživ dlouholeté a snažné a počestné služby komorníkovy, odměnil se mu stkvělým způsobem a Petr spěchal do Vidně, aby se tam postaral o počestnou existenci. Avšak nechtělo se mu dařit, jak si přál. — Dal se do všelijakých nových pletich, byl několikráte s nevelkou ctí propuštěn — jeho výslužné se rozpustilo zponenáhla jako sníh březnovým sluncem, až se konečně dostal k nepřilísnému potěšení jaksi náhodou, jak pravil, do káznice, kdežto však ouplný rok nestrávil; umřel s tím přáním, aby se vedlo šťastněji Vojtěchovi, jemuž se chtěl nepřilís laskavým způsobem odměnit za onen pád s okna v hospodě. —

XIII.

Na dvorci Lipnického panoval týž den, když Josef k večeru chtěl dorazit do Pardubic, nemalý zmatek.

Juž po několik dní stěžoval sobě Lipnický, že mu počíná zdravotní zhoršení, ačkoliv jinak hleděl všemožně utajiti tělesných bolestí, aby rodinu svou nezarmoutil marnými snad starostmi. Tehdy neustále maje před očima smutný obraz milované dcery, bál se velmi, aby neupadl v nebezpečnou nemoc; pročež chtěl raději dříve poddati se, aby spíše opět uzdraven byl. A v skutku po několika dnech roznemohl se tak, že bylo zapotřebí, hledati lékařské pomoci. V celém domě panovalo tak

děsné ticho, jakoby se očekávala vel edtřezitá, nebezpečím hrozící událost.

Právě se chýlilo k večeru. — Příroda zdála se truchlit s rodinou Lipnického — po celý den honily se husté mraky po zakaleném blankytu, předpovídající bouři, a ne-li, alespoň lijavý déšť. Slunce se sotva prodíralo těmi spoustami sivotemných mračen hromadících-se jako černé hřebeny mlhavých hor za podzimního večera; jedině truchlým zásvitem šlehalo v žeravých paprscích do oken tichého dvorce, v němž dnes ani ruchu nebylo, jakoby obyvatelé jeho byli vymřeli.

V poslední komnatě bílého dvorce, vypsané hned z počátku této povídky, seděl u okna na veliké židli vycpané po obou stranách poduškami Lipnický a zádumavým okem pohlížel v temnou krajinu k Pardubicům. Po chvíli pravil slabým hlasem, avšak rozčileně: „Sestro, mně se zdá, že starý Ondřej přichází s nějakým psaním; jdi se podívat a pošli jej do čeledníka, aby sobě odpočinul a posílil se na zpáteční cestu. O pokrm a nápoj postará se Mar-

jana a dlouhou rozprávku starý Vojta. Chudák! také jej opouští veselost, jako nás všechny. On vadne jako my, ta dobrá, poctivá duše, zdělujíc všechny starosti a strasti s námi. Jdi, sestro, jdi, rei mu, aby jen držel všechny záhony v pořádku; možná, že jej brzy navštívím v zahradě. . . .

Zůstavivši bratra svého, lékařem v komnatě, vyšla Ondřejovi v ústřety a v skutku měl psaní, ač nemohla poznati, čím to ruka na adrese. Písmena byla jen takorčka napolo vy-psána a tah písma tak nejistý a třesně drženný, že Jetka sotva přečísti mohla naručení. Pobídla laskavé starého Ondřeje do čeledníku, kynouc při tom Marjaně; pak spěchala opět nahoru a právě chtěla rozpečetit list, přistoupivši ku stolku u okna, kde Amalie zabývala se pletením pěkného obvleku na podušku; tu zavolal ji z vedlejšího pokoje lékař.

Jetka netroufala sobě psaní ono odevzdati nemocnému, obávajíc se, aby něco nepříjemného v obsahu jeho nebylo, což by škodlivě naň mohlo účinkovati. Odcházejíc podala je

Amalii a pravila: „Přečti zatím, zda-li něco důležitého v tom listu; já řeknu otci, že jsem ještě s Ondřejem nemluvila. Nebude-li nic v něm, což by se ho nemile dojmouti mohlo, zbude času dost, doručiti mu jej později.“

„Dobře, tetinko; já jej dám otci, až odejde pan doktor; bez toho již se dočkat nemohu, kdy přijde, abych zajmouti mohla jeho místo vedle tatínka.“

Jetka políbila dívku v čelo a odešla. Amalie rozpečetila list a počala čísti nikoliv bez práce a namáhání, anto písmo na polo rozmazáno a skřiveno, jakoby psáno v největším rozjitrění. Avšak se dočtla jen prvních tří řádkův. — Klesla bez sebe na zem, vzkřiknouc tak pronikavým hlasem, že za malou chvílku vyšla Jetka z pokoje Robertova, k smrti poděšena strastiplným obrazem, jenž se objevil zrakům jejím. Amalie ležela jako bez žití u pohovky krvácejíc z levé ruky, jižto se při pádu svém zachytit chtěla a již si nemálo poranila obražením o bodný konec lenošky.

Jetka neodvážila se volati o pomoc, aby

nepobouřila ještě více Roberta, jenžto si nemohl vysvětliti výkřik své dcery požádaje sestru, by se podívala, co se venku děje. Po chvíli podařilo se jí, vzkřísiti opět bledou dívku. Pozdvihla ji na pohovku a zavázala studeným náčinkem poraněnou ruku, na níž krůpěje krve stály, jako lístky z růžových poupat na liliovém poli. Když ji Jetka takto urovnala, tázala se jí konečně, co příčina této hrozného její změny.

Amalie s divě planoucíma očima pozřela jediné na psaní, ježto leželo vedlé stolku u okna na zemi a ukázala na ně třesoucím-se prstem nepromluvic ani slova. Její myšlenky tékaly v takovém nepořádném shonu, že nebyla s to, utvořiti sobě souvislou odpověď.

Jetka zdvihla list, přistoupila k oknu a počala čísti. Obsah jeho byl asi tento:

„Pane Lipnický!

Že Vaše nestydatost dosáhne takového stupně, nemyslí jsem sobě. Nejen, že jste odloudil syna otci jeho; nejen, že za lákadlo nezkušenci na odiv stavíte lehkomyšlnou dceru

svou, která, nejsouc takovou, pohrdla by jím; nejen, že jste přijal s vědomím podstrčenou směnku, jakoby to odkaz nebožky Vaší choti: Vy chcete i uloviti onoho zaslepeného nezkušence naprosto, aby se nasýtila Vaše lačnost po novém bohatství statky mými! — To se nestane. — O vyrovnání mezi náma postarám se brzo. Vám ale kladu k srdci, nezdržovati syna mého od vyplnění otcovské vůle, sic přestane on míti otce.

Jiří Menšík.“

Po přečtení hrozného obsahu toho nevěděla z počátku Jetka, má-li věřiti smyslu osudných slov. Několikrát ještě přečítala psaní se vždy více rostoucím úžasem, nemohouc se zpamatovali úplně ze strašného překvapení, ježto se jí bezděky zmocnilo. Nepřehledná propast zívala ustrnulým zrakům, v níž se potácela celá rodina jejich, vyvržená nyní v bídu ještě strastnější, jelikož všickni uvykli se, považovali nynější tichý život, pokalený jedině nešťastným poměrem Josefovým k Amalii, co výsledek blahého obratu srdce nebožky manželky

Robertovy, jižto žehnali všickni po smrti její, takto napravití chtějíce zlé mínění, kteréž dříve hořkostí naplňovalo všecku památku na ni.

Nyní se objevil pravý stav věcí, ježto nikdo z nich nepředvídal. A toto objevení hrozilo nejstrašnějšími následky. —

Jeťka nevěděla, jak by se dalo předejítí pádu, jenž zasáhnuv nemocného bratra, jej uvrhne v jistý hrob, an bez toho dušenou a ukryvanou nespokojeností churavěl poslední čas, až se proměnila jeho duševní choroba i v tělesní. Má mu zjeviti v nynějším okamžiku nebezpečném ztrátu všeho, co se domníval vším právem nazývati svým? Má mu říci, že brzy co žebrák opustiti musí zamilovaný dvoreček, v němž jedině své rodině žil? Má mu říci, že se ztrátou všeho štěstí dceřina je ztracen i majitek, jí co věno náležící, že je takto zmařena všecka naděje neodvislého žití Amaliina?

A kdo všeho toho příčina? Ona, jež sobeckými záměry uvrhla svého bratra, svou net v neštěstí, jehož překání jen původem bude

nových strastí dosud neznámých, nesnesitelných pro neobvyklost!

Tyto myšlénky střídaly se rozproudeným vírem v duchu Jetky a nemohly se urovnat v tichý běh, ač se snažila ukryti nemalý rozpak a strach skoro k zoufalství mysl její dohánějící.

Spolu nahlížeti počala, že toť jest asi ono tajemství, od jehožto objevení bezpečné žití rodiny Robertovy závisí, a jímž bezpochyby Josef přinucen, poddati se naprosto vůli otcově.

Avšak proč nyní právě objevil je Menšík v svém listu tak nešetrným, ba urážlivým a snižujícím způsobem? — Žádal jej snad někdo o tuto pomoc? Neodmrštil-li bratr její každé nabídnutí přátel, aby se uchránil od snižující a tížící vděčnosti? Kdo dal Josefovi právo, hrát s hroznou lehkomyšlností s osudem jejich?...

Z toho trapného hloubání vybudil Jetku vzkřik překvapení, jenžto pocházel od Amalie. Obrátila se tetka k ní — neboť v svém zmatku zapomněla, že není samotna — a kdo popíše její úžas, anžto před sebou viděla Josefa s upoce-

nou tváří, v obléku zaprášeném, jenž ihned z listu na stolku ležícího soudil, že přišel pozdě . . .

Neočekávaný příchod Josefův považovala Jetka v nynějším okamžiku za hrozný ousměšek; nemohla se udržeti ve vzplanulém hněvu, přivítati jej nepřiliš vlídným způsobem.

„Nemyslila jsem, pane Menšíku, že nebudete spokojen s výsledkem listu otcova; že chcete slaviti svoje vítězství vlastní přítomností, nacházejí nás v zoufalém postavení, ježto nemůže přispívati k důstojnému přivítání tak váženého hosta.“

„Obával jsem se nemálo tohoto setkání,“ odpověděl Josef s bolným výrazem v oku a řeči, pozřev na Amalii, ježto bledá co smrt, sotva se byla zdvihla s pohovky, div že opět neupadla v novou mdlobu. Proudý slzí jí tékaly po lících, s nichž setřeny byly bujně jindy růže.

Jetka, pozorujíc její zmatek a slabost, pravila k Josefovi: „Odpustte na chvíli, pane Menšíku, až se opět navrátím.“

Po slovech těchto přistoupila k pohovce a pojmcou Amalii za pravou ruku odvedla ji ve vedlejší komnatu. Když se dvěře zavřely, myslil Josef, že se mu uzavírá celý ráj všeho štěstí tak dlouho žádaného, a nyní na vždy ztraceného! — Jediný, nevýslovně bolný hled utkvěl v oku jeho, když Amalie jako zlomená lilje odchazejíc k němu pohledla, dadouc mu takto včerné „s Bohem!“ Neb že ji nemá nikdy více uzříti, bylo jisto. Viděl to z toho, že tetka její beze všech omluv a aniž by jí dovolila jediného slova promluvití s miláčkem srdce, předejiti chtěla každou příležitost nového a nebezpečného, ano i nedovoleného sblížení-se. —

Když Amalie pomocí své tety na lůžko ulehla, zmocnila se jí taková tesknota, že jediné hojné slzy ulehčovaly stísněným nadmíru ňadrám. Zůstavic ji v usedavém pláči, chvátala Jetka opět v komnatu, kdež se Josef zatím zabýval nejtrapnějšími myšlenkami.

„Nejprvé děkuji vám, pane Menšíku,“ počala s trpkým výrazem v řeči Jetka, „ve jmenu bratra svého — ač osudný tento list dosud

nečetl — za vaši laskavost a neobyčejnou dobrotu, s jakouž jste se ujal ubohé rodiny. Buďte spolu ale ujištěn, že by bratr nikdy nebyl přijal tuto vaši službu, ač velmi přátelskou, kdyby byl měl nejmenší zdání o pravém stavu celé záležitosti. Vy však sám budete musít jednou zodpovídati se z viny té, že přerutou a hroznou hru dovolil jste sobě se štěstím naší rodiny. Ostatně nemějte žádných starostí, že se ještě dlouho zdržeti osmělíme na statku, jenžto náleží váženému otci vašemu. Jak mile se můj bratr zotaví, zdělím mu zprávu pro něho smrtnou; však doufám spolu, že i v bídě a v nouzi, jakáž nám nastane, uchováme počestným způsobem důstojnost dobrého jména, kteréž neopustilo náš dům, i když největší nebezpečí jemu hrozilo. Pročež vás prosím, abyste přísného otce svého jedině k tomu přiměl, by určil dobu . . .“

„Nemluvte, pro Boha! tak chladnými slovy, že mi srdcem prochvívají, jako ostří mečové rozesílající tisícero bolest,“ přetrhl jí řeč Josef, netrpělivě poslouchaje dlouhé roz-

jímání Jetčino. „Všemi svatými vás zapřisahám, abyste udržela dobré mínění o mně, jelikož celá tato událost stala se bez mého vědomí, způsobena jsouc ohavnými záměry bezbožných lidí, v jejichžto ruce klesl otec můj, netuše ani, že pouze prostředkem nízké msty. Odpustte přeháhlenost otci mému; nedávejte místa té domněnce v srdci svém, že ten list psán byl v chladné rozvážlivosti. A pro mé budoucí blaho! nemá se dovědět pan Lipnický jakživ ničehož, od koho ona osudná směnka pochází.“

Domluviv uchopil se rázem listu, jenž ležel na oné podušce, na níž Amalie před chvílí pracovala, a roztrhl jej, bedlivě kusy jeho uschovaje v toboleku.

„Tímto jednáním zavdčím se otci, a jsem jemu povinován jím,“ obrátil se k Jetce divící-se jeho počínání. „Záleží-li vám něco málo na mé cti, slečno Lipnická, žádám vás slavně, abyste nezminila se ani slovem o nešťastném tomto listu panu Lipnickému a nikomu, dokud

osobně o této věci s vámi nevyjednávám. Dáte mi slovo svoje ?“

„Co hodláte činiti?“ ptala se Jetka doufati počínajíc.

„Jediný ještě krok, jímž buď zvítěziti musím, buď ztratím — Bůh mne netresci — otce svého. Avšak na všecko jsem připraven. Zoufanlivě odvážím se k činu rozhodnému ! — Vaše slovo bude vám svatou přísahou. — Doufám v ně, jako ve slib nevynucený, vyplývající jediné z hlubokého přesvědčení. — Mysleti na Amalii, není mi dovoleno; sic bych vyznati musil, že jste poranila svou přísností nevýslovně srdce mé.“

„Čest její, jakož i celé rodiny požaduje toho, pane Menšíku. Poměry nynější nedovolují vám, zabývati se obrazem, na nějž upomínka vám měla vymřít v srdci tehdy, když jste přistoupil k zasnoubení-se jiné !“

Josef mlčel; po chvíli teprve pravil hlasem, v němž prochvívala hluboká bolest zjevně:

„Jediné slovo přál bych si promluviti s ní;

z jejích úst slyšel bych rád odpuštění, ježto kladu výš nade všechny světy!“

„K čemu tato rozháranost, pane Menšíku? Chcete rozniť sotva ukojené rány jejího churavého srdce? Vy máte nyní jiné povinnosti; a doufám, že se jim nezpronevříte.“

„Musím se podrobiti; — možná, že se změni všechno. Račtež utajiti návštěvu moji panu Lipnickému. Znáám jeho přísné zásady a popudil bych v něm pohořčenost ještě více, kdybych se odvážil, předstoupiti před tvář jeho.“

„Nevím tudíž, pane Menšíku, co bychom měli dále vyjednávati spolu. Prosím vás jedině o to: až se budou míti vyrovnati záležitosti, o nichž jsme dříve mluvili, učinite zadost ženskému citu neteře mé a uchraňte ji pohledu na vaši choť.“

„Ta prosba je zbytečná, paní,“ odpověděl Josef s trpkým úsměvem.

„Odpustíte tedy, že se poroučím, pane Menšíku; bratr nebude si moci vysvětliti moji dlouhou nepřítomnost — a lékař bezpochyby chvátá též. Za měsíc, doufám, že se všechno urovná.“

— Uzdraví-li se otec Amáliin, opustíme pod nějakou záminkou dvorec tento, abychom se více do něho nenavrátili.“

Dvorně, avšak chladně se uklonivši odešla Jetka v komnatu, kde ležela Amalie; domlouvala jí, nezmíniti se otcí o listu obdrženém — o další však rozmluvě s Josefem a o úplném obsahu neblahého listu, když se byla dověděla, že jej děva nezná, pomlčela. —

* * *

Josef navrátil se do Pardubic, nevěděl z počátku, má-li i hned odejeti k otcí, by s ním promluvil upřímné slovo; by mu představil nešťastný stav svého srdce, ztrátu všeho blaha budoucího života a zoufalé a smutné postavení rodiny Robertovy.

Po krátké době usnesl se na tom, psáti otcí, poněvadž se obával, že by přítomností vadil jeho dobrosrdečnému návalu, kdyby snad něco příkřejší odpověď roznítila jej k neskro- titelnému hněvu. Porozmysliv se psal takto:

„Milý otče!

Při odchodu zavázal jste se slovem svým, že o směnce, propůjčené Lipnickému, nezmíníte se nikdy. Nestoudnou drzostí prohnaného sluhy rozjitřen, přechvátil jste svoje láskyplné srdce. — Šlechetné smýšlení Vaše, nepočetnými činy na jevo dané, pokaleno jest ohavnými záměry zrádného ničemníka, který chtěl se vymstít na synu Vašem pro trest zasloužený. — Vy jste zapřisáhl se, že nezradíte moje tajemství — můj otec zradil sebe; Vy jste zničil blahobyt celé rodiny, svoje jméno zdáním poskvrniv, že z lakomství uvalujete nešťastníky v zoufalství; Vy jste zmařil všecko blaho jediného syna svého, chtě jej připoutati k děvě, jižto on milovati nemůže. Mé úvazné slovo vyváženo je těmito činy naprosto; výmínka, za jaké jsem se zaručil, vykonati rozkaz váš, odstraněna je Vámi. Má ruka i mé srdce je svobodno — já mohu voliti podle vůle své. Avšak čest káže mi jinak — nikoliv moje — tu jste zradil nedůstojným Vás způsobem; čest Vaše, již musím vytríbiti opět, sic hanba uvalí ne-

vážnost na jmeno moje, jmeno to Vaše. Sám bych mohl vystoupiti co zachránce cti našeho domu: avšak neučiním toho. — Drahý otče! Vy máte na vůli: Buďte napravte s obvyklou srdce dobrotou porušené dobré jmeno svého dítěte nebo honoste se před celým světem, že máte poslušného syna, jenž štěstí, čest a všecko ztratil z vůle otcovy; jenž z jeho vůle zavraždil blahý a spokojený život celé rodiny.“ —

Poslední slova skoro nečitelná byla, anžto slzami rozplývaly se sotva napsané tahy písmen, ježto hluboký smysl v sobě chovala.

Když Josef dokončil, změnil v listu ještě několik výrazův, které se mu zdály příliš příkrými býti; pak odeslal psaní na poštu, druhý den chtěje vyjeti k domovu a na cestě se zdržeti tak, aby několik dní později přikvapil k domácímu prahu připraven jsa, buď otcovo požehnání vyprositi sobě ku sňatku s Amalií, či navždy opustiti drahou vlast a zavítati v rozkošné luhy Itálie, dříve legátem vyžádav sobě od otce statek Lipnického. Neb se domníval, že by Lipnický nikdy neavolil

k sňatku, když by syna tížil hněv otcův; jakož pochyboval opět o otci, že sotva obětuje dlouholeté plány, v nichžto jedině žil, pro rozmar svého dítěte.

Tak se blížil Josef se stoickou odhodlaností k domovu. —

Jednoho jitra, když starý Václav, povýšen jsa na místo Petrovo, obsluhoval svého pána, rozmlouval starý Menšík s ním o domácích záležitostech, chtěje takto zapuditi nevoli, že Josef, ačkoliv již týden uplynul od návštěvy poslední pana Rosenhofa, posud nepřichází. Myšlenky starého pána soustředily se napořád u věčném rozvažování, jak oslaviti sňatek synův nevidaným dosud způsobem.

„Postarej se, Václave, aby bylo víno v pořádku,“ pravil starý pán; „dostaneme co nevidět hosti a já bych nerad, aby utrpěla čest hostinného našeho domu nějaké ujmy.“

„O to se arci musíme postarati co možná nejdříve,“ počal Václav s úmyslem žehnati svému předchůdci, „sic bychom nalívatí musili vzáctným hostům holou vodu.“

„Jak to? vždyt, doufám, byla zásoba dost velká.“

„O tom není pochyby, že — byla, milostpane; avšak nebožtík Petr — myslím jej nebožtíkem vaší služby — dal si na práci, aby zacpané sudy nevyvětraly, když je načal. Za ten celý čas, co si tu hrál na domácího pána, přihlídl notně k tomu, aby nezarezovatěl zámek u sklepu; a tak dostala přemnohá láhev najednou křídla, a druhé vyletěly za samici jako mláďata z hnízda. Bůh mne netresci — ale svědomí Petrovo nechtěl bych mítí ani po smrti.“

„Nehaň svého přemoženého nepřítele!“ odpověděl Menšík, nemile dojat zprávou, která nesloužila tuze ke cti Petrově.

„Já nerad prorokuji, milostpane, avšak myslím, že budete musit ještě slyšeti mimo to všelicos, což zasahá ručně v domácí záležitosti. — Není věru lestnější líšky na celém světě nad bývalého Petra; protož si pospíšil se svým odchodem, aby před zimou dostal všecek oves do stodoly.“

Starý pan Menšík počínal nahlížeti, že jeho důvěra k bývalému sluhovi sama se strelala; zamlčel se, a jakési podezření ve všecky výpovědi Petrovy počalo v něm vznikat. Nejeden myšlénka zabloudila v minulé události, kteréž nesvornost a nevoli mezi otcem a synem způsobily.

Právě se zadumal v hluboké rozjímání, zda-li nějaké bezprávi nedovolil sobě proti vlastnímu dítěti. — Tu Václav, zůstaviv svého pána v rozmyšlení, opět vstoupil v komnatu a odevzdav právě doručený list panu Menšíkovi, pozoroval neobyčejné pohnutí, s jakýmž rozpečetěné psaní přečítal. Byl to onen list Josefov, o němž jsme se nedávno zmínili. Účinek jeho nebyl malý.

Starý Menšík, jehož nejprvnější a nejpodstatnější vlastnost byla dobrota srdce, dokud neuměl si Petr zjednat nad ním moc převládající: neublížil ani nejposlednějším ze sluhův svých a požíval protož neobmezené lásky a hluboké úcty u všech, kdož příležitost měli s ním obcovati. Vrchol svojí laskavosti však,

a otcovské dobroty skládal ve stkvělé naději na syna jedináčka, v němž navykl se, viděti nejkrásnější prostředek k vyplnění všech plánův, týkajících-se rodu a bohatých statkův jeho. Jedině náhled ten přičil se dobrotě srdce starého pána, aby Josef nezamiloval si děvu bez jmění; neboť tím více vážil sobě svých statkův, poněvadž jedině sám věděl, s jakými těžkostmi bojovati jest, by se udrželo bohatství zděděné a snahou nevšední rozmnožilo se.

A osud právě bojoval proti němu v zámcích těchto, anť syn, neprozřetelně zamotav se v poměry příčící-se náhledům jeho, odporoval vůli otcovské, jejíž vyplnění bylo by bývalo spolu pěkným ovocem dlouho utajovaných rozvah, kteréž navždy nyní převrci se hrozily.

I doufal nezvratně, že láska Josefova k dceři kupcově zakládá se jedině v malicherném rozmáru mládectví nevázaného, a domníval se tedy, že cestování vyhubí obraz krásenky, ježto upoutala srdce synovo. Viděl však, že láska Josefova hlubšího kořene má, než

se byl domýšlel, že, upřímným citem tímto rozničen k naskytnutí pomoci sešlému kupci, syn jeho vzkládá oběť tuto co dlužný dar za šlechetnou snad lásku děvy počestné!

Tu jej nemálo hryzlo ono přenáhlení, v němž hněvem uchvácen a popuzený mstivým sluhou, prozradil tajemství, jehož zamlčení takřka přísahati musil synovi, než se vydal na cesty. Obával se pokalení čirého jmena, a nahlížel, že čest jeho uchráněna může býti jedině ustoupením od svých snad nepřirozených záměrův dřívějších; že se rozhodnouti musí, jedinému dítěti svému za šlechetnost jeho od sebe zděděnou zplatit obětí všech plánův, jimiž se ode dávna zabýval, a takto zadosť učiniti lásce synovské, která jeho vůli obětovati odhodlala se vezdejší blaho.

Avšak jak má zdělití ten úmysl rodině Rosenhofově? Neváhal dlouho marným rozvažováním, ač hrdinským rozhodnutím k tomu se přinutiti musil, považuje krok tento za jakési snížení svého přítele. Doufal však, že přivolí starý Rosenhof k jeho prosbě, rozpustiti opět

svazek, jenž na volno upoutaný neměl by beztoho podstatného trvání. Chtěl mu objeviti utajovanou náklonnost syna svého k jiné děvě a požádati jej spolu, by uvážil přísně všech následkův, které by vzniknouti mohly z manželství nuceného jež bez pevného základu, jedině k neštěstí obou mladých lidí na vůli otcův se opíralo! —

Takto doufal chybu svou napravití a obejmouti milovaného syna upřímnou náručí svou, stana se zakladatelem štěstí budoucího jeho života. Ač neznal rodinu Lipnického, přece úcta, jakouž jevil šlechtitný syn jeho k ní, dodávala mu síly k vyplnění vřelého přání dítěte svého. Abychom však dotknuli se i slabé stránky v povaze starého Menšíka, musíme připomenouti, že nemálo přispíval ku změně této stud, že se dal sprostým šibalem zavesti k činu, z něhož by se byl v tiché, nevášnivě rozvážlivosti sám zhrozil. — —

K jedenácté hodině z rána dal zapráhnouti, což bylo neobyčejnou událostí — a po chvíli

rachotil vůz skrze park ku zámku páně Rosenhofovu.

www.libtool.com.cn

Tam panoval nepříliš pravidelný stav v mysli jednotlivých údův rodiny.

Adelaida pronesla jednoho dne přání, promluvití s otcem svým o záležitostech blízkého se sňatku. Paní Rosenhofová pozorovala již od několika dní neobyčejný nepokoj dceřin a vzdor všem otázkám nemohla se dopídití pravé příčiny změny Adelaidina se chování. Konečně zdálo se, že se usnesla Adelaida na jistém rozmyslu; pročez neopominula paní Rosenhofová zpravití chotě svého o žádosti dceřině — a po chvíli odešla Adelaida s třesoucím-se srdcem v komnatu otcovu zprovázena matkou svou.

„Co chceš, milé dítě?“ přivítal ji, políbiv ji v čelo, Rosenhof.

„Promluvití hodlám s matinkou a s vámi o důležitých věcech,“ odpověděla Adelaida, nedvážíc se, pozřítí rodičům do očí.

„Tedy mluv, cukroušku!“ chlácholil ji laskavý otec.

„Týká se to mého sňatku, otče,“ počala Adelaida.

„Bezpochyby chce tě požádati o nový šperk k oddávkám, milý choti, a neví jak začít,“ prohodila matka pozírajíc s blahým úsměvem k dceři; neb se domnívala, že uhádla.

„To nikoliv, matinko,“ pokračovala Adelaida. „Avšak . . . nevím . . . jak . . . Drahý otče, odpustíte mi, řeknu-li vám, že se nechci vdávat?“ pronesla dívka s neobyčejnou rychlostí.

„Můj milý Bože!“ zvolal překvapený Rosenhof s chotí svou skoro *unísono*. „Co ti to napadá, dceruško? vždyť je již po zasnoubení!“

„To snad nevadí pranic rozloučení, drahá matko,“ dokládala Adelaida podajíc se zpo-
nenáhla původnímu, rozmarnému temperamentu, jenž ji byl opustil tuty dni. „Já nemohu nikdy za manžela pojmouti pana Menšíka!“

„Totě nějaký nový rozmar, dítě,“ pra-

vila přísněji paní Rosenhofová, pokládajíc tento žert dcery své za nevčasný.

„Oh nikoliv, matinko,“ odporovala Adelaida. „Já jej nemiluji a on mne také ne, jak se mi hned po zasnoubení vyznal. A kdybych se byla neobávala, že vás pohorším, byla bych již dříve o tom promluvila; jinak jsem si myslila, že je na to času dost, až bude před svatbou.“

„Co to jen mluvíš!“ tázala se paní Rosenhofová rozmrzena vyznáním-se tímto; „co tomu řekne pan Menšík? vždyť se tu jedná o naši čest.“

„Milá choti, ač máš pravdu, nemůžeme přece jednati proti vůli svého drahouška. Nechceš-li se vdáti, milé dítě, nuž, tedy se nevzávej, až se ti samé zachce; ostatek vyjednávám já sám s panem Menšíkem, jehožto pan syn arci nezdá se tuze dbáti o svou nevěstu.“

„O svou bývalou nevěstu, tatínku!“ prohodila Adelaida tak veselá jako jindy. „Já bych věru nemohla býti šťastná s tím skor-

moučeným žalostníkem, jenž jak se podobá, pro nějakou neblahou lásku se trápí.“

„Jak chceš, milá dcero,“ líbal ji pan Rosenhof; „tedy nyní zatím je po svatbě.“

„Ano, ano, tatínku!“ lichotila mu Adelaida.

Rozmluva byla k uspokojení otce i dcery ukončena. Jedině paní Rosenhofová vrtěla hlavou, mumlajíc něco, že je to velká škoda, pustiti z tenat prvního ženicha. —

Nechceme popisovati skoro směšné setkání se obou otcův; po půl hodině odjžděl Menšík opět na svůj dvorec a po dlouhém čase šep-tali si domácí lidé, že starý pán navrací se domů s veselejší tváří, že bude bezpochyby co nevidět svatba na zámku bohatého pana Rosenhofa.

Tenkrát nemluvila však pověst pravdu.

Ještě toho dne večer přijel dlouho očekávaný Josef — a vřelé objetí otcovo vřestilo vítězství, jehož dobyl syn nad otcem svým.

XIV.

Několik dní později vyřítili se s veselým štěkotem krásní chrtové páně Menšíkovi z otevřených vrat úpravně obnoveného dvorce a doprovázeli otce a syna na daleké cestě do Pardubic.

Na den příjezdu jejich bylo u pana Lipnického velmi živo.

Robert se právě procházel ponejprv po uzdravení v zahradě, ať jej rázem vzbudili tři vysocí chrtové ze hloubání, kteříž rozpaště přes květné záhony skákajíce, starému Vojtovi nemálo zažehnavých vzkřikův vynutili. Robert nemohl pochopiti, odkud přišli, a nedomníval se, že jsou věštcové nevýslovného štěstí jeho dcery.

Po chvílce přirachotil vůz — a starý Menšík ponejprv objal pana Lipnického.

V prostřední komnatě seděla Amalie, majíc ručku svou posud zavázanou, vedlé ní tetka, obě pohloubeny jsouce v domácí práce. Najednou pozdvihla Amalie hlavu — vzkřikla překvapením; avšak nebyl to vzkřik zoufalství, vzkřik puklého srdce, ježto naposledy ulehčuje hrozné tisni vzlykem dusícím: sladká mdloba pojala ji v čarovné stíny, a když procitla, spočívala na bouřících prsou Josefa — ženicha svého . . .

Jetka mlčky stála podlé nich a hojný proud bohatých slzí vyčeřil se na její vzplanulé líce.

V neděli po této události pravila Marjanka, když se točila okolo nevěsty, kteráž právě na odchodu byla do kostela: „Dej vám pán Bůh štěstí, milovaná panno dcero nebožky matinky! Vždyť já to povídala pořád, že pan Josef přijde.“

Vřelé stisknutí vráskovité ruky byla jediná odpověď Amaliina; Marjanka s nejvroucnějším

výrazem v oku políbila bílou ručku, na které ještě byly známky poranění.

„Po bolesti přijde vyhojení,“ šeptala stařenka a kráčela za nevěstou.

Když vystupovali v Pardubicích z vozův, ukazoval starý Vojta, vyšňořený až k patě, svým sousedům: „Vidíte, kmotři, takový věnec, jako má nevěsta dnes, nevázal jsem nikdy. Mohu směle říci, že jí sluší tak, že bych měl skoro chuť, uznati jej za mistrovský.“

„Ano, ano! Vojto,“ přisvědčovali sousedé a vešli do kostela.

* * *

Při hostině, když starý pan Menšík v nejhlubší rozprávku zabral se s blaženým Robertem, pozdvihla náhodou nevěsta talíř. Pod ním ležel složený list s nápisem:

„Věno milované dcery mé.“

Bylo to upsání statku pana Lipnického, jenž se byl umluvil s panem Menšíkem, že vše, co patří k dvorci tomu, dá dceři za věno, podlé přání nebožky manželky.

Josef a Jetka pohlídli na sebe a pak na překvapenou nevěstu a šeptali si významnými slovy:

www.libtool.com.cn
„Zůstane to tajemstvím navždycky . . .“

XV.

Kdo z Vás nezná, milí čtenářové, Kunětickou Horu? . . . Neopomíňte, budete-li na blízku, vylezti na ty svaté zříceniny dávno minulých časů; rozhledněte se pak s vratké výše polorozbořené věže po té čarokrásné krajině, jež jako panorama rozkládá se v kruhu věnčeném ze všech stran zelenými háji a dumně šumivými lesy. Pohledněte také k východu na velebné Labe, ježto se valí stříbrnými vlnami k té truchlé památce zašlých věkův! — Vidíte tam na tom zeleném pahorku tu bílou kapli? . . . Nedaleko máte dvoreček s červenou střechou — z dlouhého bílého komínu vystupuje modrý kouř — malá zahrádka vine se kolem toho tichého stánku — je tam tak

klidno a přece tak lahodno, že se vám roz-
touží tlukoucí srdce po tom bílém domku, kde
žítí byste sobě přáli oddálení hlukům bouř-
ného města! . . . Vite, co je ten dvorec? . .
Je to stánek milozvoucí, kam se po mnohých
strastech utekla blaženost a pravá spoko-
jenost!

Konec.

www.libtool.com.cn

Právo k překládání do cizích jazyků si vyhrazujeme.

BIBLIOTHEKA

www.libtool.com.cn

ČESKÝCH PŮVODNÍCH ROMÁNŮ

historických i novověkých.

Ročník III. — Svazek XII.

JEDEN ROK Z MLADÉHO ŽIVOTA.

V Praze 1857.

Tisk a sklad Kat. Jeřábkové.

Jeden rok

z mladého života.

P o v í d k a

od

F. F. Prokopa.

V Praze 1857.

Tisk a sklad Kat. Jeřábkové.

www.libtool.com.cn

I.

Opona se spustila, obecenstvo se dalo do nesmírného hluku, a v celém divadle skoro všecky ruce měly co dělati, aby přehlušily hřmot, holemi, deštníky, šavlemi a ústy působný, čímž shromáždění radost svou na jevo dávali. Konečně herec, takto hlučně volaný, ukázal se za zdviženou zase oponou, načež se hluk utišil.

Jen dvoje ruce netleskaly. Tyto ruce náležely dvěma mladíkům v parteru sedícím, tvářemi proti lóžím obráceným a kukátka před očima držícím. Když si prohlédli shromážděné po výšinách obecenstvo, odzbrojili své oči a jeden k druhému se obrátil.

Zář světla se shora padající rozlila se

plným leskem oběma po tvářích, i okázala jasně jich rozdíly.

Po pravé straně stojící mladík tmavovlasý velkým modrým okem svým klidně předsebe hleděl, a rty jeho, malými pod nosem vousisky okrášlené, nepozorovaným skoro úsměvem se oživovaly. V tváři jeho nápadně bledé, jen pod očima poněkud živější barvou prokvítající, spočívala odměřená chladnost, ničím nerušená, i celé tělo každým pohnutím o mužné rozvaze svědčilo. Mohlo mu býti asi dvacet a dvě léta podle zdání, jenže celý ten vážný zevnějšek zdání tomuto byl napříč. Oblek jeho prozrazoval uhlazeností svou i vkus majetníkův i to, že byl zvyklý životu poněkud vyššímu. Činilo ale smutný dojem, že byl celý černě oděn; i hůlka i kukátko jeho byly černé barvy, a jen límce u krku, náprsníčka a v širokých rukávech polonedohledné u pěstí vratličky leskle bílou barvou se lišily.

Soudruh jeho byl o něco menší, měl nápadně husté vlasy a k tomu nad širokým čelem i nad ušima velmi načechrané, tak že

hlava jeho již od přirozenosti nemalá tím větší se zdála býti; na jasné jeho tváři a v malých švitorných očích veselost i radostné požívání krásného života si hrály, a když nemluvil, jistě se smál. Nebyl tak uhlazeně oblečen, jako černý jeho přítel, ale neméně asi stavem rozdílný, neboť na holých jeho rukou leskly se četné prsteny, pod rozhaleným kabátem se svítil těžký zlatý řetěz u hodinek, a hůlka jeho měla pozlacenou rukojet.

Aby nebylo dlouho tajno, kdo jsou a jak se jmenují, povíme raději :

Větší z nich se jmenuje Karel Dorner, a druhý taktéž Karel, ale Doubic; oba jsou nastávající doktorové práv, a otcové obou, aby podobnost byla ještě nápadnější, jsou mlynáři, první v Katrosicích, a druhý v Kratosicích.

Oba tito mladíci již od dětinských let se znali, neboť blízké obou dědiny a vřelé jich rodičův vespolečné přátelství dovolovaly, že často mohli scházeti se ku hrám a čtveráctví chlapeckému. Spolu nejedno ptačí hnízdo vybrali, spolu nejednou najednou bití dostali, a spolu jedenkrát

i do řeky spadli, a poněvadž neuměl žádný z nich plovati v plném obleku, byli by se málem utopili, kdyby srdnatá sestra Karla Doubice, tehdaž patnáctiletá Zofinka, oba je nebyla vytáhla. Oba Karlové byli stejného stáří, a v jednom roce přišli z domův otcovských do latinských škol, a měli spolu byt u robitelky čepců a klobouků, paní Háty Natřelské.

Když přišli zase spolu v jednom roce na vysoké školy, bylo jim oběma sotva osmnácte let. V tomto věku počíná duše jinochova živěji rozeznávati ozvěnu poesie ve chrámě přírody, hudbu její ve vlastních prsou, a že rozkoše její nejsou pro jedno pouze srdce, ohlíží se po soudruhu snů svých, hledá jej, aby buď nalezši stala se šťastnou, anebo nenalezši, smutnou. Jest i to možno, že nalezši, ztratí zase družku; pak ale obyčejně již hledati — přestane.

Naši Karlové v prvním zanicení svém se potkali, a miníce tehdaž, že přátelství jest citem tím hledaným, nejblaženějším, stali se bratry druhu druh.

Teď jim oběma blízké dosažení cíle kynulo, ale za těch několik let, na vysokých školách přežitých, byla se s nimi valná stala proměna.

Karel Dorner se byl vzdělal, i stal se z něho duch vznešený, ušlechtilého oitu a nadaný schopnostmi, že mohl celý svůj vnitřní život odíti rouchem dojemných, velevýznamných slov; byl i mnoho trpkostí zakusil za těchto několik let, a pro radosti všední mu scházelo lásky. Všestranné vzdělání a pak jakási podivná soustava filosofická, o nížto se nikomu ještě nezmínil, učinily z něho mladého muže s přechasnými vlastnostmi učenice lidumila, dvakrát alespoň staršího, a podivné zajímavosti mu dodávaly.

Přítel jeho, Karel Doubic, možno-li tak říci, byl pravým opakem Dornerovým. Hlubokých myšlének se stranil, a často jistil, že se raději ještě jednou bude topiti, nežby se poddal učeným bádáním; krásy jiné neznal, nechtěl znáti, leč jaká mu z milostných tvářínek našich dívek se zářila; otíždost jen podle

jmena znal, jestliže jeho časté vítězení u slabšího pohlaví, hlavně z marnivosti povstávající, nechcemectvím nazvati. Neučil se a nevzdělával více, než pokud se to od něho žádalo, a když před okem knihu zavřel, zavřela se i mysl jeho před knihami, a světu se otevřela široko. Divadlo, kavárny, ještě více procházky a projíždky, záletnictví a přemnohé při něm dobrodružství — to byl svět Doubicův, to byl obor jeho pomyslův. V ostatní jeho povaze jevila se jakási vzdorná svéhlavost, což se spovrchu jakési pevnosti podobalo, při hlubším ale nahlédnutí zcela dětským se býti jevilo.

Jednu pak měl nejslabší stránku, totiž to, že nerad psal, co si myslil. Tím zanedbané cvičení-se v písemnictví nejednou se již na jevo dalo v rozličných případech, tak že konečně pan Karel Doubic, kdykoliv nechtěl si nějakým listem svým útržky způsobiti, pokadě se obrátil ku jmenovci svému Dornerovi, aby mu pomohl. Z toho povstalo ještě důvěrnější spojení mezi oběma, neboť Dorner zvěděl tak o všech skoro tajemstvích Doubicových;

sám však měl nepochybně jakási tajemství pro sebe, ježto nadarmo přítel vyzvídal, neboť z prsou jeho často, když myslel, že ho nikdo nepozoruje, hluboké vzdechy vycházely, a jedenkrát Doubic, z ticha k němu vejda, spatřil v rukou jeho malý modrý lísteček, a v očích uzardělého překvapením Karla Dornera leskly se dvě dcery zármutku, na řasách se třesouce jako děti opuštěné v samotách. Lístek zmizel v tobolce, slzy spadly na koberec k nohoun, a Dorner zůstal nedostupným jako jindy.

Lidi se nestranil, ale také nikdy nehledal spolků živých; s muži mluvil vážně smyslem hlubokým, s dívkami málo a jen co musel, s paními zdvořile, vtípně; se svými souvěskými druhy skoro pranic neobcovał.

Tak se stalo, že o něm i rozličných úsudků mezi známými bylo slyšeti; jedni chválili jeho učenost, jeho hluboký důmysl, druhým se líbil jeho vtíp; třetí se mu posmívali pro nevčasnou vážnost a opět jiní ho vyhlášovaly za chladného, hrdého, o sobě velmi mnoho

se domýšlejšího muže. A snad měli všichni pravdu.

Zato byl o Doubici jen jediný soud. Ať se ptal kdo kohokoliv, kdo pana Doubice znal, co že o něm soudí, dostal odpověď: Veselý, až příliš veselý pán; trochu mnoho a povrchně mluví, rád se hádá — a po holkách jen hoří.

Věru divno, jak se tito dva jinochové mohli spřátelit? Dorner by jistě po celý svůj život nikoho nebyl si vyhledal, aby mu byl přítelem; v pravém smyslu mu jím ani Doubic nebyl, ale sám ze zvyku mu přál, a vlídnost jeho nikdy ani o vlas se nezjinačila, neboť byl příliš pevné povahy. Doubic pak byl z oněch slabých charakterů jeden, jižto sami o sobě obstát nemohouce, někoho mítí musí, v němžto by na sebe samy zapomenu. Pak snad i proto se držel Dornera, že jeho pomoci často potřeboval a jinému se styděl co říci. Také ho ale opravdu nemiloval, neboť nemiluje muže muž, před nímžto stud lásky brání. — —

Doubic hledě před sebe, najednou sebou trhnul, a Dorner upozorněn tím, obrátil oči

směrem jeho pohledu. Do první přízemní lóže právě vcházely tři dámy v průvodu starého pána. Když, klobouky odloživše, v popředí se posadily, objevily se jich tváře: dvě milostností se zářící, a třetí dobromyslná tvář buď matky nebo příbuzné; podobny si ale nebyly.

„Jak se ti líbí tamhle ty dámy, ta děvčata u té dámy? chtěl jsem říci.“ Tak se otázal Doubic.

„Která to?“ s pousmáním opáčil Dorner.

„Tamhle v první lóži v přízemí.“

Jakoby praničeho nebyl zpozoroval, naměřil Dorner své kukátko a pozorovav chvílku obě dívky, pomalu obrátil jinam zraky své; darmo čekal Doubic, až mu odpoví, tedy netrpěliv jsa pravil konečně:

„Zůstal jsi mi dlužen odpověď. Co říkáš oněm děvčatům?“

„Hm,“ prohodil tázaný. „Sličné tváře — dále nic.“

„Jsou prý to velmi dobré dívky a — bohaté,“ doložil Doubic.

„Proto jsou dobré, já vím,“ řekl Dorner.
 „A hodné budou bezpochyby také, víd? Pak
 aby nic nechybělo v partii nad míru skvělé,
 jsou bezpochyby skromné duchem — či ne?“

Toto poslední pronesl trochu zhrzejícím hlasem.

„To nevím,“ vece Doubic. „Znám je pouze ode včera.“

„Aj ne snad? Ty je už znáš? Kde pak jsi přišel zase k té známosti?“ tázal se Dorner.

„To jest — chtěl jsem říci, že jsem je teprv včera ponejprv viděl, a jmeno jejich i poměry vyzvěděl.“

„A, to je jiná. Nechybím ale, víd, mysle, že bysi se pro všechno na světě rád s nimi seznámil?“

Doubic se dal do smíchu, a obrátiv zraky jinam zase po malé chvílce zvolal:

„Vidíš tamhle“ — a poznamenal lóži — „onu paničku naproti tomu důstojníku sedící?“

„Vidím. Kdo jest to?“

„Jak se ti líbí?“

„S tvým líbením!“ odbyl ho Dorner.

„Hezká paní to,“ dí zase Doubic. „A ráda se baví. Byl jsem ondyno u dvorního rady, pana S*, a tam jsem se s ní přes hodinu bavil.“ www.libtool.com.cn

„Neslycháno!“ pravil Dorner. „Viděti, tedy, že jsi s ní více seznámen, nežli tam s těmi dvěma,“ podotknul kradmo na přítele pohledna. „Já se jen divím, jak to vydržíš bavit se celou hodinu s — osobou ženského pohlaví!“

„Činíš paní Stepinové křivdu. Já ti jen to mohu dosvědčiti, že jsem byl několikráte jejím vtipem do takových rozpaků přiveden, že jsem nevěděl, kudy kam.“

„K víře nepodobno,“ dí Dorner, a okolo jeho rtů se na okamžení okázal úsměv, ve spojení s jeho pohledem vypadající, jakoby řekl: „Škoda, že tebe tak brzo lze přivésti do rozpaků!“ Pak se ještě, jen aby něco řekl, tázal:

„Kdo jest pán její?“

„Bože, kdo!“ podivil se Doubic otázce té.

„Kdož jím má býti —“

„Tedy čím jest její pán? když tomu nerozumíš,“ opravil svou otázku Dorner.

„Její pán jest, nemýlím-li se, vysoce postaven v úradě berničním. Ondyno jsem jej potkal: tři hvězdy na zlatém límci!“

Dorner neřekl nic a obrátil se do předu, kdežto orchester počínal, ladě nástroje své, provozovati divoké fugy — známé co libůstka nejpríjemnější uchu tureckému.

Doubic, nejsa přítelem pozorován, zahleděl se kradmo do první s leva lóže v přízemí, kdežto ty bohaté slečinky seděly jedna podlé druhé, slova nemluvíce, a do prázdna hledíce před sebe, aby ani dole, ani v pravo, ani v levo se nepotkaly se zraky mužskými.

Mezi třetím a čtvrtým jednáním vstal Dorner a bera klobouk pravil:

„Půjdu nahoru, chceš-li počkej na mne po divadle. Já jen slečny k vozu doprovodím, pak půjdeme na chvílku do stromořadí; rád bych trochu do čerstvého vzduchu.“

„Dobrá, já počkám,“ vece Doubic, „a pak půjdeme k Tarmolovi večeřeti.“

„Zatím tedy s Bohem!“

A Dorner odešel z přízemí. Za chvílku vstoupil do ložnice rodiny státního rady pana. L*.

Byly v ní jen tři osoby: paní L* a její nevlastní dcery, Laura a Karolina.

Když vstoupil, obrátily se dámy, a přivítaly potěšeny milého domu jich přítele, i pobídlý jej, aby se posadil.

„Slečinka dnes přemilostně okrášlila čelo své,“ pravil Dorner k Laure, jejížto světlé hedbávné vlasy v prstencích okolo něžné bledé tváře si hrály. Byloť to dnes poprvé, že ji takto viděl.

„Divím se,“ pravila oslovená s lehkým pousmáním, „že pan doktor vzdor stvrzované přimosti své počíná se stáovati lichotilem.“

„Což mi lze něčím dokázati, slečinko, že lichotím? Račte se slečny sestry optati, zdali nemám pravdu!“

„Ach té abych se ptala! Ona již vám k vůli řekne, že máte pravdu. Tot by ani s ničím se nesrovnávalo, kdyby jeden druhému tak

zhola řekl, že má špatný vkus. A docela již muž dívce neřekne jakživ, že jí něco nesluší.“

„Snad předce, slečinko.“ dí Dorner. „Já na příklad, zpozorovav milostný ústroj vlasů, zároveň bych mohl říci, že tyto náramky příliš velké jsou u porovnání s touto malinkou ručkou. Slečna Karolina lepšího souměru dostihla.“

Obě dívky se daly do smíchu, a jedna na druhou pohlédla.

„Skoro bych řekl,“ mluvil Dorner dále, „že přechmatem se vaše náramky dostaly na rámě sesterské.“

„To se musí říci,“ propověděla Karolina — „hádati umí pan doktor jako starozákonní prorok.“

„Mohu za to, milostpaní,“ obrátil se Dorner k matince, „že jsem uhodl, proč se slečince Karolině herec pan B* tak líbí?“

Karolina se zarděla, a ústa její zašeptala výčitkou: „Tak nešetrný jste!“

„Odpusťte mi, prosím,“ počal Dorner, z veselého tonu najednou ve vážný přeshed.

„Byl to jen žert, a já jsem nepomyslel, že váš outlocit slovy svými urazím. Zasluhuji pokárání, ale prosím, a prosbám ucho vaše dobrotivé nikdy se ještě nezavřelo.“

Karolina pohlédla na něho duchaplně a pak sklonila čelo, hrajíc si na klíně se svým lorgnonem.

„Tys příliš dobrá,“ ujala se Laura slova. „Já bych panu doktorovi neodpustila, pokud by litostí celý nezbělel.“

I podívala se na něho právě, an jí tiše pravil:

„Což lze býti ještě bledším?“

Slova tato projela jí jako úmrtní dech celou duší; opravdu, pan Dorner byl jako smrt bledý, neboť odlesk zelených čalounů, při světle plynu na tváři jeho se chvějící, činil ho ještě bledším, než v skutku byl.

I ona sklonila čelo, a v rozpacích darmo hledala, o čem by počala novou řeč.

Dorner, citě dojem, jaký slova jeho způsobila, i chtěl je v zapomenutí přivést, počal k oběma dívkám schýlen :

„Slyšel jsem, že jste ráčily býti u pana barona Roveniho v plesu. Mohu vám záviděti milé zábavy?“

„O nikoliv!“ dí Karolina. „My jsme šly o jedenácté domů. — Zábavy tam nebylo, a velmi málo tanečníkův. Neřekl byste, pane doktore, sotva pět párů tančilo polku mazurku; z ostatních ji nikdo neuměl.“

„Tot ovšem divná věc — v takové společnosti,“ podivil se Dorner.

„A mezi jinými malichernostmi dávala se zrovna za bouillonem káva — pro smích!“ dí Laura.

Paní L* také se teď zúčastnila v hovoru, a bavili se všickni, až se konečně opona zdvihla a poslední jednání brzo bylo u konce.

„Proč jste nás nenavštívil v sobotu, pane doktore?“ pravila paní L* v rámci jeho se zavěšujíc, aby ji dolů dovedl.

„Nevěděl jsem, že ráčíte doma býti, maje za to, že právě připadající svátek Vašnosti přinutil k rozvážení gratulací.“

„Ach to to! My jsme byly jen na dvou

místech, a o jedenácté jsme vás čekaly," pravila jdoucí za nimi se sestrou Karolina.

„Dvojnásobně lituji," vece Dorner.

To řka, vyňal z náprsní kapsy šátek, a na zem padl bílý jakýsi papír složený. Karolina se proň sehnula, a pokynouc Laure, aby mlčela, schovala jej do rukávce svého.

Dorner, doprovodiv dámy až k vozu, rozloučil se s nimi slibiv, že zejtra je navštíví.

Před divadlem čekal na něho Doubic. I odešli spolu do F—ského stromořadí.

Když zacházeli za roh do ulice, ku stromořadí vedoucí, šla okolo nich tou stranou, kde Dorner kráčel, dívka jakási, a dlouho zrakem utkvěla na tváři jeho. Když za ně zašla, ostala státi, a obrátila se hledíc, kam jdou. V tom se i Doubic ohlédl, a lehký větru závan odhrnul bílý s tváře dívky té závoj. Bylať ku podivu spanilá, jenže se rychle zase obrátila a zrakům Doubicovým se ztratila.

„Všimnul si's jí?" otázal se Dornera rychlými slovy přítele.

„Koho?" opáčil onen.

„Té dívky, jež nás právě potkala a tak upřeně na tebe hleděla?“

„Viděl jsem ji, ale nechtěl jsem jí dáti na jevo, že ji vidím.“

„Proč to?“

„Řeklo se mi, že jest dívka lehké pověsti, a já tomu věřím, neboť chování její mi jest již dlouho nápadné.“

„Tys velmi nepřístupný člověk!“

„Jsme jako vrch a hromádka my dva: já nepřístupný a ty zas pro každou nohu se hodíš.“

„Ale dívčí nohu, měl jsi říci.“

„Tím hůře.“

„Abychom to nezamluvili,“ přetrhl Doubic řeč. „Tys pravil, že ti chování té dívky nápadné. Jak pak se chová, pověz!“

„Hm,“ dí Dorner v okamžitých rozpacích. „Z počátku jsem skoro myslel, že marnivost se mnou si zahrává; ale i jiní mě upozornili na ledacos. Spatřil jsem ji ponejprv na procházce v průvodu matky a sestry; mimochodem řečeno, nepodobá se ani matce ani sestře, čili vlastně

ji ani matka, ani sestra podobny nejsou. Tehdáž měla růžový klobouk s bílým závojem, šedivý plášť srsti olemovaný, těžké hedbávné šaty barvy zelenavé, a napadla mi takto nejen sličností svou, ale i tím, že matka i sestra proti ní skoro chudě byly přistrojeny. Šel jsem s panem Dehelským a otázav se ho, kdoby ta dáma byla, dověděl jsem se, že matka její jest vdova po jakémisi doktoru lékařství a tato dcera že velmi svobodně si počíná. Od té doby se mi stala skoro protivnou. První můj na ni pohled snad příliš mluvil o udivení mém, ježto nad míru pravidelný útvar obličeje jejího vzbudil, a ona od těch dob mě počala zrakem svým i vtíravostí svou takřka pronásledovati. Byl-li jsem v divadle, buď si sedla zrovna přede mne, anebo zrovna za mne, jedenkrát i vedle mne — až jsem tím rozhorlen místo své opustil. Stál-li jsem někde zadu, ustavičně se ohlížela, byl-li jsem před ní, neustále mluvila polohlasitě — jen abych se, k tichosti napomínaje, ohlédnul; seděl-li jsem v lóži nahoře, nespouštěla oči se mne, takže až

jednou paní L* mě na ni upozornila. Slečna Karolina od té doby nechce sedět v popředí, a a obrátím-li skla svá do přizemí, ptá se mne, zdali zase ona dívka nahoru hledí. Jdu-li někdy někam na procházku, mohu vsadit sto proti jedné, že ji vrací se potkám. Nemohl jsem si to vysvětlit — až jsem se dověděl, že zrovna naproti mému bytu ostává. Vystěhoval jsem se, a teď mám trochu pokoj.“

„A nejsi přesvědčen, že se ona do tebe zamilovala?“

„Bránit jí v tom nikdo nemůže; ale o takovou milost jsem nikdy nestál.“

„Nemluvil jsi s ní ještě?“

„Nemluvil, a nebudu zajisté.“

„A což sama-li tě osloví?“

„To se sotva opováží.“

„A kdyby přece?“

„Kdyby přece: povím jí do pravdy.“

„To bych tě rád poslouchal, a ještě radši ji.“

„Budeš nejspíš muset upustit od tohoto přání.“

„Tys ale opravdu podivín. Lásky se

vzdávaje polovici jen žiješ. Co ti může suchý náš život lepšího dátí, než rozkoše lásky? A ty se nebeského citu toho straníš, jakoby nepravosti byl.“

„Já že se lásky vzdávám?“ pravil Dorner živě. — „Neporozuměl jsi mi,“ mluvil dále. „Já se straním jen toho záletního citu, jež povrchní lidé láskou býti praví, a jenžto nic jiného není, než koření-se v nadám smysly omamujícím. Každý miluje pouze tvář a tělo ženštin; dnes se vzdálí oku pohled — a zejtra duše zapomíná; náhoda do tváře vpíše rukou jizlivou nějaký důkaz o pomíjející kráse zevnější, a duše vaše, na povrchu oka dlící, zděsí se proměny, načež láska lhostejnosti, ba i často citu zhrzujícímu místa postoupí. — Jdi mi s tou láskou, ježto nasycením se již i přesytí!“

„Z tebe mluví Abaelard, můj milý,“ usmál se Doubic, „neměl jsi přijít na svět s takovýmto náhledy.“

„Abaelard?“ ozval se Dorner a hlas jeho se trochu zachvěl. „Ty mě urážíš, s tímto a jemu podobnými mě srovnáváje. Petrarka,

Tasso i Abaelard — a všichni, kdo po nich stejně milovali, byli jen trochu setrvanlivější otroci *smyslů* svých. Nech at ještě jednou přijdou na svět i se svou láskou, učíš pak, aby vnady Heloisiny nemocí se ztratily; učíš, aby Lauřinu tvář zohyzdil nahodilý osud zlý, aby Eleonora byla chudým děvčetem, anebo,“ doložil s chladnou uštěpačností, „dej jim milenky jejich za ženy*): a pak se podívej, zdali v lásce který setrvá.“

„Pro Boha, což tedy myslíš ty, že láska jest?“

„O tom mi netřeba mluvíti, ale tím, co ty láskou nazýváš, zajisté není.“

Doubic se dal do smíchu, načež řekl:

„Tobě se ještě nezalíbila vlnadná dívka — tobě, objímajíc tě, žádná ještě nepřisáhala, že bez tvé lásky živa býti nemůže, sice bys mluvil jinak, věř mi!“

*) Jest známo, že Abaelard v Bretagne se tajně zasnoubil s Heloisou; ale tajný sňatek a veřejný sňatek — tot rozdíl. A pak trval jen rok, a Abaelard byl mužství zbaven.

Dorner neodpověděl, ale čelo nachýlené pokrylo se zamýšlením do minulosti. Snad nebyla příjemná, neboť hluboce si oddechnuv zdvihl hlavu a počal mluvit o lhostejnostech.

Večer se byl proměnil v noc; okolo vrchů protějších počaly se kupiti mraky co koruny ohromné, a po nebi se honící oblaky shasínaly hvězdy jednu po druhé, až nastala tma. Vítr mrazivým dechem počal od hor vanouti, a nad městem se počínala hromaditi mračna sněhu plná.

Dorner i Doubic byli se již do města vrátili, aby krátce povečeřeli, a než se sněžení počalo, byli již v bytech svých za teplými kamny.

* * *

V malém pokojíku, v ložnici své, seděla Karolina L* a před ní ležel pomačkaný lístek velinový, na němžto tužkou psáno bylo první vypracování následující básně:

Zpomínky mé! proč mě mučíte
zlatými z ráje obrazy?!
Rod váš budí touhu po lásce,

po slasti dob zašlých na věk. —
 Kdy lásky cit z srdce odejde,
 v zpomínce žel dvojí leží. —
 Lehký oheň mé veselosti
 usnul v památce lásky mé;
 zavřel se chrám, v nějžto milou jsem
 obět nosíval svým bohům;
 i nadšení i slov horoucnost
 pro krásy chválu víc nemám.
 Osud mi vzal nejspánilejší
 šlechtné touhy mé bytost;
 vše, co jsem svým byl kdy nazýval,
 krutost mi rány té vzala. —
 A teď trpím: — Srdce krvácí
 pomýšlením na ráj svadlý.
 V smutek se můj již nezazívá
 jasná radostí útěcha;
 až umru, snad nikdo na můj hrob
 nepřijde, můj osud želeť;
 neznán nikým zajdu dotrápen.
 To smrt bolestnou dost činí;
 nač ještě víc trápiti mám se
 v památce? — Toť mi smrt dvojí!

Zpomínky mé! proč mě mučíte
svadlými dávno věncemi!?

www.libtool.com.cn

V oku Karolinině slza se třese, nevědouc, má-li opustiti drahý pohled dívčin. Její celá tvář jeví bolestný nad míru dojem, ježto slova nešťastného pěvce vybudila; srdce její k obrazu jeho nachýlené váhá, má-li se v hrdé tajno zakryti, anebo ještě úžeji přilnouti k ušlechtilé duši jeho trpící, aby ji potěšilo nebeským citem svým.

Byla již několikráte přečtla báseň tu, vždy na novo pochybujíc a vždy jistějšího přesvědčení nabývajíc, že Karlova minulost chová náhrobek zhynulé lásky. Bolelo ji, že již miloval, a zase ji rozkošným plnilo nadšením, že tak hlubece cítě chová věrně památku milence. Chvillemi různé myšlenky její stávaly se přáním, aby se stala mrtvou milenkou jeho, že by po ní tak truchlil, jí věrným zůstal.

Jakáž jí kynula naděje? — Takový duch, jako Karlův, jen jednou takto miluje, a miluje na vždy. Přebogatým citem nadán a máje

minulost plnou zničené blaženosti, jen jí může žítí; nový cit se ho nikdy nedotkne; darmo srdce její milostí proň hoří, nadarmo zraky mluví: on jí neporozumí, neboť nezná radostné přítomnosti.

A předc ho musí milovati, neboť lásky hoden. I její duše hluboko cítí, a kdyby se vzdala citu toho, jako naděje své, musela by život položit v oběť.

My lidé raději doufáme, i tam, kde vše podle zdání ztraceno; i tam ještě možnost vidíme, kde rozum postavil meze nedostupné. Těšíme se, že čas, že příhoda nebsvrchovaný soud příznivě ukončí naději našich trvání sebe delší; ale často se mýlíme, a duše z květoncích doufání svých ustlavši si hrob, umírá nade zmařenými sny, aniž jí byl kdo porozuměl.

Karolina si podepřela čelo do dlaně, a prsty její koncemi jako perle mezi volně rozpuštěnými proudy tmavých vlasů jejích se zabělely. Let myšlének vdechl na tvář její něžnou barvu jako z růží sen, a oko lesklé se koupalo v toužebné rose jako v jezeře

obraz kněžny hvězd. Myslí na něho, a v zamyšlení ruka si lístkem před ní ležícím hrála, až jej přitiskla ke rtům, a pak schovala na srdci.

Karel právě touž dobou měl o ní sen, a duch jeho s ní se bez předsevzetí obíraje, i ji doprovodil do říše snův, aby na krátko milou, méně chladnou přítomností svou smazal část děviny touhy, vyplnil tu a tam nevinných jejích nadějí část.

II.

Nastal masopust. Bylo mnohopletív oznámeno i zábav porozličnu, aby se lidé krátkým těšením posilnili na celoroční život. Nejvíce sliboval si každý v ročně držených plesích měštanského kasina, v nichžto se shromažďovalo vše, co krásného i drahého bylo; nejen měšťané, ale i ouřednictvo, studující a vojsko bývali zastoupeni výborem svým, a dívek spanilých a paniček nádherou se skvoucích valný počet přicházel, aby radostný ze živých, horoucností bujarých květů věnec oplétaly kolem hlav i srdcí mužům, nejedno doufání tam přinášejícím.

Oba Karlové byli do čtyř těchto plesů se zapsati dali; Dorner jen proto, aby mohl roz-

ličné povahy v zakukleních pozorovati, neboť nebyl přítelem tance.

První ples byl šestnáctého února.

V ten den bylo by muselo býti velmi zajímavé, kdyby se člověk mohl státi Le Sageovým šotkem, aby přehled měl do rozličných komnat a světnic, i pozorovati mohl, jak se každý, do plesu se chystaje, namáhá, aby se co nejúhledněji vyšňořil, aby kdo přestárnul, mladším vyhlížel, komu příroda byla macechou se prokázala, zlé dary její zakryl vnadivým aneb aspoň snesitelným zevnějškem.

V jednom domě, v ulici „panenské,“ jak ji lidé překřtili, kdežto se dříve, než do ní plynové světlo dali, „ulicí tmavou“ nazývala, chystá se dívka jedna do plesu měšťanského kasina. Jakýsi nově přibylý úředník byl ji pozval, aby choť jeho tam doprovodila.

Sedí před kulatým zrcadlem, v lenošce podepřena, a se zalíbením srdce marnivého pohlíží na obraz ušlechtilé podoby své. Bílý pláštík těsně jí přiléhá u krku, aby vlasy rozpuštěné, ježto za ní stojící sestra v široké

spletence upravuje, bělostnou, náprsníčku její neposkvřnily.

V pozadí u teplých kamen matka stojí a hrdě na sličné dítě své pohlíží, nevidouc v okamžení tom ničehož, krom spanilosti dceřiny, a nemysliv nic, jen jak šťastna může býti v nadami svými.

„Toni, tenhle oblouk na pravé straně mi visí doleji než druhý na levé; naprav to, prosím tě.“

Tak oslovila spanilá dívka sestru svou.

Toninka učinila jí po žádosti, a pak začala přihlazovati vlasy nad čelem sestřiným. Po chvíli si vzdechla, a jakoby jen sama k sobě, promluvila :

„Kdybych se tam také mohla podívat, jak se ti budou mužští kořit, jak tě zraky svými sledovat budou, a jak dámy ostatní závidíce ti pro obličej tvůj útržně mluvit budou o tobě do uší svým, k nim upoutaným milencům!“

„Mlč jen, mlč!“ vece oslovená, „upoutám-li tam někoho, kdo za to státi bude, do vaz-

by své, půjdeme do druhého plesu obě. Mně bylo jen o první.“

„Ach jak si toho přeju, Leni! Dej Pán Bůh, aby se tam bohatý nějaký student do tebe zamiloval!“

Leni se dala do nuceného smíchu.

„Tyť jsi dobrotivá. A myslíš opravdu, že bych o študenta stála?“

„Proč ne?“ ozvala se v tom matka. „Jeli bohatý a brzo hotov bude? Toť jsou nejpeknější partie, má milá!“

„Což ale, nebude-li tam žádný?“

„Ach študenti jsou všude!“

„Ale jestli si mne žádný nevšimne!?“

„Tebe že si žádný nevšimne!“ podivila se Toni a se smíchem doložila: „Prosím tě, nech takových vtipů, anebo se za trest podívej do zrcadla, aby tě vlastní podoba krásou oslepila.“

Napomenutí toho ani nebylo zapotřebí, neboť Eleonora již pohlížela na bělostné, přímé čelo své, na hrdě klenutá, hustá obočí, do zraků temně horoucích, o nebi hlásajících,

pak na zdravé růže tváří svých, na milostně prohnutou bradu a na své k nepopsání rozkoše plné rty, jichžto úsměv byl tak podmaňující, jichžto lhostejnost tak usmrcující. „Kdo mně odolá!“ pomyslíla si hlava její, z lichocení starší sestry a matky přepychem naplněná.

„Musím se státí paní vznešenou, abych se o matku i sestru postarala, neboť se mnou jako s vyšší bytostí nakládají,“ myslila dále. „Ale zdaliž pak jest onen chladný, nepřístupný muž dosti bohat, že se tak snažím?! — A kdyby byl, kdybych zvítězila nad hrdoostí jeho, pak: — ó já bych ho milovala vším ohněm srdce svého, i kdyby byl chudým a nuzným! Ne,“ — přetrhla proud myšlének převládajících, „já musím dostati bohatého chotě, a on jest jistě dost bohatým. — Proč jen se mi tak vyhýbá?! — Jiný na jeho místě by šťasten byl, kdyby mě jen tak často vadil, jako jsem já jemu na oči se stavěla, a on ani na mne nepohlédne! — Jen strpení! Do plesu přijde — tam se ho zmocním —“

Ale jak? to nepomyslela. Milující Karla, jako každá vychováním zkažená dívka, jižto osoby vlastního pohlaví takřka se kořily, myslila si, že jí žádné srdce mužské neodolá, jako posud byla uvykla každého, koho jí náhoda na blízko postavila, ihned viděti u nohou svých, an se jí klaní, rozdávati jim všem debrodiní pohledu svého; ale nikoho posud nebyla si zamilovala, ničí lásku nevyslyšela.

Karel Dorner musel odměřeným, vážným se chováním, jako každý mladík, světu se pozorovaně odcizující, obzvláštně mladým dívkám napadnouti; a Eleonora nebyla první, jižto mladý onen bledý jinoch zvědavostí, často matkou vzájemného spojení, byl naplnil a k pohledu svému upoutal.

Povrchní ale tento cit, více svéhlavostí probuzen, než vnitřním kouzlem, jaké k duším duše pudívá, zajisté byl by brzo zapomenut býval, kdyby buď jiný mocnější se byl nahodil, anebo předmět jeho s očí sešel. — Jen tím, že Karla skoro denně vídala, aniž, čeho si žádala, dosáhnouti lze bylo, nabývaly

její záměry skoro takové odvážné pevnoty, jakou lepší city dávají, pro vyplnění toužení svých všeho nasazujíce. Matka ani sestra v ničem jí nebránily, ale vůli jí ve všem ponechávající byly z ní svévolné dítě učinily, je-mužto nic se veleti ani raditi nesmí, aby opak toho se nestal. Eleonora dělala co a kdy chtěla, šla sama kam a kdy chtěla, nikdo jí nebránil; jen matka někdy vyvinující-se pannu varovala před možnými ve věku tom nebezpečími: ale dcera jí několikráte ne příliš po dětsku odpověděla, že sama nejlépe na sebe pozor dáti dovede. V tom také skoro pravdu měla.

Při jejím svobodném si počínání nemohlo jinak býti, leč že se jí na zevnějšek před světem pozorní mladí mužové stranili, zhýrali pak prostopášníci všemožně se vtírali, rozličná tenata jí strojíce. Eleonoře ale ke cti budiž povědino, že je v krátkém čase docela od sebe zapudila, tak, že si jí mnozí opravdu počali vážiti. Jiní ale rozličné závadné pověsti ze masy o ní roznášejíce zlehčovali jme-

no její před lidmi, jehožto se nikdo neujal, poněvadž pomluvená *sama* stála mezi jazyky utrhačnými. www.libtool.com.cn

Čas míjel, Eleonora stála v úplném ústrojí a světlemodrá barva lehkých šatů jejích, růžovými pentlemi a kolem prsou krajkami ozdobených, přepěkně slušela k barvě jejích lící; věneček z bílých růží, nad čelem šikmo položený, do tmavohnědých vlasů kouznil vnadyplnou něžnost, a celé roztomilé její bytosti čehosi andělského dodával.

Přijel vůz, a Eleonora odjela s chotí nadřčeného úředníka do plesu. —

Doubic se také tou dobou strojil, a Dornér již zcela přichystán čekal na něho trpělivě.

Vlasy byly již napáleny, tvář hladká, vousy natřeny, botky na nohou, i ostatní vše v pořádku, ještě tedy svrchník přes frak, pozorň, aby vlasy nepřišly do nepořádku, klobouk na hlavu a —

„Pojďme!“ zvolal Doubic. „Ale, můj Bože, tyť jsi tak praobyčejně ustrojen!“ doložil, na

pouze přihlazené vlasy přítelovy a na jeho nedbalý pohled upozorněn. „To se ani netěš, že jakou quadrillu dostaneš!“

„Jakobych o tanec tak silně dbal!“ vece Dorner. „Vždyť víš, že jen k vůli tobě jdu do plesu.“

„Aby se mi snad nic nepříhodovalo?“ dí se smíchem Doubic. „Bylo by příliš časně, hrát za garde-damu!“

Dorner se pousmál a pravil:

„Kdo ví, nebude-li ti rady mé zapotřebí — dej pozor!“

„Inu dost možná. Chytím-li tam snad, abych neshořel; či ne?“

„Neboj se toho! Jiskra nestráví ohněm plameny.“

„Smál bych se,“ usmál se Doubic rukavice navlékaje, „kdyby se tam tobě něco — lidského přihodilo. Já tě vidím, jak se dvoříš nějaké krásce!“

„Však se nezmýlím, buď ujištěn!“

„To jen tak říkáš, jako každý podivín; ale já ti prorokuji, že se tam zamiluješ!“

„Bude o novozákonního proroka více,“ dí lhostejně Dorner; „ja ale myslím, že máš jen jakési tušení o vlastním nebezpečnosti, a jen abys se neprozradil, chceš mě jím obdariti. Nu, však uhlídáme, nebudu-li muset zejtra přivést doktora porouchanému, dřavému snad srdci tvému, aby je dohromady sklížil a trochu pospravil.“

„Tedy pojďme!“ pobídnul Doubic. „Nezapomněl jsem nic?“ obrátil se ještě ve dveřích. „Kartáček? — mám. Peníze? — mám. Šátky dva? — mám. — Ale šlaka! Taneční pořádek jsem zapomněl!“

Vrátil se a vstrčiv zapomenutý taneční pořádek do náprsní kapsy, konečně měl vše pohromadě.

Za malou čtvrt hodiny vešli do sálu.

Tančila se právě polka, dámy v před síních a pobočními pokoji sem tam šuměly; jednak tam, kde se na kluzké podlaze s tanečnický svými točiti měly, jednak unaveny opouštějíce kolo, aby se chladnějším vzduchem a nějakou cukrovinkou občerstvily.

Doubie byl hned v kole, hezčí dívky jednu po druhé prováděje. Dorner se postavil podle vchodu a zadíval se do vespolného se vlnění.

Podivná to zábava — ten tanec. Točíce se jeden okolo druhého pachtí se a trmácejí, anebo podivně poskakující a nohama vyhazující jeden se dívá na druhého, a myslí, že Bůh ví co rozkoše mají. A když potančili, s hlavou se točící státi ostanou, pot s čela si otírajíce, dámy pak vějířem koketující; anebo sálem dokola se počnou procházeti, mluvíce o nudných malichernostech: jak ten a ta dobře či nedobře tančí, jeden druhému dvornosti vnucují, lichotně pochlebující, anebo do rozpaků se přivádějí nesrozumitelnými a dvojsmyslnými řečmi; jen málo kdy opravdu duchaplný hovor slyšeti lze, a tomu se obyčejně všichni vyhýbají. — Politování hoden jest ten, kdo okolnostmi nucen, takovéto zábavy navštěvovati musí. —

Za Dornerem se ozval najednou známý hlas těmito slovy: „Jen dále račte, pane doktore — do kola!“

Ohlédnuv se spatřil za sebou státního radu pana L*.

„Aj totě roztomilé, že jste ráčil s Vašnostinou rodinou navštívit tato místa; aspoň nebudu pramáten, jemužto se do tance nechce. Milostpaní jest v sále?“

„Není,“ odpověděl pan L*; „sedí tamto s paní vrchního komisaře.“

„O tedy prosím, račte mě k jejím Milostem doprovodit! Dlouho již tomu, že jsem, pracemi zahrnut, nemohl přijít, abych složil úctu svou; zato mi náhoda teď dvakrátě přiznává krásný večer uchystala.“

I odešel s panem L*, aby se dámám poklonil. Karolína právě tančila s mladým důstojníkem, a přiblíživši se ku vchodu spatřila otce s Karlem mluvícího.

Horko překvapením jí vstoupilo do tváře, neboť nepomyslela, že jej zde uhlídá.

I přestala tančiti, a Lauře pokynouc, aby k ní přistoupila, zašeptala jí: „Viš, koho jsem tu spatřila?“

„Koho? Nevím.“

„Ani netušíš?“

„Ani netuším!“

„Pojď, ukážu ti!“

I odešly obě ze sálu prv než hudba umlkla.

Karel je spatřil z daleka, i popojda jim vstříc, oslovil je obyčejným: „Milostslečny! překvapení mé teď už trochu se utišilo, sice bych nemohl říci, jak jsem radostí naplněn, věda vás tady, poněvadž bouře v prsou by přehlušila řeč mou.“

Dívky se zabrály s ním do rozmarného hovoru, a místo co měly k rodičům se vrátiti, obrátily se v loktech jeho zavěšeny, do sálu nazpět. V tom ale hudba přestala, načež se Karel zastavil.

„Jen dál, prosím,“ zvolala Laura; „nic nedělá, že vás nemůžeme hned k tanci doprovoditi: budeme se trochu v sále procházeti . . .“

Vcházejícím do sálu poslední mezi odcházejícími vkročila vstříc — Eleonora.

Karolina sebou trhla i přivinula se trochu

úžeji k ruce Karlově, jakoby se něčeho strchovala.

Eleonora neméně sebou trhla, vidouc Karla v takovéto vznešené společnosti, neboť slečny L* znala. Veškerou její bytostí projela myšlénka: „Tedy proto ta jeho chladnost?! Tot ovšem snaha má nadarmo!“

I sklonila čelo v uzardění a poustoupila, aby mohli okolo vejíti; sama pak v zamyšlení se vrátila k hostitelům svým do pobočního jednoho pokoje.

V patách za ní pospíchal okolo Karla Doubic; i poklonil se slečnám, pozdravil lehkým hlavy pokynutím a úsměvem přítele, a odkvapil.

„Nebyl to váš přítel, pan Doubic?“ otázala se Laura.

„Byl, slečinko; přišli jsme spolu. On ale hned mě opustil, aby se skákáním v kole bavil.“

Laura se dala do smíchu řkouc: „Pan doktor volí zase dnes obraznou řeč; toto skákání v kole má býti popsáním tance ne? —

Apropos!“ zvolala, na odpověď nečekajíc;
„kolik pak máte quadrill?“

„Všecky k službám, slečinko!“

„Vždyť my také; prosím vás, nechtěly jsme se dříve zaslíbiti, až přijde-li po chuti tanečník.“

„Rozmaru plna, jako vždy,“ podotknul Karel obrácen ku Karolině, tíše na něho hledící.

„Kterou tedy chcete, abych vás oblažila?“ mluvila dále Laura plna smíchu. „Myslím, že budete spokojen s druhou a čtvrtou?“

„Jste přemilostná,“ dí Dorner. „Nebude-li mi toho nikdo záviděti, jsem vaším blaženým tanečníkem v těchto nadřečených — tůrách.“

Poslední toto slovo byl s takovým významem veselého škádlení pronesl, jakoby o namáhání mluvil, a pohlédl při tom zase kradmo na Karolinu. S ní totiž byl jednou již mluvil o tom, jak tanci nepřeje, a ona teď porozuměvši mu pravila:

„Ty nakládáš s panem doktorem velmi nešetrně; nevíš, že nerad tančí?“

Karel odvětil tím, že se jí poklonil, řka: „První a třetí quadrillu, prosím, abyste vy ráčila tančiti semnou.“

Karolina radostným překvapením hned neodpověděla; ale Laura zvolala: „Nerad tančí? Totě hřích před světem ne k zodpovídání! Tak umět tančiti a *nerad* tančiti, to ani k k víře se nepodobá!“

„Jest rozdíl v tanci, jako v každé — práci,“ dí Karel, a smích Lauřin sotva přestavší znova počal, an dále mluvil: „čím lepší odměna, tím lepší dílo, — aneb abychom pěkněji učinili podobenství, jest tanec uměním; čím více lásky kdo k němu chová, tím dále to přivede.“

„Ale, ale, zabíháte příliš,“ přerušila mu zase Laura řeč; „toť předc nemůže míti o vás platnosti; kdepak byste vzal najednou lásku k tanci?“

„K tanci ne, ale snad ku příčině, jižto k vůli se do tance dám.“

„Totě roztomilé!“ zvolala neunavná škádlitelka. „Dejme si teď, Karolinko, dobrý pozor, s kým pan doktor bude nejhezčeji tančiti: tu má také nejradši.“

„To budete milostslechny v oboru velmi obmezeném pozorovati, neboť nemyslím, že budu, krom s Vašnostmi ještě s někým tančiti.“

„Také dobře,“ ozvala se ihned Laura, „budeme aspoň ode dneška věděti, která vám jsme milejší!“

„A budu-li s oběma tančiti stejně —?“

„Hm, — ale pěkně; také budem spokojeny — alespoň žádná žárlivostí neonemocníme.“

„Ale, Lauro!“ zvolala v tom Karolina káravě.

„Ale mlč, drahá; vždyť je masopust, tedy žertujeme!“

„Kdyby to byl někdo slyšel,“ pravil Karel, a chtěl doložit: „musel by mysliti, že mi sama lásku vyznáváte.“ V tom ale mu bylo, jakoby opravdu někdo za nimi jda, po-

slouchal. I ohlédl se, a rozhorlen se hned zase obrátil; spatřil zrovna za sebou upřený pohled beze vší pochybnosti poslouchavší — Eleonory. Vedla se s panem — Karlem Doubicem.

Dorner přišel do nesmírných rozpaků, neboť Karolina skoro zároveň s ním se byla ohlédla, načež sestře to zdělivši požádala Dornera, aby je dovedl nazpět k rodičům.

Eleonora zlostí se zarděla. V tom okamžení povstalo v ní rozhodnutí, že přestane snažiti se o Dornera, jenžto tak pevně k rodině L* již upoután jest, a že se obrátí ku příteli jeho Doubicovi. I usmála se na něho, an ji právě s růží a motýlem v jedné osobě porovnával, a počala s ním záletnou rozprávku, plnou *snadů* a *jestlí* a dvorných úklonkův, až hudba zase počala hráti valčík. To byl Doubicův nejzamilovanější tanec; Eleonora také jej ráda tančila, tedy oba spolu skoro neustále v kole byli, jen chvilkami oddechu si přejíce.

Laura také zase tančila, ale Karolina,

nechť k tomuto tanci předstírajíc, zůstala v pokoji, sedíc naproti Karlovi.

Okolo deváté, právě když se přestal tančit valčík, vešly do salu dvě dívky v průvodu staříckého pána, zlatým jakýmsi řadovým křížem na prsou ozdobeného.

Pohled na ně byl přemilý. Jedna i druhá draze, a však jednoduše přistrojeny s bílými na hlavách věnečky stříbrnými, drahými kameny se třpyticemi, v bílých z hedbávného tylu šatech, popředím a kolem kytinkami z bílých a růžových barev ozdobených, jako dvě andělské bytosti vyhlížely: jedna zvláště byla spanilá: ve tvářích jakoby z bílého vosku utvořena byla, na jejichžto povrchu prst stvořitelův dotknutím-se dvě kapky nebeské zory položil, aby tu rozlitém-se svým onen stín prosvitné barvy nakouzily, jakým se stkví růže ve vodě pramenité potopená. Každý státi zůstal a udivené pohledy na ni obrácejíce šeptali si: „Jako anděl!“

Doubie je také spatřil; jemu však se nezalíbila bledá spanilá dívka, jako duch po

boku staříckého pána krádejší, ale života plná, rumencem planoucí sestra její.

Přistoupiv k jednomu známému pánu, otázel se: „Kdopak jest to? Neznáte je?“

„To nevíte?!“ podivil se pán.

„Ne, nevím. Vidím je dnes ponejprv.“

„Jsou to slečny Gressové; nasmírně bohaté: každá bude mít alespoň dvakrát sto tisíc.“

„Hezké partie!“ podotknul Doubic. „To bude asi ženichů, ne?“

„Podívejte se! Posud se neví o nikom, že by se o ně ucházel. Jsout za jedno ještě velmi mladé, a za druhé prý paní matka rigorózně si počíná proti všem, kdo známosti s dečrami hledají.“

„Inu, jisto, že pannami neostanou,“ pravil Doubic ukláněje se z lehka před pánem a poděkovav mu za zprávu vzdálil se od něho, aby zcela na Eleonoru, o nížto se vše opačně než o slečnách Gressových, vypravovalo, zapomenuv, zrakem každé hnutí nového předmětu toužení svého sledoval.

Eleonora několikráte se k němu blížila, divíc se velice, že ji zanedbává; Karel ale po celou noc si jí více nevšimnul, neboť se byl osmělil a požádal slečnu Gressovou o kottillon, jejížto mu ochotně přislíbila. Před ním nedočkavost plnila vše jeho myšlení a po něm příliš ve všem vědomí převládal z náhla rozplameněný cit, takže nebyl pořádné myšlenky ani schopen. Byl s ní mluvil o blaženosti lidské, jak relativní jest a co vše člověka může oblažiti, aniž to druzí tak uznávají, a přesvědčil se, že slečna Berta velmi něžně i hluboce cítí, jen že nesmělost přísným vychováním způsobená často vadila slovům, citu jejímu významu dáti majícím. Karel zapomněl opravdu na celých dvakrát sto tisíc a zamiloval se tak do Berty, žeby každou chvíli byl složil přísahu, že posud žádnou dívku tímto horoucím plamenem nemiloval.

Berta nebyla tak pravidelně slíčná, jako Eleonora, ba ani sestřiny podoby nedosahovala, byla však nesmělá, plná nevinnosti — a měla dvakrát sto tisíc. Ovšem na to Karel ani ne-

myslil, ale upříti se nedá, že by se byl sotva do ní zamiloval, kdyby mu byla co pouhá měšťanská dcera do známosti přišla. Tak s námi vládnou okolnosti!

Eleonora po půlnoci již se zase vodila jakýmsi redaktorem jakýchsi nepatrných novin, jenžto jí byl Bůh ví co napovídal o vysokém postavení svém.

Dorner tančil s Karolinou v kotillonu.

Seděli v jednom rohu podle skupení vysokých květin; v sále u prostřed taneční pořadatel stavěl jakousi hvězdu asi z třiceti párů, a ostatní mohli se zatím bavit, čím kdo chtěl.

Dorner poslouchal právě Karolinu vypravující o posledním sídle otce jejího a s ním celé rodiny. Pak i krátkými slovy popisovala loučení-se odtamtud a nepříjemné na pozdní podzim cestování skoro měsíc dlouhé.

„A nyní si zajisté, slečinko, často zpomínáte na milé tam zůstavené osoby, na všecky utěšené tam prožité chvíle, — a nepříjemnosti všeckybledými jen písmeny napsány stojí

vám v paměti, poněvadž blahé doby zářením svým je příliš zatemňuje.“

Tak promluvil Karel, když byla učinila v řeči přestávku.

„Máte pravdu, pane doktore,“ dí Karolina. „Často si zpomínám, ale zpomínky mé nejsou tak pestré, jako snad myslíte; nemám krom obvyčejných příhod, nač bych se ráda upamatovala.“

„Však i obvyčejné příhody v životě dívky, jako vy, slečinko, jste, nabývají ušlechtilého významu; nevím, co by se v obor váš dostalo, aby neušlechtěno zůstalo.“

„Zase již to lichocení!“ pokárala ho Karolina; v pohledu jejím ale spíše díky byly napsány než kárání.

„Nesmím tedy ani před vámi mluvit, jak cítím?“ pravil Dorner a sklopil oči.

„Nechtěla jsem vám ublížit! Odpustte mi!“

„A smím tedy mluvit, aniž se báti musím, že mi neuvěříte?“

„Pokud nebudete preháněti, vše ráda poslechnu.“

„Když jsem řekl, že vše, co v obor váš přijde, se ušlechťí, myslil jsem, že mi jen přisvědčítí musíte, aniž byste mi to zjevně znáti dala; mámť na sobě samém důkaz výroku toho, neboť i já jsem se stal o mnoho lepším od těch dob, co v obor váš náležím — neračte mi namítati! Byl jsem dříve odcizen lidem, světu, sobě samému, a teď. . .“

Odmlčel se.

„A teď?“ otázala se Karolina.

„Teď se ve mně probuzuje dávného citění ohlas, teď zase počínám srdce otevírati lidem a krásnému životu, neboť jsem poznal, že neumřela ve světě veškerá vnada.“

„Dříve jste myslil tedy, že — umřela?“

„Ano, myslil jsem,“ dí Karel se sklopenýma očima.

„Vy jste mě jednou chválil, že znám poněkud lidskou mysl; dovolu mi, abych zase jednu zkoušku před vámi složila, jestli se nemýlím. Ale spoléhám se na vaši pravdymilovnost, neboť se to vás týká.“

Tak pravila Karolina, sama nevědouc,

čeho chce tím docílit; jen to jí na myslit nastulo, že se chce dovědět o minulé lásce Karlově. Dorner ji vybědl a ona mluvila dále:

„Myslíli jste tedy, že ve světě veškerá vnada — pro vás totiž — vymřela? Vnucuje takorčka myšlénka, že jste dříve vnady světské znal a miloval, — že jste znal osobnost, v nížto byly podle vašeho zdání vnady tyrepresentovány — a podle vašich slov zemřela tato vнадná osobnost?“

Bylo již vyřknuto a slova nedají se vzít nazpět. Karolina sama se lekla odvahy své a chvěla se očekávajíc, co se doví.

Karel si tiše vzdechl, pak pohlédl přímým, vážným zrakem v oči její a promluvil hlasem přitlumeným, jakoby tíže minulosti celá na něm ležela:

„Nemohu zapřít, a nechci také, že jste hluboko pohlédla do minulosti mé! Snad slova má, u vaší přítomnosti méně strážena, podporovala vaše liduznalství; ale poněvadž již tušíte mnoho, jest povinností mou, abych vám sdělil vše ostatní.“

„Tím si mne velmi zavděčíte,“ podotkla ona plna rozpaků.

Karel se lehce uklonil a počal :

„Bylo mi osmnáct let, a duše má počínala toužiti po lásce, ač nevědouc, čeho v ní nalezne, že tam soustředění vší poesie se domnívala. Poznal jsem, jako vás teď znám, již tehdáž bytost více andělu než lidskému tvorů podobnou, plnou ušlechtilé něžnosti citu hlubokého, bystrého ducha, slíčnou a nadevše pomyšlení vlídnou. Denně jsem ji vídal, a láska má vzrůstala, jako na jihu květy bují, neboť vždy nové spanilosti jsem v ní nacházel. Ona se ke mně naklonila s výše své a opětovala lásku mou, předtuchu nebes do duše mé vlévajíc. Celý rok trvala blaženost má, a pak jsem kráčet — za rakví její.“

Hlas jeho zněl jako srdcejemná elegie; i v Karolině soucitný smutek rozechvěl. Odmlčev se chvílku, pokračoval dále :

„Od těch dob jsem nebyl ani živ, neboť lhostejné trvání mé po celé tři roky životem nazývati nelze. Pak jsem spatřil vás, a pohled

můj si uvykl z vaší bytosti skládati sny omi-
nulosti — první to známku života do duše mé
se vracejícího. I vy jste, jako zvěčnělá Marie,
po andělsku vlídně se mnou zacházela, i vy
jste její cnosti jednu po druhé všecky jevila,
a já jsem dlouho byl ve sporu sám s sebou,
mám-li se vzdáliti vás, nemaje práva k poží-
vání blízkosti vaší sesrdcemvyhynulým, anebo
mám-li zůstatí a zkusiti, zdali se v popeli ještě
jiskra vzejme, aby teplem svým duši oživila.
Nevědouc o tom vy jste mi vrátila ztracený z
duše život, a já bych vám toto vaše dílo
k nohoum položil, kdyby kořeny jeho nebyly
tak velmi podkopány.“

Karolina se celá chvěla; takové vyznání
lásky snad posud nevyšlo z úst mužských! —
Jaká to zásluha, přivéstí v zapomenutí obrazy
drahé, tak hluboko v tak pevné půdě pohro-
bené!? Nabyvši poněkud chladnější mysli
pravila:

„Celý strom snad by nekvětl, ale nově
vypučivší letorůstku lze dochovati, aby se z
strom učinil. Minulost byste musel zasvětití

památce své, ale z myšlení svého ji odstráňte, aby přítomnosti nezacláněla, a budete z cela uzdraven.“

www.libtool.com.cn

„Rada vaše, slečinko, dokazuje, že se podávaného vám života ujímáte; vlídnost vaše dojíímá mě přehluoce, a kdybych se nemusel obávat, že pokalím nebeský mír váš, položil bych minulost, přítomnost i budoucnost svou do rukou vašich, abyste se mnou naložila, jak uznáte. Slovem otázal bych se vás, chcete-li se mi státi Marií . . .“

Tu poznal, jak daleko a směle pokročil. I chtěl právě prositi, aby mu odpustila, slova jeho aby zapomenula; v tom ale vyběhl je poradaatel tance, aby vešli do prostřed, a omluva jeho i odpověď Karolinina jsou přerušeny.

Když stáli již v řadě, nemohl se Karel přemoci, a zašeptal jí :

„Nemáte-li, slečinko, co byste mi odpověděla, tedy prosím, abyste mně ponechala osudu mému, a tajemství mé v sobě pochovala. Já snesu všecko, neboť jsem resignací přivykl.“

Karolina chvílku sama s sebou zápasila ;

pak utrhši lístek z náprsní kytky své podala jej Karlovi řkouc po tichu a celá uzardělá :

„Obraz naděje — má odpověď!“

Pak sklopila oči nemohouc mu studem pro smělost svou do tváře pohlédnouti; on pak políbiv kradmo lístek ten schoval jej na prsou svých, a když ruku její vzal do své, oběma vyjevilo jemné stisknutí, že stejně cítí a myslí.

Ples se ku konci blížil. Slečny a vůbec dámy, tancem rozohněně, lícemi planuly, zrakoma pálily, srdcem vzdychaly a ústy mluvily slova jemněji vyzývající, tu a tam vnoci povstálý cit prozrazující; skoro všichni páni byli se přidružili — vůbec šťastně, jen jeden méně, jemužto právě nejvíce snad o výboj šlo : Karel Doubic. Slečna Berta, krom když ji k tanci pobídnul, stranila se ho, stranila se mužských vůbec, a jeden důstojník, chtě se k ní poněkud smělejšími slovy přiblížiti, jest od ní beze všech okolků stoje ostaven, načež sestru vybídla k návratu, a odešla s ní vyhledati tarého pána, jejich průvodce.

Karel ji, když odcházela ze sálu do šat-

nice, naschvál potkal mysle, že ji předce musf naposledy dnes pozdraviti; ona však nikoho si nevšimajíc odešla, a pokloně jeho poděkovala lehkým hlavy pokynutím jen sličnější Bertina sestra. Načež Karel, hlavu všě, do jednoho pokoje si zasedl, očekávaje, až Dornér proň přijde.

Tento byl zatím, s celou rodinou povečerev, s milostpaní a panem státním radou zajímavě pohovořiv, pln veselosti poslední quadrillu s Karolinou dotančil a vedl ji teď k rodičům, neboť bylo určeno, že po tomto tanci se půjde domů. Jdouce předposledním pokojem spatřili Doubice v hlubokých myšlénkách sedícího a v ruce sklénku s vínem otáčejícího.

„Což pak se přihodilo vašemu příteli?“ otázala se Karolina.

Karel se pousmál, neboť symptomy tyto mu pro časté Doubicovo se zamilování nebyly neznámy: pousmáv se tedy pravil s pohledem hlubokým k ní se kloně:

„Možná, že u něho počíná teprv nemoc, jižto jsem dnes já tady pozbyl.“

„Myslíte-li tím lásku? — tot mi líto vašeho neštěstí!“ prohodila Karolina se sklopeným čelem.

Karel jí porozuměl, a tedy ryhle pravil:

„Lásku? Ano i ne. Je-li láska jen toužení nadějí a obav plné, tedy ano; je-li ale milost blažené vyslyšení tajných v srdci přání, tedy ne.“

„Škoda, že v této věci tak lehce lze se vymknouti obratem slov každému skoro provinění!“ vece Karolina.

„Já pak lituji, že v této věci, jak jste bezpochyby záležitosti srdci nazvati ráčila, jeden druhému obyčejně jinak, a právě tak rozumí, jak si toho nejméně žádá; snad proto jen, aby se mu vždy na novo milé výmluvy podle přání dostalo.“ Tak doložil, skeptických myšlének ani před milovanou dívkou vzdáti se nemoha.

Karoliny se slova tato poslední nemile dotknula; bylať se domýšlela, že již úplně vládne citem jeho, a poznala teď, že i ji do rozsáhlého oboru chladných pravidel liduznalských stavi; i tajné přiznání se srdce jejího, že pravdu pověděl, nelibostí ji naplňovalo.

Tedy uraženou se stavic, poněkud chladně odpovéděla :

„Stavíte mě v roztomilou společnost, pane doktore, se vzornými charaktery bedlivých pozorování svých mne a slova má porovnáváje; jsem vám velice povděčna.“

Tentokráte musel Karel poněkud déle přemýšleti o smyslu řeči její, neboť zněla zcela tak, jako důtklivá výčitka pro cosi nemilého. Konečně vypátrav, aniž se jí byl otázal, že v rozhorlení jejím nový důkaz výroku jeho se jeví, pravil po chvíli:

„Že vás, slečno, nemám za rovnou ostatním, budiž vám důkazem to, že vás za žádné odpuštění neprosím, neboť vždy ještě myslím, že slova má nikdy se vás dotknouti nemohla urážlivým, ale pravdivým smyslem svým.“

Bylť jí to jen proto řekl, aby jí mrzutost neučinil; dosáhl také, čeho chtěl, neboť vyvinuvši se z tohoto proudu potomní řeč zase je přivedla k sobě tak blízko neli blíže, jak si dříve stáli.

Karel doprovodil rodinu až k vozu, načež

se vrátil, aby Doubice vyhledal. Nalezl jej posud v hlubokém zamýšlení pohřížena.

„Prosím tě, co to tropíš, čili vlastně netropíš?“ oslovil jej. „Vypadáš mi zrovna tak, jako bysi se až po uši byl zamiloval!“

„E což ty víš o zamilování!“ odbyl ho Doubic.

„A mrzutý jsi také,“ pokračoval Dorner dále, usmívaje se; „to znamená, že jsi nebyl hrubě šťasten.“

„Prosím tě, nech mě teď!“ dí zase onen. „Viš, že takové vtipkování nemohu vystáti!“

„Ne, bez žertu, Doubici! Tvůj plamen zde už není, já také mám toho dost, — pojďme tedy domů!“

„To nevíš, není-li tu můj plamen!“

„Hm, neseděl by's tu,“ prohodil Dorner.

„Nu tedy zde není! Máš pravdu, a nech mě!“

„Mám tedy sám domů jíti?“

Na tato slova se Doubic pomalu zdvihl, a slova nemluvě odešel s přítelem.

III.

Karolina druhého dne se probudila z blahých snů, tak krátkých, že se jí zdálo, jakoby musela ještě znova usnouti, aby dále mohla sníti. S jasného nebe jasný lesk plnými okny svítil, tisícero násobně v krystalových na skle květech, mrazem vykouzlených, se odrážejí. Jak vesele se vše kolem usmívá! Opravdu, komu blaho uvnitř se zrodilo, ten vše v milejších podobách vidí, svět má proň jen veselosti dary nepočítané a rozkoše vnitřní ozvěna vším mírem vane. Naproti, komu černá ruka smutku v prsa zasáhla, srdce svírající ocelovými prsty, tomu i před okem tělesným jako duševním hustá rouška tmavě visí, a předměty kolem mají temné barvy, jakoby je soumrak

tížil; myšlenky ozvěnou smutnou v hlavě bloudí, a do vědomí se zahostí zádušný bratr smutku srdečního. Těžkýť stav takovýto, a život jako ten za nic nestojí. Přijdouť tu člověku chvíle, kde si žádá vřele, aby přestal býti na světě, kde ruka odvážné rouhavá po životě sahá, chtěje jej zničiti, zkaziti ušlechtilé dílo svrchované nad námi moudrosti. Zmalatněv myslí si duch, že hrdinný čin vykoná, život-li v sobě zabije, hřeše má za to, že člověku právo dáno, aby žil, pokud mu život příjemný se podává. — Silný duch, rozumu nepozbyv, z nehod se vymůže, pokoří překážky blaha svého, a budoucí štěstí si — zaslouží. Proto máme v sobě silnou vůli a duši činů schopnou, ni koliv nejsouce slepé zvůli náhodných okolností poddáni, jak by přehnané tu a tam hlavy rády nám namluvily, pro vlastní slabotu na cizí možnou sílu zapomínající.

Karolina tedy byla ode věíra v počtu těch, jimžto v prsou svítí jasný, milovaný, rozkoše plný den, a minulé nespokojeného toužení chvíle v zapomenutí padly.

Bylo asi deset hodin, když Dorner přišel, a našel Karolinu samotnou, neboť matka byla odešla s Laurou na návštěvu, a pan státní rada byl neunaveně pílen ve své písárně.

Vstoupiv do pokoje, v němžto rodina obyčejně pohromadě bývala, a spatřiv Karolinu při pianě sedící, poněkud zaražen se přiblížil. Byl nesmírně bledý, jako kdyby právě byl po těžké nemoci; v očích jeho poněkud vpadlých, ale snad ještě živěji planoucích, než kdy před tím, bylo znáti, že po celou noc se nezavřely, a na mramorovém čele cosi spočívalo, jako veliké se-rozhodnutí; celý obličej děsným klidem spíše zapuzoval, ale Karolina jen význam očí jeho viděla. V radostném uzardění pokročila mu vstříc, a na vzájem jej pozdravujíc nabídla mu pohovku.

Dívky obyčejně, jsou-li jen poněkud vzdělanější, cítí v takovýchto případech, že by se muž, opravdu citem jatý, před nimi směšným stal, kdyby rozpaky jeho samy neukončily; tedy také Karolina bojíc se mlčení Karlova, počala :

„Čekala jsem vás, pane doktore, proto jsem zůstala doma; matince a Lauře musíte odpustiti, neboť byly nuceny vyjít k paní komisarové.“

Karel místo vši odpovědi na ni pohlédl okem, plným smutna, usmál se skoro nepozorovaně, a teprv po chvílce pravil:

„Jednak se těším, slečno, že jsem vás našel samotnu, jednak ale jsem proto pln rozpaků, neboť —“

A zamlčel se.

„Neboť?“ otázala se Karolina.

„Nevím, o čem bych mluvil,“ přiznal se Karel.

Dívka se usmála, a znova se rdící pravila skoro šeptem:

„Mluvme o včerejšku!“

„A ještě jste nezapomenula, slečno, jak jsem byl opovážlivým?!“

„Zapomenouti?! Pane doktore, buďte nyní žertujete, anebo jste včera hrozně si zahrál se mnou.“

Rozpaky byly zmizely a Karel zvolal:

„Bůh jest svědkem mým, že jsem pochyboval o pravdě štěstí svého, slečno! Musel jsem ještě jednou od vás slyšeti, že jsem nesnil, že jste mi nedovolila naději míti, abyste mě za nedůslednost mou potrestala.“

„Karle!“ zvolala ona káravě, a on uchopiv ruku její, na čelo si ji křečovitě tiskl a zvolal vášnivě:

„Anděle! Já takového štěstí nezasloužil. Tato výčitka mě po celou noc pronásledovala, pochybováním mě mučíc.“

„Vy že jste me lásky nezasloužil?“ dí Karolina, a z prsou se jí za povzdechem tichými slovy vyvinulo: „Jsem já hodna štěstí svého?“

Pohlédli si v oči, duše jejich se potkaly, a citem vroucí dívka ukryla ruměnec svůj na prsou Karlových.

Bylo jí nevýslovně blaze, jakoby se měla v nebeštanku proměnit, a on se chvěl přemírou rozkoše; srdce bilo mu v prsou tak silně, tak rychle, jakoby život v něm dvojnásobným spěchem ku konci dobíhal. U prostřed

blažené chvíle ovíval však jeho skráně smrtní dech, předtucha, divně skličující, kalila mu šťastný o lásce sen, aniž si to sám mohl vysvětliti. www.libtool.com.cn

Poznavše v životě jednou jen, jak lehce nejvyšší lidské štěstí dechem přísné nad námi vlády shasíná, podržíme v duši bázlivost po celý věk; slze nad hrobem zhynulého štěstí prolité zanechávají v srdci slabost věčnou, tak že se ohvěje v prsou navždy, nových neustále nehod se strachujíc. Jasně chvíle, blahem těšící, jen na krátko vzbuzují někdejší jary život, aby za ním následující bojácná slabost tím více opanovala. V těle málo kdy lze nemoci hluboký kořen umrtviti: tak i duše churavá, lékem chvílemi na bol svůj pozapomíná, snad i nadějemi se počne těšiti, že se docela pozdraví; ale vždy na novo a pokaždé prudčeji vrací se zlá choroby upomínka, život až do omrzení ztrpčujíc.

Nový milosti cit nad popelem posvátné, jediné první lásky jest tímto lékem, na chvíli zapomenutí minulého blaha přinášejícím, ale

musela by láska býti horoucí, smysly omamující, v srdci nestálém, kdyby celou minulost měla v zapomenutí uvrhnouti; avšak duch mužný opravdu a vroucně jen jednou miluje, každý následující pocit prvnímu se ani nevyrovná, kdežto by, maje duši naučiti, aby zapomenu-la, musel nad všecken první a potomní vynikati.

V takových-to poměrech Karel nebyl. První jeho cit vždy ponořoval myšlení do mrtvých minulostí; patře Karolině do tváře, myslil na Marii, hlava její ležela na témže místě kde Mariina, pohled její po chvíli k němu pozdvižený právě tím nebeským slovem k srdci mluvil, jako to Mariin zrak ondy činíval, a pak následující políbení vším ohněm na někdejší horoucí celování připomínalo tak, že nebylo ani lze zapomenouti na drahého, mrtvého anděla.

Karolina mu nerozuměla. Sama slasti lásky své na vše zapomínajíc, podle toho i milost Karlovu chtěla měřiti, a bylo jí podivno, že muži tak chladně milují, jaksi nuceně a

zádumčivě slova i celování milenčino opětu-
jíce, a litovala jich, že srdce dívčí mnohem
živěji cítí, že milováním se stává mnohokráte
blaženějším. Teď pochopovala, že dívka z lá-
sky všecko podstoupí, ale i že musí milovaný
muž Karlovi se podobati, rozuměla; neboť
právě proto, že tak mužně, tak pevně se cho-
val, byl i nezvratné lásky hoden, a sám po-
vahou takovouto rukojemství dával věčného v
citu rovném setrvání.

„Vy nejste tak blažen, jako já,“ pravila
po dlouhé chvíli tichým hlasem Karolina.
„Něco vám kalí myšlení, neboť s čela, z očí
vám čtu, že duši odcizujete přítomnosti.“

„Odpusťte mi, drahocenná dívko!“ zvolal
Karel. „Snad nejsem tak blažen, jak bych
měl býti, ale blažen jsem jistě, pokud mi jen
možno, věřte mi! Že první chvíle dosaženého
štěstí mi probudila památku v duši tesknou,
nebude vám jistě divno, ani na ujmu budou-
címu blahu mému; přivykl jsem myšlénkám
svým, neustále na ztrátu mou mě upomínají-
cím, a než zase nynějším citům zcela přivy-

knu, bude nějaký ještě čas trvati, neboť musím dříve se naučiti, jak bych zapomenul.“

„Čím více se budete přítomností zabýváte, tím snadněji zapomenete na doby minulé,“ zašeptala Karolina.

„Ale i vůle musí chtít,“ vece Karel v zapomenutí.

„A scházelo by vám k tomu vůle?“ zvolala ona.

On se vzpamatoval, pohlédl jí do hlubokých očí, v nichžto nejdoleji bolestná výčitka plakala, načež obejmá ji náruživě zvolal:

„Ne, ne, hvězdo má! Vždyť já rád i minulost, tu blaženou, k nohám vám položím, jáť chci zapomenouti, ale jen tak, aby památky její přestaly pálením svým vždy žaly mé obnovovati; abych vše z paměti své vyhladil, nelze mi, aniž vy toho budete žádati, neboť se nynější láska má jen šlechetnější stane, myšlením na zvěčnělou sestru duše mé prokvítajíc.“

To Karolinu bolelo. Proč myslil jen na mrtvou Marii neustále? Zdálo se jí, ja-

koby v těle jejím jen obraz Mariin miloval, jakoby vůbec jen proto chtěl lásce se oddati, aby se živěji na někdejší milost Mariinu mohl upomínati; tato Marie — byla by hodna kletby Karolininy, kdyby v srdci dívky tak andělské krom želení jiný proto cit mohl žíti. Pak i bojechtivost v ní povstala, nutíc ji pustiti se do zápasu s památkou zemřelé dívky o lásku Karlovu, o milování muže povahou tak pevného. Vědělať anebo jen tušila, že láska nová, ovládne-li srdcem, vše do zapomenutí přivede, a člověka světu a lidským pocitům všem navrátí. Tedy nelibost svou přemohla i pravila, stavíc se veselejší, než byla :

„Já vám pomohu, abyste snadněji zapomenul.“

To pověděvši vstala, zasedla k pianu, a tichou předeheru počínajíc, pravila:

„Dříve ale vám zazpívám píseň, učící srdce smutné, jak má zapomenouti. Pěkně poslyšte; ale musím si napřed vymíniti, abyste

mě nevytrhoval, ať zpívám cokoli; musíte
všecko poslechnouti!“

Domluvivši počala, milostným nápěvem,
 ježto Karel posud nikdy neslyšel, zpívajíc :

„Zpomínky mé, proč mě mučíte
 zlatými z ráje obrazy? !
 Rod váš budí touhu po lásce,
 po slasti dob, zašlých na věk !
 Trpím, a mé srdce krvácí
 pomyšlením na ráj svadlý.
 Zpomínky mé, již mě nemučte !
 utiš v prsou se nářku můj !
 Nade hrobem, kde blaho mé spí,
 nový do temna den vyšel.
 Milý ten lesk v srdci mi sýlá
 jasnou radosti útěchu,
 a duch vidí posly milosti,
 četné jarých květů puky. —
 Na obrazy z mé minulosti
 padá nového chrámu stín,
 kde zas bohům dávno uvyklou
 oběť duše chce páčiti —

Nezajdu teď, nejsa nikým znán,
aniž památka má zhyne. —

Po lásce mou touhu konejší
dechem milosti cit nový :

nač ještě déle trápití mám se? —

Zpomínky mé, umlkněte!“

Hudba slovům dodala významu, podivnou pravdou jaksi přesvědčujíc. Z počátku Karel ostal zaražen slovy vlastní básně své, pak ale čím dál tím rozdílnější smysl slov podobných zajal duši poslouchající, a když dokončila, nepozoroval zamyšlený Karel, jak oko její v nevýslovném dojmутí na něm spočívá čekajíc, až se čelo jeho pozdvihne.

Zatím ještě v nápěvu dokončené písni si libujíc tiše dohrávala, do myšlení Karlova vždy více určitosti vylévajíc.

On cítil hluboce pravdu zpěvu jejího, plesal v duchu, tuše, že z jejího pera vyšla; pátral, jak asi se stalo, že jeho báseň, před několika týdny napsaná, do rukou jejích se dostala, neboť nebylo pochybnosti, že z jeho

versů si byla vybrala látku básně své. A tak šetrně, tak něžně napomínala! Tak jasně postavila mu před oči přítomnost blaženou, že nebylo lze, leč poslechnouti. A on rád poslechl; jen kdyby ty zpomínky jeho závisely od vůle! Tak ale samy o sobě se rodíce, ostatní vše myšlení do poddanosti vázaly. Nelze jinak, než času ponechat, aby jednu po druhé zastínil, a postaviti v duši stráž vůle pevné, aby zabránila myšlénkám po zvyklé cestě za vůdkyněmi do minulosti zabíhati. Vždyť pevnému předsevzetí skoro nic nemožno není; a nestává příčin, proč by hlasu rozumného neposlechl. I ukončil také myšlení své bezvonně nahlas vážně řka :

„Zpomínky mé umlkněte!“

Karolina zaplesala vstávajíc, a sedla si zase podle něho, aby laskavou řečí dokončila vděčnou práci svou. —

Když se paní radová z návštěvy s Laurou navrátily, byl již Karel úplně pozdraven, a z očí jeho se jim rozkoše lesk vstříc zářil.

Poptav se, jak se vynacházejí, a podiviv

se, že probdřená noc ani nejmenší známky na nich nezůstavila, usmál se jen kradmo na Karolinu pohlédnuv, když Laura pravila :

„Mně nebylo pranic ; probudila jsem se již o půl deváté, a jak vidíte, nejsem ani dost málo ospalá. Karolina nám ale ani nechtěla vstávat, a tak mrzutou, jako dnes, jsem ji ještě neviděla. Ani nechtěla slyšeti, když jsme chtěli, aby šla s námi ! Zajisté se jí něco hodně ošklivého zdálo, anebo pozdě usnula ; vizte jen, jak posud snivě a beze vší živosti na nás hledí !“

„Snad právě opakem se mýliti ráčíte, slečinko,“ vece Karel. „Možná, že rozkošný sen mysl jí poutá, život náš jí čině lhostejným, a že jen proto nechtěla vyjít, aby tak brzo milé obrazy jeho z duše neodešly.“

Laura se potutelně na oba podívala, ruměncem sestřin, zdálo se, že náhlou myšlénku její potvrzuje, a tedy na nic se neohlížeje, jak byla, zvolala se smíchem :

„Anebo jste vy, pane doktore, vinen, že Karolina s námi nešla, jen aby vaší návštěvy užila déle, než my. — Uhodla jsem ?“ zvolala

rychle, čtveračivě hrozíc, neboť spatřila, že i Karel poněkud v rozpaky přichází, a dala se s paní radovou do srdečného smíchu.

„Inu já proti tomu nic nemám,“ mluvila čtveračivě dále. „Vždyť musela viděti za dne, jak se před ní zatváří na pokání přivedený nepřítel tance.“ Nedbajíc, co ostatní řeknou, dokončila: „Ziskala jsi sobě, má milá, velikou o pana doktora zásluhu. Oč že ani neví, čím by se ti odsloužil? Pověz nám, jakou ti tu mezi čtyřma očima odměnu zásluhy tvé nabízel?“

Sama paní radová ji napomenula řkouc:

„Ale, Lauro, Lauro! Tyt jsi jako dítě nerozumná!“

Karel nabyl již rozvahy, a vida, že nejlépe pochodí, obrátí-li vše v žert, pokračoval dále podobným smyslem, až i Karolina myslí si dodavši v hovoru vzala podílu. —

Bylo poledne, když se Karel domů vrátil, a k nemalému podivení svému shledal tu Doubice naň čekajícího.

Co jen chtěl? Vždyť po bále vždy až do

dvou nejméně spával? Toť musel již o desáté aspoň býti probuzen !

Pozdravili se, a Doubic pravil váhaje :

„Chceš-li, dejme si přinést oběd sem; nerad bych šel do hostince; mámť s tebou co mluvit.“

„Pro Bůh, snad mě nepřicházíš vyzvati na souboj?“ zvolal se smíchem Dorner.

Doubic se nuceně usmál, a mluvil dále :

„Chci tě totiž, nebude-li ti to nelibo, žádati, abys mi v záležitosti velmi důležité něčím vypomohl.“

„I s radostí!“ vece onen. „A 'k tomu potřebuješ tak slavnou introdukci? Vždyť jsi i ty mně kolikráte pomohl, a měl bys již býti přesvědčen, že ti má kasa —“

„Prosím tě pro všechno na světě, jen mi dobře rozuměj!“ zvolal Doubic. „Mně se tu nejedná o peníze, ale o —“

Zamlčel se.

„Tedy jen honem pověz, oč se ti jedná,“ pobízel Dorner, „ať ti mohu pomoci. Musím ti ale napřed říci, že s Eleonorou —“

„Tak pak u všech všudy mi nemluv o lidech, na něžto jsem ani nepomyslel!“ přerušil onen řeč přítele, domnívajícího se, že snad sličná záletnice hledá přiblížení-se. Vida, že tomu tak není, zvolal s podivením:

„Tot tedy jsem opravdu nesmírně zvědav, co to bude. Honem povídej!“

„Víš co?“ vece Doubie, „dejme si dřív přinést oběd a sklenici dobrého piva — pak ti to povím!“

„A nezapomeň také několik cigar objednat — rozumí se, dobrých, a na můj oučet, protože ty nekouříš!“ zvolal ještě za vycházejícím z pokoje přítelem, načež sejma se stěny kytaru, počal na ni nevelmi uměle drnkati jednotlivé akkordy a hvízdati nápěv jakési písni milostné.

Vrátivši se Dorner nemohl zadržeti smích vida roztoužený stav soudruha svého. Tento ihned odložil kytaru, chtěl začíti nějakou řeč, ale nehrubě se mu povedlo; pročež Dorner slitovav se nad ním, pravil:

„Víš-li co, nechme okolkování, a domluvme se rázem! Co chceš? Povídej!“

„Nepočkáme až po obědě?“

„Děťinský člověče! Což pak tvá prosba musí vyjít ze žaludku, že chceš počkati, až by ji oběd z něho vynutil? Neotálej déle a pověz, sice ti —“

„Nehroz jen zas; vždyť už povídám!“ vskočil mu Doubic do řeči.

„Tedy konečně!“

Ještě si zakašlal, poposednul si v pohovce víc do zadu, a tváře se jako venkovská nevěsta počal:

„Víš, já jsem — snad jsi včera viděl tu dívku, která s tím starým pánem přišla?“

„Kam?“

„Ale nezlob mě! Kam!? Do plesu! Či jsme ještě někde večer byli?“

„To ne,“ vece Doubic, „ale ty's jen řekl včera, a večer jsi vynechal.“

„Teda večer! Viděl jsi ji?“

„Myslíš-li tu spanilou bledou dívku, ježto

krásným, jako z bílých květů a dechu růže stvořeným obličejem pozornost všech —“

„Její sestru — tu druhou!“ vskočil mu Doubic do řeči.

„Tu — tu jsem tak nepozoroval; nevím opravdu, jak vyhlížela,“ dí Dorner.

„Povídám ti, pravý opak její!“ počal rychle rozjařený Doubic. „Jako vtělený život! Červená, plná zdravoty, jen kypí bujením. To je ti děvče! — Tedy's ji opravdu neviděl?“

„Neviděl. A proč se ptáš?“

„Tak! Víš, kdo to byl s nimi?“

„Ten starý pán? — Otec bezpochyby.“

„Ah to to! Otce nemají! Byl to jejich strýček.“

„To asi bude pro mne velmi lhostejno.“

„Jen poslyš! Ty dívky budou mít každá dvakrát sto tisíc věna.“

„A ty bys rád do té méně hezké se zamiloval?“ Tak prohodil Dorner s polotajeným, zhrzučícím úsměvem. „Musím říci, že máš velmi bystrozraký vkus! Napřed již ti gratuluji.“

„Že ty toho škádlení nenecháš! Vždyť já jsem již láskou hořel, 'prvé než jsem věděl, kdo jest?“

„A — to je jiná! Nemýlím-li se, tančil jsi s ní v kotillonu?“

„Tančil, a třetí quadrillu.“

„A jak jsi daleko?“

„Totě k zbláznění!“ zvolal Doubic nemoha se přemoci. „Děláš, jako bys se právě byl narodil! Kdybych byl jen někde, neřku-li daleko, neseděl bych tu vedle tebe, ale vyrazil bych ti strop samým plesem!“

„To tě tedy lituji, brachu.“

„Pro politovanou jsem ale k tobě nepřišel.“

„Tedy si hezky tiše sedni, a já tě začnu těšiti; beztoho jiného nemohu nic dělati!“

„Když ti ale povídám, že můžeš!“

„Činíš mě velmi zvědavým!“

Doubic si k němu blíže přisednul a hlasem poněkud přitlumeným, jakoby se bál, aby ho někdo neslyšel, počal přednášeti vlastní žádost svou:

„Víš, já jsem celou noc nespál, a ustanovil jsem, že — že jí budu psát.“

Dorner se dal do hlasitého smíchu.

„No, nesměj se! Musel bych jí všechno svědomitě psát, že jsem se do ní zamiloval, prvé než jsem ji znal, aby nemyslila, že jsem dobrodruh jakýsi, pak i stav můj, a tak dále, jen jmeno bych rád zamlčel, a takž jakž podotknul, že bych jí je ústně zdělil, kdyby snad do budoucího kasina přišla, nebo jinak nějak se mnou se potkala. Vidiš, já mám hlavu takto plnou myšlének, ale jak mile s perem v ruce sedím, tu jakoby mi prkená hradba před obrazovtornost padla: ani slova — ale ani slovíčka nedovedu pořádně — tak po básnicku, jak říkáme, napsati. Ty to ale umíš, tobě to jede na papíře, jakoby prášil, a proto jsem tě tedy chtěl prositi, abys takovéto psaníčko pro mne sestavil; já to pak opišu a pošlu jí to.“

Dopověděv oddechl si a pohledl na mlčícího přítele, v jehožto tváři se jakási ledová přísnost byla rozhostila, pocházející z myšlének o sobectví lidském, ježto Doubicovo mluvení

v něm vzbudilo. I netroufal si přerušiti hluboké to přemítání, až Dorner konečně sám promluvil, řka:

„Pověz mi upřímně, Karle! miluješ ji anebo její věno?“

Doubic se zapálil, a div že hněv jeho nevypukl z hlavy rozjitřené. Přemohl se však, a odpověděl:

„Krom slovem svým,“ — a na to důraz dal — „nemohu ti jinak dokázati, že jsem se do Berty zamiloval, prvé než jsem jmeno její znal a o budoucím věně jejím se dověděl.“

Dorner naň upřel pronikavý pohled svůj, a po chvílce pravil neobyčejně vážně:

„Věřím ti; jinak bych pera svého ledajaké hříčce nepropůjčil, za nižto bych se musel stydět.“

Doubic se rozveselil. Umluvili se ještě podrobněji o tom, co by se psáti mělo, a následujícího dne večer sešli se zase, neboť list byl již hotov, a zněl jak následuje:

„Milost slečno!

Prosím snažně, abyste ráčila odpustiti ne-

známému, že zvolil snad neslušnou tuto cestu, aby promluvil k Vašnostem slovo nutné. Nezaslíte mi, jestliže pohled Váš neklamal, duši jevě plnou jemného citu a dobrosrdečnosti, hněvu neschopnou.

Spatřil jsem Vás v minulém plesu měšťanského kasina, jak jste v průvodu dívky vlespanilé po boku starého pána vkročila, a zrak můj ostal na stopě Vaší. Buď že zásadami veden anebo mocí vyšší, neviděl jsem krásou zářící Vaši průvodkyni, ale před Vaším něžným pohledem klekla duše má, přejíc si jeho lesku. Neznaje Vás, zapomenul jsem nepovážně, střežiti hlasů touhy své, a tak se stalo, že vláda rozkošné bytosti Vaší hloub mi v srdci opanovala, nežli se dalo před rozumem zodpovídati. Osměliv se, tančil jsem s Vámi. —

Drahá slečno ! Nevěřil jsem, že lidské horoucí touhy ozvěna po neznámé cestě k srdcím doniká ; jsem ale nyní o tom přesvědčen, neboť hledě na nebeský poklid čela Vašeho žádal jsem horoucně, abyste oko sklopené po-

zdvihla, blaho v srdce rozšívajíc, a — Vy jste vzhledla i potkala se s duší v oku mém sestředěnou. Pohled ten, i ledy zapuzující, zapálil ve mně oheň před obrazem Vaším v srdci mi obětně planoucí, až i celá bytost má se jím zňala, neznajíc touhy jiné, leč na jejímžto počátku a konci Váš nebeský zjev se zářil. Seznal jsem za málo hodin příliš jasně, že jsem dříve bez citu byl chud a hoden politování, že ve Vaší přízni, ve Vaší milosti života mého sladký cíl spočívá, i oddal jsem se myšlénkám blaženým, daleko po cestách nadějí pestrých mě unášejícím do neamírna.

A nyní, posuďte zhrození-se duše mé: — dověděl jsem se jmena i stavu vašeho, a před daleký kraj toužení mých spadla s hůry ohromná stěna skalní, div že i srdce pod ní nezůstalo bez života.

Náhly můj cit mi přichází od té doby co hřích, aneb aspoň co zlá odvaha základu nemající; jest mi, jakobych Vás za přečin svůj musil na kolenou odprosit.

Žel však, že srdce oživélou vládu rozumnou zapudilo, a samochtíc si volí cesty k dosažení buď štěstí, anebo záhuby své, — slovem o zbavení-se usmrcující nejistoty usiluje.

Vy jste snad již v prvním se-rozhorlení pro nepovážný, smělý můj krok mě ztratila; máte-li však opravdu podíl duše nebeské, pilně rozvažte, než rozsoudíte nade štěstím neb záhubou života mého.

Jsemť Vám neznám, ale jen jméno své si zachovám v tajnu, až snad pro doby příznivé, a ostatní vše o sobě povím.

Letos se stanu doktorem práv, jsem rodem Čech, a vši lsti prázden; můžete-li člověku takovému důvěřovati, dovolte, aby se vám v příštím kasinu představil, a pak teprva rozhodněte nade mnou. Nepřijdete-li, bude to zápornou odpovědí důležité pro život otáče mé, a já jsem ztratil štěstí, sotva zdaleka jeho září zhlednuv.“

K. D.“

„Bravo! bravo a ještě jednou bravo, slavný Karle Dorneroviči!“ zvolal pln vděčné

veselosti Doubic a obejmul usmívajícího-se přítele.

„Potěším se, jestli ti bude poslouženo.“

„O zajisté! Takovýmto psaníčkem přemluvím pevnost, aby se mi vzdala na milost, neřku-li dostupnější srdce mladé, životem vroucí dívky!“

„Nu, netěš se jen napřed, aby ses nezmýlil,“ dí Dorner, podáváje mu složený zatím list ten. „Půjdu s tebou také do druhého plesu, abych viděl, jak se ti podaří, a kdybys snad chtěl oprátku hledati v zoufalství, abych byl při ruce a mohl ti na nejvyšší hřebík pomoci.“

„Směj se mi jen! Nejlip, kdo se směje v koncích, a mně jakési tušení ve všech žilkách povídá, že“ — a padna mu okolo krku doložil — „že bude svatba.“

To pověděv rozloučil se, neboť neměl po-koje, pokud opsaný list na poště neležel.

Dorner se svlékl, vzal na sebe župan a sedl si ke kamnům, chtěje něco čísti. Neměl však vytrvání, neboť poslední slova Doubico-

va i v něm bohatou vyvolala ozvěnu; i on cítil v duši podivné hlasy, tušící však budoucnost velesmutnou, všech radostí lidských prostou, jakoby měl s veliké výše brzy dolů na rozkoše slastného života pohlížeti okem zaroseným, sám jich nikdy zcela nepocítiv. Bylo mu, jakoby minulost zase před ním vstávala, smrti vábení na oči vodíc, — kynutí mečné do života za hrobem jiného. —

A nepamatoval, co slíbil Karolině, že chce zapomenouti minulost svou.

IV.

Paní Gressová byla již na šestý rok vdovou; manžel její byl velkokupcem, a nashromáždív si velikého jmění byl se z námořního obchodního města H* s rodinou přestěhoval do rodiště svého, kdežto nedlouho pohodlí svého uživ, zemřel smrtí náhlou. Berta i Emilie byly tehdaž ještě pouhé děti, první jedenácte, druhá něco přes dvanácte let, a vychování jejich zůstalo jedinou péčí matčinou. Rozumná paní neučinila z nich slečny novomodní, přecvičené lichými, dívkám ani neslušícími vědomostmi, ač podle společenského postavení mohly doufat, že se stanou paními vznešenými. Nahlédlat pozorně, že i sebe bohatší jsouce, zůstanou měšťanskými dcerami, a pevně byla

určila, že co možná jen za měštanské syny je provdá. Mělat ve své sestře výstražní příklad, že neradno do šlechty se míchat, neboť šlechtic nebrává si z lásky choť rodu měštanského, ale obyčejně buď že chce bohatstvím jejím dluhy své zaplatiti, anebo nucen rodičemi, aby lesk rodu sešlého nenechal v nouzi zajíti. Takž i sestra paní Gressové, dívka velmi slíčná, dcera nesmírně hohatého penězoměnce, byla se provdala za jakéhosi barona, jemužto celé jmění své upsavši napotom neustálým od šlechtické paní máti své urážením a týráním, jakož i opovrhujícím se k ní chováním chotě svého donucena byla k rozvodu, a teď žila nevelmi skvěle v malém jednom městečku poblíže sídelního města, oplakávajíc zkažené jaro věku svého a budoucnost majíc plnu samoty, beze všech radostí a nadějí.

Nesmí se mysliti, že slečny Gressové nevěděly praničehož krom čtení, psaní, počítání a ženských ručních prací, jako větší díl dcer měštanských; bylyť se vycvičily v řeči materské, německé i francouské, věděly o ze-

měpisu a dějepisu hlavnější věci všechny, znaly se v literatuře naší a německé lépe, než mnohý nedouk pohlaví mužského, a ostatní vzdělání jich vykvétalo subjektivně v duších jejich, neboť mnoho přečetše i ještě čtouce, nečtly bez prospěchu. I hudba jim nezůstala cizí, ale nezachtělo se jim nikdy hráti si na věhlasné umělkyně, okouzlovati svět a za slávou se honiti, neboť znaly dobře, že velmi mnoho patří k dosažení cíle vysokého, málo kterým dostupného; pak i věděly, že dráha, ku slávě čelící, nejméně bývá cestou k spokojenosti a blahu vedoucí.

Znajíce takto postavení a tušíce povolání svá přestaly na tom, čeho potřeba jest, aby člověk užil vši krásy života, tiše a skromně s blaženým sebevědomím, jakž se něžným družkám zmítaných životů mužských nejlépe přísluší.

Paní Gressová. nachází se s dcerami v pěkném pokoji, do něhožto dopolední slunce skrze spuštěné bílé záclony vysílá jasno své. Sama sedí u teplých kamen na pohovce, a

bledost jejího obličejce, ježto byla před několika dny teprv z nemoci povstala, kontrastuje s mladistvými tvářemi dcer.

Byla právě čtla, jsouc milovnicí belletristických spisů, a klade knihu podle sebe na polštář, neboť vstupující panská list jakýsi přináší.

Emilie vyšívá blíže u okna límeček, Berta si hraje s kanárkem.

„Aj list od paní N—é!“ zvolala matka.
„Konečně mi přede odpověď poslala!“

Panská jí odevzdala list, Emilie se sběžně jen ohlédla, Berta si dále hraje s kanárkem.

Paní Gressová, držíc psaní v ruce a vidouc neznámou rukou nápis psaný, místo devítikrejcarové známku dvoukrejcarovou, podívala se velmi, nemohouc se domyslit, kdo by jí to asi psal. I nahlédla bedlivěji na nápis a k nemalému překvapení spatřila, že list Bertě náleží.

„Aj aj, Berto!“ zvolala. „Ty zde v místě vedeš dopisování bez mého vědomí?“

Berta se rychle vzchopila, a přistoupila

vzala od matky list, zobracela jej na vše strany, aniž se mohla domyslit, od koho by byl. Zatím i Emilie byla pomalu přistoupila, práci svou zanechavši, a všechny tři beze slova promluvení divily se nečekanému, neznámému psaní. Emilie konečně pravila:

„Otevři tedy a čti, ať zmizí nejistota!“

Načež Berta učinivši tak po krátkém dovnitř nahlédnutí plná uzardění podala list matce, řkouc:

„Matinko, já opravdu nevím, kdo mi tak neladně píše —, jmeno tu žádné nestojí.“

Paní Gressová se usmála, tušíc již, co by to asi bylo, i vzala list a počala nahlas čísti.

Čím dále čtla, čtla tím hlasitěji a pozorněji; dočetši spustila ruku s psaním do klína, a hledíc laskavě na dcery, pravila Bertě:

„Tento list jest docela v jiném tonu psán, než obyčejné druhu toho vyznání; neklame-li mě vše zdání, psal jej člověk plný nadanosti a citu. Opravdu ho neznáš? — Ani netušíš, kdoby to mohl býti?“

„Pan Z* s tebou nejvíce tančil,“ pođotkla

Emilie, chtějí docela naivně pomoci sestřině paměti.

„Ach ten to nepsal; vždyť prý se uchází o dceru pana Tresty,“ veče Berta.

„Pokud pana Z* znám,“ dí matka, „nemyslím, že by z jeho pera vyznání toto mohlo pocházeti; a pak jsou dole písmena K. D.,“ doložila na podpis ukazujíc.

„Karel Demaltí!“ zvolala Emilie.

„Demaltí?“ podivila se paní Gressová.

„Znáš ty pana Demaltí-ho, Berto?“

„Já?“ dí tato. „Viděla jsem ho jakživa ponejprv v minulém plesu; ale Emilie ho zná déle.“

„Tak?“ obrátila se matka k Emilii.

„I já ho neznám; ponejprv jsem ho viděla v letě na venku v letohradě paní Ferenské, a od té doby nás pozdravoval; v kasinu pak s námi každou asi třikráte tančil.“

„Milé dívky,“ odvětila paní Gressová, „ručím vám za to, že to ani pan Demaltí nepsal, neboť se to s tímto vyznáním docela neshoduje; byt' to někdo jiný, jehožto neznáme

ale jistě milování hodný muž. Má smělosti do sebe, a to se mi líbí, neboť se muži nesluší, aby potajmu vzdychal a v skrytu o lásku dívky se ucházel. Při všem ale prozrazuje hluboký, opravdivý cit, a čtoucí zdá se mi, že vše, co napsal, svatá pravda jest.“

Berta stála se sklopenou hlavou, Emilie poslouchala bedlivě matku, an mluvila dále :

„Bylo by nelidské, kdybychom se k němu hrdě chovaly, a já myslím, bude-li psaní svému podobným, a zalíbí-li se ti, Berto, abys ho hleděla poznati, hoden-li lásky tvé.“

„Ale pan strýček do druhého plesu nepůjde,“ zvolala oslovená s podivným hlasu zvukem, jakoby mrzutým a žertovným zároveň.

„Nu, nesmíme to žádati od něho, neboť probdělá noc v jeho věku není žádnou maličkostí. Já vás tam sama doprovodím, neboť bych i já ráda poznala mladého muže toho.“

„Jak?! Ty sama bys chtěla s námi jíti?!“ zvolala Berta matku objímajíc. „Vždyť jsi ještě slabá po nemoci, a nevydržíš to. Musíš se dříve pana doktora zeptati, zdali ti to dovolí;

já bych si to ani neodpustila, kdybysi mně k vůli se snad zas rozstonala.“

„Neměj starosti, má drahá,“ těšila ji matka tvář jí hladíc; „vždyt do budoucího plesu máme ještě celý týden a já se do té doby jistě zotavím; pak i myslím, že před půlnocí se vrátíme?“

„O zajisté!“ zvolala Berta. Emilie zamyšlena odešla zase k oknu, aby ku práci své přisedla; sestra její ale dlouho ještě s matkou mluvila o všelijakých možnostech a brala rady od ní pro všemožné případy.

Téhož dne večer jela paní Gressová s dcerami do divadla, první to její vyjití po nemoci.

Seděla v popředí lóže, za ní výše Emilie a naproti ní Berta.

Vše ji tu těšilo, neboť uzdravivší-se člověk bývá jen milým, vlídným citům dostupný, jakoby duch náš o sobě cítil, že mu dobrotivá moc znova požívání rozkoše plného žití darovala. Známé paničky, vidouce paní Gressovou v lóži, přicházely. přátelé jí štěstí k jejímu uzdravení, tak že prostřední místo vždy nějakým

hostem bylo zaujato. Dívky zatím obě se bavily pozorováním hry a lidí v přízemí.

Emilie zvláště se byla zahleděla do postavy slíčeného, černě oblečeného jinocha, stojícího na protější straně při stěně s jakýmsi důstojníkem. Byla naň upozorněna, an po vejití svém, postaviv se na nynější místo své, vzhůru byl pozdravil, nejspíše někoho v lóži, nad nimi se nacházející, tak že se jí zdálo, jakoby je pozdravoval. Čím déle jej pozorovala, tím více zrak její ve bledé jeho tváři zalíbení nacházel, až skoro mocí se musela odvrátiti vždy na chvílku jinam, aby nikdo směr oka jejího nezpozoroval. Nicméně kukátko její vždy a vždy se vracelo do jednoho směru, aby přiblížilo postavu onoho jinocha, jehožto blízkosti si oko Emiliino tak žádalo.

Jak podivno! Karel Dorner byl skoro denně v divadle, taktéž i slečny Gressovy; velmi často stával na témž místě, jako dnes, a vkročiv pokaždé pozdravil rodinu státního rady, pana L*, v prostřední jedné lóži sedící: ale nikdy se nestala podoba jeho Emilii ná-

padnou. Dnes pak možno příčinu toho hledati jen v tom, že list Doubicův, čili Dornertův spíše, v ní všeliká tušení a hlasy zvědavé byl vyvolal. Nemohlať se odvrátiti od bledé té tváře, oka toho hlubokého, pronikajícího srdcem; slova onoho listu, ježto Berta dnes obdržela, zdálo se jí, jakoby jen z takovýchto rtů mohla vycházeti, jen v tomto těle jakoby srdce plné pravdivosti a mysli ušlechtilé mohlo spočívati; z jiných všech, ježto znala neb viděla posud, nikdo v ní podobné myšlenky neprobudil; — podivno!

Teď vstoupila do lóže paní Adamová v průvodu třicetiletého — posud svobodného syna, pana Cypriana Adama, zámožného velkokupce, jenžto všem hezkým dívkám, a nejen městským, se dvořil, všem běhal na stopu, ale samým vybíráním bylo se již čeho báti, že si *jej* žádná nevybere. Paní Adamová počala rychlý hovor s paní Gressovou, a pan Adam rozděloval pozornost svou mezi oběma slečnami.

Před tímto mužem nebylo se proč ostýchat, Emilie tedy si dodala mysli a pošeptala

panu Adamovi otázku, kradmo prstem dolů ukazujíc:

„Neznáte tamhle toho pána, jenž s tím důstojníkem stojí?“

„Pana — ach,“ dí pan Adam, zpomínaje si; „jest to nastávající doktor práv, pan Karel Dorner,“ zvolal rychle taktéž pošeptmo.

„Karel Dorner?!“ chtěla Emilie zvolati. Utajila však nesmírné podivení své, i myšlenku jako hubivý blesk do duše ji zasáhnuvši bez bolestného vykřiknutí snesla.

Nešetrné otázce páně Adamově, proč prý se táže, odpověděla roztržitě:

„Já jsem se tedy zmýlila; mám trochu nejistou paměť, a pán onen podobou, snad jen tady při světle, mně poněkud napadnul.“

Paní Adamová odešla se synem, a Emilie zase mohla bez vytržení pohlížeti, kam ji oko ač skoro slzíci tajně nutilo, neboť Berta se byla na jeviště zahleděla.

S jak rozdílnými city pohlížela teď na muže, jenž do sestry její tak se zamiloval, že

se od vážil cestou nejmělejší o přízeň její se ucházeti! Závíděla sestře? —

Nemožno říci, byl-li onen smutný, bolestný cit, jakýž nám v duších ze zklamanych nadějí povstává, více závesti než trpkosti podobn. Nejednou pohlédla stranou na sestru, zdali tuší blízkost jeho, neb zdali ji pohled Bertin nepřistihne ve směru známém oku jejímu; ale nic neukazovalo, žeby tato, krom o jeviště, o něco dbala: tedy netušila nic.

Jak jí sestřino nastávající štěstí připadlo velkým! neboť za jisto měla, že Berta, až smělého milence svého spatří, lásku jeho živě bude opětovati.

A zase oko utkvělo na jeho tváři, hledajíc, zda-li se zrak jeho nepozdvihne, aby na Bertu pohlédl. Dlouho, ba již od počátku jej pozorovala, aniž jen jednou čela pozdvihl. To jí bylo velmi divné; neboť viděla, že se rozličnými směry mezi jednáními kolem rozhlíží; a předc milující srdce vábívá oko za stínem milované bytosti! Odkud tato neshoda

s jednáním a citem?! Či přetvařoval se, lásku líčiv, a snad pro nízké záměry?!

Ne, ne, vždyť by ani možná nebylo více ve pravdu na světě věřit, kdyby i tento muž klamati mohl, maje v obličeji přísném a odleskem citu hlubokého dýchajícím hluboké pravdy neklamný nápis. —

Veliký nepokoj vhostil se od tohoto večera do duše dívky, jinak mírné, nelehce vládě citů pro vrozenou lhostejnost se oddávající. Každého večera pospíchala do divadla, denně čekajíc, že chování Dornerovo nabude jasnějších, prozrazujících známek; ale nadarmo, a vždy u větší nejistotě se pokaždé domů vracela. Matce i sestře změněný stav Emiliin ne napadl, neboť obě byly tiché a uzavřené povaze její přivykly.

Konečně, když se první rozčilení v duši její poněkud ukonejšilo, počala rozvažovati, zda-li náhodné jméno i stav Dornerův snad v nepravé posouzení jej neuvedly; a poněvadž se člověk, hledá-li potěchy, velmi rád klame sám, skoro si myšlenku tuto barvou možnosti,

až i jistoty leskem pokryla, tím upokojení nabývající, ačkoliv za mezemi obyčejné možnosti stálo, aby jmeno i stav — možno, že stav jen ku jmenu, náhodou stejnými písmeny počínajícímu, tak se hodil, že podezření povstati mohlo; to nepomyslela však, že, kdyby z počátku již Dornera nebyla porovnávala v duchu s písařem onoho listu, nikdy by náhodná podobnost stavu a jmena tolik pravděpodobnosti v duši její nebyla nabyti mohla.

Berta skoro denně mluvila o příštím plesu i neznámém zamilovaném muži, a Emilie sama s sebou nemohla se shodnouti, má-li ji domněnku své zděliti, čili nic. Šťastnou náhodou jen se stalo, že denně váhající neřekla ničeho, až přišel den nepokojně očekávaného druhého plesu v kasinu.

Doubic i Dorner očekávali jej neméně netrpělivě, neboť onoho čekalo snad štěstí přezádoací, a druhý se těšil, že s Karolinou, již bez obávání moha citům svým řeči dopřátí, blahý večer prožije v blízkosti důvěrné. Netrpělivost jejich znenáhla posledního podvečera u-

stoupila citům prarozličným. Doubic totiž počal nahlížeti, jaké to asi bude tančení, jestli Berta nepřijde; a kdyby také přišla, což se nedalo mysliti, že ho z krátka odbytí může? Čeho se to jen dopustil! — Samé starosti z toho pocházejí — a darmo! Dorner se s podivným nepokojem ohlížel po hodinách, brzo-li osmá bude bít; něco jako by ho zdržovalo a zase pudilo, aby jen šel do plesu, přehlušující tušení v prsou, že večer tento snad důležitého cosi přinese.

Přišli do taneční síně a oba rozličnými směry počali se rozhlížeti, hledající předměty toužení svých. Doubicova tvář se vyjasnila, jako po zamračení náhle zasvítivší plnoleský den, neboť tamto v rohu na pohovce seděly obě slečny Gressové, a uprostřed nich jakási paní. Dorner darmo se ohlížel všady, — Karoliny tu nebylo, aniž koho jiného z rodiny pana L*; i neváhal a odkvapil do pokojů se podívat, zdali nejsou s někým v zábavě, a radostí se zářící Doubic již ho za sebou ne-

spatřil, obrátiv se, aby mu skorý zdar podniknutí svého zdělil.

Mysle, že snad někam s nějakým známým odešel, vkročil sám do prostřed sálu, a upřel zraky na Bertu, jižto dnes sám se měl představit. Tato, plna nedočkavosti, brzo-li se kdo před ní objeví, rovněž jako Emilie, nabízející se jí tanečnický všechny odbývala, neustále kolem se ohlížejíc; to ale rázem Doubicovi, lze-li užiti slov takových, *nohy podtrhlo*, neboť byl si umínil, že Bertu k tanci vyzve, toče se s ní jméno své jí poví, aby mu nemohla dlouhými slovy možný košíček dáti, a jestli přízeň ve tváři její spatří, že jí k místu jejímu dovede, a tam teprva více mluvití bude: — a teď s nikým nechce tančiti! — Patrně, že na něho čeká!

Jak ale lze před ní předstoupiti a říci: „Slečno! To já jsem, který jsem vám to psaní poslal,“ když tam ta cizí dáma sedí!?

Za takovýchto myšlének vždy blíž a blíž k onomu rohu postupoval, až stál v popředí mezi pány, uprostřed kola stojícími. •

Emilie ho spatřila i hned poznala, neboť jí nebylo ušlo, že v divadle často stával i sedal s Dornerem.

„Tedy jest již zde, a jistě že on to, jenž sestru mou miluje,“ pomyslila si, a zrak její napnutě přebíhal v davu mužských s jednoho na druhého, nemoha se dopátrati hledaného.

Právě hleděla na hlavní vchod do sálu vedoucí, neboť tu bylo četno tanečníkův, vcházející dívky si prohlízejících a tance od nich si vyprošujících; v tom štíhlý, bledý muž obratem proběhl skrze řadu tancujících a ztratil se v davu stojícím na prostředku. Bylo jen viděti podle nastalého v jednom směru ustupování, že se blíží k místu, kdežto neodhodlaný posud Doubie stál. Emilie oka nespustila čekajíc, až se objeví v předu, neboť až se jí, rychle přeběhnuv, byl ztratil před pozorováním, byla ho již poznala.

Teď vystoupil, promluvil k příteli, a tento, jako by se něčemu divil, k němu se obrátil, načež sám s veselou tváří něco mu vypravoval. Rozprávka jejich trvala několik minut,

a zatím Emilie, ruku tisknouc k srdci mocně bijícímu, nemohla odvrátit zraku, k Dornovu přísnému, dnes nápadně bledému a jaksi smutnému obličejí připoutaného. Konečně viděla, že si něco slibují oba hlavama kynouce — a Dorn odešel ze sálu.

„Co to?“ volala jí v duši otázka. „Ani sem nepohlédl?!“

V tom přistoupil pan Adam prose o tanec, a Emilie pravila, důvěrně prsty svými ruky jeho se dotknouc:

„Odpustte nám oběma, prosíme snažně, neboť jsme slíbily matince, že dnes nebudeme tančiti. O budoucím plesu ale si to nahradíme.“

Doubie lhostejně si povšimnul, že sestra Bertina rozmlouvá se známým jemu panem Adamem, i umínil si, že se ho zeptá, kdo ta dáma jest uprostřed sedící, s nížto Berta neustále hovoří.

Na slova Emiliina pan Adam něco nevelmi duchaplně odpověděl, a ona trpělivě odhodlána s ním skoro čtvrt hodiny rozmlou-

vala, chtěj jen pozornost jeho podvésti, než se ho otázala pohledem okazujíc:

„Zas mi musíte sloužiti známostí svou, nemohu Vašnostem pomoci. Ráda bych věděla, kdo tamhle onen pán jest, vedle toho velikého v pravo stojící.“

„Ten? jenž má tak husté, plné vlasy?“

„Ano.“

„To jest nastávající doktor práv, pan Karel Doubic.“

„Není možná!“ zvolala Emilie skoro příliš nahlas.

Po chvíli byl pan Adam ve zdánlivé nemilosti propuštěn, neboť se byl prořekl, že panu Doubicovi poví, jaké štěstí se mu bylo stalo, poněvadž zbudil takovouto pozornost.

Sotva byl v kole, již ho měl pan Doubic a bez obalu se tázal:

„Kdo jest ta paní vedle té slečny, s nížto jste právě mluvil?“

„Ta v levo jest paní —“

„I ta ne; ta v pravo!“ namítnul Doubic.

„Ta v pravo? Božítku, toť její matka!“

„Matka? Tak?!“ dí onen a poděkovav se za sdělení obrátil se od pana Adama zase naproti Bertě.

„Líbí se vám slečna?“ tázal se tento, chtěje opravdu nešetrnou hrozbu svou vyplniti. Doubic odpověděl :

„Ta, s nížto jste mluvil?“

„Ano, ta, ta!“

„Líbí a nelíbí. Hezká jest, ale nezdravě vypadá.“

„Tedy ta druhá by se vám lépe líbila?“

„Jaká druhá?“ vece Doubic, jakoby jakživ Bertu ani neznal

„Inu druhá slečna dcera paní Gressové; sedí hned vedle matky.“

„Ta červená?“

„Ano. Ta přede jest zdravá! Oč, že se vám líbí?“

„Ah to by se mi jich muselo líbiti!“ odbyl jej Doubic, a předstíraje chuť k tanci vzdálil se poněkud od něho, ale tak, aby Bertu viděl a na blízku jí ostal, neboť chtěl podle návodu Dornerova, jakmile hudba pře-

stane, nastalého zmatku použití a k ní přistoupiti.

Náhoda mu i tím posloužil, že místo vedle Berty na pravo ještě před ukončením hudby se uprázdnilo. Tedy jak mile poslední takty počaly protahováním svým a opakováním konec polky prozrazovati, ztratil se z předu, a obešel si, se strany přistoupil, aby snad, s přímá jda, pohledem matčiny se nezalekl. I sklonil se a do ucha skoro se leknuvší Bertě zašeptal:

„Slečno drahá! Odvážný smělec Karel Doubic před vámi stojí, z ruky vaší osud svůj očekává.“

Měl vlastně říci „vedle vás,“ ne „před vámi stojí,“ neboť se Berta musela obrátiti stranou, aby mu popatřila v obličej. Zarděla se až Bůh ví kam, ale v oku jí bylo viděti, že jí Doubic není nepříjemným; načež obrácena k matce a na nesměle tu v rozpacích stojícího Karla ukazujíc, pravila představujíc jej:

„Pan Karel Doubic, nastávající doktor

práv," a zase k němu obrácena: „Matinka má a sestra Emilie!“

„Němé poklony. Berta usmívajíc se dokončila: www.libtool.com.cn

„My jsme v neděli váš list obdržely a.—“
To bylo příliš pro Doubice! To nesnesl mlče, a v rozpacích jak byl promluvením svým zbavil Bertu nesnázi, kteráž nevěděla, co by dále řekla, i zvolal:

„Milostpaní, stojím tu v nesmírném zahanbení pro smělost svou, a nevím, zasluhuju-li spíše politování anebo pokárání!“

To řka políbil paní Gressové ruku a tím si její přízeň navždy získal. Vímet, že za ruky políbení paničky ještě nikdy se nepohoršily, — žádná!

Emilie zběžně si Doubice prohlédnuvši čekala jen na příhodnou chvíli, aby mohla promluviti, neboť bylo zjevno, že se dnes nejsnadněji dá učiniti, aby Dorner s nimi ve známost vešel.

Když byl pan Doubic dosti se namluvil a ujištění měl, že bude u paní Gressové ho-
1857. XII. Jeden rok.

stem vždy vítaným, obrátila Emilie řeč na tanec, i vymohla u matky dovolení na jednu, ale jen jedinou quadrillu, a když se Berta ptala na *vis à vis*, prohodila Emilie jako maně:

„Má-li pan Doubic nějakého známého zde a není-li zadán, mohl by mi jej přivést, abychom si zůstali naproti, nemyslíš?“

Berta přisvědčila, a pan Doubic odkvapil, jak byla Emilie tušila, pro Dornera.

Quadrilla trvá déle, než tanec do kola; lze více při ní hovořiti, a tak se stalo, že Milinka, vedena ostrovtipem duše milující, než se tanec dokončil, vyvábila z Dornera jmeno a poměr jeho k Doubicovi, což ovšem již věděla, a když ji pak doprovodil k matce, pravila:

„Považ si tu divnou náhodu, matinko! Tento pán jest přítelem pana Doubice, jako on nastávajícím doktorem práv, a co nejdivnějšího, jako on se jmenuje Karel, ba i příjmení jeho počíná písmenem D. Kdyby si byli s panem Doubicem jen trochu podobní,“ doložila s významným, nezcela utajeným po-

hledem, „jak snadno by mohli jeden druhého zastati!“

Nelze říci, zdali ji kdo porozuměl; ani snad nejisté Dornerovo tušení nerozhodne; ale ona se nemohla vzdáti myšlenky, že psaní, ježto Berta byla obdržela, spíše Dorner než Doubic byl napsal. Slyšet oba mluvit, a jako tohoto často planá, všeho hlubšího smyslu prázdná řeč ani stínu obrazu toho se nerovнала, jakýž si z listu onoho byla utvořila: takž ve slovech Dornerových se jí zdálo jakoby se nalezala živá, hlubokého ducha ozvěna, jakoby z každého slova pravda vanoucí vážnými zvuky zvěstovala podobu jeho s obrazem dříve utvořeným.

Zaplesala radostí slyšíc, co matka odpověděla řkouc:

„Jestli pánu tomuto podobnost taková ve všem nepřijemná není, musí doprovoditi také k nám pana Doubice, kdykoliv totiž on nám potěšení to učiní.“

A takž byla Emilie dosáhla, čeho si vřelé přání její zažádalo, aniž o tom kdo věděl,

anebo jen tužil. Z delšího poznání doufala, že se dá spíše posouditi, zdali pan Doubic čili pan Dorner byli Bertě poslaný list napsali, neboť jí na tom velmi mnoho záleželo. Nechtíc, aby kdo city její uhodl, stavěla se přede všemi lhostejnou, jako kdy jindy, a jen když s Dornerem mluvila, když hlubokomyslná slova jeho ušlechtilým významem svým duši její v pozornost poutala, oživila se její tvář barvou, oko nabylo lesku vyššího, řeč dojemnosti, a ve všem se jevilo hluboké cítění, — obyčejné před jinými lhostejností ani známka.

Přísný jeho pohled z blízka pozbýval přikrosti své, méně čím dále tím jasněji význam svůj ve vlnnou mírnost; tvář jeho bledá horečkou se poněkud rozjařivši počala prokvítati poloznalými růžemi a tím nabývati sláčností, opravdu vševábné, zraky dívčí na se mile poutající.

Jemu to lichotilo, že dívka tak spanilá, od jiných co vyšší bytost jakási zbožňovaná, s ním se tak očividně ráda zabývá, i že mu

přístup do rodiny otevřen; ji pak vyplnění prozatím jediného přání činilo nesmírně šťastnou.

Nikdo z nich, když hned po půlnoci odešel na lože své se odebrali, sen hledající, pro různé myšlenky usnouti nemohl, jeden každý o něčem jiném na mysli přemítaje.

Paní Gressová byla s panem Doubicem úplně spokojena, neboť byl vzdělaným člověkem, ušlechtilých mravů, a prozrazoval srdce měkké, citů plné. Již této noci byla určila, že, jestli si ho Berta zamiluje, jistě jejím zetěm se stane, a napřed již se kochala v rozkoších budoucího svatebního veselí, připomínajíc si zároveň vlastní svůj blaze užitý den sňatku s nebožtíkem chotěm.

Berta, znajíc teď Doubice, byla se lehce naklonila k muži tak smělému; romantický způsob jeho ucházení-se o lásku její zabýval

hotně obraznost její, i počala si již stavěti milých nadějí zlaté hrady, neboť bylo viděti, že matka lásku Doubicovu spíše bude podporovati, než odbývati.

Doubic ze všech nejdříve usnul, bylť opo-

jen štěstím svým, nemyslí na nic, jen u vědomí blaženosti své na prostředku plynul, a ve snu, brzy se mu dostavivším, veliký díl radostné budoucnosti napřed okoušel.

Emilie v duchu vinula se k prsoum draheho srdci jejímu miláčka, zapuzovala mu líbáním s tváře tu přísnost, a ruka její vždy znova hlavu jeho snižovala k sobě, aby mu do milovaných těch očí mohla pohlížeti. Zdálo se jí, že smutnost jeho znenáhla pod celováním jejím se ztrácí; ale než docela pohled jeho se vyjasnil, uprchnul sen, jinému, lhostejnému nástupci místa postoupiv.

A Dorner? Kdo posoudí, co vše, než do lůžka se uložil, hlavou jeho prošlo! Pobojuvav s myšlénkami pranovými, nerozumnými, povahy jeho i zásad nehodnými, byl právě vypudil Emilii z mysli, a obíral se teď s milovanou Karolinou. Hádal, proč asi nepřišla do plesu, obával se možných nehod, a umínil si, že zejtra musí k ní dojít, aby se dověděl příčiny. Znenáhla se mu do myšlení vrátil bývalý mír, vše jako kdy před tím, o Emilii

ani památky ; pak ale sen, opanovav nestřežený chrám, stavěl do něho rozličné obrazy, vypodobňující štěstí přítelevo a nehledanou podobu Emiliinu v zevnějšku tak vábném, v okolnostech tak příznivých, že se srdci skoro zachtělo štěstí, jaké mu sen líčil.

Kdo nám vysvětlí, proč cit, lépe řečeno smyslové, vzdor zásadám i vůli samochťice sem i tam podle příležitosti a dojmů se kloní ? Víme, že tajného jich svodného šeptání neposlechnem, zakazujeme duši, aby nerodila z jich obrazů myšlenky, neboť se podle vlády zušlechtěného v sobě rozumu chceme toho přidržeti, co jsme za nejlepší a nutné uznali : ale hlasové ti z dále vždy blíže přicházejí, vždy jasněji a určitěji, a než se hlava naděje, opanovali vůli ; rozum dobojovav umlkne, a bytost lidská, pevnosti sama v sobě pozbyvši, sklesne do neštěstí nezaslouženého, netušeného, neodvratného.

Ani nelze říci, jak velmi třeba pozor dáti, aby první v oku, v uchu, v obou dojem mysl příliš nerozháral ; jen krok do duše, jen na

přid daleko v oboru myšlének, a nezabýváme se těch obrazů, vábnými jako jasno nebeské a touhy plná noc barvami v srdci povstalých a do nesčíslna se rozmnožujících. Nechat se každý zpytuje sám, a jistě se přistihne v ne-jedné myšlénce, jižto ani nebyl jindy pozoroval, jižto mu snad jeho již upevněná povaha zapovídá.

Jsme slabi, jsme; ale poznání choroby jest první krok, a nevyhnutelně potřebný, chceme-li k uzdravení svému vůbec něčeho podniknouti.

V.

Druhého dne navštívil Dorner rodinu pana L*. Karolina — ležela nemocna, již třetí den, a zimniční zanícení bylo již předešlé noci z hlavy její vypudilo sebevědomí; podivné obrazy v duchu se střídající matno mluvenými slovy děsně se jevily. Všichni v bázni jsou o ni, vzdor lékařovu těšení, plakali okolo postele nevinné trpitelky, když Dorner vstoupil. Leknutí jeho bylo tak velké, že v prvním okamžení ani slova nalézti nemohl, a jazyk i celé tělo jakoby ochromeny bez vlády ostaly.

Matka mu pokročila vstříc a za ruku jej pojavši přivedla k posteli dcery své, jejížto ústa lásku byla na se vyzradila nevědouce. Všichni se k němu měli jaksi útulněji, jako vůbec

lidé, jimžto neštěstí se přihodilo, bez přetvářky poddávají se citu, soustrast hledající, a lietovali milujícího jinocha, neboť podle svého měřice žal jeho, tušili, jak asi nešťastným se cítí.

I sedl si ku hlavám u postele, a bez slzí, beze slov nad ní schýlen, položil třesoucí-se ruku na čelo její horkem rozpálené; i ucítil, jak se při dotknutí tomto zachvěla. Oči její, divě kolem se točící, pokryly se jako ve spánku, divé sny se rozplášily, a jeden jediný, jistě milý a blahý obraz vyvstal v mysli pobouřené, úsměvem okolo vyprahlých úst svou přítomnost naznačujíc.

Po chvíli zdvihla se jedna ruka její, jakoby neznámou vůlí vedená, obrátila se k čelu a hledajíc, na ruce Karlově spočinula. Radostnější úsměv se na rtech zachvěl, prsa z hluboka se zavlnila, vyvinul se z nich dlouhý závddech, a na rtech pološeptem se ozvalo:

„Karle, můj Karle! Konečně jsi se vrátil!?”

Jak vroucně políbil Dorner její ruku bílou, hedbávnou, ale tím horkem, jako čelo, planoucí!

Podivný, v nemoci snad teprv povstaly cit, podle dotknutí poznávající drahocennou přítomnost, ovládl v ní; ruka její počala hladiti tvář Karlovu, a druhá najednou okolo hrdla se mu ovinuvši, sklonila hlavu jeho k ústům svým, a celou bytostí pronikavé políbení suchých, tvrdých úst horkem dýchajících utkvělo mu na rtech.

I poddal se hlasu srdce svého, povolil bez ohledu velením lásky a líbaje rty, čelo, skráně a oči milenčiny — uronil dvě těžké, bolestné slze.

Jakoby tím byla hradba před jeho řečí se odstranila, našel teď slov, a počal svůj bol srdcejemně líčiti.

Karolina se utišila; umdlené smysly její bylo náhle spaní obejmulo a okolostojícím se počala vraceti do duší naděje.

Tu vkročil lékař, přistoupil k nemocné a ohledav tepnu a přesvědčiv se, že pokojně spí, najednou se sklonil, a zrak jeho bedlivě pátraje, utkvěl na čele a na ruce její. Pak

prstem na několik tu a tam znalých již červenějších míst ukazuje, pravil, hledě na přistojící:

„Teď tedy, Milosti, račte se strachu vzdát; jsou to jen neštovice!“

„Neštovice!?“ vykřikli všichni, a strach náhlý je na krok od postele vzdálil. Lékař doložil:

„Ano, neštovice, ale druhu nejméně nebezpečného. Za dvě neděle bude po všem, aniž jaké zbude památky.“

Ještě téhož dopoledne procitla Karolina z duševních mrákot, a jistě, že prázdných bolestí necítí, znamenitě upokojila mysl svých milých.

Když vedle spatřila Karla, rozlila se jí po celém obličejí radostná záře, a zardíc se poněkud, pravila:

„Pan Dorner! Jak jste dobrotiv, že jste nemocnou navštívil! Musit to býti hezky dávno, co jsem se položila, — ani se již nepamatují.“

Dorner si vyžádal dovolení, aby směl denně dvakrát přijít a podívat se, jak se

nemocné vede, a od těch dob dopoledne i odpoledne každý den sedával celé hodiny u lože Karolinina, vypravuje jí a předčítaje věci rozličné, čeho si jen žádala, aby jí ušel čas, a dlouhé u ní pobývání něčím omlučeno bylo.

Nejednou s ní byl samotný, zvláště když neštovice počaly osychati, neboť ostatní podle nařízení lékařova měli se přílišné blízkosti nemocné vystríhati, poněvadž prý by se lehce mohli nakaziti; jen Dorner se neštítel, a jako dříve trávil celé hodiny při ní, samotu její mile naplňuje. Byla mu za to vděčna, oběť jeho vysoko ceníc, a nejeden pohled, nejedno ruky stisknutí a později i políbení bohatě splácely mu za lásku jeho.

A druží, přivykající mu vždy více i šlechetnou odvalu jeho vidouce, počali jej takřka již co úda v rodině považovati, a když se Karolina pozdravila, když mu děkovala přede všemi za služby jeho v nemoci jí prokázané, a neostýchajíc se ostatních o lásce mluvila: tu nejen že nikdo se nehoršil, ale s

radostný'm úsměvem všichni dovolili oběma se milovati.

Druhý den po tom vyvedli zase ponejprv Karolinu [na procházku. Sli s ní všichni a Karel ji vedl. Když pak se vraceli pod večer domů, a jsouce opodál za ostatními a toužením ve přírodě se rozplývajícím nadšení o lásce své a budoucího úplného štěstí nadějích si mluvili: tu jí svěřil, že jak svůj diplom obdrží, o ruku její požádá rodiče, a pak obrazotvornosti své volně se poddávaje líčil jí bohatá doufání svá, tak že jí až v prsou nedočkavost se rozmohla. Vinouc se mu k ruce blíže, veškerou horoucnost do slov svých kladla, oddaně naň pohlížeje, až konečné hlavu na rameno jeho položivši jako ve snách domů došla,

Dorner se rozloučil před domem, odprošuje za nepřijaté pozvání k večeři, neboť byl slíbil, že se dnes po dlouhém odloučení zase s Doubicem u večeře sejde, a když do domu byli odešli, zaobaliv se před zimou jaksi přibývající lépe do svrchníku svého, pospíšil do

hostince „u zlatého lva,“ kdežto naň Doubic podle úmluvy čekal.

„*Tandem, tandem!*“ uvítal jej za stolem vstávaje a pokročil mu vstříc. „Pevně v slovu stojíš!“

„Však jen to, že jsem ti slovo dal, vede mě sem; mělt jsem zůstatí u večere u pana L* . . .“

„Pojď, bratře rozmilý, sedni si na chvíli,“ dí Doubic, a ujav ho za ruku, dovedl jej k osamělému při okně stolu, večeri pro dva objednav. „Karle, já jsem spadl se světa do nebe — už na čisto,“ pokračoval, když se byli proti sobě posadili. „Pomysli si, Berta mi už řekla, že mě má ráda: ani tomu není úplných čtrnácte dní, co mě zná! A to všecko mám na poděkovanou jen tomu zatrolenému psaníčku, jež si mi napsal. — Nemluv mi do řeči, já vím, co chceš říci, ale já ti povídám, že to všecko jen tvé psaní dokázalo; neboť kdyby mi nebyla stará se naklonila, jakživ bych se byl s Bertou nesešel, a ona teď, poněvadž ví, že matka mě ráda vidí, zamilovala se o

přítrž, neboť pán Bůh ví, že k tomu má první teď příležitost. Už jsem byl několikrát u tebe, chtěje ti předložití rapporty výbojů svých a celý ten čas nahromaděných, ale řekni mi u všech všudy, kde tě neustále kozlové mají? Ani jednou jsem tě doma nenašel! Buďto jsi se také zamiloval a hledáš cestu k ráji, anebo tě zas šlaci tahají po všech zdejších archivech a půdách. Kdyby's jen toho hledání těch staročeských literárních památek jednou nechal! *Hankou* se nestaneš, a naléztí poškrabaný kousek listku nepomůže ti mnoho. Já bych se s tím ani nemazal. Hledáš už tolik let, a nenašel si ještě ani tolik, že by se z toho dala složit písnička čtyřřádková!“

Karel ho nechal i dále mluvit, a nenařítal všelikým jeho nepravým úsudkům ani slova. O svém štěstí, o nemoci milenčině i ostatním životě svém nesdělil mu ničehož, neboť nechtěl poslouchati, jak se výsledek dlouhé jeho rozvahy v posměch uvádí, a odbyl otázky jeho vymyšlenými odpověďmi.

Za to Doubic tím více o sobě mluvil, a

zevrubně vypravoval, jak při první návštěvě své přijat byl, a i co se mluvilo, skoro doslovně. Konečně mluvě o třetím plesu v kasině pravil:

„Emilie se po tobě ptala; scházelo nám *vis à vis*. Když jsem jí řekl, že tu nejsi, chtěla věděti, proč jsi nepřišel, a já, nevěda co říci, udělal jsem tě nemocným. Později v tomto témdni se mne i paní Gressová jaksi citlivě ptala, proč prý jsem tě ještě neuvedl, a Emilie jí řekla, že jsi podle mé výpovědi nemocen. Já jsem to zase potvrdil, a ona mi odpovíděla jen tím, že prý se to dá omluviti, proč jsi posud nepřišel, jinak prý by to bylo zlým znamením nešetrnosti společenské. Dnešní naše schůzka jim není neznáma; to jest, vědí, že jsi zase zdrav, a teď se musíš brzy odhodlati, aby's tam se mnou šel, neboť není jiného vyhnutí, a kdyby's nepřišel, an tě předce pozvaly, musel bych snad útržky o tobě poslouchati.“

To měl úplnou pravdu, a Dorner ji také nahlédl; rozmysliv se tedy určil, že pozejtří

1857. XII. Jeden rok. 9

s ním půjde ku Gressovům, neboť na zejtrék ho jistě čekala Karolina.

„To je dobrá,“ dí Dobic, „zrovna před bálem, a můžeš si hned vyprositi některou quadrillu.“

„To sotva učiním,“ odpověděl Dorner, „neboť nehodlám jíti do posledního plesu.“

„Jak že? Ty by's opravdu nešel? Aha, už vím, už pochopuji: slečny L—é nejspíš zase nepřijdou.“

„To by sotva určilo jednání mé,“ vece Dorner, a nučil se do pohledu co možná nejvíce lhostejného. „Ale nesmím se vzdáliti z postavení, ježto jsi mně vykázal. Bylot by zcela proti všemu rozumu, aby člověk třetí den po desítidenní nemoci probděl celou noc v plesu.“

„Aj ovšem, vidíš, na to jsem zase nezpo-
menul. *Apropos*, já jsem jim řekl, že jsi měl na prsou zapálení jakési, ať víš, podle čeho se řídit. Ptaly se mě také, kdo tě léčí, a já jsem udal jmeno jim neznámé, aby snad budoucně nepřišla lež na jevo.“

„Dobře, dobře,“ usmál se Dorner.

„Kdy se mám pro tebe pozejtří zastaviti?“ otázal se Doubic. „Myslím tak asi v deset hodin?“

„Jak chceš. Řiď se podle toho, kdy ty tam obyčejně chodíváš.“

„Já o půl jedenácté.“

„Dobře, tedy v deset objednáám vůz.“

„A nač vůz?“

„Inu, vždyť jsem po nemoci.“

„Zatrolená nemoc!“ zvolal Doubic se smíchem; „já na tu lež neustále zapomínám.“

„Mně se ale zdá, že nevyhlížím jako po nemoci.“

„Ba vyhlížíš! Kdybych tě neznal, myslil bych sám, že jsi nedávno teprva přestál alespoň notnou horečku! Jako stěna vyhlížíš.“

„Tím líp! Uvěří se mi spíše.“

Třetího dne po tom přijeli oba přátelé před dům paní Gressové. V prvním poschodí, sotva že se vůz byl zastavil, otevřelo se na vzdor zimě okno, a Berta se podívala, kdo to přijel; za ní bylo viděti bílé čelo a hloub zraky Emiliiny. Doubic první vyskočil, a pomohl

Dornerovi z vozu; všecko jen proto, aby nemoc tohoto se zdála pravdou. Pomalu vystoupili vedouce se na schody, zazvonili, a prošeďše malým pokojíkem zaklepali na dvěře u komnaty, v nížto slečny s matkou byly. Trojnásobné: „Dále!“ se ozvalo, a vstoupili.

Dorner vešed první odměřeným krokem vážně přistoupil k paní Gressové, kteráž byla před nim povstala, políbil jí zlehka volně se pozdvihnuvší ruku, a zpřímá stoje pravil:

„Milostpaní, milostslečny, račte mi odpustiti, že jsem teprva dnes mohl Vašnostina pozvání užiti. Doufám, že mě můj přítel omluvil.“

„My vás velmi litujeme, pane doktore,“ vece paní Gressová, „i těšíme se z uzdravení vašeho i milé nám vaší návštěvy. Po celý čas nemoci vaší měly jsme vřelou s vámi outřpnost — račte býti ujištěn!“

Dorner poděkoval přiměřeně a přijal nabídnuté místo podle paní Gressové; na druhé straně polo do skryta sedla si Emilie, a Doubic ostal s Bertou na levo u okna státi, žertovně hovoříce.

Bylo by zajímavým pozorováním, jaké pocity v pohledu Emiliině se jevily. Oči její bázlivě se strany tvář jeho hledaly, z počátku jen zběžně, pak vždy zjevněji, až zcela na ní utkvěly, an mluvil. Obrážela se v nich soustrast, radost, rozčilení, lásky horoucnost, a zas ostýchavost, rozpaky a celý dav nesnázi, kdykoliv se tichý jeho pohled s jejím okem setkal. Konečně když i jí se podílu v řeči dostalo, počala znenáhla rozpačitost její určitému myšlení ustupovati, a netrvalo dlouho, rozhovořila se tak, že se jí matka až podívala.

Počalo se mluvití o zejtřejším posledním plesu, a sotva že Karel jen povrehně se byl zmínil o slabosti své po nemoci, přetrhla mu Emilie řeč pravíc:

„Ach vždyť by nikomu nepřipadlo na mysl, aby od vás snad žádal tanec! Tot se rozumí, že byste jen na několik hodin se mohl přijít podívat a poněkud se povyrazit. Pak i soudím, že rovně jako já neráčíte býti velkým tance milovníkem, neboť jste v druhém plesu

krom oné quadrilly netančil, jestli se totiž nemýlím.“

„Netančil jsem více, milostslečno, a dobře o mé nelásce k tanci soudíte. Šel jsem jen, abych přítele doprovodil, a vůbec v plesích bývám jen pro náhodné vyplnění místa.“

Zde tedy zase Karel, zapíraje obyčejnou přímost i pravdomluvnost svou, lži se dopustil, ač nevinné. Proč řekl, že jen přítele šel doprovodit?! Vždyť hlavně k vůli Karolině navštívil místo jinak nehledané! Namítne-li se proti tomu, že neslýcháno, aby cosi takového se ve společnosti dívky mluvilo, snad již proto, aby se jí nelibosti uspořilo, musíme jen pomyslit, že mezi přiznáním-se a lží leží ještě mlčení, a Dorner mohl v řeči své jistě vynechat, že šel jen k vůli příteli do plesu. Jak divno a předc pravda, že i povaha tak pevná, jako Dornerova, volí si cesty křivé, cesty lži, neboť to lži předc ostane. Jediná omluva byla by, že, chtěje si zůstatí důsledným, a snaže se, aby o lásce jeho ani přítel, tím méně jiný kdo se dověděl, musel takovouto příležitou lží

utvrditi myšlení o něm povstalé, aniž se mu zapříčilo. Vždyť již nemoc jeho byla lži, od něho podporovanou, a náš vzdělaný svět sám, pln nepravdy a klamu, nechová v sobě ducha, jenžto by všelikého stínu lži se děsil. Kdyby ale tajno v duši Dornerově nejskrytější před námi odhaleno leželo, shledali bychom co pravou lži jeho příčinu, že nechtěl pozbyti — zpozorované již přízně dívky tak ušlechtilé. Proč? — Byltě syn lidský, člověk moci smyslů svých poddaný, jako všichni, jen že v míře ušlechtlejší, a přesvědčení jeho posud bdělo nad jednáním. Myšlének ale pozbyti nebyl s to; jím nemohl zapověděti, aby se mu před oko duševní nestavěly, neboť tyto dcery smyslů našich samostatné, vůli rozumné se jen vysmívají. Myšlení, vlastně myšlénky, nejsou vůli naší poddány, ale jednání, a to nás vlastně charakterizuje: mnohý muž povahy skalopevné měl by práva k politování našemu, kdybychom všecky boje znali, ježto v hloubi duše nejdolejší jeho smyslové s rozumem přebojovali, co muk přestál, než rozumná vůle zvítězila.

Když byl Dörner odpověděl, vzplanula Emilina tvář náhlým ruměncem, oko se sklonilo, a tiše pravila :

„Váš přítel může se velkou nad vámi mocí honobiti, že jemu k vůli učiniti můžete, co vám jinak není milé.“

„To nikoliv, slečinko ; ale kdybych mu to odepřel,“ řekl Dörner, „snad bych mu nepřijemný pocit učinil, a já bych nerad, aby kdo i sebe kratší okamžení mou vinou měl zaneprášen.“

Emilie byla tím přenesiturně dojata. Ani okamžení nechtěl nikomu svou vinou pokaliti ! Tak mluví, tak jedná ušlechtilý duch, tak si byla již od počátku povahu Dörnerovu myslela ! I odvětila :

„Ovšem, to samu se chválí, jen že musíte při tom také ohled míti na sebe samého, jako na příklad nyní, abyste snad jinému chtěje radost učiniti, na své teprv se navracující zdraví nezapomenul ; sice by ten, jemužto k vůli byste zejtra ples navštívil, měl násle-

dujete snad opětne vaše onemocnění těžce na svědomí.“

„Ráčíte se příliš úzkostlivě starati o zdraví mé, snad silnější, než byste myslila alespoň cítím, že bych se neodvážil na mnoho kdybych několik hodin, jindy spaní věnovaných, k vám někomu probděl. Ostatně jsem již včera vydržel bez uškození, jak ráčíte viděti, až do dvanácti mimo postel, aniž mi to přišlo za těžko.“

„To tedy opravdu nevím, proč byste se zdráhal, dvě nebo tři hodiny s námi v plesu strávit? — Avšak,“ doložila poněkud rychleji, „snad jsem vás ž dala o čas jinak již roznvržený; pakli tomu tak, musíte mi odpustiti.“

„Nikoliv, slečno, jsem posud úplně pánem svého času, a přijdu, abych milé vaší společnosti užil, asi na hodinu do plesu.“ I obrátil se k paní Gresseové a doložil: „Milostpaní mně prosícimu dovolí, abych směl hodinu tu věle ní hovorem strávit, neboť nebudu moci v tanci se zúčastniti.“

„Dvě, dvě jste řekl, pane doktore,“ dí

tato; „já vám celou hodinu opravdu nemohu odpustiti.“

„Tím jen dvojnásobně dobrotivou se ke mně prokazujete, a já dvojnásobně díky budu Vašnostem zavázán.“

„Já vám ale také musím vynutiti slib jeden,“ pravila Emilie: „totiž, nebude-li vám po dvou hodinách do spaní, abyste třetí ještě přidal.“

„Slibuji co nejslavněji!“ dí Dorner, a na tváři jeho se okázal na okamžení žertovný úsměv, mile ji oživující, ale hned zase zmizel a předešlému tichému výrazu místa postoupil.

Slib jest učiněn, Dorner půjde do plesu, a řekne Karolině, že byl pozdě večer před samým plesem od přítele téměř donucen, aby aspoň na chvíli se tam podíval, ale že ne tančil ani krok. Rodina pana L* k vůli slabé posud Karolině i tenkrát doma zůstane.

Dorner byl skoro povděčen, že nepřišla, neboť již závadnost svého jednání cítil, a takto náhodou mohl ze všech nesnází dobře vyjít.

Nemělt dostatečné v duši síly, aby Emilii vyplnění přání jejího odepřel, tím méně, aby jí řekl, že k vůli nemocné nevěstě by vlastně nikam jít neměl; to by svět nazval snad vším právem směšným jednáním; pak, Dorner tušil, jak by ji odepření takového bolelo, a — on by nerad ani okamžení svou vinou komu zakalil! Že ale to větším zaviněním jest, dovoliti trvání vzrůstajícímu v lásce její neštěstí, a nezrušiti počátky budoucího neblaha pro neopětovaný, tak hluboký děvin cit: to mu nenapadlo. —

Druhého dne po návštěvě své, ježto ho byla v přízni paní Gressové udržela i povýšila, odebral se Dorner dopoledne ke Karolíně. Seděla u okna v lehkém domácím obleku, sama, neboť Laura byla právě k matce povolána; šitím zemdlené, posud slabé ruce spočívaly na klíně, polo hotovou krajkovou náprsníčku držíce, a oko její příchozímu snivě vstříc zazářilo.

Činilo-li to vědomí vlastní viny anebo pohledu toho tajemná moc, nelze říci; ale

Dorner ji vřele obejmul a zrušil celé to muživé tajemství před ní. Řekl jí, že musel přítele svého, brzkého ženicha Bertina, doprovodit za pozváním, již před čtrnácti dny učiněným, k paní Gressové, že se vymluvil sice nemocí vymyšlenou, ale vzdor tomu že musel slíbiti, na dvě hodiny že dnešní ples navštíví; jest-li by ale Karolina nemile tím byla dotknuta, že se dá ihned novým ochuravěním omluviti. Podivil se však milence své, když odpověděla :

„Mne by se to mělo nemile dotknouti?! Vy mi tedy přisuzujete tak malého ducha, i chcete mi takového soudu nad jednáním vašim postoupiti?! Já vás, můj drahý Karle, příliš miluji, příliš nadvládu vaši uznávám, že ani toto lichotné postoupení marnivou myšlenkou mě nenaplní. Kdybych vás méně znala, snad bych se obávala; vy ale jste šlechetný muž, a já milenci svému ve všem věřím bez odmluvy, bez bázně.“

Tato ušlechtilá důvěra dojala Karla tak hluboko, že na chvíli pánem i myšlení svého

se stal. „Smí-li se rovnati Emilie s touto milovanou, citu oddaného plnou dívkou!“ pomyslí si; „a já jsem mohl míti jen na okamžení jiné vedle ní myšlenky?“ Tato chvíle nemálo upevnila morální sílu jeho.

Večer sám se odebral do plesu, dříve ještě u Karoliny se zastaviv. Ač věděl, že mu ve všem věří, slíbil jí předce, že za hodinu, nejdéle za půl druhé přijde pod její okno se podívat, a bude-li u ní světlo, že dá svou přítomnost zatleskáním rukou na jevo; a ona s tajnou radostí přijala slib tento, vidouc podle toho, že mu jest dražší, než vnucená zábava. V skutku se o půl deváté již pod oknem jejím ozvalo zatleskání, a ona otevřela okno, aby mu mohla poslati rukou dolů políbení své na dobrou noc. Pak brzo ulehla si šťastna.

Jinak Emilie. V její hlavě se honily různé myšlenky, jedna více než druhá ji znepokojující. Karel se k ní byl choval tak chladně v plesu, jako by ji chtěl potrestati za každou tam prožitou minutu; alespoň se jí

zdálo, jakoby se jí hleděl co možná odciziti, ačkoliv musel jí v očích pozorovati, jak po jeho přízni touží. Mezi jiným, když se ho tázala, brzo-li bude s universitou se loučiti, a usadí-li se zde, pravil jí docela ihostejně, že ani půl léta již zde nebude, a pak že se vrátí buď do rodiště svého, aneb že se bude ucházeti o nějaký úřad ve Vídni. Zeptala se ho, proč se nemíní usaditi zde, a on jí jaksi dvojsmyslně odvětil, že prý se svým štěstím se odebere tam, kde ho nikdo nezná, aby se mohl co nejvíce světu odciziti.

Se svým štěstím? V čem se zakládalo toto jeho štěstí? Minil tím ukojení myslí, po dosažení cíle se dostavující, anebo — jiného co? Cítila, že se k ní nechoval, jako jiný mladý muž u přítomnosti slíčné dívky; myslila, že v řeči jeho zpozoruje slova cit prozrazující, přiblížení-se hledající, a tu ani praobyčejných dvorností nezakusila! I matka její na zpáteční cestě jistila, že pan Dorner včera dopoledne byl tak veselý, plný ostrovtipu a žertování, v plesu ale jako by proměněn byl, že

nemluvil nic, leč praobyčejné anebo chladně vážnými slovy hluboké řeči obsahu nezábavného; Emilie se tedy nemýlila: Dorner opravdu se byl choval, jak se jí zdálo, a — nebylo pochybnosti — nestaral se o lásku její. V takovéto případnosti dívky hned soudí, že jiná, starší láska v srdci muže hledaného vládne, a mívají ponejvíce pravdu; neboť pořádku mladý muž jen z nelásky k světu anebo z nejapnosti nechťívá rozuměti jasné řeči, v oku dívky mluvící a k lásce vybízející.

Znenáhla tedy v Emilii, ač se zpočátku myšlenky té děsila, povstávalo přesvědčení, že Karlovo *štěstí*, s nímžto světu odcizen žiti chtěl, — není ono ukojení mysli po cíli dosaženém. A poněvadž věděla, že nemá práva k doufání a žádostem, počala se rmoutiti nad zmařeným snem svým, jako každý, jemužto nesmělého, ale horoucího toužení cíl do dálky nedostižné jest odsunut. Představovala si v duchu milenku Karlovu, jak šťastnou bude; viděla její blahem planoucí obličej, do jejích očí svého milování lesk a do úst své lásky

slova jí kladla; cítila tu bouři v prsou, blažené vědomí tělem celým rozhánějící, a ruka vstříc mu vztažená obejmula drahou šíji, sklonila celovanou hlavu jeho na prsa svá rozkoší se třesoucí: — a pláč horký jí vstoupil do unavených, rozpálených očí, neboť viděla, jakého štěstí lze na světě míti a nemíti. A poněvadž nedosažené, poznané štěstí čím větší jest, tím hlubší neštěstí bolestně do duše zaráží: zachvěla se ubohá Emilie pod jeho tíží, a v okamžení tom si jen smrt přála.

Jiný snad by jistil, že závisť hlasové jsou pramenem neštěstí toho; ale v Emilii nebyly. Vůbec dívky v lásce hloub očíce, buď ohnivě pro závist nenávidí a msty slepě hledají, zmítány běsivým nepokojem, anebo, jsou-li Emilii podobny, uzavrou v nejhlubším skrytu do prsou bol svůj, závist jen podle jména znajíce, — aby jen touhu živily a toužením — se utrápily.

Není to přehnanost, že tak tvrdíme, ale hluboká, v duši panenské ležící pravda, i vždy by se v takovýchto případech jasně okazala,

kdyby — čas a v jeho průvodu jiné a jiné poměry a okolnosti nechovaly pro takovouto duševní chorobu obyčejně mocný lék.

A Dorner? Skoro těžko bude sledovati jeho myšlének řady nesčíslné, plné rozdílů a protiv, mučivých a blažících. Jen hlavní jich přehled již dá nahlédnouti hluboko do bouře ducha jeho, i jak mocný rozum, davy ty a sebou zápasící řídě, vítězství tam ukoval, kde stanouti muselo, aby srdce do neštěstí, vědomí do nešlechtnosti neupadlo.

Z počátku, když světlo shasiv byl se už položil, tanula mu na mysli Karolina, slib; otevřené okno a zas oddaná slova její z předešlejší minulosti dne tohoto; vděčná ústa jeho za něžné to lásky znamení jednou ještě políbením jí poděkovala; byl šťasten, a počal si tvořiti milý obraz budoucího života, v němž to všecky naděje měl uskutečněny. Když pak se byl myšlének těchto nabažil, vstala mu v duši způsobem podivným k nevysvětlení — památka mrtvé Marie. — Viděl ji takřka před sebou, tak jasně, že se sám ve snách býti

soudil; stála před ním jako dávno před tím v plné spanilosti své, s tím holubičím, drahým, snivým pohledem, těmi ústy milovanými jakoby chtěla mluvit, a zas jakoby šeptala uvyklým ondy rozkošným: „Ty jsi můj, drahý, drahocenný, jediný na světě!“ — Kolem úst ale jí místo výčitky pro zanikající zpomínání jeho spíše povzbuzující úsměv zpočíval, koje duši jižjiž obávati se počínající. Tvář její posud milována citem posvátným, posvěceným bledé smrti dechem, znenáhla na se počala bráti podobu Karolininu, až zcela v ni přešla, tichý na sobě zanechavši význam míru, jakoby do nebe byla pohlédla.

Konečně i jiné obrazy, ba všechny ostatní z celého dne lze říci, opanovaly místa v hlavě po prvnějších myšlénkách prázdná ostavši, a v předu jich povstala Emilie. Emilie, tato více andělu než lidským dcerám podobná dívka! Jak ta její ušlechtilá tvář, jejížto přidechnuté růže ve světle plynovém tak průsvitnými se zdály, v blahém sebezapomenutí rozčilením tmavěji se baryla! Jak ty nebeské

oči její pod sněhobílým, jasným čelem naň se svítily! Tak blízko podle ní seděl, hleděl jí okem, nestřeženým u významu svém, až do duše hluboko, viděl jejího citu, její nešťastné lásky toužení, jak uvnitř s panenským se o-
stýcháním vede boj, cítil její neštěstí skoro v plné míře sám, a dobře věděl, jak jí slova tá-
hlostejná bolela. Ovšem jednal tak, za to
maje, že tím povstale milosti cit v ní ochabne,
nemaje, čím by se živil, jako každá vašeň
příležitosti zbavená pomalu se dusí; myslil
tak, poněvadž nevěděl, jak dlouhé již lásky
té trvání, jinak by byl nahlédl, že jen nový,
povrchně povstale cit tak snadně se dá potla-
čiti, nikoliv ale do bytosti již přecházející
vášeň, tajným doufáním na velko vychovaná.
Bylo mu jí líto; politoval ale i sebe. Ne
snad, že nemohl zúčastnit se lasky její, ale
že nevinně, nemoha pomoci, byl příčinou je-
jího neštěstí. Kdyby nebylo Karoliny, jak
rád by splácel horkým milováním spanilé dív-
če hluboký cit! Snad by . . .
I přerušil sám tuto myšlenku, jeho nehod-

nou. Což nebyla i Karolina slíčná? Ovšem ne tak, jako Emilie — ale což jest tělesná krása nadevšecko? Kdož ví, zdali se kdo milostností Karolině vyrovná, a byl by povahy docela všední, sklesl by k velikému davu lidí povrchních, kdyby za neznámým, snad ani ne tak skvělým štěstím se pustil, maje již dostatečného blaha v držení; kdyby jistotou přítomnost převráceným toužením chtěl za nejistotu budoucnost vyměnit, aneb se držeti onoho sobeckého, Bohu dík! u nás nepovstalého: „Besser ist besser!“

Uspokojení duševní — dobře vědomí také má svou cenu, a snad nejvíce váží v posemském štěstí. Lépe odríci se snadného snu a zachovati si v duši mír, než pro chtíč jakýkoliv odríci se ho. Nečinivát obyčejně dosažený takovými těžkými obětmi snahy oí duši spokojeně šťastnou, ale spíše pozdní litování tentýž nepokoj pro zamícené blaho rovným trápením duši znova dvojnásobně naplní. Naproti tomu pevně zachovaný v boji těžkém rozum později sám duši upozorní na

šťastí její, jehožto by se bez moudré vlády byla chtěla vzdáti.

Dorner konečně pevně ustanovil, že se co nejvíce možná Emilie straniti, a hleděti bude, aby, co nejdříve slovem veřejně daným, o svolení rodičů Karolininých požádav, tím pevněji se upoutal; neboť ani své vlastní povaze nevěřil, dobře věda, že míváme všichni bez rozdílu chvíle slabé, v nichžto vládě smyslů svých lehce podléháme, nevíže-li nás záporné moci síla mocnější. Do jara chtěl promoci svou odbyti, a míti jistotu, že Karolina mu před světem smí náležeti, a pak že se odebere pryč s chotí svou, aby nic blahu jeho nebránilo.

Masopust minul, doba koncertův a divadel nastala. Mezi jinými také jednota hudební ohlásila na den dvanáctého března první v roku tomto koncert svůj, a všichni hudby milovní obyvatelé sídelního města hleděli si zaopatřiti vstupních lístků, neboť koncerty hudební jednoty bývaly od jakživa pro výtečnost svou proslulými.

Doubic, jehožto štěstí tak náhodou bylo přišlo, byl s Bertou již tolik, jako zasnouben, a zanedbával poněkud přítele svého, jsa zcela zaměstnán záležitostmi lásky své. Tím se stalo, že se druh druhu poněkud odcizili, nehlédajíce se, neboť i Dorner byl duševně dosti zaneprázdněn, a málo se doma zdržoval.

Od posledního plesu měštanského kasina, z něhožto se byl Dorner tak brzo odebral, viděli se oba jen jednou; Doubic tedy pranic nevěděl o lásce a stavu duševním přítele svého, za jedno již pro uzavřenost jeho, a za druhé, že mu i nejmenší známky scházely, z něhožto by byl mohl o poměrech jeho souditi.

Dorner dostál v slovu a vzdor přišedšímu pozvání nešel více k paní Gressové, učiniv si výmluvu, že jest přípravami k brzkému doktorátu svému příliš zaměstnán. Karolina denně skoro jej vídajíc a památku na zemřelou Marii u něho vždy více pohřešujíc, oddávala se s plnou duší blažené lásce své, neboť byla zvítězila, srdce Karlovo zcela opanovavši. Navštěvovali spolu v průvodu matky a sestry její

zase divadlo a koncerty, a Karel opravdu — pozapomenul na Emilii.

Dvanáctý den, v březnu se přiblížil. Rodina pana L* Dornerem doprovázená přišla do koncertu na tento den oznámeného. Posadili se po levé straně, a Karel zůstal vedle sesle milenciny státi.

Právě se mělo počítí, když se za ním ozval šumot, známé hlasy, a on, ohlédnuv se, spatřil slečny Gressové s matkou a provázejícího je Doubice.

V prvním okamžení se chtěl obrátiti, aby vzplanutí jeho tváře neviděli; lepší hlas ale v něm zvítězil, a učiniv slečnám i paní Gressové hlubokou poklonu, pozdravil přítele svého ruky pokynutím. Ani Karolina, ani kdo jiný to nezpозorovali; Dorner ale stál jako v ohni. Byl spatřil Emiliinu tvář, hluboký smutek, něco jako tajený bol prozrazující, ubledlou, jak se náhle, spatřivši ho, nacheť polila; stal se ku Karolině malomluvným, neboť se musel neustále přemáhati, aby se za sebe neohlédl.

Vzav si konečně sesli, přisedl k milence

své, a takměř se vnutil do rozmluvy, jen aby nebylo nápadno, že nejde do blízka složit paní a slečnám Gressovým poklonu svou.

Koncert se začal, a byl podle programu rozdělen na dvě části; první obsahovala několik menších skladeb, druhá měla sestávat jen z jednoho většího díla, totiž z oratoria „Samson“.

Potlesk za poslední pieci oddělení prvního byl umlknul, a po sále se rozhovořilo. V tom ucítil Dorner lehké dotknutí-se mu na rameně, a ohledna se spatřil vedle stojícího Doubice.

„Servus,“ pravil tento, a přitlumiv ještě více hlas svůj pokračoval: „Jak vidím, jsi velmi dobře zabaven, a jestli mě jen trochu ostrovtipu zbylo — (Dorner se pro sebe usmál) — viděti příčinu, proč jsi se dal ondy u paní Gressové omluviti. Gratuluji ti srdečně, neboť se zdá, že jsi konečně zas mezi lidmi zdomácněl!“

Nešetrným, neobratným těmto narážkám odpověděl Dorner tím, že povstal, a ukazuje paní L* přítele svého, uvedl jej řka:

„Můj přítel, pan Karel Doubic, jenžto znaje Vašnosti, něčeho si nežádal tak, jako aby

Vašnostem byl předveden; to jest, neznám nyní jeho duševní stav, neboť ženichovo srdce obyčejně jen jediným přáním bývá přeplněno.“

Pani L* velmi vřídne odpověděla, i slečny přívětivě se zachovaly, neboť na obě slovo ženich nemělo účinku odpuzujícího, jako mívá obyčejně, poněvadž Karolina neměla, sama šťastná, komu jeho záviděti, a Laura opravdu jen ze zvědavosti prohodila:

„Aj, ženich tedy? A vy bezpochyby toužením zmitán do koncertu se utíkáte; abyste na vzdálenou slečnu nevěstu pozapomenul; to není pochvalné!“ Nevědělat, co Karolina.

Dorner za přítele odpověděl řka :

„Slečinko, nesmírně jste se zmýlila, neboť právě touha ta, o nížto jste pravila, pro ukončení-se přivedla pana Doubice sem!“

Karolina se usmála, Laura se čtveračivě poklonila, nevědouc honem, jak podivení své projevit, Doubic se zapýřil jako panna, a pani L* pravila :

„Tedy zde vykvétla vám družinka?! Pře-

jeme vám štěstí, ač nám předmět vašeho svolení ještě neznám.“

To považoval dobrosrdečný, ale nevelmi obratný Doubic za vyzvání zcela zjevné, pročež beze všech nesnázi odpověděl:

„Slečna Berta Gressová.“

Pani L* pod pláštěm prodlouženého „Aj!?“ přikryla vnitřní smích, a Laura si zakryla programem tvář; Karolina pak s dobrosrdečným úsměvem na milence pohlédla, jenžto se k ní sklonil, aby příměst přítelovu omluvil.

V tom ale dáno znamení k začátku oratoria, a Doubic jest takto zbaven společnosti velmi jej tísniti počínající. Promluviv něco, čemu pro nastalý hluk ladících se nástrojů ani dobře rozuměti nebylo, vrátil se k damám svým, byv při každém hnutí zrakem nesmírně rozčilené sestry Bertiny pozorován.

Laura sa nemohla přemoci a ohlédla se za ním odcházejícím, aby viděla, kde nevěsta jeho sedí a jak vyblíží. Vidouc Bertu i Emilii podle sebe sedící, mysli, že to tato musí býti,

poněvadž s mnohými jinými za to měla, že nevěsta musí vyhlížeti bledá. I podivila se její slíčnosti, a nakloníc se k uchu matčinu zašeptala jí:

„Podívej se, maminko, jaký jest to krásný obličej!“

Paní L* se obrátila, s ní i Karolina, a Dorner vida to, přišel do velkých rozpaktí, neboť jestli to paní Gressová viděla, musela se domnívati, že to jeho pobídnutím se děje. Z počátku se nechtěl sice ohlednouti s ostatními, ale rozmysliv se náhle, rychle se otočil, spatřil zraky Emiliiny na se obráceny, a vážně se ukloniv pozdravil všechny tři poznovu.

Poděkovaly mu, ale jaksi nuceně; bylo znáti, že jsou pohoršeny pro nešetrné zanedbávání a že mu to chtějí na jevo dáti. Emilie ostře byla pohleděla na Karolinu, a podoba její se jí vepsala hluboko do duše smutné; tato ale, netušíc, jak se tím citu Karlova dotkla, pravila obrátivši se:

„Opravdu, Karle, váš pan přítel má lepší vkus nežli . . .“

A odmlčela se.

„Nežli?“ dí zdlouha Dorner.

„Nežli jiných lidí mnoho,“ dokončila Karolina se sklopeným k zemi pohledem.

„To jste nechtěla říci, Karolino,“ pravil Dorner, a hlas jeho zněl trochu trpce. „Kdyby jste byla pomyslíla, že já otrokem smyslů svých nejsem, že jsem se přetvářce ještě nenaučil, nebyla byste zapomenula na vlastní svou důstojnost a myšlénku tu nebyla byste dostala.“

„Odpustte!“ zvolala Karolina. „Já tak často se obávám, že nejsem v srdci vašem na svém místě důstojna, že zasluhujete mnohem sladšího štěstí, než jaké já vám dátí mohu,—ano, že ani s to nejsem, abych vás učinila náležitě šťastným.“

„A kdyby předce?“ šeptal Karel, očima do prázdna se zabrav, a skloněn k uchu jejímu. „Kdybych si já jiného štěstí nezádal, nechtěl žádati?!“

Dále nemluvil. Podivno! Karolina v tom okamžení hluboko cítila, jakoby právě za tímto: nechtěl žádati leželo skryté, vřelé toužení, jen

těžce mocí rozumu potlačované; i obrátila se k němu rychle, a vidouce ten jeho děsný do prázdna pohled, křečovitě uchopila jeho ruku a zvolala skoro příliš hlasitě: „Karle!“

„Pst, pst!“ ozvalo se kolem: ředitel byl totiž na povýšení vystoupil a dal znamení, aby se začalo, neboť se zatím zpěváci i hudebníci byli na místech svých již stojíce, připravili.

Karel se zachvěl, ale pohledl tiše na uděšenou milenkou, smutně se pousmál, a pak usednuv si vedle ní zůstal beze slova promluvení až do konce koncertu seděti. Ani když rodinu domů doprovázel, nemluvil mnoho s Karolinou, a ona skoro za to byla povděčnou, neboť jí těžké myšlenky v hlavě tížily. Slíbiv, že zejtra přijde návštěvou, rozloučil se a pln vnitřního nepokoje přišel domů.

Tato noc se mu zase stala nocí utrpení, a dala v dlouhém bojování uzrati novému se odhodlání. Nebyl ani slovas Emilii promluvil, ale přede viděl, jak ubohá trpí, a jak nevinně? I bylo těžko voliti. Konečně porovnav, že dvojí neštěstí přede jen horší jest a těžejí se zod-

povídá, než jedno, bez viny vlastní privolané, nové myslí a síly si dodal, aby neklesl pod návalet citu někdy snad méně ostřeženého.

Jdouc z koncertu vedla se Emilie s Doubicem, s matkou Berta.

Emilie s průvodčím svým hovořila jaksi žertovně; ale ostrovtipnější pozorovatel byl by seznal, jak nuceně její slovo zní. Právě mluví:

„Musíte mou zvědavost již ukončiti, když jste jednou začal. Řekl jste tedy, že se známost ona z prvního plesu počíná; což s nimi nebyl dříve znám?“

„Ach ovšem že byl,“ zvolal Doubic: „to jsem se tedy zmýlil! Vždyť jsem vídal dávno před tím, že k nim v divadle do lóže docházel, tedy s nimi byl dojista již aspoň půl léta před tím znám.“

„Což jste s ním nikdy o tom nemluvil?“ divila se Emilie. „Vždyť jste přede jeho přítelem!“

„On jest, má drahá, v tom ohledu zcela nepřístupný. Ptal jsem se ho několikrát na to i ono, ale on se nikdy nedal o takových to věcech se manou do řeči, a já jsem spíš, podle

jiných jeho se vyjádření, za to měl, že se lásce vysmívá, že ani není schopen, aby miloval. — Vytýkáť nejednou lidem vůbec, že láska jejich není vlastně nic, než honění se za smyslnými lechty, a že u nich oko, ucho a tělesná náruživost vlastně milují, aniž o tom duše co ví. Také, jestli se nemýlím, jedenkrát již byl miloval — (Emilie sebou trhla) — ale buď mu milenka jeho zemřela či jinak láska jeho byla přerušena; tolik jisto, že chová v srdci tajnou z minulosti památku, všechen cit v něm zaji-mající, a proto nejspíš tak ostře mudruje. Ale jen až se zamiluje na novo, však mu pak ty převrácené náhledy samy z hlavy vyjdou; já jsem mn to řekl nejednou.“

„Já bych myslila,“ pronesla Emilie váhavě, „že se již zamiloval. Zdá se, že ta, jižto jste Karolinou nazval, v jeho srdci nelhostejné místo zaujímá.“

„Zdá se, i mně se zdá!“ přisvědčil Dou-bic. „V tom ale aby ho Bůh ví kdo stíhal, nepřistihne. Ani slovíčkem se mi nikdy o slečně Karolině nezmiň, nechodil příliš často

do domu, vůbec se choval neustále oo přítel, co milý známý, a rodina páně L* také jest jedinou, s nížto se byl seznámil. U nás se mu jaksi nelíbí — (pan Doubic to u nás teprv od nedávna se byl naučil říkati) — zdá se, že miluje společnosti přísně odměřené, a toho se mu v pravé míře dostává v rodině pana L*, neboť tam panuje odměřenost a —“

„Aj, to jsem právě nepozorovala,“ zvolala Emilie. „Karolina se k němu chovala velmi srdečně a neklíčeně!“

„Možná,“ dí Doubic. „Já jsem si toho tak velmi nepovšimnul; ale jen to musím říci, že se mi hned při prvním se s nimi seznámení společnost jejich docela znechutila. Snad proto,“ doložil, „že nebi jsa uvyklý, chladnou světa odměřenost nenávidím.“

„Tedy myslíte, že váš pan přítel Karolinu lásku nevyslyšel?“ pravila zas Emilie; nevěřímajíc se jeho slov.

„Ach, toť jsem neřekl! Já jen myslím, že Karel pro samou filosofii ani není lásce přístupným: láska — a filosofie!“

„A předce jste pravil, že byl již jednou zamilován!“

„To bylo asi již hodně dávno, snad dříve, než počalo jeho mudrování,“ dí Doubic se smíchem. Náhle mu ale napadla podivná myšlénka, i nemaje, proč by ji tajil, pravil k Emilii vedle něho mlčící: „A proč právě myslíte, že Karolinu miluje? Což Laura méně lásky hodna?“

Emilie se zamyslela, načež pravila:

„Ach vždyť o Lauru nedbal — jen s Karolinou se zabýval — a seděl vedle ní!“

Doubic sám nahlédl nedostatek tohoto argumentu, i pravil usmívaje se:

„My, na příklad, se spolu vedeme, a přede miluji vaši sestru více než vás, má milá nastávající paní švakrová!“

Emilie se opět zamlčela, načež po chvíli se obrátila po jdoucích za nimi sestře i matce, a dučekavši jich počala s nimi mluvit. Doubic, jehožto ruky se byla spustila, přidružil se k Bertě, aby ji za samého láskování domů doprovodil. Emilie s matkou šly nyní napřed.

VI.

Karolina přišedši domů a času majíc o samotě k přemýšlení, znenáhla počala nahlížeti, jak nemile se musela citu Karlova dotknouti; neboť že jí byl porozuměl, za to jí ručilo jeho mlčení, jeho přísný, truchlivý pohled.

Druhého dne, když se probudila, cítila jakousi nechuť ke všemu, jako nám bývá, když bychom rádi myšlénkám svým se oddali a jednotvárný výtržný život nám v tom brání. Aby tedy sama mohla ostati, dala si zavolatí Lauru, a řekla jí, aby ji u matky omluvila, že ji trochu hlava bolí; pan Dorner ale kdyby přišel a chtěl ji viděti, aby ho nezdržovaly.

Laura ji počala trochu škádliti, chtěje mer-

momocí věděti, proč se na pana Dornera rozhněvala, co jí udělal, a nebo hněvá-li on se, a proč? — a neustála dříve, až ji Karolina poprosila, aby ji nechala o samotě, že ji opravdu hlava bolí, a že již včera jí jaksi dobře nebylo. Laura se však, místo aby odešla, nasmírně ulekla, i chtěla matku o tom zpravit, a teprv po dlouhém domlouvání sestřině a příslibení, že, nebude-li jí dopoledne lépe, pro lékaře pošle, vzdálila se plna strachu, neboť byl pan doktor nařídil, aby se slečna po dlouhý čas bedlivě všeho střežila, co by jí mohlo nějak uškoditi, sice že se zlé následky nemoci její dostaví.

Blížilo se k polední, když Karel k ní přišel. Obličej jeho byl tak bledý, jako by na něm okolo zavanuvší smrti prst byl napsal stopu svou, — bledší mnohem více než kdy jindy, a oči jeho z hluboka temně planoucí jaksi smutným leskem svítily, upomínající na loučení-se zimního světla denního s rovinou pod večer sněhem pokrytou.

Vážně vkročil, odměřeně se přiblížil k ní,

aniž byla v ouzkostlivém zapomenutí jej přivítala, sedl si podle ní a vzav ruku její dotknul se jí rty svými, pálícími vzdor bledému obličejí. Dotknutí toto ji vrátilo všecku horoucnost, pod tíží myšlének až posud ukrytou, i vrhla se mu vášnivě na prsa, lokty její obejmuly drahou hlavu, a vzlykajíc na ústech jeho zvolala :

„Odpustte mi — odpustte, Karle můj! Já jsem jednala nerozumně co dítě, poněvadž vás tak nevýslovně miluji, a láska čím větší, tím víc se obává!“

Karel splácejce celování přivinul ji k sobě, a tvář její k sobě vzhůru obraceje pravil tiše, vlídně, hlasem shovívavým a domlouvajícím zároveň :

„Ale láska věří; nedůvěra ji štěstí kazí!“

Karolina cítila pravdu slov těch, a úžeji se k němu vinouo sliby dávala, že nikdy nepřestane se důvěřovati v něho, že i toto poslední myšlení v ní povstalo, aniž věděla jak, nejistým toliko hlasem úzkostlivého srdce vedena. On ji nechal mluvit; těšilo jej, že se neklamal,

i blažilo jej tak vroucné milování. Pak i sám o stálosti citu svého ji ujišťuje pravil :

„Mé jediné provinění jest, že jsem vás, má milovaná dívko, jednou a snad i vícekrátě porovnával s Bertinou sestrou, a shledal jsem, že tělesní krásou vyniká nade všechny známé mi dívky ; ale srdcem jste a zůstanete vy sním mým o dokonalosti ženské nejbližší. Kdyby smyslové moji ve mně byli mocnější než vůle má, snad bych neobstál před soudem rozumu svého ; ale tak, jak jsem, nezvrátí nic na světě určení mé, a kdyby Emilie byla ještě sličnější, než jest, i sebe více mě milovala.“

„Jak?“ zvolala Karolina. „Ona tedy vašeho přítele nemiluje?“

„Emilie?“ podivil se Dorner.

Karolina sklopila oči a zašeptala :

„Emilie tedy jest sličnější sestra Bertina, a já jsem myslila, že váš přítel ji si byl zamiloval, neboť jsem jména sester neznala.“

Načež se znova zamyslíla, rozvažujíc slova milence svého, až upamatovavši se na posledek pravidla :

„Vy jste pravil: *kdyby mě Emilie sebe více milovala.* Což ona vás miluje?“

„Proto jsem přišel, má Karolino, abych vám vše, co vím o věci té, pověděl. Ovšem se domnění mé nezakládá v jiném, než v pozorování jednotlivých slov a chování se jejího ke mně; ale musel bych se již příliš klamati, kdyby to nebylo pravda, že mně Bertina slečna sestra více jest nakloněna, nežli se povrchní známosti naší ospravedlniti dá. Význam hlasu v slovech dojemných, řeč oka jejího, změněná její, tichá prý povaha, vše to mě v domnění mém potvrzuje, a já tedy, znaje již od počátku nezvratnou povinnost svou, stránil jsem se dívky politování hodné, jižto lze jen pomalu domluvou uleviti; snad posud neví, že srdce mé vám náleží, a já prosím vás o dovolení, abych to směl příteli svému oznámiti: on to poví celé rodině, a Emilie, nemohouc žádnou naději se obírat, zapomene znenáhla na svůj cít náhodou povstaly.“

Karolina dala ráda svolení, ústa její vli-
bala mu díkem na bledé tváře barvu živější,

kteráž bohužel nikdy stálosti neměla, vždy předešlé přísné bledosti ustupující, a o polednách byla zase zdráva jako jindy a veselá, neboť jí byl navrácen do duše poklid. I Karlovi bylo volněji, neboť se mu zdálo, že nyní před sebou i před milenkou stojí spravedliv.

Druhého dne došel k Doubicovi, aby podle úmyslu svého lásku svou mu svěřil; ale nenašel jej doma. Později ještě jednou nadarmo v jeho bytu se zastaviv, pozapomenul pak, a chtěl první náhody použití.

V takovémto stavu věcí měly dny a týdny, až se přiblížil měsíc květen. Dorner byl odbyl svá rigorosa, byl s Karolinou zaslíben, a hodlal koncem nadřečeného měsíce, ažby byl zasnouben, s chotí svou do Vídně se odebrati. Také Doubic již se byl odhodlal, a dne druhého května odbyl i on svá rigorosa.

Emilie byla po celý ten čas v úplné nejistotě zůstala; co se Dornera týkalo; neboť o lásce jeho se vskutku nedověděla. Líbezný býval ondy na ní pohled, a teď smutná chodila, nic ji netěšilo, neváhilo, nejraději dlela o sa-

motě, a zlými sny, plnými touhy marné se obírajíc, velmi zevnějšku svému škodila, neboť vadne tělo, v němžto duševní činnost příliš nadevládá. Sestrin šťastný pohled opakem svým ji bolel, aniž pravou toho příčinu tušila; viděla jen, že sestra všeho dosáhne, čeho si dívka jen žádati může, sama však že bez naděje jsouc nikdy blaha žádoucího nedojde.

Matka pátrala po příčině znepokojující truchlivosti dceřiny, darmo ji k důvěře přemlouvajíc, a Berta nemyslíla na nic, co se jí nehodilo v obor blahého myšlení; bylať příliš spokojena, šťastna, i nelze bylo, aby se jí nepřijemně dotknulo chování sestřino, ani takřka nepozorované.

Doubie byl skoro neustále u ní, rovněž jako Dorner u Karoliny, mluvili o příštím životě svém, jak si vše zařídí, ba i o jmenech budoucích rozenet svých se rozpustilý Doubie opovážil rokovati; slovem on i Berta byli blaženi.

Ne tak Dorner. V jeho duši neustále se oživovalo myšlení jednak na Emilii, jednak

na mrtvou první milenku, a podivno, čím více se blížil sňatek, tím častěji a mocněji v něm se opakovalo. Bylo mu vždy, jakoby mrtvá ta památka mezi přítomností a očekávanou budoucí spokojeností hrozivě se mu stavěla, jakoby ani neměl dosáhnouti, čeho si žádal, poněvadž nemoha učiniti obě dívky, jej milující, šťastnými jak chtěl, za pokutu sám že nesmí býti šťastným, se domníval.

Karolina od onoho vyznání a smíření s Karlem ani nejmenší pochybnosti nedopustila si v duši povstati, neboť jí Karel byl jasně pevnou povahu svou dokázal, a pak — : myšlení se teď na dvě dělilo; bylať nevěstou. —

Jaro se počalo jasně a jasněji rozvíjeti, milé, teplé jasno probuzovalo vždy více puků do života, vyvolávalo pěvce své do čerstvého vzduchu, i zvalo lidi na prsa oživující přírody.

Rodina paně L—ova vyšla si jednoho dne časné ráno na venek, chtěje užiti v přírodě rozkoši vábných. Dorner ovšem je doprovázel. Cílem příjemného putování měly býti

kopce na západě obzor zavírající, a na nich starobylého hradu zříceniny.

Den se probudil jasně z noci vlažné, a jakoby nebe samo z milého na omladlou zem pohledu se těšiti chtělo, nebylo na něm na celém, kam až oko sahalo, ani nejmenšího mráčku, žeby pohledu tomu bránil.

Vyšli za město, a po ní cestou se dali ke kopcům; v pravo i v levo zelenající-se osení jako hedbávný koberec celou pláň pokrývalo, vzduch se jemným vanotem od lesů chvěl, chvěl se i zpěvem neviditelných s vysoká pěvců, a prsa daleko se šířice napájela veskerou bytostí omlazujícími prameny síly.

Z počátku živě hovoříce znenáhla teď umlkali pod velebným dojmem, až docela utichli, každý hově myšlení svému. Ani jeden z nich neměl myšlenky s druhým stejné, neboť vstávající den byl podle povahy jednogoh každého zaúčinkoval. Jen Laura nepodlehla dumání všeobecnému, ale jako srnka brzo napřed, brzo v zadu za ostatními poskakovala od kvítka ku kvítku, všecky rukou nelitostnou z mladého

života vytrhující, aby měla kytku z pestrých květů polních.

Teď za nimi přes blízké, taktéž na východě vrchy první záře slunečního světla počala metati do výše ohnivé paprsky své: jasněji prohlédl den, květiny se počaly lesknouti slzami radostnými, ve vzduchu zpěv se hlasitěji rozvolal, a všemírem se ozvalo šumění jako radosti v prsou lidských první neznámá ještě ozvěna; jen Karlovi se zdál ten šumot býti počátkem zničující bouře, zkoušející po tichu hlasy své, než se vztekem rozeřve.

Pocestní naši zůstali všichni státi, slunce východ pozorující, a poněvadž světlo pramenem všeho žití, probudilo i v nich ozvěnusvou, dalo hlavě jasných myšlének, ústům slov hojno a srdcím citu plno. Rozhovořili se, rozesmáli, a cesty jim nepozorovaně ubývalo.

Laura teď teprv upozorovala, že v kytce její příliš mnoho žlutých květů jest přimícháno, a počala jednu po druhé zahazovati; paní L* pověsila mantilu svou pánu choť přes ruku, neboť ji slunéčko skrz černé hedvábi do zad

příliš hrálo; Karolina se zavěsila v loket Dornerův a poslouchala jeho vypravování o životě bylin, k čemužto mu vyhozené z ruky Lauriny kvítky příčinu daly; a pan L* huče před sebe do mohutných vousů jakýsi maďarský nápěv, stínal mocnou španělkou po stranách stojící bodláky.

Slunce začínalo již poněkud obtížným býti, když vešli do stínů lesních.

Právě tou dobou, asi dva tisíce kroků jižněji, než naši cestovníci, vešly do téhož lesa čtyry osoby: Doubic totiž a paní Gressová s dcerami.

Staloť se to zcela bez umluvení, zrovna náhodou, a tím vzaly osudy dvou i více lidí počátek prajiný, než by jinak byly bývaly.

Dorner s průvodčími svými přišel k patě hory nevysoké, na nížto bývalý hrad rytířský Bůh ví jak dlouho sesutý stál; v pravo při cestě stojí hostinec ouhledný, za nímžto pěkná zahrada se vzhůru návahem rozkládá, jen lehkým plotem z latí od lesa se dělic, neboť se tu zvěře není co strachovati, a přivaly mají

stranou své odtoky. V levo s cesty, něco dáleji, rozkládá se velká cihelna, okolo nížto cesta vede do romantického údolí k bystrému potoku, na místa snivě vábná. Čím výš se cestou vozovou ku sbořenému hradu vystupuje, tím častěji noha státi ostává, neboť výhlídka, odtud vždy čarovnější, oko poutá.

Společnost naše zašla do hostince, kdežto v zahradě posnídali, a oběd na hodinu s poledne objednavše dali se zase na cestu.

Nebyli ještě docela na vrchu, když se jim událo spatřiti člověka dorostlého, bez kabátu, široký slaměný klobouk majícího na hlavě, na bedrách zelenou plechovou krabici, slovem botanisujícího muže, an po kamenech do výšky leza pilně v pravo i v levo slídl. Byl zajiště známou ve vřkolu osobou, neboť pan L* sotva že ho zočil, zatočil kloboukem volaje:

„Ho ho! pane Sillabo! Dejte pozor, ať se pod vámi skála neutrhne; dolů jest daleko!“

Pan Sillaba se ohlédnul, a poznav rodinu váženého pana L* zavýsknul jim vstříc jako páv, a než se nadáli stál před nimi, v jedné

ruce htl a kabát, klobouk na hlavě scetrčený, v druhé ruce jako drahý poklad jakousi nepatrnou bylinku drže. Mohl být již asi čtyřicet let star, ale mrštně jeho a velmi dobře zachovalé tělo nejméně o deset let mladším jej činily. Zvlášť obličej, jehožto jiskrný zrak mladistvým ohněm se svítil, byl by žádnému třicetiletému hany nepřinesl. Mžiknutím se byl všem a každému zvlášť poklonil, a omluviv se pro volný oblek svůj pravil:

„Nalezl jsem tu zrovna zázrakem v tomto měsíci již u nás vůbec vzácnou *Saxifragu* — ach odpustte, prosím,“ zvolal řeč svou přerušiv, „já jsem zapomenul, že mi pan státní rada již několikráte zapověděl, abych mu těmito botanickými termíny uši netrápil. Slovem,“ obrátil se k paní L*, „jest to jedna z nejvzácnějších u nás bylin, a já — (teď se k Lauře otočil) — abych jednak důstojného místa jí zjednal, jednak aby jméno její mě do rozpaků nepřivedlo, nazvu ji Lau—“

„Prosím vás, nechte ji beze jména,“ zvolal se smíchem pan L*.

„Laurina,“ doložil pan Sillaba, „a poprosím slečinku, aby se jí ujala.“

Laura usmívajíc se s poděkováním přijala květinu, načež pan Sillaba chtěl nechtěl musel celou společnost doprovodit a zůstat při ní, neboť mu pan L* jednou za vše na celý dnešek zapověděl hledati byliny s těmi prozluklými jmeny.

Byltě pan Sillaba dobrým průvodčím po všech kolem horách, neboť veden náruživou láskou k botanisování byl za těch asi dvanáct let, co se v tamější krajině na statku svém usedle zdržoval, každý tak říkáje kout prolezl, a nebylo příjemného nebo památného něčím místočka, o němžto by nevěděl. Při tom byl člověk mravů dosti uhlazených, pln žertů, a každé hezké dívce již byl jednou se dvořil, což, mimochodem řečeno, ani tak špatně mu neslušelo; tedy opravdu jest se čemu diviti, že se posud neoženil. Říkával nejednou, když mu bylo hodně do žertů, že se dříve neožení, pokud nenajde dívku jako balsaminu, aby byla tak něžná, tak čistá, tak *průsvitná* a — ne-

odmlouvavá. Tot mohl ovšem, hledati déle, než mu život lidský postačoval. Důvěrní jeho přátelé však tvrdili, že prý začíná jeviti jiné náhledy, a že prý jen počká ještě, až mu bude půl sta let, a pak — že jedno oko zamhouří. —

Starý hrad byl již se všech stran ohledán, výhlídky s vrchu plně užito, otázek a odpovědí hejno dáno a zas dáno, pan Sillaba provedl společnost několika rozkošnými na vrchu a po svahu v lese místy, a teď se všichni poněkud utmáceni vraceli dolů do hostince k obědu. Když z lesa vyšli, pravil pan Sillaba stranou za údolí na protější straně okazuje :

„To všecko není nic, ale tamhle na druhé straně za bystřicí, tam jest několik míst — ach míst, že by tam člověk usnul a —“

„A spal až do soudného dne!“ vskočil mu pan rada do řeči, což vůbec rád činíval. Rozesmáv se doložil ještě: „Jděte mi, vy jste noční karkule, pane Sillabo!“

„Pane rado, raďte dovoliti, to jest Boží

dobrodiní a pravé štěstí, zvláště když se člověk chce oženiti; aspoň bude míti s paničkou méně nepohody.“

„Jak to myslíte?“ otázal se rozmarně vyzyvající paní L*.

„Jak?“ dí pan Sillaba, jakoby se divil, že nepochopila, i doložil: „Kdo spí, neslyší nic.“

„Já bych také rád, abyste se důkladněji vyjádřil,“ podotknul pan L*, „neboť tři věci se nerady poslouchají, totiž —“

„Abych tedy nepravé snad myšlenky hned v zárodku odstranil,“ vece pan Sillaba, „musím říci, že jsem si v duchu představoval příjemnosti těch rozličných domácích kázáníček, ucho páně manželovo bávících a —“

„Což pak ale vy, pane Sillabo, víte o nějakém takovém kázání?“ zvolala v to paní L*. „Což jste toho již zakusil?“

„Ne, milostpaní,“ odpovídal pan Sillaba; „před tím mě pán Bůh až posud chrániti a opatrovati ráčil, ale slyšel jsem o tom historie, až mi vlasý vstávaly; možná, že jsem si

o tom učinil obraz o mnoho děsnější, a snad se to konečně ani tak zle neposlouchá; ale račte věděti, já se bojím bubáků, a nerad se pletu, kam nepatřím, tedy jsem se o tom posud nepřesvědčil.“

„A nepřesvědčíte se nikdy,“ řekla paní radová; „vždyť vás nebude ani žádná chtít!“

„Proto, že nejsem rád na kázaří?“ dí pan Sillaba. „To by mě arcit mrzelo, a mohlo by se konečně státi, že by se ze mne učinil ještě člověk nábožný; já vůbec za nic nechci ručiti.“

Paní L* byla přišla do takového humoru, že plna smíchu zvolala:

„O, vy byste měl býti mým! Já bych vás přivedla na pokání, že byste byl jako beránek!“

Pan Sillaba se obrátil k panu L*, zatvářil se, jakoby kdoví jaký smutek ho byl potkal, a zvolal politovně:

„Ach, ubohý pane státní rado! Já Vašnost z celého srdce lituji!“

I nastal všeobecný smích! Paní L* ne-

chtěla dopustiti, aby pan manžel takovouto urážku nechal bez pokuty, a nabízela oběma souboj, a veselost dosáhla nejvyššího stupně, když pan rada Karla za sekundanta požádal.

Za takovéhoho hovoru došli až do hostince, kdežto na ně oběd již čekal, a pan Sillaba musel s nimi ke stolu zasednouti. Vše bylo v pořádku, a paní L* se jen divila, že zde tak chutnou polívku s jaterními knedlíčky umějí strojiti. Laura byla bylinku, dar páně Sillabův, v skleničce do prostřed na stůl postavila, sama nevědouc, proč se při tom tak zarděla, i byla ráda, že ji nikdo pro to nepočal škádliti. Pan L* si přihýbal vínka, s panem Sillabou si připíjeje, Dorner a Karolina spolu hovořili o něčem zcela tiše, že jim nikdo neporozuměl.

Po obědě se obyčejně dostavuje každému nesmírná touha po úplném pohodlí : mnohý by si rád lehl a oči přimhouřil, na nic nemysle, o nic se nestaraje ; celým tělem se rozplane teplo tak příjemné, jako na jaře po dešti slunce ;

v srdci, pod nímžto žaludek upokojený nebouří, povstane chtivost lásky, družný cit, slovo se na rtech tak přísně neváží, a všecka bytost by se rozveselila. Starší lidé obyčejně usnou, mladí se dají do žertu a smíchu, a kdo nemá k tomu ani k onomu času, jde mrzutěji než kdy jindy za svým povoláním, neboť cítí, jak nepříjemně se žije, když ani po jídle nelze si pohovět, kdežto každé zvíře hledá i má svého pohodlí. Tu si myslívá: „Kdybych takhle jen zlatku denně měl, raději bych kdo ví jak se nuzoval, jen abych se nemusel tak pachtiti.“ A kdo zlatku denně má, žádá si dvě, pak tři, čtyry, a tak dále až do set, pak mu spaní a pohodlí přejde, neboť bohatý život mnohem více starostmi tíží, než skromný, poněvadž zastaralý způsob života bohatého nelze od bohatství odloučiti. Blaze tomu, kdo tolik má, aby mohl po zlaté prostřední cestě životem kráčet: spokojenost nezabíhá do krajností, — její pravé, stálé sídlo u prostřed leží.

To nás ale daleko zavádí od hostince, v němžto zatím naši hosté kávu byli vypili, a

podle rady páně Sillabovy karet se chopili, chtějíce si sehrati whistem. Karolina i Laura museli povolití vůli otcově, jenžto whist náruživě miloval, a paní radová si přisedla k choti svému, aby se již asi po milionkrátě podivné hře té divila.

Dorner, ježto pan rada nejednou již ujišťoval, nenaučí-li se hrati whist, že se dozajista ve světě ztratiti musí, odešel ven, vzav od Karoliny odpuštění a slíbiv, že jí do pěti hodin přinese kytku samých lesních květín.

Vyšel z hostince, rozhlédl se kolem, jakoby pátral, kde by nejlépe bylo hledati kvítí, a zrak jeho mimovolně utkvěl na vchodě do údolí, za cihelnou temně vábného. Zdlouhá, obrátil tedy kroky v tu stranu, oko skloněné mechanicky počalo vésti nohy cestou, a duch se hluboko zamyslíl.

Nevědělť, čím si to vysvětliti, že po celý den již se bylo v něm jakési napnutí rozložilo; neustále se myšlení jeho sestřeďovalo, na okolní věci zapomínajíc, a sestavovalo mu v hlavě podivné obrazy, brzo plné štěstí, brzo

samý smutek, ježto, u vědomí ani takřka se nezastavujice, zase mizely tak letem, jako byly se dostavily, zůstavujice po sobě jen divnou roztržitost, vždy po novém snění touhu.

Teď krácel samotén, ničí přítomnost mysl nepoutala, i bylo mu volno. Nemyslíl na Karolinu, ani na Emilii, ani na Marii, ale sestavoval podivné osudy lidské, vymýšlel si okolnosti a poměry, v nichžto člověk, mezi dvěma neštěstími voliti máje, nemá jiného zbavení, leč položití život svůj do zapomenutí, poněvadž by si vždy měl co vyčítati. Byl jako všichni mladí, jimžto posud horký cit před rozumem stojí zacláněje, zapomínal, že není na celém světě ani jednou tak zapletených poměrů, aby se z nich počestně i bez výčitek svědomí nemohl člověk vymásti. Proto vida, že mu Emilie není lhostejnou, a boje se, že ubohou Karolinu oklame, vezme-li do sňatku s ní obrazy nevěru rodičů, stavěl se sám do postavení přetěžkého, nemaje tolik odvahy, aby na Emilii zapomněl.

A ještě by se lehce k tomu byl odhodlal,

kdyby sám jen ji miloval; tak ale její štěstí muselo v její lásce kořeny mítí, a zničí-li se násilím jich půda, zahyne, musí zahynouti celý kmen. Smí člověk zvolně se životy hrát? Buď Emilie se utrápí, anebo Karolina! — Ovšem tato v lásce jeho jest odchována, zaslíbená jeho nevěsta —, a buď si ji musí vzítí, anebo zahynouti: o tom byl úplně přesvědčen, neboť nelze bylo by nésti vědomí, že proň bytost milovaná — ano milovaná — trpěti musí.

Neblahé ty poměry! Kdyby ještě neměl svolení rodičů Karolininých, byl by se zajisté bez dlouhého boje rozhodnul, jako již jednou podobné rozhodnutí v něm se stalo; ale teď, že mu Karolina již jistě měla náležeti, bylo jedno napnutí z duše pryč, a veškerá síla se klonila silně na stranu, kamžby jí nejisté o Karolinu se snažení nebylo nikdy dalo přijíti. Kdyby se byl vzmužil, Emilii upřímně politoval, snad jako rozumný muž předstoupiv jí byl řekl, proč tak a ne jinak jednati musí, a sňatek svůj urychlil, byla by si poplakala, ponáříkala, on by přestal býti předmětem touhy její, a vás

by se bylo do rovných tichých mezi vrátilo, srdce by se utišilo a hlava by ostala bez výčitek.

Sám sobě i jiným vždy radou jistě vypořádá, teď ztratil bystrého ducha svého, ztratil takřka sebe samého, a to bývá počátkem všeobecné ztráty.

Karel zašel přes potok a podle levého břehu vzhůru lesními stíny do úžlabí; — na květiny zapomenul.

Byli jsme podotknuli, že touž dobou, kdy rodina páně L—ova do lesa vešla, i paní Gressová s dcerami svými a panem Doubicem do stínů téhož lesa vkročili, jen o něco jižněji.

Bylyt dámy, hlavně ženichem Bertíným vybídnuty, k vycházce této se odhodlaly a chtěly si prohlédnouti romantické údolí v levo pod starým hradem položené, totéž, kam Dornér později přišel, a navštívit kapli Panny Marie na temně protějším kopce postavenou. Jim na místě hostince poskytl mlýn známého jim pana Valného, až daleko na zad

v údolí položený, hostinského pobytu, a když se okolo dvou hodin po poledni s kopce vrátili, vyšel jim pan Valný vstříc vytýkaje, že tak dlouho na sebe s obědem čekati dávají.

Když byli o všelikých možných novinách, věcech hospodářských, o mlečích a vodě pohovořili, zpozorovali teprv, že mladí všichni tři scházejí. Majíce za to, že je v zahradě za mlýnem naleznou, dali rozkaz, aby jim děvečka asi za hodinu donesla tam kávu, i vyšli se podívati na květiny, chloubu to pana Valného.

V besídce, Bůh ví jak dlouho, seděli Doubie a Berta — o Emilii žádný nevěděl. Bylať prý z besídky asi před půl hodinou vyšla, a od té doby ji nikdo nespatrił; ve mlýně pravily děvečky, že viděly slečinku, jak vyšla ze zahrady a po cestičce se dala za potok na druhou stranu.

„Však ona přijde,“ jistila paní Gressová, i podotknula ještě: „Bůh sám ráčí věděti, co to děvče má?! Od nedávna jest tak tichá, tak

nemluvná, hledá samotu a nevšímá si skoro ničeho.“

Pan Valný se pousmál, pohlédl na svou choť a pravil :

„Ach totě neštěstí, — víme to, víme! Oč, vzácná paní, že slečna Emilie se — jak říkáme — tajně zamilovala?!“

„I toť snad ani není možná! Vždyť mi jindy všechno pověděla, se vším se mi svěřila,“ pravila paní Gressová, „a teď by najednou něco přede mnou tajila? — Ne, ne, pane Valný, tomu nemohu věřit! Vždyť jsem sama, již něco takového tuším, ji několikrát vybízela, aby mi pověděla, co jí schází? proč jest tak smutná? ona mi ale vždy jen odpovíděla: „Maminko, nestarej se tak o mne, já zas budu vesela, mně jen *dnes* není do žertů, jako jindy, již hned jak jsem se probudila.“ — A byla jsem odbyta. Nemyslím tedy, že by to láska byla.“

„Ale, ale, vzácná paní,“ namítnul zase pan Valný, „snad slečinka sama neví, že se zamilovala; to byste se jí musela ráčit ve věi

přímosti optati, zdali se jí některý známý pán nezalíbil, a tak dále, a jestli třeba, raději hned i jej vybidnouti, aby se přiznal, zdali ji také miluje, a hned svatbu, zároveň se slečnou Bertou!“

Paní Gressová se musela podivnému tomu rádci zasmáti, ale vzdor tomu slova jeho pravdou ji pohnula tak, že si umínila, jak mile jen domů přijdou, že s Emilií upřímně a přímě promluví, aby věděla, podle čeho se řídit. Umlkla tedy o věci té, a jala se s panem Valným prohlížeti jeho květiny.

Doubic vyšel s Bertou za zahradu, dříve ujistiv, že se daleko nevzdálí, aby ho mohli k svačině zavolati. Berta chtěla zpočátku, aby s ní Doubic šel Emilií hledati, ale později, jako všichni zamilovaní, zapomněli oba na ni, na vše kolem sebe, a opojovali se rozkošným pohledem v divokrásném údolí, hledající květiny, a jeden druhého láskovně k rozličným žertům vybízejíce.

VII.

Dorner posud kráčel s čelem skloněným, plným zamyšlenosti, cestou mezi povalenými balvany, a zas hladkými stíny pod zelenými stromy, brzo vysoko, brzo podle samého potoku vedoucí. Jeho se nedotýkala tichá krása vůkolní, temný šepot a hlasitá hra vln dale přes kamení se valících, ani nebe pohledem zdola tak tmavomodré a čisté v oko jeho nezasvítilo: prsa toliko prudčeji oddýchovala, do nichžto mír obklopující jej přírody neměl přístupu; v tváři, ani prudším se těla pohybováním bledosti nepozbývající, jakýsi ledový znak ležel, — a jen okolo úst pevně sevřených táhl se význam úzkostlivé bolesti, až k oku do prázdna hledícímu dosahující.

V trudných myšlénkách pohroužen nedbal na cestu, až se najednou octnul na příkrém vybočení, s něhožto dvě cesty vedly: jedna v levo do zelena, druhá zrovna dolů k potoku. I dal se na levo, a jsa vytržen z myšlení svého, počal si pln podivení prohlížeti rozkošné tu položení; cesta se točila neustále v levo kolem homolovitého vršku, a na pravo dole otvíralo se vždy šíře jako příkouzlené nevýslovně krásné údolí, kolem do kola kopcemi obklopené a takto skryté.

Vše tu jaksi více bujelo, dole louky vysoko travou porostlé a hustým osením pokryté role lemovaly malou ve prostřed vesničku, jejížto živě červené střechy zvědavě přichozímu cizinci jakoby se divily, proč blaženou, tichou tu samotu ruší krokem svým. A když se oko divení nabažilo, uvítá je na levu nové překvapení, a snad ještě milejší, ještě rozkošnější.

Zde totiž učiněn do vrchu vykopaný půlkruh, ale dávno již dozajista, neboť vše kolem hustě travou porostlo. Na zad se prý-

ští ze skály teninký pramének, a prostředkem odtéká; několik košatých stromů stojí před vchodem, pohledu zcela nebráníce, ale přece zaolánějící. Vejdeme po cestě mezi stromy, vstoupíme do půlkruhu a: „Ah — ah!“ mimovolně divením zvoláme.

A jest to v skutku pohled překvapující, zvláštní svou krásou omamující. V pravo i v levo totiž pod rozsázenými vkusně stromy otvírají se nové dva půlkruhy, ale výše o něco, a cest k nim vede mnoho množství samou bujnou travou, plnou kvítí. Tu a tam při stromech drnové sedátko lákavě do stínu zve, a z obou vedlejších půlkruhů taktéž potůčkové se vylévají, majíce prameny své na stěnách zadních.

Karel stál chvíli okouzlen, i nemohl v prvním okamžení pochopiti, proč sem lidé z blízkého hlavního města davem neputují, a jak to možná, že sám po všechna léta ještě ničeho se o místě tomto nebyl dověděl?! Přísnost i ledový dech byly mu s tváře zmizely, ustoupivše významu rozkoše, snivému stínu

duše básnické, i chtěl se již obrátiti a Karolinu — ne, Karolinu nechtěl jsem přivést, ji beztoho ukáže tato místa na cestě zpáteční. Teď se také upamatoval, že jí slíbil kytku z lesních květin, a počal trháje nejpěknější vystupovati do půlkruhu v pravo ležícího.

Vystoupiv shledal zase nové překvapení, neboť za pramenem ze stěny skalní se prýšticím otvírala se křovím pokrytá cesta do zadu vedoucí. Aby již vše si prohlédl, vešel do ní, a učiniv několik kroků — zděsil se pronikavého vykřiknutí, ježto se zrovna před ním ozvalo, a spatřil postavu ženskou s malého sedadla k zemi klesající.

Priskočil a poznal — Emilii!

Byla to náhoda, že se s ní sešel, a právě zde, za takových poměrů sešel?

I poklekl k ní, a hlavu její zdvihaje, darmo ji volal jmenem; bylať omdlela. Podepřev ji tedy hlavou o drnové sedadlo a klobouk jí odvázav odběhl, aby šatek svůj ve vodě omočil, v okamžení tomto lepší rady si nevěda.

Rychle se vrátil, — Emilie posud bez sebe ležela. I počal ji otíratí studeným, mokrým šátkem, hlavu její zase kleče na ruce své drže, a celou bytostí jeho zimničné chvění otřásalo; nemyslíť v tom okamžení pranic, jen viděl ubohou tu bledou, andělskou tvář, a — cítil — cítil, že nesmí býti šťastným.

Jaký dlouhý obsah utrpení jejího stál na tom čele mramorovém, a oči zavřené ještě poslední slzu v třesoucích-se řasách držely, pláčem zčervenalé! A pro něho, on to cítil, že pro něho ty slze kanuly, — ubohá trpítelka! Což nelze tu pomoci?! Což musí ostatí nepotěšenou, nešťastnou?

I sklonil se nade drahýma očima, sám zaslzel, a pak třesoucí-se jeho rty vssály rosu s očí jejich hluboko do srdce.

Jako by políbením jeho, co mlhy sluncem rozplášené, mrákoty její byly zmizely, otevřela nebe pohledu svého, a vidouc jej před sebou, jej, přesvědčena, že to nebyl prve sen, když ho přícházeti spatřila, zaštkala.

hlasité a přikryla si oběma rukama tvář a zardělou.

„Bohu díky, slečno, že mdloby vaše přestaly,“ počal Karel chvějícím-se hlasem, jednak aby ticho trapné přetrhl, jednak aby se vytrhl z myšlének zradných. „Odpustte mi,“ pokračoval, „že vás náhlý příchod muže tak polekal; nevědělt jsem, že vás tu naleznu!“

Emilie se byla zatím zas posadila na drnovku, a teď, když Karel poslední slovo byl pronesl, přitiskla šátek svůj křečovitě na oči, a usedavým hlasem zvolala:

„O já vím, že byste nebyl přišel, kdybyste byl věděl, že mne zde naleznete!“

Dorner v smrtelních nesnázích jen zvolal: „Slečno!“ — Ale v jediném slově tomto, tak, jak je byl pronesl, ležela celá dlouhá řeč na výčítku pro křivé její posouzení; jí ale nezněla z něho ta odprošující výčítka, spíše jen omluva praobyčejná. V její hlavě ovládl eš, a myšlénky jemu poddané přivedly jí na rty slova, ježto by jindy do smrti nebyla vy-

slovila. Možná i, že přírody mohutný z lásky dech v ní tak byl zapůsobil, an pravila :

„Pane Dornere, vy jste se mně schvalně až posud vyhýbal, a to může býti znamením, že mnou povrhujete, že nejsem vaší přítomnosti hodna, že mě nenávidíte —“

Dorner stál před ní beze slova promluvení. Krev se mu byla do hlavy veproudila, i viděl před sebou jen dvojí cestu: buď nechat Emilii v těchto myšlénkách, aneb jí vše povědět, proč tak a ne jinak musel jednati. — Za hlubokým povzdechem vypravil ze sebe :

„Slečno, slečno, já jsem jinak nemohl!“

„Byla jsem ovšem neprozřetelná, já vím,“ počala zas Emilie tiše slzic; „muž si nikdy nebude vážiti dívky, která se v citu svém tak zapomene, že jej příliš jasně před ním na jevo dá, jako jsem já učinila; nenaučila jsem se však přetvařovati se, a prvně poznavši muže ušlechtilého, sama jsem si zvolila neštěstí své. Já je ráda trpím, ráda bych milujíc ještě více trpěla, jen kdybych nemu-

sela viděti, jak se mne straníte, jen kdybych cititi nemusela, že mnou tak opovrhujete!“

„Problh, slečno, nemluvte tak!“ zvolal Dorner, a jen vší silou duše své odolal moci, jej k nohoum jejím pudící; „já vámi nikdy neopovrhoval, nikdy jsem nepřestal vážiti si vás, ale — já jsem jinak nemohl!“

„Karle!“ vykřikla ona, hned ale, zpamatujíc se, s hlavou sklopenou znova počala: „Pane Dornere, vy snad ani nevíte, jakého štěstí jste mi slovy svými daroval. Z vašich úst vždy jen pravdu jsem očekávala, i věřím vám bez nejmenšího pochybování, věřím i to, že jste jinak nemohl jednati, ačkoliv jste mi neřekl děsivou tu příčinu. Nemajíc k vaší lásce práva, vím alespoň, že jste pro neutajený můj cit namne se nehněval, i že dále smím bez tísně předešlých myšlének svých vás milovati.“

Vše to byla mluvila s takové vznešenosti významem, že neobyčejná slova její a celé jednání bez nejmenší skvrny stály. — Tak se nejeví záletný cit ani lehkomyšlného srdce chtění: takovými hlasy mluví do duše nevinost

panenská, v nížto se cit byl stal všemohoucím.

Karel musel, chtěl-li se jí v šlechetnosti vyrovnat, příčinu jednání svého jí sdělit, aby před ní stál ospravedlněn; tedy pravil:

„Slečno! dovolte mi, ať tajno duše své před vámi odhalím, a milujíc již, politujete mě zajisté.“

Emilii probíhalo duchem divné tušení; učiniv vedle sebe místa, mlčky vybídla Karla, by se posadil, načež on po krátkém pomlčení sedě již vedle ní a před sebe do vzduchu hledě, počal:

„Nežli jsem vás poznal, miloval jsem anděla mezi dívkami — Marii. Neuprositelná smrt mi ji vzala z objetí, a já jsem od těch dob ztratil veškerý cit pro lásku, svět se mi byl stal pouští dalekou. — Na počátku minulého leta seznámil jsem se náhodou s rodinou státního rady, pana L*. Světu odcizen, bez přítele a radostí, byl jsem již odvykl všemu citu něžnému, nikdo mě po celý ten čas od smrti mé Marie až do těch dob nemiloval, a já jsem počal již mysliti, že celý život svůj

přísným činného muže povinností věnuji, o jednotlivce se nestaráje. V rodině pana L* byl jsem tak srdečně, tak laskavě přijat, tak šetrně se mnou zacházeli, jen upřímnou přízeň mi ukazující, že ledy, pod nimižto lidský cit můj hluboko ležel, zponenáhla roztávati počínaly jasným paprskem vlnadného života. Denně jsem pozoroval, se se ve mně zmáhá jakási přichylnost k rodině pana L*, a jen památka mrtvé mé Marie střídala se s myšlenkami jašnějšími. Opíral jsem se z počátku převratu tomu, chtěje památku svou podle předsevzetí zachovati; ale nebylo možná. Karolina, starší dcera páně L—ova, vším jevením-se svým příliš na Marii mě pamatující, obraz její vždy víc a více mi v duši zastíňovala, nový svůj na jeho místě živějšími barvami upevňující, až jej skoro docela zapudila.“

Emilie si zakryla z nova šátkem tvář, aby nebylo slyšeti její bolestný pláč, neboť nechtěla Karla vytrhovati, an pokračoval dále:

„① masopustě jsem se jí vyznal z citů svých, ozvěn to těch, ježto jsem byl pro Ma-

rii cítil, a potkal jsem se s láskou tak vřelou, tak oddanou, jako byla Mariina. Karolina se brzo po tom roznemohla, a v zimničním zanícení bez sebevědomí ležíc objevila všem lásku svou. Její rodiče se i po tomto rozhodném ději vždy se stejnou přízní ke mně chovali, ani slovem na stav Karolinin mě nepamatující, tak že jsem se jim i já k lásce své přiznal, a máje svolení jejich s Karolinou se zaskbil. — Jedna, vedlejší sice na zdání, ale důležitá pro mne příčina, proč jsem pospíchal, abych daným slovem pevně se upoutal, byla — jste vy . . .“

Emilie se zachvěla po celém těle. Karel po krátké přestávce zvolna zase počal:

„Byl jsem vás poznal, a poněvadž ušlechtilý duch váš, přetvářky neznaje, cit svůj předemnou již byl vyzradil, než jste si sama toho byla vědoma, strachoval jsem se o vás i — o sebe.“

I pohlédl na ni, a vida němou její bolest, pokračoval hlasem dojemným, pomalu a

vážně, jakoby vyšší bytost jakási z něho mluvila :

„Emilie ! již vidíte, že jsem nemohl, že nemohu a nebudu nikdy jinak moci jednati, než jak jsem jednal, i mohu vám již vše říci. Poznav vás, počínal jsem nahlížeti, že spíše *ten* cit, ježto jste *vy* ve mně probudila, lásce se podobá, než náklonnost má ku Karolině. Musel jsem tedy sám sebe střežiti, abych se lásce své snad nepoddal, neboť mě Karolína miluje náruživě, a ví o každém slově, ježto jsem s vámi byl mluvil, z mých vlastních úst. Byla by nešťastnou na věky, kdybych ji oklamal, a její neobmezená ve mně důvěra nesmi podvedena býti. Já ji povím i o tomto našem setkání-se, čeho ji věděti třeba, aniž bych vás kompromittoval; ona vás bude ctiti, zajisté, neboť jest plna dobrotivé, šlechetné mysli, a na podzim, až bude mou chotí, odjedu s ní na vždy odsud, a — snad vřelá láska má k vám v chladném času proudě ochladne, jakož i pro vás úlevy jen z tohoto léku očekávám. Nikdy na vás ne-

zapomenu, ale — nesmím se přiznati ani sobě samému, že vás miluji.“

Emilie se celá trásla. Na tisíce myšlének byla v krátké této chvíli již rozvážila, na sta odpovědí vymyslela, ježto mu chtěla dáti; ale teď jen neodvratná jeho ztráta jí na očích stála, jen ta drahá jistota ji blažila, že i on ji miluje, a byla v okamžení tomto více šťastna nežli nešťastna.

Chvilé takovéto vši rozvahy obyčejně zabavují, a duše se naplní toužením, aby aspoň kapku nahodilou se z toho celého moře zapovězeného vypila, jako roztoužení za sluncem zapadajícím hledíme a do výšky vystupujeme, abychom aspoň jeden ještě jasný ten milovaný paprsek v oko zavřeli, nežli se do snů ponoří.

Ohlédla se, a vidouc Karla na smrt bleďého, an vedle ní s čelem sklopeným jako vtělený smutek ducha ušlechtilého sedí, začala na novo plačíc hlasitě, i vrhla se mu na prsa, těžkých bojův ukončení v sobě ukrývajíc, a zvolala bolestně, až slova co plamenný blesk duší pronikala:

„Já nešťastná! O já nešťastná!“

Chtěla se mu na prsou z bolesti své vyplakati, ale vyšší jakási moc nutila ji, aby čelo pozdvihla, nutila ji hledati ústa jeho a utkvěti na nich dlouho — do smrti — věčně.

Dorner byl přemožen. Veškerá jeho síla zmizela na okamžení před ohněm jejího políbení, plnými proudy novým, neznámým životem jej naplňujícího: i obejmul ji těž, a jako slabý kov k silnému magnetu přiletěv se tiskne, splatil dlouhým i náruživým políbením Emiliino celování.

Bůh ví, jaké proudy podivných citů a myšlení oba držely této chvíle ve víru svém; ale Karel nepřestal myslet, nepřestal pamatovati na povinnosti své. Krátké, všemocnou vášní způsobené zapomenutí stalo se i pronikavým napomenutím, aby se probudil z unešení svého. Odpustil si vinu svou, nebýt věděl, že by ji sám nebyl spáchal, a že nebylo lze odolati; pak se zlehka vyvinul z objetí nešťastného, a stoje neméně smuten před

neustále slzíci dívkou, i sám vlhkým pohledem ji lituje, pravil:

„A teď s Bohem, drahá dívko, osud nás dělí; zapomeňte, možno-li, na mne, a hleďte býti šťastnou!“

To pověděv sklonil se k čelu jejímu, a políbiv je zlehka obrátil se na rychlý odchod, aniž se za sebe více ohlédnul.

Emilie již ani odchod jeho nepozorovala, ani políbení jeho na čele svém neucítla; bylat novými mdlobami sklíčena nazpátek sklesla, i zůstala tak ležeti.

Dorner jda cestou, trhal pro Karolinnu kvítí, ale oko nevidělo, hlava nevěděla, co ruka trhá; bylt ducha svého daleko vyslal do říše myšlení, a tvář jeho ledová beze všeho znamení života hroznou bledostí strašila.

Teprv když cihelnu a za ní hostinec uviděl, kdežto na něho se svačinou čekali, zpamatoval se, a nahlédnuv, že by se lehce mohl prozraditi v zoufalém smutku svém, umínil si, že se přemůže, a sebrav veškerou duševní sílu svou, vskutku přemohl obrovským

se namáháním sebe samého, a učinil ze sebe člověka vesele, co možná nenuceně se chovajícího.

Vkročiv a rozličnými výčitkami, že tak dlouho na sebe čekati nechal, přivítán, přikročil k nevěstě své, a podáváje jí velikou kytku beze všeho ladu z nejrozmanitějších květin sestavenou, ani nesvázaných, ale jen tak podle sebe složených, jak mu je náhoda byla pod ruku dala, pravil:

„Prosím celou společnost velmi snažně za odpuštění; byl jsem velmi daleko, ale na místě tak krásném, že jsem se musel všemi silami k návratu přemluvíti.“

„Vidíte, pane Dornere,“ podotknul pan L*, „to jsou následky toho, že nechočete hrát whist.“

Dorner se usmívaje poklonil se, a paní L* pravila:

„Víte-li pak, že už bude šest hodin?“

„Není možná!“ zvolal Dorner.

„A slíbil jste, že se do pěti vrátíte,“ dí Karolína.

„Vy mě také káráte? Což jsem nepřinesl kytku?“

„A jakou hrozitanskou!“ zvolala se smíchem Laura.

Pan Sillaba byl zatím přikročil ku Karolině, a vyprosiv si dovolení, vytáhl z květin jednu s květem modrým a zvolal v nejvyšším podivení:

„Ne, tot ani k vůře podobno není! Vy šťastný člověče! jářku, pane doktore, víte, co jste to našel? víte, jaká to květina?“ a držel mu ji před očima. „Víte?“

„To je *Breptaria opicinalis*!“ zvolal pan L*, a způsobil tím nesmírný smích.

To upamatovalo pana Sillabu, že nesmí zabíhati do botaniky, tedy vyprosiv si od Karoliny tuto květinu, vstrčil ji do své plechovky a smál se s ostatními. —

Mohlo býti asi šest hodin, když z hostince vyšli, a podováděvše si ještě chvíli na lukách, odešli konečně Dornierem vedeni, jenžto jim na zpáteční cestě chtěl okázati ono rozkošné místo, ježto ho tak dlouho bylo poui-

talo. Měl tolik srdnatosti, že mohl ještě jednou navštívit místo, na němžto byl sám sobě poslední, neodvolatelný ortel smrti vyřknul.

Karolina kráčela po boku jeho, pranic netušíc, a těšila se velmi z jeho nyní nápadně veselejšího rozmaru, než jaký byl dopoledne měl. Říci mu však něco bála se, nechťc upomínkami snad nelibými pokaliti řídký zálesk jeho veselosti. Šli před ostatními.

Hned za nimi kráčeli rodiče Karolinini, a jeden přes druhého se divili krásnému vůkolí, jen že pan L* často žerty svými pokoušel pana Sillabu, v patách za nimi Lauru vedoucího. Brzy mu podával nějakou zeleninu a křtil mu ji jmeny nejměšnějšími, nebo mu zas holi přistrkoval oblátky a jiné kameny a hroudy, a zas si vyprošoval jeho sítku, až přijdou do města, že prý mu chytí motýla, jakého ještě co živ neviděl; pan Sillaba totiž hned v hostinci se byl nabídl, že je až do města doprovodí. Byl to hlavně kvůli Laure přislíbil, neboť se mu byla její pozornost zalíbila, s jakoužto jeho rozličná vysvětlování o

bylinách a zvířatech poslouchala. Teď si docela uzdu popouštěl, a nebylo nápadnější byliny nebo jiné věci po cestě se nahodilé, o nížto by jí nebyl sáhodlouhé deliberace činil.

Za takového stavu přišli až k záhybu, s něhožto v pravo k potoku cesta sbíhá. Karel náhodou pohlédl v stranu tu, a — hrůzou se zachvěl; neboť spatřil do lesa zacházeti Dou-bice, an ještě s jedním mužem nesl — Emilii. Za nimi plačíc, podle zdání, šlo několik ženštin.

„Probůh,“ pomyslně si, „co se to stalo?!“ První domněnka jeho byla, že snad Emilie, nemajíc tolik síly, aby neštěstí své snesla, v potoku byla nalezla smrt; ale tomu odporoval rozumný náhled, neboť se nedalo lehce mysliti, žeby za dvě hodiny již byli, pohřešivše ji, nalezli její mrtvolu v potoku velmi rychle tekoucím. Či snad ji zrovna přistihli v činu?

Jak řečeno, zachvěl se celý. Pohleděv ale před sebe na cestu, shledal stopy vícera lidí, a obávání jeho se z části umírnilo, neboť se dalo souditi, že ji tudy nesli. — Když pak shledal, dále jda, že se veškeré ty stopy až

do půlkruhu a v pravo nahoru táhnou, měl již skoro za jisté, že ji znova omdlelou zde našel. Stal se opět veselým jako prvé, a tak dovedl, že nikdo ani leknutí jeho, ani dosti dlouhého zatrudění si nepovšimnul.

Emilie teprv ve mlýně procitla ze mdloby, a vidouc se v rukou sestry a matky své, pochopila hned, jak sem přišla, i promluvila :

„Odpusťte mi, že vás omdlení mé tak polekalo. Právě jsem se chtěla vrátiti k vám, když mě závrat paměti zbavila. Už bude asi hodně pozdě ?!“

Uchlácholili ji, napomínajíce, aby se chovala tiše, a Berta jí umývala na čele přischlou krev, neboť si byla v pádu o hrubý písek čelo nad pravým okem poranila. Pak jí vypravovala, že se jí nemohli k svaččině dočkat, a pan Valný že je zrovna dovedl sem, maje za to, že jinde nebude.

Když se Emilie tak zotavila, že mohla choditi, dal pan Valný zapřáhnouti koně, a celou rodinu, po cestě ovšem delší, dovézti do města. Když vjížděli mezi první domy

v předměstí, setkali se s rodinou pana státního rady, tamtéž cestou se vracějící. Dorner viděl Emilii se zavázaným čelem podle matky sedící, na kozlíku Doubice, i pozdravil je, okolojedoucí, zcela nenuceně, jakoby se jakživo nebylo nic přihodilo, a Emilie, vidouc po boku jeho Karolinu — šťastnou Karolinu, obrátila zároveň s pozdravením tvář svou jinam, neboť na ní zahorel oheň, jako naproti ní v záři slunce zapadnuvšího rudý na nebi mrak.

Ubohá dívka byla přestála těžký boj. Nahlíželať, že Karel jinak ani nesmí jednati, a předc věděla nyní, že ji miluje! Nesměla tedy daleko za ním v hrdinství ostati, a odhodlala se, že nenahraditelnou již ztrátu ponese, a že smutek svůj na věky do srdce nešťastného před světem uzavře. Nikdo neměl o něm zvěděti, ani matka, ani sestra, chtěla podle Karlova příkladu okolí své přijatou, ličenou veselostí šáliti; ale pro takovéto více než obrovské pamáhání neměla dostatečných sil. Viděla, že jejím se usmívání pranic nevěří, cítila,

že z rozmarných slov jejích spíše mráz, nežli
jasný teplý život vane, a tedy přestávši se
stavěti jinou, než byla, ustanovila, že bude
jako před tím, a že si jen v skrytu po-
pláče, kde ji nikdo neuhlídá.

Matka druhého dne vešla k ní, sedla si
k její posteli, poslala Bertu do kostela, načež
ostavši s Emilií o samotě, počala ji domlouvat,
aby se jí svěřila, co jí schází, proč jest tak
smutná, jakoby ji něco tajně trápilo, a ne-
chtěla věřiti jejím úchylným odpovědům.

„Ty nemáš ke mně důvěry,“ pravila; „jsi
neupřímná k matce své, v jejíchžto prsou za-
jistě nejspíše soucitu nalezneš, a snad by ti
důvěrná sdílnost i pomoci zjednala. Pověz
mi, co je ti, jen mi napověz, a já srdci tvému
porozumím.“

Emilie jen zavrtěla hlavou mlčíc, a rukou
si oči zakrývala, nechťíc, aby slze bylo viděti.

„Hleď, já tuším tvé tajemství,“ pokračo-
vala matka dále. „Ty se trápíš, tajně milujíc,
a já bych ti ráda pomohla, poradila, nebo
aspoň útěchy dala.“

Emilie jí přerušila další řeč řkouc:

„Ach, maminko, ty se mylíš! Kdybych jen milovala, bylo by mi pomoci; ale můj smutek z pouhé lásky nepochází, já bych zajiště před tebou cit svůj netajila, kdyby on jen byl neštěstí mého příčinou: proto jsem nešťastna, poněvadž miluji a milována jsouc, nikdy se nesmím kojiti nadějí, že muže lásky své budu kdy moci nazývati svým. Neptej se mne dále, maminko má, nech mě jen z ruky mocného času očekávati úlevy, já ti nesmím více říci, neboť jsem se slibem zavázala.“

Matka jí konečně musela slíbiti, že jí v jejím smutku nebude výtržnost činiti, a že příčinu jeho nikomu nesdělí, načež se Emilie na oko upokojila.

VIII.

Dorner, doprovodiv rodinu páně L—ovu až do bytu, rozloučil se a odešel domů. Zpočátku chtěl ještě vyhledati Doubice, aby se vyptal, co se s Emilií bylo stalo, neboť chtěl na zejtrék o všem úplně Karolinu zpravit a zároveň přípravy k sňatku svému začíti. Cítil v sobě ale jakési podivné mrazení, a to ho pohnulo, že vše na druhý den odložil.

Přijda do bytu svého ani si nerozsvítil, a sotva že se byl odstrojil sklesl na lože. Tělo jeho, již i cestou nezvyklou zemdlené, podleгло krom toho i mocně shrocujícím návalům na ducha jeho nalehnuvším; síla jeho, po celý

čas tak napnutá, jej nyní, když ji už třeba nebylo, najednou zcela opustila, smutek tak dlouho tajený a s velikým namáháním líčenou veselostí zahalovaný, vstal nyní ve vší moci své, a rozhostil se po všem jeho myšlení.

Věděl dobře, že nyní na vždy neblahý boj ten ukončen, že každé možné k Emilii se přiblížení na vždy jest zamezeno, a právě tato ukrutná jistota jej činila tak nešťastným, neboť byl z jejích milovaných úst vyznání opojující uslyšel a sám k citu svému se přiznal, jemužto nemohl delšího trvání dovoliti, aniž by jej předc zapuditi mohl.

Vědět, že milujeme a jsme milováni, a nemoci užiti blaženého štěstí toho, ba něsmět ani chtít — tot hrozný stav!

Karolina mu počala v hlavě tichý svůj obraz upřímný stavěti vedle plačícího proň anděla, Emilie, a Dorner musel srdce své křečovitým chvatem obracet od tohoto pohledu, aby nezrušil posvátný slib vůle své. — Jasně mu před očima stálo, že se srdce v takovémto zápasu roztrhá, a že musí kus po kuse je

odvracetí od samovolně zvoleného letu na cestu nucenou; cítil, že v boji takovém se o životy jedná, že srdce to, zcela osamostatněvší jen ve smrti citu svého se vzdátí může: a přece musel boj ten dobojovati, v němžto musel sám podlehnouti, ať již srdce nebo rozum zvítězí.

Rozum ale, když tak silně se zasadí, rovně tak zahubí cit, jako tento, když nad slabým rozumem ovládne, a tudíž bylo jisto, že musí cit, a poněvadž ruku v ruce s tělesným zdarem kráčí, také tělo zkázu vzíti.

Děsivá ta tušení, že nikdy štěstí svého nedosáhne, již od tolika let jej pronásledující, všecka ozvěnou stonásobnou se v duši jeho rozezněla, mučice již napřed bytost jeho, zkáže zasvěcenou a zajisté bez viny do neštěstí takového upadlou. Hlavou jeho se honily hrozné myšlenky, všelike děsné výsledky jeho jednání na oči mu stavíce. Byl zcela přesvědčen, že musí zhynouti, že nelze déle takto žíti, a jako každá ztracená věc v onemocnělé tím obrátivostí žádoucího lesku nabývá, takž i

Dornera ztracený život nejjasnějšími, nejlahodnějšími obrazy svými počal pronásledovati, že si div nezoufal.

Pozdě se dostavivší spaní pokračovalo v jeho trápení mučivými sny, z nichžto se hlava rozpálená neustále vytrhovala, by se vždy na novo do nich zabírala. Střídajíce se vespolek strašné s blaženými, opakem svým v hlavě spící o mnoho více nápadné, rozdýmaly palčivou bolest v jediný ohromný plamen, bez ustání srdce užírající.

Spaní Dornerovo netrvalo dlouho, ale daleko před slunce východem namáhavému, duchamornému přemýšlení ustoupilo. Bývát po spaní v hlavě lidské obyčejně jasněji, myšlenky živější a paměť ostřejší se dostavují; a člověk omlazený s novými silami do života se pouští. Ale nepokojné spaní, v němžto duše místo poklidu jen těžký, trapný ruch byla nalezla, nejen že neposilní ducha dnem semdleného, ale spíše dvojí slabostí jej naplní. Ovšem i tu zdánlivě cítíme a myslíme živěji, činnost duševní jaksi se zjaří; ale

to jest jen zdánlivý, čilejší život, a dal by se porovnat s rozdrážděným, zapáleným údem těla našeho, v němžto i horko i cit na vyšším stupni stojí, a předce pravidelný život se zastavuje vždy víc a více, až se rozpadne v produkty mrtvé.

Dorner cítil nesmírné bolení hlavy; krev mu všemi žilami probíhala letem, jako živý, tekutý oheň, a rychlé v prsou i celé hlavě bušení její celým organismem tráslo. Neměl v pokoji stání, v uších jeho se ozývalo hučení, jako nedaleko hřmící vodopád, na celém těle jakási neznámá tíž ležela, ven — jen ven nutíc, neboť se mu chvílemi zdálo, jakoby strop i stěny pomalu se nad ním a kolem něho k sobě blížily, chtěce ho mezi sebou zadusiti.

Otevřel okna, to však nepomohlo, a venku rozkošný den pod jasné nebe do zelena vábil, i nelze bylo vábení tomu odolati.

Ovšem se volněji umírá pod nebem širým, nežli ve světnici dušné, od tamtud se život z těla vypuzený lehčeji vrací do všemíra, ni-

kdo mu nebrání, aby se všady rozšířil, a jako dítě v kolébce nebo v náručí matčině, usne člověk, jemužto do shasínajícího pohledu naposled svítí usmívající se příroda, na jehožto čele její posvěcující políbení chladic a konejšic bylo utkvělo.

Zvíře, nežli pojde, naposledy ze stáje své se plíží ven pod slunce Boží, a je-li venku, zaleze si pode křoví někam do stínu, aby je umírající nikdo nevytrhoval, ale nikdy ve dne do příbytku se nevrací, neboť venku mu volněji. — V noci z jiných příčin naopak se stává, neboť za noci se umírá hrozně těžko v samotách.

Dorner vyšel ven, a odebral se do jedné zahrady veřejné, kdežto právě vycházející slunce počínalo probouzeti vše k životu veselějšímu.

Jak ten svět je krásný! Proč jen musí býti na něm tolik lidí nešťastných!? O mnoho méně zločinců bylo by, kdyby bylo méně nešťastných. Neštěstí ale rodí přemocnou touhu po štěstí buď ztraceném anebo ještě ne-

dosaženém, touha ta se mění v závist, působí prudké žádosti, a nedovolené jich naplnění, poněvadž jinak nelze je ukojiti, rodí hřích, rodí zločiny. Kdyby každý mohl bez toho zničujícího vědomí, že mezi tolika šťastnými kolem jest nešťastným, napájeti se slastným dechem přírody, musel by se stát všem cizím šlechetnějším dostupným, a bylo by lepších lidí na světě, než jich posud stává.

Nelze však jinak učiniti, a snad právě ten, ježto neštěstí zde přivedlo tak daleko, že buď si zoufatí anebo zemřítí musí, stává se, když umřel, vznešenou látkou, z nížto veliká nad námi moc rodí své duchy světější.

Setrvejme tedy až do konce, neboť se často i mění naši osudové, skoro jakoby dvě moci nad námi zápasily, jedna dobrá, druhá pak zlá. Zvítězí-li jedna, promění veškeren život náš, buď na lepší nebo na zlou stranu. Takovéto povrchní pozorování snad probudilo dualism, jenžto nemá zajisté hlubokého základu. A bylo by také v našem věku zcela nemožno, aby jej kdo zastával, neboť by tím

celá ta hrdá bytost, jižto člověkem nazýváme, se všemi mohutnými silami, s vůlí a rozumem svým, pouhou hříčkou zápasu nerozumného, neodůvodněného se stala. Nás, jak teď jsme, upokojí jen víra v nejvyšší jednu, všemoudrou hlavu, lásky své puzením vedenou, osudy naše podle neznámých sice, ale vždy k dobrému čelících zákonů zpravující; tedy doufejme jen a setrvejme až do konce!

Dorner vyšel z domu, jak praveno, a odebral se do veřejné zahrady; ale po celé cestě již připravovaly se v jeho duchu všechny hrůzy, ježto napotom v něm zcela ovládly. Šel rychlým krokem, a očima polozavřenýma, z přímá před sebe tvář máje obrácenu, a nevšímal si, koho potkal, ani za pozdravení žádnému nepoděkoval.

Přišel až do zahrady vyhledal si osamělý kout, a zde, ačkoliv lavice latová vedle stála, vrhl sebou do trávy pod široko se rozpínající strom. Klobouk vedle sebe pohodiv, přikryl si jednou rukou čelo, druhou pak zavřenou přitiskl si na prsa z hluboka oddychující, a hod-

nou chvíli takto setrval. Nelze říci, zdali usnul anebo myšlením se obíral, neboť ani pohnutím těla nedal znáti, že vědomí jeho žije.

Mohlo býti asi devět hodin. V tom jako neznámou silou vymrštěn na nohy se postavil, oko jeho beze všeho významu mrtvě, děsně se koulelo na vše strany a ústa jeho s podivným přízvukem zašeptala pro sebe, jako ve snách :

„Vím to, vím, ale já jsem včera zapomněl ! — Proč tak přísně na mne hledíš ?“ pokračoval hlasitěji ; „což já za to mohu, že tě nasmím — ha ha ha, ty bělostná ! — Měla jsi mi říci, že se jmenuješ Marie —, to Karolina ví, a starší právo jest starší právo ! — Nepadej !“ vykřikl zděšeně a ruce rozepjav sklesl podle lavice. Chvilí klečel a pak vstal zase pomalu, s rukama sepjatýma, v očích veliké dvě slze, a ústa jeho se chvěla vzlykáním, an pravil :

„Proč jsi mi umřela ! ? Či jsem tě já zavraždil ? — Promluv jen slovo ještě, abych věděl, kdy za tebou přijíti smím ? — S Bohem, žijete můj, teď já umírám !“

I lehl si zase pod strom a počal divně rukama házetí, jakoby se bránil; zuby křečovitě zatáté třely se o sebe skřípající, a oči divoce se svítily; z úst mu sliny kypěly a krátký přetrhovaný ryk se z prsou hluboce ozýval.

Ve tváři smrtelná bledost ustupovala znenáhla planoucí září na skráních počínající, až byla přes celý obličej rozestřena; chvílemi zase zmizela, předešlé barvě smrti místa postupující, aby v příštím okamžiku znova rozplanula.

Dlouho trval tento děsný jeho zápas, půl hodiny skoro; pak se zase vzbudil, ale sil jeho ubylo, neboť několikráte tělo polozdvížené zvrátilo se opět do trávy. A když konečně na nohou stál, nebylo ani památky jeho přímého se držení, ale sem tam vrávoraje spíše opilému se podobal.

Hrozný byl jeho hlas, an zachroptěl:

„Tady neumru — jinde spíš — oko její mi dodá!“

To pověděv nechal klobouk i hůl ležeti,

a odvrávorál s místa toho. Neučinil ani třicet kroků, když jej potkal neznámý mladík. Dorner se před ním postavil, a prázdný pohled svůj o něho upíraje, položil mu obě ruce těžko na hlavu a zvolal :

„Pojďte se mnou, já vám postoupím jednu, tu hezčí, tu smutnou!“

Mladík se ho zděsil; pak maje za to, že jest Karel opilý, s nadávkou se obrátil od něho, a nechal ho státi. Dorner svěsil hlavu, a beze slova promluvení chvíli postál, načež učiniv několik kroků do předu, dal se do usedavého nářku, a ruce si na oči tiskna upadl nazpátek do písku, jímžto cesta byla posypána.

Mnoho lidí okolo něho kráčelo, ale každý s opovržením hleděl na zdánlivého člověka opilce; zvědavějších celý zástup se okolo něho nastavěl, posmívaje se jeho usedavému pláči, až konečně přišel voják od policie, a k povstání jej pobízejce počal ho zdvihati. Karel nepochybně již ani nevěděl, co se s ním děje, neboť sebou dal vládnouti jako loutka, ale kdekoliv mu podpory ubylo, znova k zemi těžek

padal. Policejní sluha, maje za to, že to jen vyšší stupeň opilství, klel a nadával ubohému Dorneru, a ani — ran nešetřil. Ale vše bylo nadarmo. V tom vystoupil z davu lidí okolo stojících vážný pán, černě oděný, a přistoupiv blíže pravil:

„Poshovte chvílku; mně se zdá, že to není opilství.“ A vída, že slova jeho podivení zbudují, doložil: „Já jsem doktor mediciny K.“

Policejník ustoupil stranou, a doktor K* ohledav nemocného po krátké chvílce zvolal:

„Zde třeba bez odkladu lékařské pomoci, nemá-li umřít. Musíme jej sami donést do nemocnice, sic bude pozdě!“

Hned se mu nabídlo potřebných sil, a Dorner jest donešen do nemocnice, kdežto se jméno jeho i stav objevily, načež jeho známí o všem jsou zpraveni.

Nejprvnější byl u něho Doubic, a smutek jeho byl upřímný, velmi hluboký. Dověděl se od lékařů, že to zapálení mozku přítele jeho zastihlo, a že sotva jaké naděje, i slzou politoval nešťastný osud jeho, a odešel rovnou

cestou k paní Gressové, aby jí sdělil smutnou tu zprávu. Emilie, slyšíc, co se stalo, zůstala jako omráčena, i nebyla s to slova promluvit.

Nehoda ta odhalila celé rodině tajemství smutku jejího, tak dlouho skryvané, neboť v zoufalém spěchu se oblékla, chtěje do nemocnice, aby ještě jednou spatřila drahého, nyní snad ztraceného mladíka. Nikdo jí v tom nebránil, a Doubie ji s nevěstou svojí doprovodil do nemocnice, kdežto zatím nešťastný Karel vždy více stavem nemoci se horšil, takže mu do večera smrt předpovídali.

Emilie plačíc bolestně vrhla se na kolena u jeho postele, mluvila na něho, líbala čelo jeho, ústa i ruce bez vlády ležící, volala jej nejdražšími jmeny, ale vše darmo; jen chropitivé jeho dýchání jí odpovídalo. Skoro s násilím ji museli odvésti, když přišel kněz, aby umírajícího na poslední cestu připravil.

Smutek její byl srdcejemný, nesmírný, proto tak velký, že náhle byl vyvolán. Viděla teď, že i oku jejímu má býti odveden, jako dříve již srdci milujícímu, a jistá jeho ouplná

ztráta naplňovala veškeré myšlení její, tak že i sokyni svou, jižto dříve tak záviděla, nyní, sama nešťastná, politovala.

Karolina byla dnes tak šťastná, tak spokojená; očekávala milence svého, neboť jí byl včera sdělil, že miní na den poslední v tomto měsíci slaviti svatbu svou, že již psal rodičům svým, aby přijeli, a vše zapořádal, aby hned po svatbě mohli odjetí. Času již mnoho nezbyvalo, tedy počala prohlížeti své výbytní věci, a kde co třeba bylo, dávatí do pořádku. Laura jí pomáhala, rozličným žertováním podle způsobu svého ji škádlic, ale tenkrát ji sestra blažená ráda poslouchala, neboť jí vše připomínalo brzké její úplné štěstí.

A pak lidé mluví o jakémsi tušení! Karolina si zpívala veselou píseň, co zatím Dorner se smrtí zápasil, o sobě již nevěda.

Konečně přišel posel a ukrutným zvěstováním svým jedním rázem přetrhl celou řadu štěstí ubohé dívky a na různě je rozplášil. V prvním okamžení ostala státi omráčena, i musela se násilím pamatovati, že bdí, že to není

sen, a i pak ještě chvíli se přemlouvala, že to není možná, i počala se posla obšírně vyptávat. Když ale všecku tu pravdu v omamující hrůze poznala, zastavil se na okamžení veškeren život v ní, a div, že zděšení ji neusmrtilo.

Ale ještě žila, ještě se nechtěla vzdát vši naděje. Matka musela s ní, doprovoditi ji na místo hrozné, odkudž si měla přinést ukrutnou jistotu. Když přišly do nemocnice, byl již kněz od Karla odešel, a poslední zátkmity života dokonávaly děsný výjev.

Karolinin pronikavý nářek a matky její usedavý pláč doprovodily prchající duši Karlovu do věčného míru.

Omdlelou na mrtvole jeho Karolinu museli odnésti, a když ji vzkřísili, probudila se do vědomí zničujícího, ducha křečovitě svírajícího, būdující, že ji nenechali umřít s ním. Bez slzí, obraz největšího hoře, vrátila se domů s matkou, a když byla v pokoji svém, zůstala u prostřed státi před otcem, zatím o všem zpraveným, ale ani slovem ústa její se-

1857. XII. Jeden rok. 15

vřená si nechtěla uleviti, ani jedna slza nevyšla z očí, aby bolest její umenšila. Hrozně bylo na ni se podívat. Laura seděla po straně a usedavé její stání se mísilo s pláčem matky, rady si nevědoucí.

Otec přistoupil k nešťastné, tak nevinně nešťastné dceři své, obejmul ji, a hlavu její na prsa svá ukládaje, počal ji po tváři hladiti, a třesoucí se jeho rty promluvíly :

„Dítě mé, ubohá divko má, promluv k nám, ulev si pláčem, naříkej si : jen ten hrozný, němý smutek ukonči!“

A matka také přistoupila, obejmula ji s druhé strany, a čelo jí líbajíc slzami svými ji polévala.

Bolestný to pohled ! Všichni plakali, kolem ležící šaty a prádlo, nevěstina výbava, hrozně pamatovaly na zničené všecky naděje, pročez Laura, cítilo pronikavý opak tento, začala vše do příhrad skládati před pohledem ubohé sestry, jižto zatím rodiče byli na pohovku dovedli. Zde konečně prolomila si dívá její, vášnivá bolest z prsou dráhu, a proudy horkého pláče

a bědujících slov nastoupily na místo mlčení smyslů zbavující. —

Přišel pohřeb Karlův. Paní Gressová s dcerami svými v průvodu Doubice se dostavila — pan státní rada L* převzal zapravení výloh, a vymohl dovolení, aby se pohřeb o den později konal, poněvadž rodiče Karlovi nemohli v obyčejný čas se dostavit.

Průvod měl jíti z nemocnice bez zacházky na blízký hřbitov Svatohavelský.

Byl krásný jasný den, v němžto měl býti Dörner pochován. Jeho kollegové všichni se dostavili k průvodu, i všichni professori v jich čele, a dlouhá řada vozů pohotově stála. Rodiče Karlovi byli v poledne přijeli, a příjezd jejich nářku všeobecnému nové potravě dal. Karolinu nechtěl otec pustiti z domu, neboť se o ni bylo co báti; ale ona tak prosila, že jí nelze bylo déle odporovati.

„Nech mě jíti s vámi, tatínku,“ prosila pláč svůj zastavujíc. „Ja budu silná, nebudu příliš hořekováním svým ti bolest působiti; ale nech mě jíti, abych jej doprovodila na cestě posled-

ni! Vždyť ho na vždy neuhlídám, a on bude lehčeji spáti, když na rakev jeho vlastní rukou země naházím a slzami svými hrob jeho vykropím. Nech mě jíti, tatínku!“

I vzali ji s sebou, a dobře učinili, neboť se bolest její značně utišila, poněvadž dlouhý a hojný pláč, za ztraceným miláčkem do hrobu vylitý, veliký díl její s sebou vzal a na rakvi jeho ji uloživ zároveň s ní pochoval.

* * *

Právě před rokem byl se Karel ponejprv s rodinou státního rady pana L* seznámil.

Krátká to doba — jeden rok — v životě zvěčnělého, však veliké převraty učinila. Na hrobě staré lásky novou vystavěla, naplnila duši rozporem zlým, a připravivši nesnadný boj dala mu ve smrti zvítěziti.

Karolina, jejížto duše v jedno byla s miláčkem se sloučila, nemohla životu bez něho přivyknouti, a o výroční památce jeho úmrtí

odnesli také ji do země, kdežto vedle vyvolence spí věčně tichým snem.

A Emilie? — Uvěří-liž kdo, že ještě před smrtí Karolininou slavila svatbu? —

A přece tomu tak. Touhy její předmět byl mrtev, nebylo se proč rmoutiti, neboť od počátku nevěděla, zdali jí bude kdy, a později z jeho úst byla uslyšela, že jí nebude nikdy náležeti; pak čas ránu povrchní, ač dosti bolestnou, lichotným prstem svým zahojil, a nová láska brzo v srdci jejím ovládla, zatím pozapomenuvším.

Lidé často na více ještě zapominají.

Konec.

Tiskem a nákladem K. Jeřábkové v Praze, v uršulin-
ské ulici č. 140. — II. též vychází — nyní již

osmý ročník (1858) belletristického týdeníku

LUMÍR,

jehož redaktor jest: Ferdinand B. Mikovec.

Časopis „*Lumír*“ snaží se od svého vzniku dů-
kladnými archeologickými a místopisnými články mnohé
důležité starožitnosti odhaliti, výběrem dobrých novel,
povědek a humoresk vkus a srdce čtenářů ušlechtití a
zábavným feuilletonem, z něhož nejen tuzemské časo-
pisy, alebrž i cizí noviny články vyjímají, zprávy o
české literatuře a umění čtenářstvu podávají; dále pak
hledě vybraným směsem rýs a ducha obveseliti, a
konečně každoroční praemií, představující krásný obraz
z dějin vlasteneckých, smysl pro umění v Čechách
povzbuditi: získal si nemalý kruh příznivců a pod-
porovatelů a stal se již u mnohých rodin stálým do-
mácím přítelem. —

Jelikož ale nejen redakce, ale i nakladatelstvo
časopisu „*Lumír*“ vždy o to snahu vede, by týž
týdeník v každém ohledu nejvyššího stupně dokona-
osti dosáhl, lze se nadíti, že obecenstvo přející roz-

květu vlastenské literatury hojným podporováním a
odporučením k tomu cíli jim bude nápomocno.

Předplacení na Lumíra ostane jakož až posud:

www.libtool.com.cn

Při odbírání v Praze:

čtvrtletně	1	zl.	15	kr.
půlletně	2	"	30	"
celoročně	5	"	—	"

Se zásýlkou po poště:

čtvrtletně	1	zl.	30	kr.
půlletně	3	"	—	"
celoročně	5	"	40	"

Každý, kdo **celý** ročník Lumíra (1858) odebere, ku
konci roku **zdarma** dostane

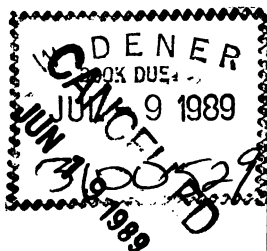
krásný velký obraz

z historie české, jehož cena v obyčejném prodeji 2 zl.
stříbra obnáší,

jenž toho roku co praemie dávati se bude. Kdo ale
celoroční předplacení na rok 1858 **najednou** složí,
může, nechce-li na praemii čekati až ku konci roku,
některý ze sedmi níže jmenovaných, co praemie
k Lumíru již vyšlých obrazů si vyvoliti a o něj po-
žádati.

www.libtool.com.cn

THE BORROWER WILL BE CHARGED
AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS
NOT RETURNED TO THE LIBRARY
ON OR BEFORE THE LAST DATE
STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF
OVERDUE NOTICES DOES NOT
EXEMPT THE BORROWER FROM
OVERDUE FEES.

PG 5021.5 .P45 x
Pamphlets - Czech literature of the
Widener Library 001734713

3 2044 080 739 592

www.libinfol.com.cn